

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 19 Ιανουαρίου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 592

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,50

«ΧΡΥΣΑ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΑ»

Η ανάρτηση των Βρυξελλών σήμανε συναγερμό

Η κίνηση της αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Αξίες και τη Διαφάνεια, Βέρα Γιούροβα, να αναδημοσιεύσει άρθρο της γαλλικής εφημερίδας «Le Monde» με τίτλο «Το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων στην Κύπρο», ήταν αρκετή για να προκαλέσει συζητήσεις. Αν και από τις Βρυξέλλες διαβεβαιώνουν πως δεν έχει συζητηθεί το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, το Υπουργείο Εξωτερικών προχώρησε ήδη σε διάβημα για να προλάβει εξελίξεις. **Σελ. 8**

ΛΙΒΥΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η Γαλλία δίπλα στην Ελλάδα στα δύσκολα

Η επίσκεψη του στρατάρχη Χαλίφα Χαφτάρ στην Αθήνα θεωρείται ως ένα σαφές μήνυμα προς πολλές κατευθύνσεις, ωστόσο οι πραγματικές σημαίνουσες χειρονομίες έρχονται εκ δυσμών και συγκεκριμένα τη Γαλλία. Τις επόμενες ημέρες η φρεγάτα «Σπέτσαι» θα διασχίσει την Ανατολική Μεσόγειο, ως μέρος μιας από τις ναυτικές αρμάδες που έχουν συγκεντρωθεί ως ομάδα κρούσης του γαλλικού αεροπλανοφόρου «Σαρλ ντε Γκωλ». **Σελ. 4**

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ

Έδειξε την πόρτα στον γενικό ελεγκτή

Στο αίτημα Οδ. Μιχαηλίδη για ποινική δίωξη της Επιτρόπου Διοικήσεως, ο Κώστας Κληρίδης απάντησε διά επιστολής του στον ελεγκτή: «Αχρείαστα πηξέρηκες». Εννέα φορές σε δύο χρόνια έστειλε έλεγχο στο Γραφείο της Επιτρόπου ο ελεγκτής. Η Επίτροπος αρνήθηκε την πρόσβαση και τον έλεγχο σε φακέλους με ευαίσθητες πληροφορίες και προσωπικά δεδομένα πολιτών. **Σελ. 10**

ΣΤΗΜΕΝΑ

Οι αποκαλύψεις έφεραν χιονοστιβάδα

Υπό το βάρος των αποκαλύψεων του www.24sports.com.cy, η ΚΟΠ προχώρησε στην επιβεβαίωση των πληροφοριών ότι η UEFA είχε αποστείλει εκθέσεις για χειραγωγημένα παιχνίδια, με έντονη στοιχηματική δραστηριότητα. **Σελ. 7**

Υπό το μικροσκόπιο των ΗΠΑ η Κύπρος

Ο υφ. Εξωτερικών Φάλον έρχεται με υποδείξεις για προσαρμογή της Κ.Δ. στα μέτρα του νόμου EastMed

Δύο κεφαλαιώδη θέματα που σχετίζονται με τον νόμο EastMed θα συζητήσει στη Λευκωσία ο υφ. Εξωτερικών των ΗΠΑ Φράνσις Φάνον. Στο θέμα EastMed-ενέργεια, ο νόμος εξουσιοδοτεί την Ουάσινγκτον να ιδρύσει Ενεργειακό Κέντρο ΗΠΑ-Ανατολικής Μεσογείου, για διευκόλυνση της ενεργειακής συ-

νεργασίας με Ελλάδα, Κύπρο και Ισραήλ. Ταυτόχρονα ζητεί από την αμερικανική κυβέρνηση να υποβάλει εντός 90 ημερών από την έγκριση του νόμου, έκθεση στο Κογκρέσο για ενισχυμένη ενεργειακή συνεργασία με χώρες στην Αν. Μεσόγειο. Προς τούτο η Λευκωσία θα πρέπει να είναι έτοιμη να καταθέσει

σχετικές προτάσεις που θα συμβάλουν στη σύνταξη της έκθεσης σχετικά με ζητήματα, όπως η αξιολόγηση όλων των πιθανών μηχανισμών μεταφοράς στην Ευρώπη Φ.Α., αξιολόγηση προσπάθειών για την προστασία της υποδομής ενεργειακής εξερεύνησης στην περιοχή καθώς και αξιολόγηση ικανότητας

της Κ.Δ. να φιλοξενεί Κέντρο Ενεργειακής Κρίσης. Στα θέματα ασφάλειας, ο νόμος τερματίζει το αμερικανικό εμπάργκο όπλων, και συμπεριλαμβάνει για πρώτη φορά την Κύπρο στα προγράμματα Διεθνούς Στρατιωτικής Εκπαίδευσης δεσμεύοντας και σχετικά κονδύλια για τα επόμενα τρία χρόνια. **Σελ. 5**

Η Πράσινη Συμφωνία της Ε.Ε. και η παραφωνία της Κύπρου

Η επίτευξη του φιλόδοξου στόχου της Ε.Ε. για το 2050 είναι η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη Ένωση που θα μεταμορφώσει και τις χώρες μας στο βέλτιστο. Αν το πετύχουμε θα μπορέσουμε να μειώσουμε σε σημαντικό βαθμό τον απαράδεκτα υψηλό αριθμό των 400.000 πρόωγων θανάτων ετησίως λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις πόλεις μας. Αυτό υπογραμμίζουν σε άρθρο τους στην «Κ» (σελ. 6) οι Φρανς Τίμμερμανς εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η Ελίζα Φερέιρα, επίτροπος αρμόδια για τη συνοχή και τις μεταρρυθμίσεις. Πάντως, εμείς εδώ στην Κύπρο έχουμε δυστυχώς πολύ πιο χαμηλούς στόχους, παρακούοντας για χρόνια τις Βρυξέλλες. Τώρα που άρχισαν να φωνάζουν τα παιδιά μας τα ίδια ας ακούσουμε επιτέλους. **Σελ. 7**

Αναπάντεχα εμπόδια για Χάρι και Μέγκαν

Παρά το OK της Βασίλισσας

Η απόφαση των δουκών του Σάσεξ να «χαράξουν νέο δρόμο» και να γίνουν οικονομικώς ανεξάρτητοι τους επιτρέπει να συνάπτουν εμπορικές συμφωνίες με το «λογότυπο» Sussex Royal, που σύμφωνα με τους ειδικούς πιθανώς αξίζει περισσότερο από 400 εκατ. στερλίνες. **Σελ. 22**

Πωλούν προβληματικά δάνεια 4,2 δισ.

Προχωρούν οι διαδικασίες σε Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική

Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική βρίσκονται στη δεύτερη και τελική φάση για διάθεση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους. Οι διαδικασίες της πρώτης φάσης για πώληση των δανείων και των δύο τραπεζών ολοκληρώθηκαν πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων. Η Τράπεζα Κύπρου έχει «εξαχωρίσει» ένα προβλημα-

τικό χαρτοφυλάκιο 2,7 δισ. ευρώ, ενώ η Ελληνική Τράπεζα ένα χαρτοφυλάκιο 1,5 δισ. ευρώ. Και οι δύο τράπεζες αναμένεται να προχωρήσουν στις πωλήσεις δανείων έως το καλοκαίρι του 2020. Η πώληση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι πλέον μονόδρομος για τις τράπεζες της Κύπρου. **Οικονομική, σελ. 4**

Γυναίκα ήθους και ψυχραιμίας

Αξιοθαύμαστη χαρακτηρίζεται η διαδρομή της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου από το Αρσάκειο Ψυχικό μέχρι την Προεδρία της Δημοκρατίας, αφού θεωρείται σίγουρο πια ότι θα καταλάβει τον θώκο με τη συντριπτική πλειοψηφία της Βουλής των Ελλήνων να εγκρίνει την επιλογή του πρωθυπουργού Μητσοτάκη. Το δικαστικό αποτέλεσμα της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου στο ΣΤΕ είχε πάντα ως πρόσημο το δημόσιο συμφέρον. **Σελ. 18**

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ: Ο μακρύς χειμώνας των Κούρδων

Απλωμένοι σε Συρία, Ιράκ και Ιράν, υφίστανται τα πάνδεινα από τους εχθρούς τους, ξεχασμένοι από τους «συμμάχους» τους. **Σελ. 19-20**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο Λουκάς Σαμαράς μιλάει στην «Κ»

Ο Λουκάς Σαμαράς διέγραψε μια διεθνή πορεία στα εικαστικά, στη γλυπτική και στη φωτογραφία, με διακρίσεις και εκθέσεις στα πιο σημαντικά μουσεία. Το 2014, ο Μάικλ Σκαφίδας τον ονόμασε «πατέρα των νέων σέλιφ», σε μια εποχή που μεσουρανούσε η μαγία της αυτο-φωτογράφισης. **Ζωή, σελ. 1**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Η συλλογική μνήμη και η μνημεία

Η ομότιμη καθηγήτρια Ιστορίας και εμπενηύστρια του Εθνολογικού Μουσείου Ευφροσύνη Ριζοπούλου - Ηγουμενίδου και η αρχαιολόγος και ιστορικός Άννα Μαραγκού μιλούν στην «Κ» για το Κονάκι του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου και την ανάγκη να μην αλλάξει ο χαρακτήρας του. **Ζωή, σελ. 3**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Να λέμε το σ' αγαπώ είναι καλό

Ο Σταμάτης Κραουνάκης μίλησε στην «Κ» για το τραγούδι, τη μουσική και το πώς κάνει την τέχνη του μια διαρκή διασκέδαση για όλους. Στην Κύπρο θα τον απολαύσουμε σε δύο παραστάσεις με τίτλο «Φίλα με» στη Λευκωσία και στη Λεμεσό. **Ζωή, σελ. 4**

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Κοροϊδία εξ ονόματος Γκουτιέρες

«Όταν διοικούν ανίκανοι φταίνει οι ικανοί», είπε πρόσφατα σε συνέντευξή της στην «Κ» η σπουδαία ακαδημαϊκός Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ. Ο τεράστιος Οργανισμός που ονομάζεται ΟΗΕ ιδρύθηκε το 1945, αριθμεί 193 κράτη-μέλη, έχει χιλιάδες υπαλλήλους και δεκάδες αποστολές στον πλανήτη. Στόχος του η προστασία της ειρήνης, της ασφάλειας και η αρωγή σε αναξιοπαθόντες λαούς. Νοείται ότι ο ΟΗΕ έχει και ένα τεράστιο προϋπολογισμό από τις εισφορές κρατών μελών. Διοικείται πολιτικά από τον γ.γ., ο οποίος εκπονεί εκθέσεις προς το Σ.Α., με βοήθεια των ειδικών του απεσταλμένων. Στην Κύπρο έχουμε μία από τις μακροβιότερες ειρηνευτικές αποστολές, την ΟΥΝΦΙΚΥΠ που δημιουργήθηκε στις 04/03/1964 με το ψήφισμα 186. Η τεράστια πλειοψηφία των ανθρώπων στο νησί γεννήθηκαν με την ΟΥΝΦΙΚΥΠ και θεωρούν ως νόμο απαράβατο τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Όμως, στα 56 χρόνια της εδώ ύπαρξης του ΟΗΕ, μπορούμε πια να εντοπίσουμε αξιωματούχους του, που κατά την ισχυρή μας πεποίθηση διαστρέφουν την αποστολή τους και εκθέτουν τον γ.γ. Κι εξηγούμε: Πέρυσι στις 10/02/19, σε σχετικό ρεπορτάζ ρωτούσαμε, «κατά πόσον η Λευκωσία συμφωνεί με τις δύο παραγράφους για τους αγνοούμενους της έκθεσης του γ.γ. (30/01/2019); Αυτές που κατά την εκτίμησή μας απαλλάσσουν την Τουρκία από τις ευθύνες της και εξισώνουν θύματα και θύτες». Όπως υπογραμμίζαμε, «η Τουρκία όχι μόνο δεν αναφέρεται ονομαστικά στην έκθεση του γ.γ., αλλά απεναντίας, οι ευθύνες της για μν παροχή στοιχείων στην έρευνα εξισώνονται με τυχόν ευθύνες των άλλων άμεσα εμπλεκόμενων μερών», δηλαδή Ε/κ, Τ/κ και Ελλάδας. Σημειώνωμε ότι οι δύο παράγραφοι για τους αγνοούμενους λογικά συντάχθηκαν από το μέλος στη ΔΕΑ, εκπρόσωπο του Ερυθρού Σταυρού και των Η.Ε., Πολ Ανρί Αρνί με τη σύμφωνη γνώμη του Ε/κ μέλους Νέστορα Νέστορος και της Τ/κ μέλους Γκιουλντέν Κιουτσιούκ. Είναι γνωστό ότι το προκαταρκτικό κείμενο κάθε έκθεσης περνά από το κόσκινο των Υπουργείων Εξωτερικών όλων εμπλεκόμενων χωρών πριν εγκριθεί από το Σ.Α. Στα ερωτήματά μας απάντηση ποτέ δεν λά-

βαμε. Πέρασε ένας χρόνος κι εμφανίστηκε στις 09/01/2020 η νέα έκθεση. Οι δύο παράγραφοι για τους αγνοούμενους αποτελούν μνημείο αριστοτεχνικής συγκάλυψης διαδραματιζομένων: Ο γ.γ. ενημερώνει το Σ.Α. ότι έχουν εκταφεί 1.230 άτομα και επιστράφηκαν στις οικογένειές τους τα οστά 968, από σύνολο 2.002 αγνοουμένων άρα υπολείπονται 1034. Δεν μας λέει όμως τι γίνεται με τους 262 από τους εκταφέντες που εκκρεμούν. Ούτε γιατί έφτασαν να επιστρέφουν οστά μέχρι και 10 χρόνια μετά την εκταφή. Ούτε γιατί λείψανα που βρέθηκαν σε μαζικό τάφο επιστράφηκαν μισά τον ένα χρόνο και μισά τον άλλο. Ούτε πως για να θριαμβεύουν οι αριθμοί, επιστρέφουν στις οικογένειες για ταφή 3-4 κοκαλάκια. Η έκθεση του γ.γ. βρίθει ταχυδακτυλουργικών κόλπων συγκάλυψης των πραγματικοτήτων και παραλείπει την ουσία: τις μετακινήσεις ομαδικών τάφων από τον τουρκικό στρατό, εδώ με αβρότητα σημειώνεται: «η συνεργασία με τον τουρκικό στρατό για στρατιωτικά του αρχεία παρέμεινε προτεραιότητα για εντοπισμό πρόσθετων χώρων ταφής». Δεν αναφέρεται στην ανάγκη να υποδείξει ο κατοχικός στρατός τάφους περισυλλογής. Απεναντίας υπογραμμίζεται ξανά ότι, «ελάχιστες αρχειακές πληροφορίες, σχετικά με πιθανούς χώρους ταφής, δόθηκαν στην Επιτροπή, από τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη». Δηλαδή Κύπρος, Ελλάδα και Τουρκία εξισώνονται, όπως και η Κυπριακή Αστυνομία με τον κατοχικό στρατό. Ακόμα θεωρείται η Τουρκία διότι έδωσε στην Επιτροπή «πρόσβαση σε 30 επιπλέον στρατιωτικές περιοχές στο βορρά για εκταφές». Πρόκειται για μέθοδο παρεμπόδισης εκταφών που καταγράφεται μάλιστα από την έκθεση στα υπέρ της Τουρκίας. Τέλος, κατά τον γ.γ., η ΔΕΑ «έκανε εκτεταμένη έρευνα στα αρχεία των Η.Ε. σε Νέα Υόρκη και Γενεύη». Δεν εντόπισαν οποιαδήποτε στοιχεία διότι απλά ήταν ταξιδάκια αναψυχής -που συνεχίζονται και- που ανερυθρίαστα καταγράφονται στην έκθεση. Όμως, να ρωτήσω κάτι τον κ. Γκουτιέρες, ίσως και κάποιος του το μεταφέρει: Ως πότε εξοχότατε θα συνεχίζεται αυτή η κοροϊδία εξ ονόματός σας και εις βάρος των αγνοουμένων μας;

paraschosa@kathimerini.com.cy

Ο στάβλος του Αυγεία, οι 1825 ημέρες του Νίκαρου και η... απαγωγή του Πισσαρίδη

Άκρως θεαματικές είναι οι εξελίξεις στο κυπριακό πρωτάθλημα και γενικά στο ποδόσφαιρο. Τα έχουν όλα: βομβιστικές επιθέσεις, κόκκινους φακέλους από την UEFA, καταγγελίες σε διεθνείς οργανισμούς, επ' αόριστον αποχή των διαιτητών, διακοπή του πρωταθλήματος, κάθοδος κλιμακίου της UEFA για αυτοψία και επίδειξη κόκκινης κάρτας σε διαιτητές από τον ίδιο τον πρόεδρο. Και όχι μόνο. Ο πρόεδρος του κράτους αναγνώρισε πανηγυρικά τη διαφθορά στο ποδόσφαιρο, ζητώντας επίσημα πια «να καθαρίσει ο στάβλος του Αυγεία» και στιγμάτισε τα «εγκληματικά στοιχεία που αμαυρώνουν το ποδόσφαιρο και την χώρα». Τα έχει όλα εκτός από το πιο απαραίτητο: μία ή περισσότερες παραιτήσεις...

- Αυτό πια δεν είναι πρωτάθλημα, ξεπερνά και την πιο καλοδουλεμένη λατινοαμερικάνικη σαμπονόπερα.

Πάντως, ο Νίκaros καλά τα πήγε με τη διάγνωση. Στη θεραπεία έχουμε ένα προβληματάκι. Ποιος αναμένει να καθαρίσει τον στάβλο του Αυγεία και πότε; Ως γνωστόν η κόπρος του Αυγείου ήταν η κοπριά που είχε μαζευτεί στους τεράστιους στάβλους του βασιλιά της Ήλιδος Αυγεία που είχε 3.000 βόδια και δεν είχαν καθαριστεί για 30 χρόνια. Το καθάρισμα των στάβλων ανέλαβε και έφερε εις πέρας ο Ηρακλής, μέσα σε μία μόνο ημέρα εκτελώντας έτσι τον πέμπτο άθλο του.

Ο Νίκaros από το 2015 επισημαίνει την ανάγκη να καθάρουν οι στάβλοι του Αυγείου. Είχε δηλαδή στη διάθεσή του 1825 ημέρες αλλά δεν πέτυχε σχεδόν τίποτε, παρά τα παρατάγουδα που σημειώνονται κάθε τρεις και λίγο, όπως σωστά επισημαίνει και το ΑΚΕΛ. Όχι ότι αυτοί καθάρισαν έστω και το προαύλιο των στάβλων... Προχθές, μετά την εντυπωσιακή δόληση-έκκληση του Νίκαρου για την έλευση ενός από μηχανής Ηρακλή να καθαρίσει τους στάβλους, γνωστός Λευκωσιάτης σχολίασε: «Κοιτάζω και ξανακοιτάζω τον Αναστασιάδη, τον Κληρίδη, τον Κούμα, τους αρχηγούς των κομμάτων, των ομάδων, των διαιτητών και της Αστυνομίας και καταλήγω πως τελικά ο Πρόεδρος είχε δίκαιο. Κανέναν τους δεν μου φαίνεται ικανός να τα βάλει με την κοπριά. Μόνο ένας έξω απ' εδώ θα μπορούσε να αναλάβει τη δουλειά»...

Το χάσαμε το Νόμπελ, πατριώτη! Πάει και ο Χριστόφορος Πισσαρίδης. Μας τον απήγαγε

«Βρε Γιώργο, ρώτα τζαι τον Φούλη, έναν Ηρακλή θέλουμε!»

ο Κούλης! Τον άρπαξε και τον τοποθέτησε στη ζηλευτή θέση του προέδρου της επιτροπής που θα εκπονήσει το σχέδιο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και θα λογοδοτεί στον ίδιο τον πρωθυπουργό.

Ως γνωστόν ο Πισσαρίδης είχε αρχικά επιλεγεί από τον Νίκαρο για την προεδρία του κυπριακού Εθνικού Συμβουλίου Οικονομίας που είχε συσταθεί τον μακρινό Απρίλιο του 2013. Ήταν ένα Συμβούλιο που εκτός από τον νομπελίστα πρόεδρο περιλάμβανε άλλους εφτά καθηγητές Οικονομικών και άλλους δύο ειδικούς επί των οικονομικών. Το Συμβούλιο συνεδρίασε, αποφάσισε αλλά δεν είδε να παράγεται έργο, ούτε να λαμβάνεται υπόψη και να αξιοποιείται στους σχεδιασμούς της κυβέρνησης. Και «μυστικά και ήσυχα» στόνησε και περιήλθε στην ανυπαρξία. Ο ίδιος ο Πισσαρίδης δήλωσε πως τον στεναχώρησε που στην Κύπρο δεν υπάρχει πολιτική θέληση και τόλμη να γίνουν μεταρρυθμίσεις και χαρακτήρισε την κυπριακή οι-

κονομία ως μία από τις χειρότερες στις Ευρώπης, ανέτοιμη να δεχθεί νέες τεχνολογίες και να προχωρήσει προς το μέλλον. Με λίγα λόγια δεν φάνηκε να στεναχωριέται καθόλου που εγκαταλείπει τους σχεδιασμούς του Νίκαρου. Αντίθετα, είναι ως να μας λέει: Μακριά και αγαπημένοι...

ΚΟΝΙΖ: Ενώ επανήλθε δυναμικά στην επικαιρότητα το θέμα των ΜΕΔ των ΜΕΠ, δηλαδή των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων, κάποιοι στη Βουλή άρχισαν το σόου και τις αγορεύσεις, κάποιοι ανησυχούν και κάποιοι θέτουν σημαντικά ερωτήματα. Ένα από αυτά έθεσε γνωστός βουλευτής προχθές: Γιατί να γίνουν γνωστοί μόνο όσοι βουλευτές και άλλοι πολιτικοί διαθέτουν μη εξυπηρετούμενα δάνεια και όχι και αυτοί που έλαβαν διευκολύνσεις και διαγραφές δανείων από τις τράπεζες και τώρα βρίσκονται τρόπον τινά στο απυρόβλητο; Μήπως αυτοί δεν θα έπρεπε να είναι οι πιο ύποπτοι απ' όλους;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
19.1.1940

ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ: «Χωρίς να θέλω να κάμω προπαγάνδα, είπεν ο Γάλλος υπουργός, θα αναφέρω απλώς μίαν αλήθειαν, διότι εις την Γαλλίαν και την Γαλλίαν δεν υπάρχει ανάγκη να εμφανίζομεν την αλήθειαν με ψυμύθιον. Η Αγγλία δεν ορροφεί, *αλλ'* αντιμετωπίζει

πάντοτε τας σκληράς δυσχερείας με ψυχραιμίαν. Η Γαλλία το γνωρίζει και παρακολουθεί με υπερηφάνειαν τα ναυτικά και αεροπορικά κατορθώματα της Αγγλίας, διότι πράγματι περί κατορθωμάτων πρόκειται. Η Γαλλία και η Αγγλία δεν μετεσχημάτισαν τα εργοστάσιά των εις εργοστάσια εξοπλισμών διότι το ήθελαν. Ο πόλεμος εξεργάγη παρά την θέλησίν των και τότε απεφασίσθη να γίνη η μετατροπή αυτής της ειμηνικής βιομηχανίας εις πολεμικήν. Η παμμεγίστη δύναμις μας αυξάνει και θα εξακολουθήση να αυξάνη. Επεσεφόβην τα αγγλικά εργοστάσια και ηδυνήθην να διαπιστώσω την τεραστίαν προσπάθειαν η οποία καταβάλλεται εις το έργον των εξοπλισμών. Η δύναμις αυτή δεκαπλασιάζεται με την συνεχασίαν των δύο εθνών».

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ: Ο αγών εναντίον του κομμουνισμού εις την Γαλλίαν προσέλαβε χαρακτηριστικά πραγματικής αντιμεταξιστικής στρουθοφορίας. Οι κομμουνιστάι βουλεύεται, όσοι εξ αυτών δεν έσπευσαν να υποβάλουν δηλώσεις αποκρημάσεως των κομματικών δεσμών των, απεβλήθησαν της βουλής, ήδη δε αντιμετωπίζεται η αφαίρεσις της γαλλικής υπηκοότητας από τους κομμουνιστάς ηγέτας τους καταφυγόντας εις το εξωτερικόν.

Με άριστα
το 10

1 Στα στοιχεία. Άστραψε και βρόντηξε ο Νίκaros για τα «εγκληματικά στοιχεία που αμαυρώνουν το ποδόσφαιρο και την εικόνα της χώρας». Πανικός στις ασιατικές αγορές με το άκουσμα της είδησης.

2 Στο μήνυμα. Δεν πρόλαβε να ξημερώσει η νέα μέρα μετά τις δηλώσεις του Προέδρου και τα «στοιχεία» του απάντησαν βάζοντας βόμβα στο αυτοκίνητο διαιτητή. Σεβασμός μηδέν Healthy μου.

3 Στην πίκρα. Πικράθηκε λέει ο Στέφανος, ο κόσμος του ΑΚΕΛ με τον Νικόλα. Πού να δεις Στέφανε η υπόλοιπη Κύπρος πόση πίκρα έχει για το ΑΚΕΛ και την τελευταία σας διακυβέρνηση. Άσε φιλε.

4 Στις σαμπάνιες. Ο μοναδικός που δεν είχε πικραθεί από τη διακυβέρνηση Χριστόφια, θυμίζω, Στέφανε, είναι ο Νίκaros που τον βγάλατε δύο φορές Πρόεδρο.

5 Στις ζιβανίες. Πάντως ο Αβέρωφ, Στέφανε, μόλις άκουσε πως παραμένει ο Άντρος στο πηδάλιο του Ανορθωτι-

«**Η τέχνη** του πολέμου έγκειται στο να κερδίζουμε χρόνο, όταν έχουμε κατώτερες δυνάμεις». *Ναπολέων Βοναπάρτης.*

κού Κόμματος Εργαζομένου ΑΚΕΛ, δεν ανοίξει σαμπάνιες. Άνοιξε ζιβανίες ΛΟΕΛ από τη χαρά του στρατίζοντας τις επιχειρήσεις του συντρόφου.

6 Στο κεφάλι. Πρόεδρε Γιώργο -ένας είναι ο πρόεδρος- Κούμα, έχω μίαν ερώτηση: Πόσο καιρό κρατούσατε στην ΚΟΠ τους κόκκινους φακέλους μέσα στα χρηματοκιβώτια κλειδωμένους χωρίς να βγάλατε ανακοίνωση, χωρίς να τους παραδώσατε στην Αστυνομία; Και το πράξατε μόνο όταν αποκάλυψε την ύπαρξή τους η ιστοσελίδα 24sports.com.cy;

7 Στον πνιγμό. Ασφαλείς πληροφορίες της στήλης λένε πως ο Αβέρωφ θέλει να βοηθήσει τον Στέφανο και τον κόσμο του ΑΚΕΛ να νιήσουν την πίκρα

τους για τον Νικόλα. Θα τον προτείνει αυτός για Πρόεδρο της Δημοκρατίας!

8 Στα τρυγόνια. Όπως εξήγησαν στη στήλη από το περιβάλλον της chief strategist του προέδρου Φούλη, Stavriana Kofteros, με αυτή την κίνηση το φουλόσπιτο, κτυπά με ένα σμπάρο τρία τρυγόνια. Καθαρίζει από το σκηνικό τον Νίκο, το καλό παιδί, Χριστοδουλίδη. Γίνεται ο ίδιος King Maker που θα διοικεί την χώρα με υπουργούς του και τη Βουλή. Διώχνει τον ΔΗΣΥ από τη σκιά του Νίκαρου. Είδατε μυαλό η Kofteros? Η στήλη τη στηρίζει στο δικαίο αίτημά της για υφυπουργός Καινοτομίας.

9 Στους εθνικούς ευεργέτες. Οι μεγάλες χώρες της Ευρώπης έχουν τους

εθνικούς τους ευεργέτες. Η Ελλάδα π.χ. έχει τους Γεώργιο Αβέρωφ και Κωνσταντίνο Ζάππα. Η Κύπρος αντί ευεργέτες έχει τους εθνικούς εργολάβους. Του εργολάβους δηλαδή που τους ανατίθεται η μερίδα του λέοντος στα σημαντικά έργα μιας διακυβέρνησης. Σήμερα, μετά τον «εθνικό εργολάβο» Μιλτή, έχουμε τον «εθνικό εργολάβο» Cyfield, του οποίου, ο τότε κύριος μέτοχος και ceo κος Χρυσόχορς, ήταν ο μάρτυρας κατηγορίας στη δίκη ΣΑΠΑ επειδή λάδωσε -είπε ο ίδιος στο δικαστήριο- τον Βέργα. Σημείωση: Το γήπεδο της Λεμεσού το κτίζουν Μιλτής - Cyfield.

10 Στη γυναίκα. Αγαπητέ Πρόεδρε, μπορεί η κυβέρνηση να έδωσε μέρος του περιφερειακού της Λευκωσίας στη Cyfield, επειδή μαθαίνω ο κος Χρυσόχορς δεν εμφανίζεται πουθενά στα μετοχικά και διοικητικά της εταιρείας. Μπορεί να μην καταδικάστηκε αυτός και η εταιρεία του από το δικαστήριο για τη διαφθορά του Βέργα. Μπορεί η επιτροπή αποκλεισμών του κράτους που ηγείστε να μην τους απέκλεισε από τις δημόσιες προσφορές. Όμως, δεν σκέφτεστε και εσείς και οι συνεργάτες σας τη δημόσια εικόνα σας; Την εικόνα του κράτους που διοικείτε; Την κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι στην πολιτική; Δεν σκεφτήκατε τη γυναίκα του Καίσαρα;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Τριπλό μήνυμα Μπτσοτάκη στη Μέρκελ

Ενόψει της διάσκεψης του Βερολίνου

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κλιμακώνοντας τις διπλωματικές κινήσεις σε όλα τα επίπεδα ενόψει της σημερινής διάσκεψης στο Βερολίνο για τη Λιβύη, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μπτσοτάκης είχε την Παρασκευή τηλεφωνική επικοινωνία με τη Γερμανίδα καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ. Σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, το τηλεφώνημα του πρωθυπουργού προς την καγκελάρια κινήθηκε σε τρία επίπεδα: Πρώτον, εξέφρασε τη δυσарέσκεία του για το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει προσκληθεί στην αυριανή διάσκεψη του Βερολίνου, παρά το γεγονός ότι το θέμα της Λιβύης άπτεται άμεσα των ελληνικών εθνικών συμφερόντων. Δεύ-

Ο πρωθυπουργός εξέφρασε δυσφορία για την απουσία της Ελλάδας, ανέδειξε την επιθετική στάση της Τουρκίας και ζήτησε εφαρμογή των αποφάσεων της Ε.Ε. — Τι απάντησε η καγκελάριας.

τερον, μετέφερε στην κ. Μέρκελ την ανησυχία του για τις τουρκικές ενέργειες. Τόσο αυτές που έλαβαν χώρα στη Λιβύη μετά την υπογραφή των μνημονίων μεταξύ Τρίπολης - Αγκυρας, τα οποία χαρακτήρισε «άκυρα», όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο κ. Μπτσοτάκης έδειξε τον έντονο προβληματισμό του για την κατάσταση ασφαλείας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου λόγω των αποσταθεροποιητικών τουρκικών ενεργειών. Τρίτον, ο πρωθυπουργός κάλεσε την κ. Μέρκελ και τους εκπροσώπους της Ε.Ε. που συμμετέχουν στη σημερινή διάσκεψη να εφαρμόσουν την απόφαση του τελευταίου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η οποία έχει χαρακτηρίσει παράνομο το τουρκολιβυκό σύμφωνο.

Ο πρωθυπουργός άκουσε την κ. Αγκελα Μέρκελ να εκφράζει την πλήρη δέσμευσή της στις θέσεις της Ε.Ε., ενώ σημείωσε προς τον πρωθυπουργό πως η διάσκεψη δεν θα ασχοληθεί με θέματα θαλασσιών ζωνών στην Ανατολική Μεσόγειο, έχοντας ως στόχο να φέρει ειρήνη

και σταθερότητα στη Λιβύη. Οσον αφορά το αίτημα του κ. Μπτσοτάκη για εφαρμογή της τελευταίας απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η κ. Μέρκελ εξέφρασε την πλήρη στήριξη της στα πρόσφατα συμπεράσματα του Συμβουλίου. Ο πρωθυπουργός, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, επανέλαβε στην καγκελάρια αυτό που είχε δηλώσει πριν από ένα εικοσιτετράωρο, σε συνέντευξή του, περί του δικαιώματος να ασκηθεί βέτο στην Ε.Ε. εάν δεν ακυρωθεί το μνημόνιο Τρίπολης - Αγκυρας. Ο πρωθυπουργός, μάλιστα, είχε αποκαλύψει πως πήρε σχετική πρωτοβουλία να στείλει επιστολή σε όλους τους ομολόγους του, «με την οποία τους ενημέρωσα για τις ελληνικές θέσεις και για το άκυρο μνημόνιο που υπέγραψαν η Τουρκία με τη Λιβύη», προσθέτοντας πως «οποιαδήποτε στιγμή τεθεί θέμα στη Σύνοδο των Ευρωπαίων ηγετών για τη Λιβύη και δεν έχει ακυρωθεί το παράνομο μνημόνιο συνεργασίας που υπέγραψε με την Τουρκία, τότε η Ελλάδα θα θέσει βέτο και δεν θα προχωρήσει καμία άλλη συζήτηση».

Η επικοινωνία Μπτσοτάκη - Μέρκελ εντάσσεται σε ένα γενικότερο, συντονισμένο πλαίσιο, όπως ξεδιπλώνεται τα τελευταία εικοσιτετράωρα, ώστε να ασκηθούν πιέσεις με κάθε τρόπο ενόψει της διάσκεψης της Κυριακής, ώστε να αντιστραφεί όσο το δυνατόν περισσότερο για την Αθήνα το κλίμα που διαμορφώθηκε από την απουσία της χώρας. Δεν είναι μόνο η επίσκεψη του στρατηγού Χαφτάρ στην ελληνική πρωτεύουσα. Τις τελευταίες ημέρες δεν έχει ανοίξει μόνο ο δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ Αθénas - Βερολίνου και Αθénas - Λιβυκού Εθνικού Στρατού, αλλά γίνονται προσπάθειες να ασκηθούν πιέσεις και από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, καθώς και από το Παρίσι.

Η τοποθέτηση του γαλλικού ΥΠΕΞ πως η τουρκολιβυκή συμφωνία «αποτελεί άμεση αμφισβήτηση των συμφερόντων και των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών-μελών της Ε.Ε., ειδικότερα της Κύπρου και της Ελλάδας», είναι προς αυτή την κατεύθυνση. Για την Αθήνα, πάντως, ο επόμενος βασικός στόχος, από τη στιγμή που θα είναι απύους από το Βερολίνο, είναι να υπάρξουν μελλοντικά συνομιλίες για το λιβυκό θέμα με την Ελλάδα παρούσα.

Στην τηλεφωνική τους επικοινωνία, ο Κυρ. Μπτσοτάκης εξέφρασε στην Αγκελα Μέρκελ τον έντονο προβληματισμό του για την κατάσταση ασφαλείας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου λόγω των αποσταθεροποιητικών τουρκικών ενεργειών.

Ερωτήματα για Ερντογάν και διάψευση Ζάιμπερτ

Η γερμανική κυβέρνηση διέψευσε, την Παρασκευή, ότι η Ελλάδα δεν προσκλήθηκε στη διάσκεψη του Βερολίνου για τη Λιβύη κατόπιν παρέμβασης του Τούρκου προέδρου Ταγίπ Ερντογάν προς την καγκελάρια Αγκελα Μέρκελ.

Είχε προηγηθεί δημοσίευμα της εφημερίδα Bild, που αναρωτιόταν αν «υπαγόρευσε ο Τούρκος πρόεδρος στην καγκελάρια τη λίστα των καλεσμένων στη σύνοδο του Βερολίνου για τη Λιβύη αυτήν την Κυριακή»; Η εφημερίδα ανέφερε ότι είχε πληροφορίες πως ο Ερντογάν επέμεινε να μη συμμετάσχει στη συνάντηση εκπρόσωπος της Ελλάδας και σημείωνε ότι από ευρωπαϊκές πλευρές η Ελλάδα είναι ο εγγύτερος γείτονας της Λιβύης. Στο παρασκήνιο της τουρκικής στάσης βρίσκονται οι διμερείς διαφορές μεταξύ Αθénas και Αγκυρας, κατά τη γερμανική εφημερίδα, αφού η Αγκυρα διατείνεται ότι —σε αντίθεση με την Ελλάδα— εφαρμόζει πλήρως τη συμφωνία με την Ε.Ε. για τους πρόσφυγες

Ο Γερμανός κυβερνητικός εκπρόσωπος αρνήθηκε ότι η Ελλάδα αποκλείστηκε από τη διάσκεψη του Βερολίνου κατόπιν πιέσεων της Αγκυρας.

και φιλοξενεί εκατομμύρια Σύρους.

Ο Γερμανός κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέφεν Ζάιμπερτ διέψευσε το σχετικό δημοσίευμα, σύμφωνα με το οποίο ο Έλληνας πρωθυπουργός Κυριάκος Μπτσοτάκης δεν προσεκλήθη στις διαβουλεύσεις του Βερολίνου κατόπιν πιέσεων της Τουρκίας. «Η συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτή τη διάσκεψη για τη Λιβύη δεν ήταν ποτέ θέμα», είπε ο κ. Ζάιμπερτ, διευκρινίζοντας ότι αντικείμενο της διάσκεψης δεν θα είναι οι «συμφωνίες» που υπέγραψε η Τουρκία

με τη Λιβύη, αλλά η προσπάθεια τερματισμού της στρατιωτικής αντιπαράθεσης στη Λιβύη, η οποία, όπως είπε, κινδυνεύει να εξελιχθεί σε πόλεμο ξένων δυνάμεων «δι' αντιπροσώπων». Ανέφερε ότι η «συμφωνία» Τρίπολης - Αγκυρας συζητήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και υπήρξαν σχετικά συμπεράσματα, αλλά «δεν είναι το θέμα το οποίο θα πραγματευτεί η διάσκεψη της Κυριακής», προσθέτοντας ότι «βρισκόμαστε σε στενή διμερή ανταλλαγή απόψεων με την ελληνική κυβέρνηση». Απαντώντας σε ερωτήσεις σχετικά με το αν η κ. Μέρκελ θα επαναλάβει στη διάσκεψη τη θέση της Ε.Ε. για το μνημόνιο Τρίπολης - Αγκυρας, είπε ότι «δεν θα προκαταλάβω τις συζητήσεις οι οποίες θα γίνουν στο τραπέζι ή κατά τις διμερείς συναντήσεις που μπορεί να γίνουν στο περιθώριο της διάσκεψης». Κληθείς να εξηγήσει με ποιο κριτήριο προσεκλήθη η Δημοκρατία του Κονγκό, διευκρίνισε ότι ο πρόεδρος της χώρας, Ντένις Σάσου

Νγκουέσο, είναι επικεφαλής της Υψηλής Επιτροπής για τη Λιβύη στην Αφρικανική Ένωση.

Ο κ. Ζάιμπερτ ανακοίνωσε εξάλλου ότι η Αγκελα Μέρκελ θα μεταβεί την προσεχή Παρασκευή στην Τουρκία και θα έχει νέα συνάντηση με τον Τούρκο πρόεδρο, αμέσως μετά τη συμμετοχή της στο Νταβός. Στην ατζέντα της συνάντησης στην Κωνσταντινούπολη αναμένεται να κυριαρχήσουν το προσφυγικό, η κρίση στη Λιβύη και στη Συρία. Με δεδομένη την αύξηση του αριθμού των αφίξεων στα ελληνικά νησιά και των πολλαπλών απειλών εκ μέρους του Ερντογάν, εκφράζονται ανησυχίες ότι η συμφωνία Τουρκίας και Ε.Ε. για το προσφυγικό θα μπορούσε να καταρρεύσει. Μετά τη συμφωνία αυτή, το 2016, μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός Σύρων προσφύγων που έφτασαν στην Ε.Ε. μέσω Τουρκίας. Εσχάτως όμως ο αριθμός αυτός έχει αρχίσει να αυξάνεται, υπογραμμίζει σε ρεπορτάζ η ιστοσελίδα του Spiegel.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ

Δύσκολες οι προβλέψεις για τη διάσκεψη του Βερολίνου

Η φυγή Χαφτάρ από τη Μόσχα και η μη υπογραφή συμφωνίας εκκευρίας αποτέλεσαν σημαντικό ποσώγυρισμα στην προσπάθεια για ειρήνευση στη Λιβύη. Τα πράγματα χειροτέρεψαν με τις απειλές Ερντογάν για τιμωρία του Χαφτάρ από την Τουρκία σε συνδυασμό με την αποστολή δύο χιλιάδων Σύρων μισθοφόρων στην Τρίπολη. Ο στρατάρχης Χαφτάρ έκανε σημαία του τον περιορισμό του τουρκικού ρόλου στη διαδικασία ειρήνευσης αλλά και στη μεταπολεμική Λιβύη. Ζήτησε την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και των Σύρων μισθοφόρων καθώς και τη μη εφαρμογή των δυο μνημονίων που ο Σάρατζ υπέγραψε με τον Ερντογάν. Η Μόσχα δε άρχισε να διαρρέει το ενδεχόμενο να μην πάει ο Πούτιν στο Βερολίνο. Αμφίβολο ήταν μέχρι

πριν από δύο μέρες και η συμμετοχή του Χαφτάρ. Αγωνία υπήρχε και κατά πόσο ο Χαφτάρ θα ξανάριζε τις πολεμικές επιχειρήσεις κατά της κυβέρνησης της Τρίπολης. Τα πράγματα άρχισαν να ομαλοποιούνται όταν ο Γερμανός ΥΠΕΞ ανακοίνωσε τη συμμετοχή του Χαφτάρ στη διάσκεψη του Βερολίνου και την παράλληλη τήρηση της άτυπης κατάπαυσης του πυρός. Η νέα αυτή εξέλιξη ήρθε μαζί με τις ανακοινώσεις για συμμετοχή των Τζόνσον, Μακρόν και Πούτιν στην εν λόγω διάσκεψη. Δυστυχώς από αυτή αποκλείστηκε, παρά την επιθυμία της για συμμετοχή, η Ελλάδα. Αυτό παρά το ότι είναι άμεσα ενδιαφερόμενη χώρα, με θαλάσσια σύνορα με τη Λιβύη και είχε παραπεστεί στην αντίστοιχη διάσκεψη στο Παλέρμιο της Ιταλίας. Εκτιμάται ότι πίσω από τον ελληνικό απο-

Τα πράγματα χειροτέρεψαν με τις απειλές Ερντογάν για τιμωρία του Χαφτάρ από την Τουρκία σε συνδυασμό με την αποστολή δύο χιλιάδων Σύρων μισθοφόρων στην Τρίπολη.

κλεισμό βρίσκεται η Τουρκία. Η τελευταία είχε απαιτήσει από τη Ρωσία και πετύχει τη μη συμμετοχή της Αιγύπτου και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων στη συνάντηση της Μόσχας. Αντιδρώντας η Ελλάδα προειδοποίησε γραπτώς τη Γερμανία και τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. ότι θα προβάλει βέτο στην

προσπάθεια υιοθέτησης των τυχόν αποφάσεων της διάσκεψης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην περίπτωση που δεν προβλέπουν την ακύρωση του μνημονίου για τις θαλάσσιες ζώνες μεταξύ Λιβύης και Τουρκίας. Την ώρα που γράφεται το άρθρο αυτό, την Αθήνα επισκέπτεται ο στρατάρχης Χαφτάρ και έχει συναντήσεις με τον πρωθυπουργό Μπτσοτάκη και τον ΥΠΕΞ Δένδια.

Την ίδια στιγμή ο Ερντογάν εξήγγειλε νέες τουρκικές έρευνες και γεωτρήσεις στις επίμαχες θαλάσσιες ζώνες ανατολικά της Κρήτης. Προειδοποίησε δε όλους τους άλλους να μην επιχειρήσουν έρευνες ή άλλες δραστηριότητες στις ζώνες αυτές και στην ουσία συμπεριέλαβε και εκείνες της Λιβύης. Ο δε Τσαβούσογλου επανέλαβε την πρόθεση της Τουρκίας να συνάψει

ανάλογες συμφωνίες οριοθέτησης με τις υπόλοιπες χώρες της Αν. Μεσογείου καταργώντας έτσι τις ισχύουσες μεταξύ Κ.Δ. και των τριών χωρών (Αίγυπτος, Ισραήλ και Λίβανος).

Οι πιο πάνω προθέσεις σηματοδοτούν την πλήρη κλιμάκωση της τουρκικής γεωπολιτικής επίθεσης στην περιοχή με στόχο την επιβολή μίας τουρκικής ειρήνης (pax turcana) και την υλοποίηση του στόχου της Γαλάζιας Πατρίδας. Μπροστά σε όλα αυτά Ελλάδα και ΚΔ αντέδρασαν μαζί με τον Ισραήλ με την υπογραφή της διακρατικής συμφωνίας για τον EastMed. Είχαμε και μία νέα κίνηση με τη μετατροπή του Φόρουμ Φυσικού Αερίου της Αν. Μεσογείου σε περιφερειακό οργανισμό με συμμετοχή χωρών όπως η Αίγυπτος, το Ισραήλ, η Ιταλία, η Ιορδανία και η Παλαιστινιακή

Αρχή. Ενδιαφέρον για να καταστεί μέλος εκδήλωσε η Γαλλία, ενώ σε καθεστώς μόνιμου παρατηρητή στοχεύουν οι ΗΠΑ. Να σημειώσουμε πως ο τουρκικός συντονισμός με τη Ρωσία στο Λιβυκό έχει ήδη προκαλέσει αρνητικές αντιδράσεις από την πλευρά των ΗΠΑ και της Ε.Ε.

Τέλος εκτιμώ ότι με αυτά τα δεδομένα το αποτέλεσμα της διάσκεψης του Βερολίνου είναι αβέβαιο όπως και η Γερμανία έχει προκαταβολικά παραδεχθεί. Στην καλύτερη των περιπτώσεων θα αποτελέσει απλά ένα βήμα στη δύσκολη πορεία ειρήνευσης που αναμένεται να έχει διακυμάνσεις.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέα του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της Κ.Δ. την περίοδο 2014-2018.

Η Γαλλία δίπλα στην Ελλάδα τη δύσκολη ώρα

Το Παρίσι δεν θα επιτρέψει λύση που θα παραγνωρίζει τα ελληνικά συμφέροντα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Μια χρονική περίοδο απροσδιόριστς διάρκειας, εντός της οποίας η Ελλάδα θα πρέπει να κινηθεί όσο πιο αποτελεσματικά γίνεται σε διπλωματικό επίπεδο και, ταυτόχρονα, να μην παρασυρθεί σε θερμό επεισόδιο με την Τουρκία, έχει μπροστά της η Αθήνα. Σε διπλωματικό επίπεδο, η επίσκεψη του στρατάρχη Χαλίφα Χαφτάρ στην Αθήνα θεωρείται ως ένα σαφές μήνυμα προς πολλές κατευθύνσεις, ωστόσο οι πραγματικές σημαίνουσες χειρονομίες έρχονται εκ δυσμών και συγκεκριμένα από τη Γαλλία. Τις επόμενες ημέρες η φρεγάτα «Σπέτσαι» θα διασχίσει την Ανατολική Μεσόγειο, ως μέρος μιας από τις μεγαλύτερες πολυεθνικές ναυτικές αρμάδες που έχουν συγκροτηθεί τα τελευταία χρόνια ως ομάδα κρούσης του γαλλικού αεροπλανοφόρου «Σαρλ ντε Γκωλ». Περισσότερες από 10 κύριες μονάδες επιφανείας (φρεγάτες, καταδρομικά, αντιτορπιλικά) θα συνοδεύουν το «Σαρλ ντε Γκωλ» στην πορεία του από την Τουλόν έως τη διώρυγα του Σουέζ, με ενδιάμεσο σταθμό τα νότια της Κρήτης, όπου θα πραγματοποιηθούν συνεκπαιδευσεις με μονάδες του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.) και της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.). Έως τότε θα έχει ολοκληρωθεί και η Άσκηση Ειδικών Δυνάμεων «Μέγας Αλέξανδρος», στην οποία η Γαλλία συμμετέχει με το ελικοπτεροφόρο «Ντιζιούντ». Ενώ τους επόμενους μήνες η Γαλλία θα ενισχύσει τις σχέσεις της και με το τρίγωνο Ελλάδας, Κυπριακής Δημοκρατίας και Αιγύπτου, όπως φάνηκε και από την ένταξη της στο East Med Gas Forum.

Σε γενικές γραμμές, η Γαλλία έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για σύσφιξη των διπλωματικών και στρατιωτικών

σχέσεων με την Ελλάδα, με τον πλέον εμφαντικό τρόπο. Η επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στο Παρίσι στις 29 Ιανουαρίου και η συνάντησή του με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν, είναι, αν μη τι άλλο, ενδεικτική της κατανόησης που υπάρχει ανάμεσα στις δύο πλευρές. Τότε αναμένεται, ακόμη, να φανεί και πόσο γρήγορα θα προχωρήσει το πρόγραμμα προμήθειας των γαλλικών φρεγατών Be-lh@pta. Στην Αθήνα γνωρίζουν πολύ καλά ότι στη σημερινή Διάσκεψη του Βερολίνου, το Παρίσι δεν θα επιτρέψει την προώθηση κάποιας λύσης που θα παραγνωρίζει τα ελληνικά συμφέροντα. Η απόφαση της Άγκυρας να αποστείλει την Παρασκευή το πλωτό γεωτρήπανο «Γαβούζ» στο οικόπεδο 8 της κυπριακής ΑΟΖ το οποίο εκμεταλλεύεται η γαλλική TOTAL με την ιταλική ENI, περιγράφεται ως έμμεση πλιν σαφής απάντηση της Τουρκίας προς αυτή τη διπλωματική στάση της Γαλλίας. Επίσης, από την Αθήνα αξιολογείται και το μπαράζ κυβερνοεπιθέσεων που καταγράφκε την Παρασκευή από τούρκους χάκερς σε ιστοσελίδες (ΥΠΕΕ, Βουλή, ΕΥΠ, κ.ά.).

Στον αντίποδα βρίσκονται οι σχέσεις της Αθήνας με το Βερολίνο, κάτι που διεφάνη αφενός μετά την απόφαση να αποφύγει τη συμπερίληψη της Ελλάδας στην προσπάθεια που γίνεται σήμερα στο Βερολίνο για διευθέτηση της Λιβυκής κρίσης, αφετέρου στις αποστάσεις που τρέει η Γερμανία από την τουρκική στάση στην Ανατολική Μεσόγειο. Έμπειροι παρατηρητές τονίζουν ότι στην πραγματικότητα το Βερολίνο βρίσκεται σε ένα αδιέξοδο, καθώς πρέπει να εξισορροπήσει τέσσερις διαφορετικές αποστάσεις. Πρώτον, να επιτύχει consensus σε επίπεδο Ε.Ε.

Η φρεγάτα «Σπέτσαι» θα διασχίσει την Αν. Μεσόγειο, ως μέρος μιας από τις μεγαλύτερες πολυεθνικές ναυτικές αρμάδες που έχουν συγκροτηθεί τα τελευταία χρόνια ως ομάδα κρούσης του γαλλικού αεροπλανοφόρου «Σαρλ ντε Γκωλ».

Η απόφαση της Άγκυρας να αποστείλει την Παρασκευή το «Γαβούζ» στο οικόπεδο 8 της κυπριακής ΑΟΖ, περιγράφεται ως έμμεση πλιν σαφής απάντηση της Τουρκίας προς τη διπλωματική στάση της Γαλλίας.

Δεύτερον, να προστατέψει τις σχέσεις της με την Τουρκία. Τρίτον, να μη διαταράξει τις εσωτερικές πολιτικές ισορροπίες, οι οποίες και αυτές επηρεάζονται από την πολιτική ομάδα πίεσης που συνιστούν οι Γερμανοί τουρκικής καταγωγής. Και, τέταρτον, να μην αποτύχει στη σωστή διάγνωση των ρωσικών συμφερόντων στη Λιβύη.

Παρονομαστής όλων αυτών της κατάστασης είναι, προφανώς, η κοινή παραδοχή ότι οι τρεις κομβικοί παράγοντες στη Λιβύη είναι η Ρωσία, η Τουρκία και η Αίγυπτος. Αυτή η πραγματικότητα επί του εδάφους της χώρας αναγνωρίζεται και από κυβερνήσεις όπως η ιταλική, η οποία προσπαθεί εναγωνίως να καλλιεργήσει τις σχέσεις της με την Τουρκία και τη Ρωσία. Οι επιχειρηματικές σχέσεις Τουρκίας-Ιταλίας στη Λιβύη, αλλά και ευρύτερα, υπαγορεύουν

σε σημαντικό βαθμό και πολλές από τις επιλογές της Ρώμης.

Ενεργοί διαυλοί

Παράλληλα, η Αθήνα έχει αποφασίσει να διατηρήσει ενεργούς τους διαύλους που άνοιξε με όλες τις αραβικές χώρες και σουνιτικές μοναρχίες στον Κόλπο και το Μαγκρέμπ. Ο ίδιος ο πρωθυπουργός θα επισκεφθεί στις αρχές Φεβρουαρίου τη Σαουδική Αραβία, όπου προ ολίγων εβδομάδων βρέθηκε και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας. Υπενθυμίζεται ότι, όπως αποκάλυψε η «Κ» την Πέμπτη, Αθήνα και Ριάντ έχουν συμφωνήσει για τη μεταφορά μιας συστοιχίας αντιαεροπορικών πυραύλων «Πάτριστ» σε σαουδαριακό έδαφος για την προστασία της χώρας. Εντός της εβδομάδας αναμένεται στην Αθήνα και ο Σαουδάραβας υπουργός Εξωτερικών. Βασικός υπεύθυνος για τη διατήρηση των διαύλων είναι ο κ. Δένδιας, ο οποίος βρίσκεται σε διαρκή τηλεφωνική επικοινωνία με ΗΠΑ, Γαλλία Αίγυπτο, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και Σαουδική Αραβία. Υπενθυμίζεται ότι ο κ. Δένδιας έχει, επίσης, ταξιδέψει στο Μαρόκο και την Ιορδανία, ενώ το επόμενο χρονικό διάστημα προγραμματίζονται επισκέψεις του στην Τυνησία και την Αλγερία. Από την εξίσωση δεν λείπει, βεβαίως και το Ισραήλ αλλά και το εβραϊκό στοιχείο εν γένει. Η τουρκική διπλωματία αντιλαμβάνεται

τα τελευταία πολλά χρόνια τη δυναμική της, όχι πάντα εμφανούς, σχέσης που έχει δημιουργηθεί ανάμεσα σε Ελλάδα, Ισραήλ, Αίγυπτο και Σαουδική Αραβία και κάνει σοβαρές προσπάθειες να την αποσυναρμολογήσει.

Κυβερνητικές πηγές αναφέρονταν στις πρόσφατες συναντήσεις του κ. Μητσοτάκη με τα προεδρεία αλληνοαμερικανικών και αμερικανοεβραϊκών οργανώσεων (Β'ναι Β'ριθ και ΑΗΕΡΑ) που βρίσκονται σε περιοδεία σε Κύπρο, Ισραήλ και Ελλάδα, αλλά και στην επικείμενη επίσκεψή του στην Πολωνία όπου θα είναι παρών στην επέτειο μνήμης των 75 χρόνων από την απελευθέρωση του στρατοπέδου συγκέντρωσης του Άουσβιτς. Η Ελλάδα έχει επενδύσει ποικιλοτρόπως στην σχέση με το Ισραήλ, οικονομικά, τεχνολογικά, στρατιωτικά και διπλωματικά. Και εκτιμάται ότι παρά το γεγονός πως η συγκρότηση νέας σταθερής κυβέρνησης στην Ιερουσαλήμ αργεί ακόμα (πριν από τον Μάιο θεωρείται εξαιρετικά δύσκολο), κατά την ενδιάμεση συνεργασία θα συνεχιστεί με ταχείς ρυθμούς. Ήδη στην πρόσφατη επίσκεψη του υπουργού Εθνικής Άμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου στο Ισραήλ, ολοκληρώθηκε η συμφωνία για την προμήθεια δύο UAV τύπου HERON, αλλά και συζητήσεις για στενότερη συνεργασία στον τομέα της αμυντικής παραγωγής.

Εξομάλυνση σχέσεων Τουρκίας με Ισραήλ

Η ισραηλινή εκλογική εκκρεμότητα και η παραφιλολογία που έχει αναπτυχθεί περί αυτήν τους τελευταίους μήνες έχει οδηγήσει σε μια συζήτηση, η οποία πολλές φορές είναι κατευθυνόμενη από διπλωματικούς κύκλους της Άγκυρας. Και αυτή η συζήτηση αφορά την ανάδειξη μιας πιθανότητας «εξομάλυνσης» των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ σε περίπτωση που αποτύχει να εκλεγεί τον ερχόμενο Μάρτιο ο νυν πρωθυπουργός Βενιαμίν Νετανιάου. Το «κλείσιμο του ματιού» από την τουρκική διπλωματία προς τον Μπένι Γκαντζ, βασικό αντίπαλο του κ. Νετανιάου, αποτελεί μια τακτική που παραγνωρίζει κάποια δεδομένα. Ο κ. Γκαντζ διαθέτει στην ευρύτερη ομάδα συνεργατών του, πρόσωπα όπως ο Μοσέ Γιαλόν και ο Γκάμπι Ασkenάζι, που όπως και ο ίδιος ο υποψήφιος πρωθυπουργός του Ισραήλ προέρχονται από το πιο «βαθύ κράτος», έχοντας υπηρετήσει όλοι ως αρχηγοί των Ενόπλων Δυνάμεων. Επίσης, κάποιοι από αυτούς έχουν υπηρετήσει ως υπουργοί σε κυβερνήσεις του κ. Νετανιάου. Υπενθυμίζεται ότι μόλις πριν λίγες ημέρες έγινε γνωστό ότι η αντικατασκοπεία των Ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων (IDF), κατέταξε για πρώτη φορά την Τουρκία στη λίστα με τις χώρες που η Ιερουσαλήμ θεωρεί ότι αποτελούν προκλήσεις ασφαλείας για τη χώρα. Ανάμεσα ισραηλινές διπλωματικές πηγές ανέφεραν στην «Κ» ότι παρά τα θρυλούμενα, υπάρχει «σύγκλιση συμφερόντων» ανάμεσα σε Αθήνα και Ιερουσαλήμ για το περιβάλλον ασφαλείας της περιοχής. Οι συγκεκριμένες πηγές αναδείκνυν τρία σημεία: Πρώτον, την επίσκεψη Μητσοτάκη στην Ουάσινγκτον, όπου τέθηκε στις ΗΠΑ με σαφήνεια το δικαίωμα για την περιφερειακή ισορροπία και σταθερότητα στην περιοχή. Δεύτερον, την επίσκεψη του κ. Νετανιάου στην Αθήνα και την υπογραφή του EastMed. Και, τρίτον, τον διπλωματικό μαραθώνιο του Νίκου Δένδια στον αραβικό κόσμο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΥΡΙΓΟΥ**

Οι διαφορετικές φράσεις του νεο-οθωμανισμού

Η κατανόηση του τρόπου σκέψης του αντιπάλου είναι απαραίτητη διαδικασία για να τον αντιμετωπίσουμε σωστά. Δεν πρέπει να οδηγεί όμως στο να προσαρμοστούμε στις αντιλήψεις, να «μιούμε στα παπούτσια» του. Τις τελευταίες ημέρες λέγονται διάφορα για την ενόχληση της Τουρκίας λόγω (α) του αγωγού Eastmed, (β) των τριμερών σχημάτων συνεργασίας του άξονα Αθένas-Λευκωσίας με Τελ Αβίβ και Κάιρο και κυρίως (γ) των ερευνών της Κύπρου για υδρογονάνθρακες. Εκεί αποδίδεται και η τουρκική υπεραντιδραση να υπογράψει συμφωνία θαλάσσιας οριοθετήσεως με τη Λιβύη. Η κατάληξη αυτών των επιχειρημάτων είναι ότι ο ρεαλισμός επιβάλλει να αποσυρθούμε από όλα αυτά τα σχήματα που προκαλούν την Τουρκία και να συζητήσουμε μαζί της με ειλικρίνεια για να λύσουμε τις μεταξύ μας διαφορές.

Η ενόχληση πράγματι υπάρχει.

Η Τουρκία αισθάνεται –και είναι– απομονωμένη από τις εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο (όχι γενικότερα). Τι, όμως, την έχει ενοχλήσει; Ο αγωγός Eastmed είναι ένα τεχνικά μεγαλεπήβολο σχέδιο που θα μεταφέρει αέριο από τα κοιτάσματα νοτίως της Κύπρου προς την Ευρώπη. Οψέποτε ολοκληρωθεί, δεν μπορεί να απειλήσει την απόλυτη πρωτοκαθεδρία της Τουρκίας στη μεταφορά αερίου από την ανατολή προς την Ευρώπη. Αυτή τη στιγμή από το τουρκικό έδαφος περνούν δύο ρωσικοί, ένας ιρανικός κι ένας αζέρικος αγωγός αερίου. Επιπλέον ο Eastmed συνελήφθη ως ιδέα το 2011-12. Η προκαταρκτική τεχνικοοικονομική μελέτη για την κατασκευή του παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 2012. Αντιθέτως τα τουρκικά σχέδια για τις αλλόκοτες οριοθετήσεις της Τουρκίας με Λιβύη (αλλά και με Αίγυπτο, Ισραήλ και Λίβανο) εκπονήθηκαν τουλάχιστον από το 2010. Ως

υπουργός Εξωτερικών ο Νταβούτογλου γύριζε στα κράτη της περιοχής με τους σχετικούς χάρτες από το 2011. Οι δε χάρτες είχαν δημοσιευθεί σε ημεπίσμο περιοδικό του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών ήδη από τον Δεκέμβριο του 2011. Συνεπώς το επιχείρημα περί ενοχλήσεως λόγω Eastmed είναι προσχηματικό.

Τα τριμερή σχήματα συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο αφορούν σε πολιτική συνεργασία και δεν αποτελούν στρατιωτική απειλή για την Τουρκία. Υφίστανται λόγω της επιλογής Ερντογάν να συγκρουστεί μετωπικά με το Ισραήλ από τον Μάιο του 2010 και να υπονομεύει την αιγυπτιακή κυβέρνηση υποστηρίζοντας με χρήματα και πράκτορες το αντιπολιτευόμενο –και εκτός νόμου– κίνημα των Αδελφών Μουσουλμάνων.

Η μη συμμετοχή της Τουρκίας στις συμφωνίες οριοθετήσεως της Κύπρου με τα γειτονικά της κράτη,

οφειλόταν σε κάτι αντικειμενικό: στη γεωγραφία. Επιπλέον, τα προς έρευνα και εκμετάλλευση τεμάχια της Κύπρου ορίσθηκαν από τη Λευκωσία αποκλειστικώς στις νότιες θάλασσες του νησιού που είχαν ήδη οριοθετηθεί με τα γειτονικά της κράτη. Κατά τη χάραξη τους αποφεύχθηκαν περιοχές όπου μπορούσε να έχει διεκδικήσει η Τουρκία. Μα, η Κύπρος δεν λαμβάνει υπ' όψιν της τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων, ακούγεται ως επιχείρημα. Κι όμως! Η Τουρκία διεκδικεί τα μισά περίπου κυπριακά τεμάχια για λογαριασμό της και όχι για τους Τουρκοκυπρίους. Η αιτιολόγηση είναι το ίδιο ακραία και αντίθετη προς το διεθνές δίκαιο και τη γεωγραφία, όσο και η υπαρκτή τουρκικών δικαιωμάτων στην υφαλοκρηπίδα της Κρήτης.

Τέλος, είμαστε το μοναδικό κράτος που κοντέψαμε να ξεχάσουμε τα δικαιώματα που μας δίνει το διεθνές δίκαιο, προκειμένου να

μην ενοχλήσουμε την Τουρκία. Όχι μόνον δεν εκτιμήθηκε η στάση μας από την Άγκυρα, αλλά η συμφωνία Τουρκίας-Λιβύης στρέφεται αποκλειστικώς εναντίον ημών.

Η απάντηση σε όσα συμβαίνουν στην περιοχή μας συνδέονται με τον νεο-οθωμανισμό του Ερντογάν, ο οποίος μεταλλάσσεται με το πέρασμα των ετών. Ο Ερντογάν εξ αρχής έδειξε ότι επιθυμεί να ασκεί επιρροή πέραν των συνόρων της χώρας του. Ο νεο-οθωμανισμός προσέφερε το ιδεολογικό υπόβαθρο στην άσκηση αυτής της πολιτικής. Αρχικός ο νεο-οθωμανισμός εντοπιζόταν στο πολιτισμικό πεδίο. Αναζητούσε τα «κατάλοιπα» του οθωμανικού παρελθόντος στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς που ζουν στα Βαλκάνια.

Το 2011 ο νεο-οθωμανισμός μεταλλάχθηκε χρησιμοποιώντας τις Μουσουλμανικές Αδελφότητες που δρουν σε πολλά αραβικά, σουνιτικά κράτη. Μέσω των αραβικών ανοί-

ξεων (που πλέον γνωρίζουμε ότι χρηματοδοτήθηκαν από το Κατάρ και υποκινήθηκαν και από την τουρκική υπηρεσία πληροφοριών ΜΙΤ), ο Ερντογάν προσπάθησε να τοποθετήσει μουσουλμανικές αδελφότητες στην ηγεσία κρατών που κάποτε αποτελούσαν εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Μετά την αποτυχία των «ανοίξεων», ο νεο-οθωμανισμός έχει περάσει σε ένα άλλο στάδιο που ονομάζεται «γαλάζια πατρίδα». Η Τουρκία έχει ορίσει ως ζωτικό της χώρο, ένα νέο είδος lebensraum, την Ανατολική Μεσόγειο. Εκεί θα ασκεί κατ' απόλυτο τρόπο την επιρροή της, αντιμετωπίζοντας κατά το δοκούν και τις περιστάσεις το διεθνές δίκαιο. Η Τουρκία αντιλαμβάνεται τη συζήτηση με την Ελλάδα ως προσαρμογή στις αντιλήψεις της «γαλάζιας πατρίδας».

Ο κ. Άγγελος Συρίγος είναι βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας.

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

Λύση
ONE
Μία λύση δανεισμού, για όλα!
www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Μας κουβαλάει φορτωμένη ατζέντα ο Φάνον

Ο Αμερικανός υφυπουργός Εξωτερικών έρχεται να συζητήσει την προσαρμογή της Κύπρου στα μέτρα του νόμου EastMed

Ουάσινγκτον - Ανάλυση του
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΠΑΝΙΩΤΗ

Ο επαναπρογραμματισμός της επίσκεψης στην Κύπρο του αμερικανού Υπουργού Εξωτερικών, Μάικ Πομπέο, η διευθέτηση επίσκεψης στις ΗΠΑ του υπουργού Άμυνας Σάββα Αγγελίδη και η προετοιμασία γύρω από τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του νόμου που εγκρίθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου για την εταιρική συνεργασία για θέματα ενέργειας κι ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι ορισμένες από τις προτεραιότητες της Κύπρου το 2020, μαζί με την εκπλήρωση των προϋποθέσεων για την άρση της υποχρέωσης βίζας σε Κύπριους που επισκέπτονται τις ΗΠΑ.

Σε σχέση με την επίσκεψη Πομπέο, από την τηλεφωνική συνομιλία που είχαν στις 9 Ιανουαρίου ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης κι ο υφυπουργός Εξωτερικών, Φίλιπ Ρίκερ, οι σχεδιασμοί είναι για την άνοιξη. Δεν αποκλείεται, μάλιστα, να προηγηθεί και επίσκεψη του κ. Ρίκερ στη Λευκωσία. Αυτή την εβδομάδα αναμένεται επίσης και η επίσκεψη του υφυπουργού Εξωτερικών για Ενεργειακές Υποθέσεις, Φράνσις Φάνον. Στο θέμα της βίζας, οι συνομιλίες που είχε στη Λευκωσία πήγαν πολύ καλά και οι Αμερικανοί εμφανίζονται πρόθυμοι να βοηθήσουν την Κύπρο με τεχνολογία. Υπάρχουν ακόμη κάποια ζητήματα που πρέπει να δει το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Κύπρου, ενώ ευνοϊκό για την Κύπρο το χαμηλό ποσοστό απόρριψης (γύρω στο 2,7%).

Υπάρχει αισιοδοξία ότι είναι πιθανόν να λήξει εντός του 2020, όμως στο ζήτημα της άρσης της υποχρέωσης βίζας εμπλέκονται και το Υπουργείο Εσωτερικών Ασφάλειας των ΗΠΑ κι άλλες υπηρεσίες,

που πιθανόν να παρατείνουν κάπως τις διαδικασίες.

EastMed και ενέργεια

Ο νόμος EastMed εγκρίθηκε τον περασμένο μήνα και περιλαμβάνει τις πτυχές της ενέργειας και της ασφάλειας. Στο θέμα της ενέργειας εξουσιοδοτεί την ίδρυση ενός Ενεργειακού Κέντρου ΗΠΑ – Ανατολικής Μεσογείου, για τη διευκόλυνση της ενεργειακής συνεργασίας των ΗΠΑ με την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ. Και ταυτόχρονα ζητά από την κυβέρνηση να υποβάλει εντός 90 ημερών από την έγκριση του νόμου, έκθεση στο Κογκρέσο για την ενισχυμένη ενεργειακή συνεργασία με χώρες στην Ανατολική Μεσόγειο. Και τα δύο αυτά ζητήματα θα βρεθούν στην ατζέντα των συνομιλιών

Η άρση του αμερικανικού εμπάργκο γίνεται υπό δύο όρους: 1) πιστοποίηση ότι η Κύπρος προβαίνει σε μεταρρυθμίσεις αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος και 2) ότι περιορίζει τον ελλειμενισμό ρωσικών πολεμικών στα λιμάνια της.

που θα έχει στη Λευκωσία αυτή την εβδομάδα ο Φράνσις Φάνον, ο οποίος επίσης θα επισκεφθεί και την Αθήνα.

Η πρόκληση για την Κύπρο, εν όψει της προετοιμασίας της έκθεσης, είναι να προσκομίσει στους αμερικανούς λεπτομέρειες οι οποίες θα συμβάλουν στη διαμόρφωση της έκθεσης που απαιτείται για την ενεργειακή στρατηγική στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι αρμόδιοι αξιω-

ματούχου της Κυπριακής Δημοκρατίας θα πρέπει να συντάξουν εννημερωτικά σημειώματα και να εγείρουν σε συζήτηση τους με αμερικανούς αξιωματούχους που έχουν αρμοδιότητα με τη σύνταξη της έκθεσης, σχετικά με τα εξής ζητήματα:

- Αξιολόγηση όλων των πιθανών μηχανισμών μεταφοράς στην Ευρώπη φυσικού αερίου από την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.
- Αξιολόγηση των προσπάθειών

για την προστασία της υποδομής ενεργειακής εξερεύνησης στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών που ανήκουν ή λειτουργούν από εταιρείες των Ηνωμένων Πολιτειών.

- Αξιολόγηση της ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας να φιλοξενεί Κέντρο Ενεργειακής Κρίσης στην περιοχή, το οποίο θα μπορούσε να παράσχει βασικές εγκαταστάσεις για την υποστήριξη προσπάθειών

έρευνας και διάσωσης σε περίπτωση ατυχήματος.

EastMed και ασφάλεια

Σε σχέση με τα θέματα ασφάλειας, ο νόμος EastMed τερματίζει το αμερικανικό εμπάργκο όπλων, συμπεριλαμβάνει για πρώτη φορά την Κύπρο στα προγράμματα Διεθνούς Στρατιωτικής Εκπαίδευσης (IMET) δεσμεύοντας 200.000 δολάρια για το 2020, 500.000 για το 2021 και 750.000 για το 2022 σε βοήθεια. Και τέλος ζητά από την κυβέρνηση να υποβάλει εκθέσεις για τις τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ από 15/1/2017. Η άρση του εμπάργκο γίνεται ως ηρκεστόν υπό όρους, πρώτον, την πιστοποίηση ότι η Κύπρος προβαίνει σε μεταρρυθμίσεις αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος και δεύτερον ότι περιορίζει τον ελλειμενισμό ρωσικών πολεμικών στα λιμάνια της. Και στα δύο ζητήματα, είναι καλό να ετοιμαστούν επιχειρήματα τα οποία θα δείχνουν την πρόοδο που σημειώνεται.

Η γλώσσα των προϋποθέσεων σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σχεδιάστηκε πριν από αρκετές σημαντικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένης της επίσκεψης του υφυπουργού Οικονομικών Marshall Billingslea στην Κύπρο, μια μεταγενέστερη επίσκεψη της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής και την πρόωρη αποπληρωμή από την Κύπρο του ρωσικού δανείου. Οι συνεργάτες των μελών του Κογκρέσου που ενεπλάκησαν στη σύνταξη του νόμου πιστεύουν ότι τα αποτελέσματα όλων αυτών (ειδικά οι δηλώσεις μετά τις επισκέψεις του Billingslea και του Κογκρέσου) δείχνουν ότι η Κύπρος μπορεί ήδη να έχει συμμορφωθεί πλήρως με αυτή την προϋπόθεση. Η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να προωθήσει τα όσα συνέβησαν στις επισκέψεις

αυτές και να τονίσει την πρόωρη αποπληρωμή του ρωσικού δανείου. Όσον αφορά την κατάσταση στα ρωσικά πλοία, είναι επιτακτική ανάγκη η Κύπρος να αποδείξει ότι έχει περιορίσει τη φύση αυτών των επισκέψεων. Καθώς ο νόμος μιλάει για τη λήψη «μέτρων» θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί ότι η Κύπρος έχει ήδη λάβει τέτοια μέτρα. Στο θέμα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων IMET, οι εισηγήσεις προς το Υπουργείο Άμυνας είναι να προσδιορίσει γρήγορα τους καλύτερους πιθανούς υποψηφίους γι' αυτά, ώστε να αρχίσουν από φέτος να εκπαιδεύονται στις ΗΠΑ. Η πρόνοια του IMET αποτρέπει άμεση αλλαγή παιχνιδιού για την Κύπρο. Αυτό θα επιτρέπει στην Εθνική Φρουρά να δημιουργήσει άμεσους δεσμούς με το Πεντάγωνο και σε νέους Κύπριους αξιωματικούς να χτίσουν σχέσεις με αμερικανούς ομολόγους τους, οι οποίες θα αποδώσουν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Αναφορικά με τις εκθέσεις για τις τουρκικές παραβιάσεις στην Κυπριακή ΑΟΖ, είναι θετικό ότι υπάρχουν λεπτομερείς μηνιαίες αναφορές που η Κύπρος κυκλοφορεί ως επίσημα έγγραφα του οργανισμού. Οι εκθέσεις αυτές θα πρέπει να δίδονται απευθείας από τις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας προς το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και το Πεντάγωνο, καθώς οι προηγούμενες εκθέσεις που εκδόθηκαν σχετικά με την Κύπρο από το αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών ήταν απολύτως αμφιλεγόμενες και έθεταν τα πάντα στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του Κυπριακού. Προκειμένου να αποφευχθεί η έκδοση τέτοιων άχρηστων εκθέσεων σε αυτή την περίπτωση, η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να δημοσιεύσει και να κυκλοφορήσει το συντομότερο δυνατό τη δική της έκθεση σχετικά με τις τουρκικές παραβιάσεις.

Από τον στόχο «Κρόνος» οι νέες γεωτρήσεις σε ΑΟΖ

Τον Φεβρουάριο το γεωτρύπανο στο τεμάχιο έξι το οποίο καθυστέρησε στην Αίγυπτο που διεξάγει ερευνητικές εργασίες

Τον **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ο Φεβρουάριος παρουσιάζεται ως ο μήνας επανέναρξης των δραστηριοτήτων εντός της κυπριακής ΑΟΖ, με τη γαλλοϊταλική κοινοπραξία TOTAL – ENI να ανοίγουν την αυλαία των γεωτρήσεων από το τεμάχιο 6. Εν μέσω τεταμένου κλίματος στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, ένεκα του τουρκολιβικού συμφώνου αλλά και των συνεχιζόμενων προκλήσεων στην κυπριακή ΑΟΖ, η Λευκωσία σε συνεργασία με τις εταιρείες στις οποίες έχουν παραχωρηθεί τεμάχια, προχωρά στην υλοποίηση των ενεργειακών σχεδιασμών στη βάση των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν συμφωνηθεί.

Συνολικά εντός του 2020 είναι προγραμματισμένες να πραγματοποιηθούν έως και οκτώ γεωτρήσεις, ερευνητικές ή επιβεβαιωτικές. Στο πάζλ των γεωτρήσεων θα πρέπει να προστεθεί και μια επιβεβαιωτική που θα πραγματοποιηθεί στο κοίτασμα «Αφροδίτη», κατά πάσα πιθανότητα το 2021.

Ωστόσο, στους ευρύτερους σχεδιασμούς της Λευκωσίας δεν συμπεριλαμβάνεται μόνο το γεωτρητικό πρόγραμμα. Στα πλαίσια της κυβέρνησης τρέχουν και τα υπόλοιπα ζητήματα όπως οι ενεργειακές υποδομές, με κυρίαρχο θέμα τον αγωγό EastMed μετά και την πρόσφατη υπογραφή της διακρατικής συμφωνίας, μεταξύ Κύπρου-Ελλάδας και Ισραήλ.

Στα σημαντικά που αφορούν τα ενεργειακά συμπεριλαμβάνεται και η μονογραφία του καταστατικού του EastMed Gas Forum που πραγ-

ματοποιήθηκε την περασμένη Πέμπτη στο Κάιρο.

TOTAL-ENI

Με βάση τους αρχικούς σχεδιασμούς, η έναρξη των γεωτρήσεων στην κυπριακή ΑΟΖ ήταν προγραμματισμένη τον τρέχοντα μήνα. Ωστόσο, το γεωτρύπανο το οποίο ναυλώθηκε από τη γαλλοϊταλική κοινοπραξία, φαίνεται ότι έχει καθυστερήσει στην πλευρά της Αιγύπτου, όπου πραγματοποιεί εργασίες. Λαμβάνοντας υπόψη το πρόγραμμα εργασιών του γεωτρύπανου από Αίγυπτο θα μετακινηθεί στο Λίβανο και στο τεμάχιο 4 και από εκεί στην Κύπρο. Υπό κανονικές συνθήκες, την παρούσα περίοδο, το τρυπάνι θα έπρεπε να ήταν στο Λίβανο προκειμένου εντός Ιανουαρίου να μετακινηθεί στην κυπριακή ΑΟΖ. Η καθυστέρηση στην Αίγυπτο, υπολογίζεται πως θα πάει πίσω την έναρξη εργασιών κατά ένα μήνα περίπου.

Τεμάχιο 6

Κυβέρνηση και γαλλοϊταλική κοινοπραξία έχουν συμφωνήσει να ξεκινήσουν τις εργασίες από το τεμάχιο 6, όπου θα πραγματοποιηθεί μια ερευνητική γεώτρηση σε νέο στόχο που έχει εντοπισθεί και φέρει την ονομασία «Κρόνος». TOTAL και ENI με βάση τους προγραμματισμούς θα πραγματοποιήσουν έως και έξι γεωτρήσεις, στις οποίες θα πρέπει να προστεθούν και δυο επιβεβαιωτικές γεωτρήσεις που έχει ανακοινώσει η αμερικάνικη ExxonMobil για τον ερχόμενο Ιούνιο ή Ιούλιο. Η επανέναρξη των γεωτρητικών δραστηριοτήτων έρχεται σε μια χρο-

Συνολικά μέχρι το 2021 είναι προγραμματισμένες έως και εννέα γεωτρήσεις, εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Οι οκτώ θα είναι ερευνητικές ή επιβεβαιωτικές και η ένατη ερευνητική, στο «Αφροδίτη».

νική στιγμή που ένα από τα δυο τουρκικά γεωτρύπανα έχει αποχωρήσει από την κυπριακή ΑΟΖ. Μια εξέλιξη που σαφώς βελτιώνει το κλίμα στην περιοχή που είναι προγραμματισμένες οι γεωτρήσεις, χωρίς να συνιστά συμμόρφωση της Τουρκίας με το διεθνές δίκαιο. Σε ό,τι αφορά τη Λευκωσία, η εκτίμηση που υπάρχει είναι πως η τουρκική επιθετική συμπεριφορά θα συνεχισθεί, χωρίς αυτή να επηρεάζει τα όσα έχουν σχεδιασθεί με τις εταιρείες. Σε ό,τι αφορά το «Γιαβούζ», οι πληροφορίες που υπάρχουν στην κυπριακή πρωτεύουσα είναι ότι πραγματοποιήσε γεώτρηση χωρίς αποτελέσματα.

Το EastMed Gas

Στα σημαντικά των ενεργειακών της περιοχής συμπεριλαμβάνεται και η μονογραφία των καταστατικών για τον EastMed Gaz Forum, που πραγματοποιήθηκε στην αιγυπτιακή πρωτεύουσα, μεταξύ επτά χωρών της περιοχής, της Αιγύπτου, της Ελλάδας, του Ισραήλ, της Ιταλίας, της Ιορδανίας, της Κύπρου και της Παλαιστίνης. Μια εξέλιξη η οποία χαρακτηρίστηκε ιστορική για τη συ-

Η μονογραφία του καταστατικού EastMed Gaz στο Κάιρο, έθεσε το πλαίσιο συνεργασίας των χωρών της περιοχής, στον ενεργειακό τομέα, το οποίο απέχει από το επιθετικό κλίμα που έχει δημιουργήσει η Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο.

νεργασία των λαών των χωρών της Μεσογείου. «Πρόκειται για έναν ακρογωνιαίο λίθο στην ιστορία της περιοχής μας που μας κάνει να συνεργαστούμε για το καλό των λαών μας», δήλωσε ο Υπουργός Πετρελαίων της Αιγύπτου μετά τη μονογραφία του καταστατικού. Το EastMed Gaz Forum ουσιαστικά θέτει το πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη της περιοχής θα κινηθούν, στο κομμάτι των ενεργειακών. Ένας οργανισμός που μπορεί να θεωρηθεί ως απάντηση στα όσα απεργάζεται η Άγκυρα στην περιοχή.

Υποδομές Φ.Α.

Μετά και την υπογραφή της διακρατικής για τον αγωγό EastMed στην Αθήνα, η προσοχή στρέφεται στα επόμενα βήματα που αφορούν την υλοποίηση του έργου. Παρά τις αρνητικές απόψεις, που εντάθηκαν μετά την υπογραφή της Διακρατικής, για το κατά πόσο είναι εφικτός ο στόχος υλοποίησης του ενεργειακού έργου, σε πολιτικό επίπεδο ο EastMed θεωρείται ως το εμβληματικό έργο που αφορά τους ενεργειακούς διαδρόμους προς τις ευρωπαϊκές

αγορές. Κρίσιμη χρονική στιγμή θεωρείται η τελική επενδυτική απόφαση που αναμένεται να ληφθεί τον Νοέμβριο του 2021. Μέχρι τότε, με βάση τα βήματα που έχουν σχεδιασθεί, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί δυο σημαντικά ζητήματα. Οι λεπτομερείς τεχνικές μελέτες του έργου οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο των διαδικασιών ανάθεσης, το κόστος των οποίων αναμένεται να ανέλθει σε δεκάδες εκατομμύρια, με την Ε.Ε. να συνδράμει την διεξαγωγή τους, με 35 εκατ. ευρώ, κονδύλι το οποίο αντιπροσωπεύει το 40% του συνολικού κόστους. Παρόμοια μελέτη έχει πραγματοποιηθεί και για το κοίτασμα «Αφροδίτη», με συνολικό κόστος 100 εκατ. ευρώ. Οι τεχνικές μελέτες θα οδηγήσουν στο επόμενο βήμα που είναι η ανάθεση του έργου. Παράλληλα θα πρέπει να αρχίσουν και οι διεργασίες για εξεύρεση αγοραστή, κάτι που χαρακτηρίζεται ως σημαντικό ορόσημο.

Το 2025

Στο κομμάτι αναζήτησης αγοραστή για το Φ.Α. που θα μεταφέρει

ο EastMed, ενδιαφέρον έχει επιδείξει η κοινοπραξία του αγωγού, IGI Poseidon με μετόχους την Δημόσια Επιχείρηση Αερίου της Ελλάδας (ΔΕΠΑ) και την ιταλική εταιρεία Edison. Ενδιαφέρον για το οποίο είναι ενήμερη η Λευκωσία, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ». Το όλο έργο, εάν και εφόσον η επενδυτική απόφαση είναι θετική, αναμένεται ότι θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2025.

Για την Κύπρο ο EastMed είναι μια από τις επιλογές που υπάρχουν και για τα κυπριακά κοιτάσματα προς τις ευρωπαϊκές αγορές. Οι υπόλοιπες τρεις είναι:

- Επέκταση υποδομών της Αιγύπτου για απορρόφηση μεγαλύτερων ποσοτήτων Φ.Α.
- Τερματικό υγροποίησης στην Κύπρο.
- Πλωτή Μονάδα.

Για την Κύπρο προτεραιότητα παραμένει το τερματικό LNG στο Βασιλικό, έργο το οποίο είναι φιλόδοξο, μιας και σύμφωνα με τις μελέτες απαιτούνται περίπου 15 tcf Φ.Α. προκειμένου να έργο να είναι υλοποιήσιμο και ανταγωνιστικό.

Στόχος μια πράσινη Ευρώπη έως το 2050

Το φιλόδοξο σχέδιο της προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντεν Λάιεν

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΒΩΝΙΑΤΗ**

Το **φιλόδοξο** τριακονταετές σχέδιο της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλας φον ντεν Λάιεν, θα μπορούσε να οδηγήσει την Ένωση στην τελική ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και να ενισχύσει τη θέση της στην παγκόσμια σκακιέρα. Πρόκειται για μία μακροπρόθεσμη στρατηγική, η οποία αποτελείται από 50 παραρτήματα και θα αρχίσει να εφαρμόζεται από τον ερχόμενο Μάρτιο του 2020 και πιστεύεται ότι θα κάνει την Ε.Ε. πρωτοπόρο δύναμη, σε θέματα κλιματικής αλλαγής. Η κ. φον ντεν Λάιεν, ανακοινώνοντας την περασμένη εβδομάδα (15/01) τη φιλόδοξη «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», δήλωσε: «Στόχος μας ως Ευρώπη είναι να συμφιλιώσουμε την οικονομία με τον πλανήτη, να συμβιβάσουμε τους τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης με τον πλανήτη και να βρούμε τη χρυσή τομή μεταξύ αυτού και του λαού μας». Η ανάγκη συντονισμένων δράσης είναι επιβεβλημένη και η «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» αποτελεί την απάντηση στην επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής και την υπερθέρμανση του πλανήτη. Στην ανακοίνωση αναφέρεται μια σειρά προτάσεων και εργαλείων, όπως μία κλιματικά ουδέτερη οικονομία, μηδενική μόλυνση του περιβάλλοντος, βιώσιμη κινητικότητα στα αστικά

κέντρα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ένα επενδυτικό πρόγραμμα για τη βιώσιμη Ευρώπη και ένα ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα.

Αποσκοπώντας στην επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας των Παρισίων του 2016 για την κλιματική αλλαγή, η Ευρωπαϊκή Ένωση πλέον αναγνωρίζει την αυξανόμενη σημασία της κλιματικής αλλαγής

Ούρσουλα φον ντεν Λάιεν: Πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ του πλανήτη και της Ευρώπης.

και δεσμεύεται να τηρεί και να σέβεται τη Συμφωνία των Παρισίων για όλες τις μελλοντικές τις εμπορικές συμφωνίες. Φυσικά, η τήρησή της αναμένεται να φέρει σε δύσκολη θέση την Ε.Ε. κατά τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών με τρίτα κράτη, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες. Τα σημάδια της κλιματικής αλλαγής γίνονται ήδη αισθητά, καθώς με νέα στοιχεία του ΟΗΕ, το 2019 καταγράφηκε ως το πιο θερμό έτος στην παγκόσμια ιστορία. Ακόμη αν και αρκετά από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. αντιτίθενται στην εφαρμογή του Ευρωπαϊκού «Green Deal», η μετάβαση σε μια οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο, δηλαδή την μη αυ-

Η **πρόεδρος** της Κομισιόν, κατά την παρουσίαση της «Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας», η οποία αποτελεί ένα από τα πιο φιλόδοξα σχέδια της ΕΕ.

Μόνο το 56% των Ευρωπαίων συμφωνεί

Η **ισχύς** των «πράσινων» ψηφοφόρων αποδείχθηκε έμπρακτα από την προσέλευσή τους, στις ευρωεκλογές του 2019, με την κοινοβουλευτική τους ομάδα στο ΕΚ να αποτελείται πλέον από 74 άτομα. Όμως, στατιστικές αναλύσεις δείχνουν πως μόνο το 56% των Ευρωπαίων πολιτών συμφωνούν με την επιδίωξη ταχείας μετάβασης σε μια «οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα». Επιπλέον, μόνο το ένα τρίτο των ευρωβουλευτών είναι διατεθειμένο να αναλάβει σκληρά μέτρα εναντίον εταιρειών, με μεγάλα «αποτυπώματα» άνθρακα.

ξηση εκπομπών άνθρακα, θα μπορούσε προσφέρει μεγάλες οικονομικές και τεχνολογικές ευκαιρίες και αλλαγές τόσο στην ευρωπαϊκή πολιτική όσο και στην ευρωπαϊκή βιομηχανία. Σημειώνεται ότι μεταξύ των ετών 1990 και 2018, η Ε.Ε. κατάρφερε να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 23%, με την οικονομία της να σημειώνει ποσοστό ανάπτυξης του 61%

Σύμφωνα με την «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», ο τωρινός στόχος της Ε.Ε. για την μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα για το 2030, ποσοστού τάξεως 40%, θα μειωθεί εκ νέου σε ποσοστά μεταξύ 50-55%. Αξίζει

να αναφερθεί πως ο νομικά δεσμευτικός εθνικός στόχος, που καθορίζεται για την Κύπρο, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις εκπομπές ρύπων έως το 2030, ανέρχεται στο 24%. Παράλληλα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, για το έτος 2050 τίθεται ο πολύ πιο φιλόδοξος στόχος, για την ουδετερότητα των εκπομπών άνθρακα, από το προηγούμενο στόχο της μείωσης ποσοστού 60% που είχε τεθεί τα προηγούμενα χρόνια.

100 δισ. από την Ε.Ε.

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης (Just Transition Mechanism) αποτελεί ένα από τα κύρια εργαλεία

της «Πράσινης Συμφωνίας» και θεωρείται ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της μετάβασης της Ένωσης σε ένα πράσινο μέλλον μέχρι το 2050. Σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που δόθηκαν στη δημοσιότητα, ο Μηχανισμός θα παρέχει στοχευμένη στήριξη στις περιφέρειες της Ένωσης, οι οποίες θα πληγούν περισσότερο από την ενδεχόμενη άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της «πράσινης» μετάβασης.

Οι περιοχές αυτές σύμφωνα με ειδικούς αναμένονται να είναι οι ανατολικές και νότιες περιοχές της Ε.Ε. όπου μεγάλο μέρος της παραγωγής ενέργειας στηρίζεται ακόμη στην καύση άνθρακα. Σύμφωνα με την Επιτροπή, ο ρυθμιστικός αυτός Μηχανισμός θα επιτύχει τη μείωση των πιθανοτήτων, τυχόν δημοσιονομικών ανισοτήτων, που μπορεί να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια του μεγάλου αυτού εγχειρήματος. Η στοχευμένη αυτή στήριξη θα περιλαμβάνει την κινητοποίηση τουλάχιστον 100 δισ. ευρώ από τρεις κύριες πηγές χρηματοδότησης, που θα δημιουργηθούν για την πλήρη εφαρμογή της «Πρά-

σινης Συμφωνίας», μεταξύ των ετών 2021 και 2027. Στόχος του Μηχανισμού είναι να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνουν οι επενδύσεις για την τελική απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και να συμπληρώνει την ουσιαστική συνεισφορά του προϋπολογισμού της Ε.Ε., μέσω των προγραμμάτων που θα έχουν άμεση επαφή με την διαδικασία της μετάβασης.

Ωστόσο, στα κράτη μέλη ήδη έχουν αρχίσει οι αντιδράσεις. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Πολωνίας, με τον υπουργό Ενέργειας της χώρας, Krzysztof Tchorzewski, να χαρακτηρίζει την «Πράσινη Συμφωνία», ως ένα σενάριο φαντασίας, καθώς η Βαρσοβία στηρίζεται κατά 80% στην καύση άνθρακα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Σύμφωνα με τον κ. Tchorzewski, μία μετάβαση και επιτυχής ουδετερότητα του ισοζυγίου του άνθρακα μέχρι το έτος 2050 εκτιμάται ότι θα κόστιζε στην κυβέρνηση της χώρας περίπου 1 τρισ. ευρώ (1,1 τρισ. δολάρια). Παρόμοιες αντιδράσεις έχουν η Τσεχία και η Ουγγαρία.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΦΡΑΝΣ ΤΙΜΜΕΡΜΑΝΣ** και της **ΕΛΙΖΑ ΦΕΡΕΪΡΑ**

Το επενδυτικό ταμείο για την Πράσινη Συμφωνία

Η **επίτευξη** του φιλόδοξου στόχου της Ευρώπης για το 2050 θα απαιτήσει σημαντική προσπάθεια, ενώ η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη Ένωση θα μεταμορφώσει τις περιφέρειες της Ευρώπης. Εάν επιτύχουμε, θα μπορούσαμε να μειώσουμε σε σημαντικό βαθμό τον απαράδεκτα υψηλό αριθμό των 400.000 πρόωρων θανάτων ετησίως λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις πόλεις μας.

Η κλιματική μετάβαση που προβλέπεται στην Πράσινη Συμφωνία αποτελεί τόσο ηθική επιταγή όσο και οικονομική ευκαιρία. Πρέπει να προσαρμόσουμε τον τρόπο με τον οποίο παράγουμε και καταναλώνουμε, για να προστατεύσουμε την υγεία και την ευημερία μας και να διαφυλάξουμε τον πλανήτη μας για τις επόμενες γενιές. Δεν έχουμε άλλη επιλογή, καθώς δεν έχουμε άλλον πλανήτη. Τις προηγούμενες δεκαετίες, η Ευρώπη απέδειξε ότι μπορεί να σπάσει ο δεσμός μεταξύ εκπομπών CO2 και οικονομικής ανάπτυξης. Μακροπρόθεσμα, όλοι θα ωφεληθούμε

από τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα. Ταυτόχρονα και βραχυπρόθεσμα, η εν λόγω μετάβαση θα απαιτήσει σημαντικές προσπάθειες και θα συνεπφέρει ανάγκες ουσιαστικών προσαρμογών από τους πολίτες και τις περιφέρειες που εξαρτώνται περισσότερο από τα ορυκτά καύσιμα.

Για τον λόγο αυτόν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα θεσπίσει έναν Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης, συμπεριλαμβανομένου ενός Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Θέλουμε να διασφαλίσουμε ότι η ενεργειακή και η κλιματική μετάβαση θα πραγματοποιηθούν δίκαια και ισότιμα. Αυτή είναι, όμως, και μια ευκαιρία να καταδείξουμε ότι η διακήρυξη «κανείς στο περιθώριο» δεν αποτελεί απλώς ένα χάσταγκ στο twitter, αλλά μια ουσιαστική υπόσχεση για ευρωπαϊκή αλληλεγγύη και δικαιοσύνη.

Δεν ξεκινούν όλες οι χώρες και οι περιφέρειες από το ίδιο σημείο. Αυτή τη στιγμή, εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας και πολλά νοικοκυριά εξακολουθούν να εξαρ-

τώνται από την αλυσίδα αξίας των ορυκτών καυσίμων και βιομηχανικές διαδικασίες έντασης άνθρακα, για παράδειγμα, στους τομείς της εξόρυξης άνθρακα και της χαλυβουργίας. Από τις 276 περιφέρειες της Ε.Ε., οι 108 φιλοξενούν υποδομές του τομέα του άνθρακα: περίπου 237.000 άνθρωποι απασχολούνται σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον άνθρακα, ενώ δεκάδες χιλιάδες ακόμη εργάζονται σε δραστηριότητες εξόρυξης τύρφης και στον τομέα του σχιστολιθικού πετρελαίου.

Η επίτευξη του φιλόδοξου στόχου της Ευρώπης για το 2050 θα απαιτήσει σημαντική προσπάθεια, ενώ η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη Ένωση θα μεταμορφώσει τις περιφέρειες της Ευρώπης. Εάν επιτύχουμε, θα μπορούσαμε να μειώσουμε σε σημαντικό βαθμό τον απαράδεκτα υψηλό αριθμό των 400.000 πρόωρων θανάτων ετησίως λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις πόλεις μας.

Στην αποστολή μας αυτή, θα καταβάλουμε κάθε δυνατή προ-

σπάθεια για να εξασφαλίσουμε ότι καμία περιφέρεια, καμία κοινότητα και κανείς άνθρωπος δεν θα μείνει στο περιθώριο. Προκειμένου να βοηθήσουμε τους ανθρώπους σε όλη την Ευρώπη, από τα ορυχεία άνθρακα των Αстуριών και της Σιλεσίας μέχρι τους τυφώνες των Μίντλαντς, θέλουμε το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης να υποστηρίξει όσους ανησυχούν για τη θέση εργασίας τους και να δείξει ότι η μετάβαση μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες σε όλους.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με την προσφορά ευκαιριών απόκτησης νέων δεξιοτήτων σε αυτούς που θα επηρεαστούν από τη μετάβαση. Ομοίως, με τη στήριξη της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία και με την προώθηση των επενδύσεων στις ηλεκτροκίνητες δημόσιες συγκοινωνίες, για να αναφέρω μερικά ακόμη παραδείγματα.

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης αποτελεί έναν νέο τρόπο για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή

όλων, αλλά και ένα μέσο για τη διασφάλιση της ευημερίας, της ευζωίας και ενός πιο πράσινου μέλλοντος για τις μελλοντικές γενιές. Ο εν λόγω Μηχανισμός θα δημιουργήσει το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, προικοδοτώντας το με πρόσθετα κεφάλαια, πέραν του προϋπολογισμού της ΕΕ, με σκοπό την παροχή επχορηγήσεων για δράσεις οικονομικής διαφοροποίησης και για εργαζομένους που πρέπει να εκπαιδευτούν. Επίσης, θα προσελκύσει ιδιωτικά κεφάλαια για να συμβάλει στη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων που θα αντικαταστήσουν τις ρυπογόνες. Ακόμη, μέσω της ΕΤΕπ, θα παράσχει δάνεια με ευνοϊκούς όρους σε τοπικές αρχές για τη χρηματοδότηση πράσινων έργων. Στο σύνολό τους, τα εν λόγω εργαλεία θα οδηγήσουν στην πραγματοποίηση και την ενθάρρυνση επενδύσεων τουλάχιστον 100 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η παραδοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι «η ευημερία μου εξαρτάται από την ευημερία των εταίρων μου». Η αλληλεγγύη μας

είναι ένας φωτισμένος τρόπος προώθησης των ιδίων συμφερόντων μας. Σ' αυτή την περίοδο αναταραχής, έχει γίνει σαφές ότι κανένα κράτος δεν μπορεί να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις μεγάλες προκλήσεις μόνο του. Με την Πράσινη Συμφωνία, η Ευρώπη δίνει το παράδειγμα για τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και μια νέα στρατηγική πράσινης ανάπτυξης. Έχουμε τις δεξιότητες, τους επιστήμονες και την τεχνολογία. Από σήμερα, έχουμε επίσης έναν μηχανισμό που θα εξασφαλίσει τη συμμετοχή όλων σε αυτήν τη δίκαιη μετάβαση. Μοιραζόμαστε την ίδια ήπιο και, μαζί, μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα φωτεινό και πράσινο μέλλον. Ας σκεφτούμε τα μαγικά και ας ξεκινήσουμε τη δουλειά.

Ο κ. Φρανς Τίμμερμανς είναι εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η κ. Ελίζα Φερέϊρα είναι επίτροπος αρμόδια για τη συνοχή και τις μεταρρυθμίσεις.

ΠC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Χαμηλές οι προσδοκίες για το κλίμα

Πιο κάτω από τους στόχους της Ε.Ε. η εθνική συνεισφορά στην εκπομπή ρύπων και στην κατανάλωση Ανανεώσιμων πηγών

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι καταγιγίδες και τα έντονα καιρικά φαινόμενα που έπληξαν διάφορες περιοχές της Κύπρου, και που συνοδεύτηκαν με πλημμύρες και καταστροφές σε καλλιέργειες, επιβεβαιώνουν τις εκτιμήσεις και τα στοιχεία ερευνών που θέλουν το 60% της Κύπρου να είναι αντιμέτωπο με ερμηποίηση μέχρι το 2050. Όλα αυτά έχουν περιληφθεί και σε τελευταία μελέτη των Ηνωμένων Εθνών η οποία έχει κατατάξει την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου από τις πλέον ευάλωτες στον κόσμο στα θέματα της κλιματικής αλλαγής. Μείωση της βροχόπτωσης, διάβρωση των εδαφών, αλλαγή της στάθμης της θάλασσας, μείωση της βιοποικιλότητας, προβλήματα στις δασικές εκτάσεις, πυρκαγιές όπως εί-

Μείωση εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου κατά 24% ο νομικά δεσμευτικός στόχος για την Κύπρο, σε σχέση με το 40% της μείωσης που θέτει ως στόχο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

δαμε τις τελευταίες μέρες στην Αυστραλία, και επιβάρυνση της υγείας λόγω της αύξησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της σκόνης στην ατμόσφαιρα είναι ενδεικτικά του τι φέρνει μαζί της η κλιματική αλλαγή. Αξίζει απλά να αναφερθεί ότι το 2018, καταγράφηκαν 750 πρόωροι θάνατοι που σχετίζονται

Αναλαμβάνοντας να εκπονήσουν εκ νέου το σχέδιο, τα αρμόδια Υπουργεία γνώριζαν ότι έπρεπε να ανεβάσουν τον πήχη. Αυτό εξάλλου ήταν το μήνυμα που λάμβαναν και από οργανωμένα σύνολα, αλλά και από τους απλούς πολίτες οι οποίοι συμμετείχαν σε κινητοποιήσεις και απαίτησαν από την κυβέρνηση να λάβει μέτρα που θα προστατέψει τους πολίτες της από την κλιματική αλλαγή.

με τα αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα και 70 θάνατοι που συνδέονται με τα επίπεδα διοξειδίου του αζώτου και του όζοντος. Εκτιμάται δε ότι κατά μέσο όρο η κακή ποιότητα του αέρα σχετίζεται με τον θάνατο 700 ανθρώπων στην Κύπρο. Ακόμα κι αν η Κύπρος κλείσει τον διακόπτη

και έχουμε μηδενικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τα προβλήματα δεν σταματούν, αναφέρουν αρμόδιοι φορείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε πάντως ως στόχο της την μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου κατά 40% μέχρι το 2030. Στην περίπτωση της Κύπρου αρκεστήκαμε στο 24%, πο-

σοστό το οποίο θέτουμε στο πλαίσιο του σχεδίου, ως το νομικά δεσμευτικό εθνικό μας στόχο. Όσον αφορά τον υποχρεωτικό στόχο των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση της Ε.Ε. μέχρι το 2030 ανέρχεται στο 32% ενώ η εθνική συνεισφορά της Κύπρου στον στόχο της Ε.Ε. είναι στο 23%. Ως επιμέρους

εθνικοί στόχοι για Ανανεώσιμες πηγές είναι ο υποχρεωτικός στόχος για 14% ΑΠΕ στις μεταφορές και ενδεικτικός στόχος για 1,1% ετήσια αύξηση στην θέρμανση-ψύξη από ΑΠΕ. Στόχοι για την ηλεκτροπαραγωγή θα καθοριστούν σε μεταγενέστερο στάδιο. Όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, ο υπο-

χρεωτικός στόχος για βελτίωση της είναι κατά 32,5% σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι το 2030 με εκτιωμένη ενδεικτική εθνική συνεισφορά στο στόχο της Ε.Ε. τη μείωση της πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας κατά 17% και κατά 13% στην τελική κατανάλωση ενέργειας.

Το χαστούκι της Κομισιόν

Το κατά πόσο οι στόχοι και τα μέτρα που εισηγείται η Κύπρος θα ικανοποιήσουν την Κομισιόν, είναι κάτι που θα διαφανεί μετά την κατάθεση του σχεδίου την ερχόμενη εβδομάδα. Πάντως οι Βρυξέλλες, ανακοινώνοντας τις προηγούμενες μέρες το σχέδιο ύψους 100 δισ. για μηδενικούς ρύπους μέχρι το 2050, ξεκαθάρισαν προς πάσα κατεύθυνση ότι η ενέργεια και το κλίμα βρίσκεται ψηλά στις προτεραιότητες της. Υπενθυμίζεται ότι η τελευταία εμπειρία της Κύπρου στο θέμα δεν ήταν και η καλύτερη, αφού δεν κατάφερε να πείσει με το προσχέδιο που κατέθεσε και δέχτηκε το χαστούκι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς τα μέτρα και τα βήματα της χώρας για

ριβάλλοντος, το σχέδιο θα σταλεί μέχρι το τέλος της ερχόμενης εβδομάδας στην Κομισιόν και ακολούθως θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου.

Τι αλλάζει

Αναλαμβάνοντας να εκπονήσουν εκ νέου το σχέδιο, οι υπεύθυνοι των αρμόδιων τμημάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ήξεραν ότι έπρεπε να ανεβάσουν τον πήχη. Αυτό εξάλλου ήταν το μήνυμα που λάμβαναν και από οργανωμένα σύνολα αλλά και από τους απλούς πολίτες. Υπενθυμίζεται ότι το περασμένο Φθινόπωρο πολίτες και μαθητές στην Κύπρο συμμετείχαν στην παγκόσμια κινητοποίηση μαζί με πολίτες 110 χωρών απαιτώντας από την κυβέρνηση να λάβει μέτρα που θα προστατέψει τους πολίτες της από την κλιματική αλλαγή. Φυσικά πέρα από το οργανωμένα σύνολα, η Δημοκρατία δεν μπορούσε να αγνοήσει τις αυστηρές υποδείξεις της Κομισιόν, η οποία ζήτησε από την Κύπρο να παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες για τα μέτρα τα οποία προτίθεται να λάβει, ενώ ανέφερε ότι από το προσχέδιο λείπει η φιλοδοξία. Στο προσχέδιο της τον Ιούνιο, η Κύπρος είχε εισηγηθεί διείσδυση των ΑΠΕ στο 23% και 10% μείωση της εκπομπής των ρύπων. Τα μέτρα θεωρήθηκαν ως ελλιπή από την Κομισιόν και ζητήθηκε η αναπροσαρμογή τους. Στο νέο σχέδιο η μείωση των ρύπων σε σχέση με το 2005 ανέρχεται στο 24% ενώ η διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ανέρχεται στο 23% της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας. Υπενθυμίζεται ότι αυτό είναι το ελάχιστον ποσοστό το οποίο ζήτησε η Κομισιόν για το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μέχρι το 2030.

Πάντως το Υπουργείο Γεωργίας θεωρεί ως σημαντική εξέλιξη το γεγονός ότι κατάφεραν να πείσουν το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργικό Συμβούλιο και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και να δεσμεύσουν προϋπολογισμό ύψους 1,5 δισ. για υποδομές, μέτρα και επιδοτήσεις προς την κατεύθυνση της πράσινης ανάπτυξης, σε δεκαετή ορίζοντα. Ωστόσο αυτό το ποσό δεν αρκεί. Σύμφωνα με ενημέρωση από το Τμήμα Περιβάλλοντος, η υλοποίηση του σχεδίου απαιτεί συνολικά επενδύσεις

Πέρα από το οργανωμένα σύνολα, η Δημοκρατία δεν μπορούσε να αγνοήσει τις αυστηρές υποδείξεις της Κομισιόν, η οποία ζήτησε από την Κύπρο να παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες για τα μέτρα τα οποία προτίθεται να λάβει.

Εχουν εγκριθεί και προχωρούν μέτρα όπως η εγκατάσταση δέκα επιπλέον διπλών σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, αν και το θέμα έχει σκαλώσει στη Νομική Υπηρεσία μετά από ένσταση στην διαδικασία του διαγωνισμού.

Τι εισηγείται η νέα δέσμη μέτρων

Στο θέμα της εξοικονόμησης ενέργειας, μεταξύ των νέων μέτρων συγκαταλέγονται και οι επιπρόσθετες επενδύσεις σε θέματα εξοικονόμησης στον οικιακό και τριτογενή τομέα ύψους 65 εκατ. ευρώ ετησίως και ύψους 67 εκατ. ευρώ για την βιομηχανία. Στον τομέα των μεταφορών, ήδη έχουν εγκριθεί και προχωρούν μέτρα όπως η εγκατάσταση δέκα επιπλέον διπλών σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, αν και όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο ρεπορτάζ της «Κ», το θέμα έχει σκαλώσει στη Νομική Υπηρεσία μετά από ένσταση στην διαδικασία του διαγωνισμού. Έχουν επίσης ανακοινωθεί τα κίνητρα για αγορά ηλεκτρικών αυτοκινήτων, μεταξύ των οποίων και η επιδότηση ύψους πέντε χιλιάδων. Έχουν αναθεωρηθεί οι φόροι επί των οχημάτων και οι ετήσιοι φόροι κυκλοφορίας. Στα νέα μέτρα για τις μεταφορές, περιλαμβάνεται η Υλοποίηση Σχεδίων Αστικής Βιώσιμης Κινητικότητας, η περαιτέρω χρήση λεωφορείων με χαμηλές ή μηδενικές εκπομπές, η περαιτέρω χρήση οχημάτων με χαμηλές ή μηδενικές εκπομπές και η ευρεία δειντροφύτευση σε αστικούς και υπεραστικούς δρόμους. Προωθείται παράλληλα η επίσηυση της ψηφιοποίησης των αιτήσεων ένταξης νέων έργων, η πρόωθηση αποθήκευσης ενέργειας μέχρι το 2024, η πρόωθηση της γεωθερμίας και ηλιακών στις επιχειρήσεις, και η ανάκτηση βιοαερίου από παλαιούς χώρους απόρριψης κατά 30% από το 2020.

16 δισ. Από αυτό το ποσό, περίπου ένα δισ. θα προέλθει από τις Βρυξέλλες μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων που έχουν ανακοινωθεί και το υπόλοιπο από τον ιδιωτικό τομέα, μέσα από επενδύσεις για φωτοβολταϊκά, ηλιοθερμικά και αιολικά πάρκα, αλλά και των απλών καταναλωτών οι οποίοι θα επενδύσουν για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών, ή αγορά ηλεκτρικού αυτοκινήτου. Επισημαίνεται παράλληλα ότι σημαντικό ρόλο θα παίξει η Ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων μέσω παραχώρησης δανείων προς τις κυπριακές τράπεζες τα οποία θα παραχωρηθούν για θέματα εξοικονόμησης ενέργειας και ΑΠΕ.

Καλύπτεται ο στόχος;

Όπως αναφέρεται στο παράρτημα, το οποίο επίσης παρουσιάστηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο, με επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών και μέτρων, εκτιμάται ότι μπορεί στο τέλος της περιόδου να επιτευχθεί μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου κατά 21% και όχι 24% σε σχέση με το 2005, αν και αυτό δεν συνεπάγεται με οποιοδήποτε κόστος για την Κύπρο. Εξηγώντας τα δεδομένα σε κοινό κείμενο τα Υπουργεία Ενέργειας και Περιβάλλοντος αναφέρουν ότι η διείσδυση των ΑΠΕ είναι της τάξης του 23%, ενώ επιτυγχάνεται ο υποχρεωτικός στόχος για εξοικονόμηση ενέργειας στην τελική χρήση και η ενδεικτική συνεισφορά στο στόχο

της ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση. Στη βάση των αναλύσεων αυτών διαφαίνεται ότι κατά την περίοδο 2021-2030 η Κύπρος θα παρουσιάζει σε κάποιες χρονιές μικρό πλεόνασμα και σε κάποιες χρονιές μικρό έλλειμμα, ως προς τα όρια των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που έχουν καθοριστεί.

«Σύμφωνα με το σχετικό ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο (Άρθρο 5 Κανονισμού (ΕΕ) 2018/842) ένα Κράτος Μέλος, του οποίου οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου για ένα δεδομένο έτος είναι χαμηλότερες από τα ετήσια δικαιώματα εκπομπής του για το εν λόγω έτος, μπορεί, όσον αφορά το 2021, να αποταμιεύσει το πλεονάζον μέρος των ετήσιων δικαιωμάτων εκπομπής του για τα επόμενα έτη έως το 2030, και όσον αφορά τα έτη 2022 έως 2029, να αποταμιεύσει το πλεονάζον μέρος των ετήσιων δικαιωμάτων εκπομπής του μέχρι επιπέδου 30% των ετήσιων δικαιωμάτων εκπομπής του μέχρι το εν λόγω έτος για τα επόμενα έτη έως το 2030. Διαφαίνεται, ως εκ τούτου, ότι παρότι δεν αναμένεται να καλυφθεί πλήρως ο εθνικός υποχρεωτικός στόχος για μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου στο τέλος της περιόδου, εντούτοις, κάνοντας χρήση των πιο πάνω δυνατοτήτων ευελιξίας, η Δημοκρατία δεν αναμένεται να έχει οικονομικό κόστος για αγορά των πρόσθετων δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου.

Ανάρτηση με ουρά για τα χρυσά διαβατήρια

Οι Βρυξέλλες προειδοποιούν για
το ενδεχόμενο αυστηρότερων μέτρων

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η κίνηση της αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Αξίες και τη Διαφάνεια, Βέρα Γιούροβα, να αναδημοσιεύσει στον προσωπικό της λογαριασμό, άρθρο της γαλλικής εφημερίδας «Le Monde» με τίτλο «Το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων στην Κύπρο», ήταν αρκετή για να προκαλέσει συζητήσεις τόσο στις Βρυξέλλες όσο και στη Λευκωσία. Κύκλοι στην Κύπρο διερωτήθηκαν ποιος ήταν ο λόγος να γίνει κάτι τέτοιο την παρούσα χρονική συγκυρία, ενώ πολιτικοί κύκλοι που γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας των Βρυξελλών, είδαν μια επανάλυση των όσων προηγήθηκαν λίγους μήνες προηγούμενος με τα χρυσά διαβατήρια αλλά και πριν από το κούρεμα. Όχι τόσο για το τι κατέγραφε το ίδιο το ρεπορτάζ, αλλά για το γεγονός ότι αυτό αναδημοσιευόταν από την ίδια την αντιπρόεδρο της Κομισιόν, η οποία σχολίαζε πως «η φορολογική απάτη και η διαφθορά μπορούν να εξαπλωθούν λόγω έλλειψης διαφάνειας όσον αφορά την εφαρμογή των προγραμμάτων χορήγησης χρυσών διαβατηρίων στους επενδυτές». Το ερώτημα που εγείρετο σε κύκλους τόσο στη Λευκωσία όσο και στις Βρυξέλλες ήταν ποιες ήταν οι προθέσεις της Επιτροπής με την αναδημοσίευση του εν λόγω άρθρου, με δεδομένο ότι η κυβέρνηση έλαβε αυστηρότερα μέτρα. Ήταν ένα απλό retweet της Τσέχας Επιτρόπου χωρίς δεύτερη ανάγνωση ή τροχιοδεικτική βοήθ των Βρυξελλών στη Λευκωσία να μη διανοηθεί να χαλαρώσει το επενδυτικό πρόγραμμα; Όπως ενημερώνεται η «Κ», αν και από τις Βρυξέλλες υπάρχει η διαβεβαίωση πως σε επίπεδο Κολλεγιού Επιτρόπων δεν έχει συζητηθεί το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, ούτε έχει υιοθετηθεί κάποια σχετική απόφαση, το Υπουργείο Εξωτερικών προχώρησε ήδη σε διάβημα, καθώς η κυβέρνηση δεν είναι διατεθειμένη να ξεκινήσει ένας νέος κύκλος συζητήσεων γύρω από το επενδυτικό πρόγραμμα, που να πλήττει περαιτέρω το όνομα της χώρας. Υπάρχουν όμως και εκείνοι οι κύκλοι που θεωρούν ότι είναι το τρίτο σφύριγμα, πριν από τη λήξη του επενδυτικού προγράμματος από την Ε.Ε.

Τροχιοδεικτικές μέσω ΜΜΕ

«Όταν η Ε.Ε. θέλει να στείλει προειδοποίηση σε ένα κράτος μέλος για τους χειρισμούς του, αλλά και για το τι προτίθεται να κάνει, διοχετεύει την είδηση πρώτα και κύρια σε ενγλωσμένους κύρους ΜΜΕ, καλλιεργώντας το έδαφος» αναφέρουν

στην «Κ» οι καλά γνωρίζοντες τα των Βρυξελλών. Ενδεικτική η πρακτική που ακολουθήθηκε πριν από το κούρεμα καταθέσεων με αναφορές περί ξεπλύματος που γίνεται στην Κύπρο και δημοσιεύματα που αποκαλούσαν την Κύπρο φορολογικό παράδεισο. Λίγο πριν από το κούρεμα μάλιστα, οι «Financial Times» έγραφαν σε ανύποπτο χρόνο πως το κούρεμα καταθέσεων είναι ένα πιθανό σενάριο στην περίπτωση της Κύπρου, με τη Λευκωσία να το αγνοεί. Παρομοίως και με την περίπτωση των χρυσών διαβατηρίων και του επενδυτικού προγράμματος με τα ρεπορτάζ σε «Guardian» και «Reuters». Στο ίδιο πλαίσιο ακολούθησαν και οι αποκαλύψεις στον εγκώριο τύπο για αλόγιστη πώληση διαβατηρίων ακόμη και σε σκιώδη πρόσωπα όπως οι Καμποτζιανοί

Η Κυπριακή Δημοκρατία έκανε διάβημα ζητώντας εξηγήσεις από τις Βρυξέλλες γύρω από την ανάρτηση της αντιπροέδρου της Κομισιόν, χωρίς να λαμβάνει ικανοποιητικές απαντήσεις.

και ο Τζο Λο, που πίεσαν την κυβέρνηση στο να λάβει μέτρα και να συμμορφωθεί τελικώς στις υποδείξεις της Ε.Ε. Με δεδομένο όμως ότι η κυβέρνηση έλαβε τα αναγκαία μέτρα για ποιο λόγο συνεπώς ανοίγει εκ νέου το κεφάλαιο των χρυσών διαβατηρίων;

Το διάβημα και οι εξηγήσεις

Στο ρεπορτάζ της «Le Monde» καταγράφεται η ανησυχία των Βρυξελλών για το επενδυτικό πρόγραμμα της Κύπρου και για την πολιτική που ακολουθείται στην Κύπρο, χωρίς ωστόσο να αναφέρεται οτιδήποτε καινούργιο σε σχέση με όσα καταγράφηκαν το τελευταίο διάστημα. Το «αναμείγμα» της γαλλικής εφημερίδας προκάλεσε τον προβληματισμό της Λευκωσίας για το ποια είναι η σκοπιμότητα, τόσο του άρθρου που δημοσιεύεται σήμερα όσο και της αναδημοσίευσης από την κα Γιούροβα. Ήδη ο πρέσβης της Μόνης Αντιπροσωπείας στις Βρυξέλλες, κατόπιν οδηγιών του Υπουργείου Εξωτερικών, ζήτησε εξηγήσεις από τον διευθυντή της Βέρα Γιούροβα, με την τελευταία να απαντά πως δεν χειρίζεται ίδια τον λογαριασμό της στο twitter και κατ'επέκταση δεν υπάρχει ούτε σκοπιμότητα αλλά ούτε και γνώση

Στη Λευκωσία αλλά και στις Βρυξέλλες είδαν με ενδιαφέρον τις δηλώσεις Νουρή ότι έγινε πολλή φασαρία γύρω από το επενδυτικό πρόγραμμα και πως σύμφωνα με τον ίδιο δεν θα πρέπει να τερματιστεί. Θέση διαφορετική από εκείνη του προκατόχου του.

Νέα Κομισιόν, νέοι όροι;

Ανώτατοι οικονομικοί κύκλοι σημειώνουν πως όσο κι αν η κίνηση Γιούροβα είναι ανησυχητική θα τους προκαλούσε έκπληξη να υπάρχουν νέες πιέσεις από την Ε.Ε. για το θέμα των πολιτογραφήσεων, καθώς η Κύπρος έχει λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα. Υπάρχουν όμως και κύκλοι στις Βρυξέλλες που θεωρούν πως η Ε.Ε. αλλάζει δεδομένου και θα πρέπει να ξεχάσουμε πρακτικές που ξέραμε μέχρι σήμερα. Ήδη ξεκίνησε ο διάλογος στις Βρυξέλλες για την επανεκκίνηση της Ευρώπης, κατόπιν της επιστολής που απέστειλε τον περασμένο Μάρτιο ο Ερμανουέλ Μακρόν και της συζήτησης που έχει ήδη ξεκινήσει. Σε αυτό το πλαίσιο και με δεδομένο ότι αρκετές πολιτικές θα αλλάξουν, οι γνώστες του πώς λειτουργεί η Ε.Ε. εκτιμούν πως είναι πολύ πιθανόν να επηρεαστεί η διακοπή του προγράμματος. Κύκλοι των Βρυξελλών εκτιμούν πως η νέα Κομισιόν, με δεδομένο το πιο τεχνokrατικό προφίλ της, θα αυξήσει τις πιέσεις για την πολιτική των διαβατηρίων στην Κύπρο. Είναι ένας μοχλός πίεσης για να συμμορφωθεί η Μάλτα, η οποία ακολουθεί την ίδια πρακτική ενώ παράλληλα ελέγχεται για διαπλοκή και διαφθορά. Στο ίδιο πλαίσιο όπως λένε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Τσεχία, η Πολωνία και η Ουγγαρία που δέχονται πιέσεις για θέματα έλλειψης δημοκρατίας και καταπάτησης της ελευθερίας του λόγου θα επιδιώξουν να ληφθούν αυστηρά μέτρα και σε άλλα κράτη μέλη όπως η Κύπρος. Και η Ε.Ε. με τη σειρά της θέλει να καταστήσει σαφές πως οι ίδιες πιέσεις για συμμόρφωση ακολουθούνται και σε άλλα κράτη μέλη. Καθόλου τυχαίο ότι η ανάρτηση έγινε από την Τσέχα Επίτροπο, η οποία ήδη ασκεί σοβαρές πιέσεις προς την Πολωνία για μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης. Είναι γνωστό πως στόχος της Ε.Ε. είναι να μειώσει όσο το δυνατόν περισσότερο τη ρωσική επιρροή και δευτερευόντως την επιρροή της Κίνας.

για τη συγκεκριμένη ανάρτηση. Απάντηση που όπως λένε αρμόδιοι κύκλοι δεν ικανοποίησε τη Λευκωσία. Και αυτό καθόλου τυχαία αν λάβει κανείς υπόψη πως μέχρι και την Παρασκευή που γράφεται το ρεπορτάζ— δεν έχει διαγράψει την ανάρτησή της για να διασκεδάσει έστω τις ανησυχίες. Διπλωματικοί κύκλοι εκτιμούν άλλωστε πως η κίνηση της «Le Monde» δεν πρέπει να είναι τυχαία, καθώς η γαλλική εφημερίδα έχει άριστες σχέσεις με την Κομισιόν. Είναι εφημερίδα που στήριζε την πολιτική του επιτρόπου Οικονομικών

Πιέρ Μοσκοβισί για τη δημιουργία ενιαίου φορολογικού προγράμματος στην Ε.Ε. με στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής.

Κυβερνητικοί κύκλοι σημειώνουν πως η κίνηση αυτή δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη αυτή τη φορά και πως η κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα. Και λένε να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα εγκαίρως, δεδομένου ότι όταν το 2016 ο τότε Ευρωπαίος Επίτροπος Χρήστος Στυλιανίδης, έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου για το επενδυτικό πρόγραμμα, η κυβέρνηση αγνόουσε τα σημάδια.

Ομάδα εμπειρογνομένων

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», σε επίπεδο Κολλεγιού Επιτρόπων, δεν έχει συζητηθεί το θέμα της Κύπρου και του επενδυτικού προγράμματος, ούτε έχει υιοθετήσει κάποια σχετική απόφαση πέραν της έκθεσης που δημοσιεύθηκε τον περασμένο Ιανουάριο. Σημειώνεται, ωστόσο, από αρμόδιους κύκλους πως κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε. που έχει επενδυτικά σχέδια ιθαγένειας, έχει παράλληλα την ευθύνη να διεξάγει όλους τους απαραίτητους ελέγχους ασφαλείας, οι οποίοι παραμένουν στη δική του αρμοδιότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, όπως ενημερώνεται η «Κ», η Επιτροπή έχει καταρτίσει ομάδα εμπειρογνομένων από όλα τα κράτη μέλη με στόχο να ενδυναμώσει τη διαφάνεια, τη διακυβέρνηση και την ασφάλεια τόσο των σχεδίων όσο και των σχετικών ελέγχων που πρέπει να διεξάγονται. Όταν θα ολοκληρωθεί η τεχνική διαδικασία, στην οποία συμμετέχει η Κύπρος, θα ακολουθήσει η δημοσίευση έκθεσης με συγκεκριμένες συστάσεις προς τα κράτη μέλη.

Τα ανοικτά παράθυρα

Η εν λόγω ομάδα έχει ήδη συναντηθεί 4 φορές με κλιμάκιο τεχνοκρατών της κυπριακής κυβέρνησης. Σύμφωνα με ενημέρωση της «Κ», στη συνάντηση που είχαν τον περασμένο Δεκέμβριο στο Στρασβούργο, η ομάδα εμπειρογνομένων διαμήνυσε στο κυπριακό κλιμάκιο ότι αν και έχουν καταστεί πιο αυστηρά τα κριτήρια, υπάρχουν ακόμα ανοικτά παράθυρα στο επενδυτικό πρόγραμμα της Κύπρου. Στο πλαίσιο των ανοικτών παραθύρων υπάρχει η ανησυχία περί χαλάρωσης των αυστηρών μέτρων. Όπως

κατέγραψε η «Κ», όταν ξέσπασε το σκάνδαλο των πολιτογραφήσεων, τρεις υπουργοί, ο νυν υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, που κατά τη θητεία του στο Υπουργείο Εσωτερικών εισήχθησαν αυστηρότερα μέτρα, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης και ο τώας υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης έβλεπαν θετικά το ενδεχόμενο διακοπής του επενδυτικού προγράμματος. Ο Χάρης Γεωργιάδης είχε διαμνύσει τότε πως η κυπριακή οικονομία στέκει και χωρίς τις πολιτογραφήσεις, ενώ ο Κωνσταντίνος Πετρίδης μέσω συ-

Προειδοποιήσεις έστειλαν Ευρωπαίοι εμπειρογνώμονες προς την Κύπρο ότι μπορεί να έγινε πιο αυστηρό το πρόγραμμα, ωστόσο έχει ακόμη ανοικτά παράθυρα.

νέντευξής του στην «Κ» έστειλε το μήνυμα στους μεσάζοντες πως δεν σημαίνει πως το επενδυτικό πρόγραμμα θα συνεχίσει για πάντα. Σε αντίθεση με τότε, στους κύκλους του Υπουργείου Εσωτερικών υπάρχει η ψιθυρολογία ότι ο νέος υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής δεν είναι της ίδιας φιλοσοφίας με τον προκατόχό του. Δεν πέρασε απαρατήρητη η τοποθέτησή του στην «Κ» ότι το πρόγραμμα πρέπει να συνεχιστεί, καθώς είναι ένα εργαλείο που έχει βοηθήσει «τα μέγιστα» την Κύπρο και σημείωσε πως έχει γίνει πολλή φασαρία γι' αυτό.

Θες το καλύτερο; Ψάξε το... Σε περιμένουμε!

Καινοτόμες Υπηρεσίες, σε τιμή που σου αξίζει

Δεν χρειάζεται πια να «κρύβεις» τα πολύτιμα σου στο σπίτι. Είναι ασφαλισμένα όπου και αν πας με το **HomeShield**.

IN TRUST WE TRUST.

Εδειξε την πόρτα στον ελεγκτή ο εισαγγελέας

Στο αίτημα Οδυσσέα Μιχαηλίδη για ποινική δίωξη της Επιτρόπου Διοικήσεως, ο Κώστας Κληρίδης απαντά: «Αχρείαστα ηγέρθηκε»

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Με μια επιστολή εννέα σελίδων ο γενικός εισαγγελέας (ΓΕ) της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης απέρριψε το αίτημα του γενικού ελεγκτή (ΓΕΛ) της Δημοκρατίας για «ποινική δίωξη» της Επιτρόπου Διοικήσεως Μαρίας Στυλιανού Λοττίδη με τον ισχυρισμό πως παρανόμως δεν του επιτρέπει συλλογή στοιχείων που αφορά μεταξύ άλλων, τον αριθμό παραπόνων που έχει εν έκαστος των λειτουργών του Γραφείου της.

Πιο συγκεκριμένα, ο ΓΕ με την επιστολή του ημερομηνίας 08/01/2020 διάχυτα αναφέρεται στον οικονομικό έλεγχο ως τον μόνο επιτρεπτό έλεγχο που συνάδει με την Γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, υιοθετώντας πλήρως τις Αρχές της Βενετίας που περιορίζουν τον έλεγχο του Γενικού Ελεγκτή μόνο σε οικονομικό. Αναφορά κάνει επίσης και στην επιστολή την οποία του απιθύνη ο πρόεδρος του Διεθνούς Ινστιτούτου Διαμεσολαβητών, ο οποίος σημειώνει ότι ο προτεινόμενος Έλεγχος από την Ελεγκτική Υπηρεσία αντίκειται προς τις Αρχές (Βενετίας) καθώς εκτείνεται στο θέμα του τρόπου κατά τον οποίο το Γραφείο της Επιτρόπου χειρίζεται παράπονα, όπως είναι η εξέταση παραπόνων ή αποφάσεων σε σχέση με τη διαχείριση παραπόνων, πράγμα που το χαρακτηρίζει ως απαράδεκτο.

Αξιοσημείωτο δε είναι το γεγονός της διαφοροποίησης της θέσης του Γενικού Εισαγγελέα σε σχέση με την προηγούμενη γνωμάτευση ημ. 8 Μαρτίου 2018 για την οποία αναφέρει σήμερα, πως τότε εξηγούσε ότι εν όψει της γενικότητας του κειμένου των άρθρων ενυπάρχει η υποχρέωση στις οντότητες που υπόκεινται στον έλεγχο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας να παρέχουν στοιχεία, ενώ με την νέα του γνωμάτευση σχεδόν δυο χρόνια μετά αναφέρει ότι: «...Εκείνο που προβάλει ως ιδιάζον στο γραφείο της Επιτρόπου όπως συμβαίνει και με τον έλεγχο κάποιων άλλων ανεξάρτητων υπηρεσιών... είναι το γεγονός ότι...είναι όλες ανεξάρτητες Υπηρεσίες ή εξουσίες. Απαιτείται επομένως κάποια ιδιαίτερη προσοχή κατά την άσκηση οικονομικού ελέγχου...». Καταλήγει δε

Πντές αναφορές στην επιστολή που του εστάλη από τον πρόεδρο του Διεθνούς Ινστιτούτου Επιτρόπων Peter Tyndall, περιλαμβάνει η γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα ημερομηνίας 08/01/2020 που εστάλη στον Γενικό Ελεγκτή σε απόφαση της απαίτησης του τελευταίου για ποινική δίωξη της Επιτρόπου και περιορίζουν τον έλεγχο του μόνο σε οικονομικό.

Η Επίτροπος αρνήθηκε την πρόσβαση και τον έλεγχο σε φακέλους με ευαίσθητες πληροφορίες και προσωπικά δεδομένα πολιτών που υποβάλλουν παράπονα. Εκτοτε ο ελεγκτής ζητάει ποινική δίωξη της Επιτρόπου.

λέγοντας ότι υπό το φως των πιο πάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι θα πρέπει να τηρείται μια ισορροπία μεταξύ δυο αναγκαιοτήτων: Της αναγκαιότητας αποφυγής ανεπιτρεπτων παρεμβάσεων στη διεξαγωγή του έργου του Θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως και της αναγκαιότητας διεξαγωγής ικανοποιητικού ελέγχου επί των οικο-

νομικών θεμάτων του Γραφείου του Επιτρόπου.

Τέλος, αφού επισημαίνει ότι αυτά τα οποία, μεταξύ άλλων, ζητά ο ΓΕΛ, όπως το πόσα παράπονα έχουν διερευνηθεί, πόσα ήταν έγκυρα βάσιμα ή πόσα απέλθξαν σε εκθέσεις κλπ, αποτελούν το περιεχόμενο ετήσιας έκθεσης που ο εκάστοτε Επίτροπος θα πρέπει σύμφωνα με τον περί Επιτρόπου Διοικήσεως νόμο να υποβάλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη Βουλή, σε σχέση με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του για το έτος, η οποία (έκθεση) δημοσιοποιείται, καταλήγει ότι: «Με δεδομένη την άποψη μου ότι τα ζητηθέντα από την Ελεγκτική Υπηρεσία στοιχεία είναι τέτοιας φύσεως... που θα πρέπει να δημοσιοποιούνται στο πλαίσιο ετήσιων εκθέσεων ή άλλως πως... πιστεύω και καταλήγω ότι το όλο θέμα της διαφωνίας ως προς την απόδοση των συγκεκριμένων

στοιχείων στην Ελεγκτική Υπηρεσία αχρείαστα ηγέρθηκε και δεν χρήζει άλλων νομικής απάντησης εφόσον απαντάται με τον πιο πάνω γενικότερο τρόπο».

Η Επίτροπος Διοικήσεως από την μέρα που ανέλαβε τα καθήκοντα της έχει παραδώσει την ετήσια έκθεση που αφορά το έτος 2017 πρώτου χρόνου ανάληψης των καθηκόντων της στο Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Βουλή η οποία είναι δημοσιευμένη, ενώ πληροφορίες μας επίσης από την Προεδρία είναι ότι έχει ζητηθεί συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να παραδοθεί η ετήσια έκθεση και για το έτος 2018 τόσο στον Πρόεδρο όσο και στη Βουλή αλλά λόγω βεβαρυνμένων προγράμματος του Προέδρου ακόμα να οριστεί, ως ορίζει ο σχετικός περί Επιτρόπου Διοικήσεως νόμος, γεγονός που επιβεβαιώνει και σχετική γνωμάτευση του ΓΕ (08/01/2020). Αξίζει να ση-

Ο γενικός εισαγγελέας, υιοθετώντας πλήρως τις αρχές της Βενετίας, αναφέρεται στην επιστολή του προέδρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Διαμεσολαβητών, που υποδεικνύει μεταξύ άλλων ότι ο προτεινόμενος έλεγχος από την Ελεγκτική Υπηρεσία αντίκειται προς τις Αρχές καθώς εκτείνεται στο θέμα του τρόπου κατά τον οποίο το Γραφείο της Επιτρόπου χειρίζεται παράπονα, πράγμα που το χαρακτηρίζει ως απαράδεκτο.

μειωθεί ότι το Παγκόσμιο Ινστιτούτο Επιτροπών (IOI) δια μέσω του Προέδρου του απέστειλε τον περασμένο Δεκέμβριο επιστολές στήριξης της Επιτρόπου, προς τον ΠτΔ, πρόεδρο της Βουλής και τον ΓΕ, με αναφορά προς τις αρχές τις Βενετίας του Venice Commission του Συμβουλίου της Ευρώπης για την απαράδεκτη και παράνομη συνεχιζόμενη παρέμβαση αλλά και τον εκφοβισμό του Γενικού Ελεγκτή προς την Επίτροπο Διοικήσεως ως προς την επαναλαμβανόμενη καταγγελία της Επιτρόπου για διάπραξη ποινικών αδικημάτων, καλώντας τους να προστατεύσουν την Ανεξαρτησία του Θεσμού και την νομιμότητα. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα τελευταία δυο χρόνια η ΕΥ έχει διεξαγάγει 8 οικονομικούς ελέγχους στο γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως, αριθμό ρεκόρ στα χρονικά της ΚΔ για έλεγχο σε ανεξάρτητο θεσμό.

Υπενθυμίζεται πως η διένεξη

Γενικού Ελεγκτή με τον ανεξάρτητο θεσμό της Επιτρόπου Διοικήσεως προέκυψε μετά την επιθυμία του κ. Οδυσσέα Μιχαηλίδη να διαζαγει στην Επίτροπο Διοικήσεως πέραν από οικονομικό έλεγχο και διαχειριστικό επι των παραπόνων και των λειτουργών του Γραφείου της. Η Μαρία Στυλιανού Λοττίδη ενεργώντας με την σύμφωνη γνώμη του διεθνούς οργάνου των Ombudsmen στον οποίο ανήκει ο θεσμός, και θέλοντας να διαφυλάξει την ανεξαρτησία του απο παρεμβάσεις αλλά και την πρόσβαση από τρίτους ευαίσθητων πληροφοριών και προσωπικών δεδομένων των πολιτών, αρνήθηκε οποιαδήποτε παρέμβαση από τον Γενικό Ελεγκτή στους προσωπικούς φακέλλους των πολιτών. Η Επίτροπος φέρεται να έχει δώσει πληρη πρόσβαση στον έλεγχο απο την ΕΥ των οικονομικών και δημοσιονομικών του Γραφείου της.

Η ΠΣΕΜ περιμένει και εξετάζει δυναμικότερα μέτρα

Η ΟΕΛΜΕΚ κατέληξε στις εισηγήσεις που θα υποβάλει στον υπουργό Παιδείας για τα τετράμηνια - Ανησυχούν οι γονείς

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Οι επαρχιακές συνδιασκέψεις των μαθητών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν την περασμένη βδομάδα, με 72,96%, έδωσαν την εντολή στην ΠΣΕΜ να καλέσει τους μαθητές ολόκληρης της Κύπρου την Πέμπτη σε πορεία και συγκέντρωση διαμαρτυρίας έξω από το Προεδρικό Μέγαρο. Όπερ και εγένετο, λοιπόν, με πάνω από τρειςήμισι χιλιάδες μαθητές να συγκεντρώνονται και να φωνάζουν υπέρ της κατάργησης των εξετάσεων τετραμήνων, ωστόσο η ΠΣΕΜ επιφυλάσσεται για περαιτέρω κλιμάκωση των μέτρων αντίδρασης, αν δεν εισακουστεί το αίτημά της. Οι γονείς, την ίδια ώρα, εκφράζουν ανησυχίες για τις πιθανές συνέπειες στα παιδιά τους, εξαιτίας των αδικαιολόγητων απουσιών που λαμβάνουν. Ενν συνέβαιναν αυτά, η ΟΕΛΜΕΚ συνεδρίαζε την Πέμπτη με στόχο να καταλήξει στις δικές της εισηγήσεις για βελτίωση της αξιολόγησης ανά τετράμηνιο, κάτι που έγινε και τώρα αναμένει τη συνάντηση με τον υπουργό Παιδείας, Πρόδρομο Προδρόμου, για να τις καταθέσει.

Στην ομιλία του έξω από το Προεδρικό Μέγαρο, ο πρόεδρος της ΠΣΕΜ, Γιάννης Λαπθίδης, επανέλαβε τη θέση της Επιτροπής ότι οι μαθητές επιθυμούν ένα σχολείο που θα παρέχει ολόπλευρη μόρφωση και δεν θα αποτελεί εξεταστικό κέντρο. Ξεκαθάρισε για άλλη μια φορά ότι δεν επιθυμούν την επι-

στροφή στο προηγούμενο σύστημα αξιολόγησης, αλλά τη διενέργεια 90λεπτων ενδοσχολικών διαγωνισμάτων, χωρίς να υπάρχει εξεταστική περίοδος. Όπως εξήγησε, η θέση αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι το κάθε σχολείο έχει τις ιδιαιτερότητές του, με αποτέλεσμα να μην είναι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί όλων των σχολείων

Με ανησυχία και αγωνία περιμένει την αντίδραση του Υπουργείου Παιδείας και της κυβέρνησης η ΠΣΕΜ, ενώ γονείς και ΟΕΛΜΕΚ προσβλέπουν στη βούλησή του για διορθωτικές κινήσεις.

έτοιμοι για τις εξετάσεις την ίδια χρονική περίοδο. Ο πρόεδρος της ΠΣΕΜ, σε δηλώσεις του στην «Κ» για το τι μέλλει γενέσθαι, ξεκαθάρισε ότι θα περιμένουν τις αντιδράσεις εκ μέρους της κυβέρνησης και του Υπουργείου Παιδείας μετά την κινητοποίησή τους, προτού καθορίσουν τα επόμενα βήματά τους. Άλλο ένα στοιχείο το οποίο θα προσμετρήσουν, είναι οι αντιδράσεις των συμμαθητών τους, μετά την παραλαβή των βαθμολογιών τους. Η ΠΣΕΜ δεν έχει εξετάσει, μέχρι στιγμής, τα επόμενα της βήματα ή εν-

Βροντοφωνάζοντας συνθήματα και με τα πανό ανά χείρας, τρειςήμισι χιλιάδες μαθητές συγκεντρώθηκαν έξω από το Προεδρικό, την περασμένη Πέμπτη.

δεχόμενη ενισχυμένη αντίδραση, κάτι που θα γίνει εν ευθέτω χρόνω, όπως προκύπτει από τα όσα ανέφερε ο Γιάννης Λαπθίδης.

Εισηγήσεις ΟΕΛΜΕΚ

Η 16η Ιανουαρίου ήταν ημέρα αποφάσεων και για την οργάνωση των καθηκόντων της μέσης εκπαίδευσης, καθώς πραγματοποιήσαν τη συνεδρία από την οποία προέκυψαν οι πέντε εισηγήσεις για βελτίωση της αξιολόγησης του μαθητή ανά τετράμηνιο. Συγκεκριμένα, η ΟΕΛΜΕΚ κατέληξε σε πέντε εισηγήσεις,

τις οποίες θα θέσουν σύντομα ενώπιον του υπουργού Παιδείας:

- **Οι εξετάσεις** των τετραμήνων να πραγματοποιούνται μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων.
- **Οι εξετάσεις** να πραγματοποιούνται με κλειστά τα σχολεία.
- **Οι μαθητές** να μην εξετάζονται σε ολόκληρη την ύλη του τετραμήνου, ώστε να ελαχιστοποιείται η πίεση στους ίδιους και στους εκπαιδευτικούς.
- **Η ύλη** να προσαρμοστεί αυστηρά στο χρονικό πλαίσιο των τετραμήνων.

• **Να καταργηθεί** η 20λεπτη γραπτή αξιολόγηση στα μη εξεταζόμενα μαθήματα, ενώ στα εξεταζόμενα να είναι προαιρετική, κατά την κρίση του εκπαιδευτικού.

Πηγές από την ΟΕΛΜΕΚ ανέφεραν στην «Κ» ότι δεν παύουν να υπάρχουν οι προβληματισμοί για τα τετράμηνια, ωστόσο εντός των οργάνωσης υπάρχουν και οι φωνές υπέρ του νέου τρόπου αξιολόγησης του μαθητή.

Γονείς και Υπουργείο

Οι μαθητές αποφάσισαν να απέχουν από τα μαθήματά τους και να προσέλθουν στην εκδήλωση διαμαρτυρίας, γνωρίζοντας ότι θα λάβουν αδικαιολόγητες απουσίες. Ωστόσο, όπως πληροφορείται η «Κ», εκ μέρους των γονέων υπήρξαν αντιδράσεις οι οποίες αφορούσαν στις συνέπειες που θα είχαν τα παιδιά τους και ενδεχομένως να έχουν στη συνέχεια, αν αποφασιστούν περαιτέρω μέτρα αντίδρασης.

Όσον αφορά τη Συνομοσπονδία Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης, αυτή πραγματοποιούνται μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων. Οι εξετάσεις να πραγματοποιούνται με κλειστά τα σχολεία. Οι μαθητές να μην εξετάζονται σε ολόκληρη την ύλη του τετραμήνου, ώστε να ελαχιστοποιείται η πίεση στους ίδιους και στους εκπαιδευτικούς. Η ύλη να προσαρμοστεί αυστηρά στο χρονικό πλαίσιο των τετραμήνων.

τετράμηνιο δεν περνούν απαρατήρητα και στο Υπουργείο Παιδείας. Ο Πρόδρομος Προδρόμου, σε δηλώσεις που παραχώρησε στην «Κ», ανέφερε ότι πρώτιστο μέλημα του Υπουργείου είναι τώρα η αποτίμηση των εξετάσεων τετραμήνων, με την ουσία να αφορά το κατά πόσο τα παιδιά διδασκόνται σωστά στο σχολείο, αλλά και οι βαθμολογίες τους, οι οποίες θα απορρέουν από αυτό. Ο κ. Προδρόμου είπε ότι αυτό το διάστημα βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία της αξιολόγησης των πεπραγμένων του πρώτου τετραμήνου, ενώ ο ίδιος βρίσκεται σε επαφή με τα εμπλεκόμενα μέρη, από τα οποία λαμβάνει απόψεις και εισηγήσεις, ενώ επίκειται και η συνάντηση με τους εκπαιδευτικούς.

Αξίζει να σημειωθεί πως το γεγονός ότι το Υπουργείο αναγνωρίζει τα προβλήματα και εξετάζει τρόπους επίλυσής τους, χαιρετίζεται από όλες τις πλευρές. Όσον αφορά τις ανησυχίες των γονέων, αλλά και των ιδίων των μαθητών, όπως πληροφορείται η «Κ», εκ μέρους του Υπουργείου δεν εκφράζεται πρόθεση για επιβολή βαρύτερων ποινών στους μαθητές, οι οποίοι συμμετείχαν στην εκδήλωση διαμαρτυρίας, απέχοντας από τα μαθήματά τους, πέραν των αδικαιολόγητων απουσιών. Την ίδια ώρα, περιμένει οι μαθητές να προσέλθουν στον διάλογο, όπως τα υπόλοιπα μέρη, ώστε να αποφασιστούν συλλογικά οι βελτιωτικές κινήσεις που πρέπει να γίνουν.

Μας πιάσανε επ’ αυτοφώρω να περνάμε με κόκκινο... φάκελο!

Λάβρος ο πρόεδρος

Δεν μπορεί ούτε καν να ακούει για στημένα ο Νίκaros, βγάξει σφυράκια. Πόσω μάλλον να τα έχει στα πόδια του, να του έρχονται από την Ευρώπη κόκκινοι φάκελοι και κά-ποιοι ασυνείδητοι δημοσιογράφοι, που δεν σκέφτονται πρώτα το κοινό καλό και την πα-τρίδα, σπεύδουν να αποκαλύψουν ότι κά-ποια συρτάρια κρύβουν κόκκινους φακέ-λους. Από μόνα τους τα συρτάρια; Μήπως κάποιοι τους έκρυψαν; Ίσως τους ξεχασαν; Πάντως την Πέμπτη που τους βρήκε όλους μαζεμένους στην Εκδήλωση της ΕΑΚ, ο πρό-εδρος βγήκε ψηλά στη βίγλα και τους τα εί-πε ένα χεράκι και τους δαιτιπτές -όχι- όλους και τους παράγοντες -όχι όλους- ωστόσο στο τέλος του χρόνου όλη θα πάρουν την κρατική χορηγία. Αυτοί θα στήνουν κι εμείς θα πληρώνουμε με λίγα λόγια.

• • • • •

Τον πιάσανε

Τι είπε η προεδράρα; Μίλησε για κόκκινους φακέλους, για συνεργασία δαιτιπών και πα-ραγόντων, όχι των καλών αλλά των λεωμέ-νων, σε στημένα ματς, θύμωσε γιατί παίρ-νουμε κόκκινους φακέλους από την Ευρώ-πη και είπε ότι δεν θα ανεχτούμε άλλο αυτά τα φαινόμενα. Του απάντησε πάντως την άλ-λη μέρα το ΑΚΕΛ και είχε δίκαιο ότι, «αυτά που ψες είπε ο κ. Αναστασιάδης, τα ξαναεί-πε και παλαιότερα. Και τότε παραδέχθηκε τη διαφθορά στο ποδόσφαιρο και δεσμευόταν για «αυστηρότερους μηχανισμούς ελέγχου όσων συνδέονται με το ποδόσφαιρο, π.χ. το στοίχημα, τα τηλεοπτικά δικαιώματα κ.λπ.». Δεσμευτηκε για «μέτρα που θα ληφθούν σύντομα» για «αυστηρότερο έλεγχο στους διοικούντες την ΚΟΠ» και τα είχε πει στις 19.02.2015». Δύσκολο πλέον Νίκαρε να μη σε συλλάβουν, όταν τα παραλές.

• • • • •

Ειδησάρα

Όπως και να έχουν τα πράγματα, εισηγού-μαι να διαβάσετε σήμερα το ρεπορτάζ για τα στημένα του συνοδέλφου Ανδρέα Βιολάρη στη σελ. 9. Νομίζω ότι έχει μέσα μια ειδησά-ρα. Θα σας δώσω μια γεύση: «Πληροφορίες της ‘Κ’ αναφέρουν πως στο πρόσφατο πα-ρελθόν η Sportradar (εταιρία που συνεργά-ζεται με την UEFA για στημένα παιχνίδια) ενημέρωσε την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία για ύποπτη στοιχηματική δραστηριότητα σε συγκεκριμένο αγώνα κυπέλλου, ο οποίος δεν ανακοινώθηκε ποτέ από την ΚΟΠ! Αυτό που δεν γνωρίζουμε είναι πού κόλλησε η υπόθεση. Έμεινε ο φάκελος σε κάποιο συρ-τάρι της UEFA; Ξεχάστηκε σε κάποιο γρα-

«Μα επαιξαν το 2-2; Άτε, σιορ; Εστειλαν μας άλλο κόκκινο φάκελο; Ποιος τον ακούει τον Νίκαρο!»

φρεί της ΚΟΠ; Χάθηκε καθ’ οδόν για την Αστυνομία;». Έλα ντε!

• • • • •

Τα χέρια στο ΓεΣΥ

Την ίδια ώρα που το ΔΗΚΟ εξέφραζε τους προβληματισμούς του ότι η αύξηση των εσο-δων του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας με την χορηγία €70 εκατ. από το κράτος, συγ-κρούεται με το Άρθρο 48(2) του Νόμου για το ΓΕΣΥ, ο βουλευτής του ΔΗΚΟ Μαρίνος Μουσιούττας ανταπαντούσε από τον προσω-πικό του λογαριασμό στο twitter «κάτω τα χέρια από το ΓεΣΥ». Ανάρτηση που προκάλε-σε ερωτήματα στα κομματικά πηγαδάκια, πού ακριβώς απευθύνεται ο βουλευτής Λευκωσίας. Στον πέμπτο όροφο πάντως του ΔΗΚΟ το μήνυμα ελήφθη και ενίσχυσε για ακόμα μια φορά τη θέση πως ο Μαρίνος έχει άποψη και θα την εκφράζει πλέον ανοικτά. Φάνηκε με μία σειρά τοποθετήσεων, το τε-λευταίο διάστημα, αλλά κυρίως μετά τη συ-νέντευξή του στην «Κ» όταν διαμήνυσε πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν έχει πλέον

την ευχέρεια να πειραματιστεί με τον ενδιά-μεσο χώρο στις προεδρικές εκλογές, αλλά να επιχειρήσει συνεργασίες είτε με τον ΔΗ-ΣΥ είτε με το ΑΚΕΛ. Όπως μαθαίνει η στήλη, αυτή η διαπίστωση βρίσκει ολοένα και πε-ρισσότερο έδαφος εντός του ΔΗΚΟ, έστω κι αν δεν συζητείται επίσημα.

• • • • •

Είναι για τα ΜΕΔ;

Πάντως, η χορηγία των €70 εκατ. από το κράτος στο ΓεΣΥ, σύμφωνα με κάποιον που ξέρει το παρασκήνιο είναι για να καλυ-φθούν Μπ Εξυπηρετούμενα των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων. Θυμάμαι το ρώτησε αυτό ο Χρύσανθος Τσουρούλης τον πρόεδρο του Συνδέσμου των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων τον δρα Καδή. Η απάντηση που άκουσα ήταν κάτι σαν ήπιο σαρδάμ, πράγμα που ενέτεινε τις σχετικές υποψίες μου. Λέτε ρε να βά-λουν τους φορολογούμενους να τα πληρώ-σουν κι εκείνα; Ντροπή δεν είναι;

• • • • •

Εμφύλια σύρραξη

Αίσθηση προκάλεσε την εβδομάδα που πέ-ρασε η ευθεία επίθεση του πρώην υποურ-γού Υγείας Γιώργου Παμπορίδη στην κυβέρ-νηση και δη στον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη για τους χειρισμούς στο Κυ-πριακό. Αφορμή στάθηκε ρεπορτάζ τηλεο-πτικού καναλιού που έδειχνε τον υπουργό Εξωτερικών να επισημαίνει πως η Ε.Ε. έχει επιτέλους πρωταγωνιστικό ρόλο. Ο Γιώργος Παμπορίδης το ανήρτησε και κατήγγειλε την κυβέρνηση για πλήρη άγνοια και προχειρό-τητα, δεδομένων και των δηλώσεων. Στη συ-νέχεια αποκλύφθηκε πως το κανάλι είχε παραποιήσει τις δηλώσεις του Νίκου Χριστο-δουλίδη, με τον πρώην υπουργό Υγείας να ανασκαλεί, όταν διαπιστώθηκε το λάθος και να ξεκαθαρίζει πως το πρόβλημα δεν είναι προσωπικό.

• • • • •

Και στο βάθος 2023;

Πέραν του λάθους που έγινε στο εν λόγω ρεπορτάζ, η αλήθεια είναι πως ο Νίκος Χρι-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Πρόεδρος Αναστασιάδης: Δεν θα ανε-χτούμε να αμαυρώνουν κάποια εγκλι-ματικά στοιχεία το όνομα του κυπρια-κού ποδοσφαιρού.

στοδουλίδης έχει αρχίσει να δέχεται κριτική και εκ των έσω. Είτε δικαίως είτε αδίκως, κατηγορείται από πολλούς ότι καλλιέργησε αυξημένες προσδοκίες γύρω από τη σημα-σία των Τριμερών, οι οποίες και διαψεύστη-καν μετά τις τουρκικές προκλήσεις. Υπάρ-χουν βεβαίως και οι κύκλοι εντός Προεδρι-κού που θεωρούν πως οι φιλίες επιθέσεις γίνονται εξαιτίας του ότι ο Νίκος Χριστοδου-λίδης έχει αυξημένες πλέον πιθανότητες να είναι ο υποψήφιος για την προεδρία το 2023.

• • • • •

Στην ποδιά της μεσαίας τάξης

Αν όμως κατέβει ο Νίκος Χριστοδουλίδης υποψήφιος για την προεδρία το 2023, ο Αβέρωφ Νεοφύτου τι ακριβώς θα κάνει; Όπως λέγεται στα κομματικά πηγαδάκια θα ακολουθήσει την πρακτική Αναστασιάδη το 2008, όταν έριξε στη μάχη τον Ιωάννη Κα-σουλίδη. Με αυτό τον τρόπο, θα φυλάξει δυ-νάμεις για το 2028. Προς το παρόν πάντως, ο ίδιος άφησε το γραφείο και γυρίζει τις βιο-μηχανίες και τις μικρές επιχειρήσεις, διαπι-στώνοντας πως η μεσαία τάξη έχει συρρι-κνωθεί. Μάλλον ο Πάφιος πρόεδρος έχει ξεχάσει ότι κυβερνά τα τελευταία 7 χρόνια. Τη διαπίστωση αυτή, βέβαια, έσπευσε να υπογραμμίσει το ΔΗΚΟ, το οποίο από τον προεκλογικό του 2018, προσπαθεί να μας πείσει ότι εργάζεται για να διασφαλίσει τα συμφέροντα της μεσαίας τάξης.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η ελευθερία της γνώμης στο αμφιθέατρο

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Υπάρκει μια ειρωνεία στα εγκώμια της συναίνεσης, που ήλθαν ξανά στη μόδα με την υποψηφιότητα της κ. Σακελλαροπούλου για την προ-εδρία, όταν, λίγο προτού προκύψουν οι ευχάριστες εξελίξεις στο προεδρικό, εμείς διαφυσώσαμε για το στοιχειώδες δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης. Ενωώ την υπόθεση της περιβόητης αφίσας κατά των αμβλώσεων, που αναρτήθηκε στο μετρό και κατέβηκε (με αστραπιαία υπουργικά ανακλαστικά) μόλις ξέσπασε η κατακραυγή.

Διαφωνώ απολύτως με το μήνυμα της αφίσας και δεν μπαίνω καν σε αυτήν τη συζήτηση. Η κατακραυγή όμως εναντίον της αφίσας ήταν ισο-πεδωτική και είχε κάτι από ολοκλη-ρωτισμό. (Και αυτή είναι μία ακόμη ειρωνεία της υπόθεσης, διότι ο ολο-κληρωτισμός γίνεται η απάντηση στον σκοταδισμό και τη δίνουν μάλι-στα εκείνοι που θεωρούν τους εαυ-τούς τους κληρονόμους του Διαφω-τισμού...) Το μήνυμα μπορεί να είναι εσφαλμένο, ηλίθιο ή κακόβουλο και η σφοδρή αντίδραση που προκαλεί μπορεί να είναι δικαιολογημένη. Δεν μπορεί όμως η δικαιολογημένη οργή να συμπαρασύρει ένα τόσο βασικό δικαίωμα όσο η ελευθερία της έκφρασης γνώμης.

Μέσα στον ορυμαγδό της αγανάκτη-σης, χάθηκε, ίσως δώθηκε τελείως, η διάκριση ανάμεσα στο περιεχόμε-νο της γνώμης και στο δικαίωμα να την εκφράξεις; η αποστραφή για το πρώτο έγινε οδοστρωτήρας και πέ-ρασε πάντα από το δεύτερο. Δεν υπάρχουν νόμοι που ορίζουν το πε-ριεχόμενο της γνώμης, ούτε νομική υποχρέωση να ταυτίζεται η γνώμη που εκφράξεις με την όποια αλή-θεια. Αυτό που υπάρχει είναι νόμοι για τυχόν βλάβες που ενδέχεται να

- ΕΝΤΑΞΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΚΥΡΙΑΚΟ;
- ΝΑΙ ΤΑΓΙΠ. ΤΟΝ ΣΟΥΤΑΡΑ.
- ΘΕΛΩ ΚΑΤΙ ΑΚΟΜΑ...
- ΑΚΟΥΣ.
- ΘΑ ΣΚΑΣΩ ΜΥΤΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΥΤΙΝ
ΟΠΟΤΕ... ΦΕΡΕ ΚΑΙ ΚΑΜΙΑ ΦΙΛΗ ΣΟΥ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

προκληθούν στην κοινωνία από την έκφραση της γνώμης. Αν τα υποτι-σμένα επιστημονικά στοιχεία της αφίσας για τις αμβλώσεις είναι ψευ-δή, πηγαίνεις κατευθείαν στη Δι-καιοσύνη. Υπάρχουν τα δικαστικά μέσα ώστε να παύσει η δημόσια με-τάδοση ενός επικίνδυνου μηνύμα-τος.

Αν κάνουμε την υπόθεση ότι το ψεύδος της αφίσας ήταν σκόπιμο και δόλιο, ίσως θα μπορούσε κάποι-ος να σκεφθεί ότι, τέλος πάντων,

μήπως αξίζει να κάνει τα στραβά μά-τια αν δεν έγινε τυπικά σεβαστό το δικαίωμα στην ελευθερία της γνώ-μης. Αλλά ποιοι το αποφασίζουν αυ-τό; Οπωσδήποτε όχι δημοσιογραφι-κές στήλες, όπως τούτη εδώ;

Ας υποθέσουμε ότι ο οποιοσδήποτε αφελής (και μιλώ υποθετικά, δεν αναφέρομαι στις οργανώσεις της συγκεκριμένης αφίσας) πιστέψει για τους λάθος λόγους ότι οι αμβλώ-σεις πρέπει να απαγορευθούν και, επειδή κρίνει ότι η πεποίθησή του

αυτή αφορά το καλό της ανθρωπό-τητας, αποφασίζει να μεταδώσει στον κόσμο το μήνυμά του· δεν έχει το δικαίωμα να το κάνει;

Και δεν έχει το δικαίωμα, επειδή εμείς οι υπόλοιποι ή, εν πάση περι-πτώσει, οι περισσότεροι ξέρουμε ότι είναι αφελής, ότι η πεποίθησή του είναι εσφαλμένη και ότι βασίζε-ται σε λάθος στοιχεία; Από τη στιγμή που η ελευθερία της όποιας γνώμης εξαρτάται από τον βαθμό της απο-δοχής ή της απόρριψής της από το

κοινό, αυτό παύει να είναι ελεύθερη κοινωνία. Είναι φοιτητικό αμφιθέα-τρο του 1980, όπου οι πιο πολλοί και οι πιο θορυβώδεις κερδίζουν.

Αυτή είναι, βέβαια, η θέα από ψηλά. Υποθέτω ότι από την οπτική γωνία του υπουργού Μεταφορών, ο οποί-ος έσπευσε να διατάξει την εξαφά-νιση της αφίσας, η εικόνα είναι πολύ διαφορετική. Ωραίες οι θεωρίες, αλλά είναι οι πρώτες που την πλη-ρώνουν στην επαφή με την πρακτι-κή πολιτική. Κι αν η δικαστική οδός

έπαιρνε μερικές ημέρες, με την αφίσα στο μεταξύ να παραμένει, μαζί με τον θόρυβο του τύπου και της αντιπολίτευσης, τι θα έκανε; Θα χρεωνόταν το πολιτικό κόστος; Θα έμπλεκε σε έναν κυκεώνα εξηγήσε-ων και συζητήσεων, από τον οποίο ούτε ο ίδιος ούτε η κυβέρνηση επρόκειτο να βγουν κερδισμένοι; που δεν θα τις άκουγε κανείς; Αφή-στε, δε, ότι θα ανέκυπτε και ευθύνη, σε κάποιο βαθμό του υπουργείου: Δεν κοιτάζει κανείς τι λέει μια αφίσα που αναρτάται στο μετρό, επειδή φέρει την έγκριση της Αρχιεπισκο-πής; Και αν στο μετρό αδιαφορούν, το υπουργείο δεν έχει κάποια μικρή, πολιτική ευθύνη;

Σε τέτοιες συνθήκες, το δίλημμα το κερδίζει πάντα ο Μακιαβέλι· και όποιος δεν έχει έτοιμη την απάντη-ση και βρίσκεται στην πολιτική καλά θα κάνει να αρχίσει να κοιτάζει για καμιά άλλη δουλειά, τώρα που έχει ακόμη τις γνωριμίες. Ποιος νοιάζε-ται για το δικαίωμα κάποιων περι-θωριακών, όταν η πλειοψηφία δυ-σαρεστείται και φωνάζει; Αυτό συ-νέβη στην περίπτωση της περιβόη-της αφίσας. Μόνο που το δικαίωμα δεν είναι των περιθωριακών που συμβαίνει να το ασκούν εκείνη τη στιγμή, είναι όλων εξίσου. Είναι και εκείνων που το αρνούνται στους λί-γους.

Σίγουρα έχουμε κάνει προόδους τα τελευταία σαράντα χρόνια, παρά τη χρεοκοπία. Ωστόσο, το φοιτητικό αμφιθέατρο βρίσκεται πάντα εδώ και το ζήτημα της ελευθερίας της γνώμης μένει ανοικτό προς συζή-τηση...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Ο Δήμος Λευκωσίας απουσιάζει;

Είναι να απορεί κανείς. Ο δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο Λευκωσίας απουσιάζουν όλοι μαζί κάπου στο εξωτερικό και δεν το πήρα χαμπάρι; Έχουν άραγε πάει κρουαζιέρα σε εξωτικά νησιά για να πάρουν ιδέες για την δεντροφύτευση της πλατείας; Ή μήπως έχουν πάει εκδρομή στα χιόνια για να ξεσκάσουν οι άνθρωποι και εύτυχαν αποκλεισμού σε μέρος όπου δεν υπάρχει σύνδεση με τον έξω κόσμο; Μόνο αν έχει συμβεί κάτι τέτοιο μπορεί να δικαιολογήσει την προκλητική σιγή ιχθύος που τηρούν σε ό,τι αφορά το καυτό θέμα της μετατροπής του Εθνολογικού μουσείου (βλέπε Αρχοντικό Χατζήγεωργάκη Κορνέσιου) σε εκκλησιαστικό. Διότι μέχρι την ώρα τουλάχιστον που γραφόταν αυτή η στήλη κανένας από το Δημαρχείο Λευκωσίας δεν είπε κάτι σχετικά, ούτε ο δήμαρχος, ούτε τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου.

Ούτε μια ανακοίνωση έτσι για να τηρούνται, αν μη τι άλλο, τα προσχήματα. Τιποτα. Κι αν τυχόν μέχρι να δημοσιευτεί αυτή η στήλη προκύψει τελικά μια ανακοίνωση (κατόπιν εορτής) και πάλι δεν θα δικαιολογεί τις μέρες σιωπής τους, αλλά θα αποτελεί μια καθυστερημένη αντίδραση, η οποία θα εντείνει ακόμη περισσότερο τα ερωτηματικά της αδράνειάς τους. Διότι αν πρέπει πρώτα να εγείρει κάποιος το ερώτημα στα ΜΜΕ είτε με τη μορφή επικρίσις, είτε με τη μορφή απλής απορίας για να αντιδράσει ο Δήμος Λευκωσίας σε ένα θέμα για το οποίο πρώτος θα έπρεπε να πάρει θέση, τότε αντιλαμβάνεστε ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα. Το Εθνολογικό Μουσείο βρίσκεται στην καρδιά της παλιάς πόλης και αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά ιστορικά της μνημεία. Και όταν ο αρχιεπίσκοπος ξυπνά μια μέρα και αποφασίσει ετσιθελικά ότι δεν το χρειάζεται πλέον ούτε η πόλη, ούτε και η ιστορία μας και ως εκ τούτου προτιμάει να το μετατρέψει σε Εκκλησιαστικό, τότε οφείλει ο Δήμος Λευκωσίας να πάρει θέση και όχι να κάνει την πάπια. Όπως οφείλει να πάρει θέση και για τις άλλες «επεκτατικές» βλέψεις του ακαρακτήριστου (σε όλα τα επίπεδα) αρχιεπισκόπου οι οποίες «καταργούν» ιστορικές εκκλησίες, όπως τον Αγίου Ιωάννη και του Αγίου Αντωνίου, διότι πλέον με την ερωματική ανέγερση του μεγαλειώδους Καθεδρικού, δεν τις χρειάζεται ο προκαθήμενός μας.

Και δεν φτάνει που οι πολιτικοί σιωπούν και «προσκυνούν» την κάθε ασυνάρτητη σκέψη και δράση του προκαθήμενου προκειμένου να διατηρήσουν την όποια «ευλογημένη» σχέση έχουν μαζί του, έρχεται τώρα και ο Δήμος Λευκωσίας να νιπτεί τις χείρες του, ενώ θα έπρεπε να ήταν αυτός που θα κρατούσε ένα αντίβαρο λογικής στην έλλειψη σεβασμού τόσο στον χαρακτήρα όσο και στην ιστορία αυτής της πόλης. Και πόσω μάλλον όταν έχουν κινητοποιηθεί οργανώσεις, έχουν δημιουργηθεί πλατφόρμες πολιτών ώστε να συλλεχθούν υπογραφές υπεράσπισης της διατήρησης του ιστορικού αυτού μνημείου, όταν έχουν κυκλοφορήσει ανακοινώσεις από συνδέσμους αρχαιολόγων, ξεναγών κτλ. και γενικά όταν έχει υπάρξει τόση έντονη δραστηριοποίηση αντίδρασης στα «ετσιθελικά» πλάνα του αρχιεπισκόπου. Τι ακριβώς δυσκολεύει τον δήμαρχο και τους δημοτικούς συμβούλους να τοποθετηθούν; Κι αν υπάρχει κάτι που δεν το γνωρίζει ο άμοιρος πολίτης και δημότης τότε γιατί δεν μπαίνουν στον κόπο να μας το πουν ώστε να ξέρουμε την κρύβεται πίσω από την απαράδεκτη σιωπή τους; Αν ένας δήμαρχος και δη της πρωτεύουσας και ένα Δημοτικό Συμβούλιο δεν μπορούν να τοποθετηθούν ξεκάθαρα για ένα τόσο σημαντικό για την πόλη ζήτημα, αν δεν μπορούν να τοποθετηθούν για την αλλοίωση του χαρακτήρα του ιστορικού κέντρου από έναν καθεδρικό ναό, ο οποίος ούτε συνάδει ούτε και έχει καμία άλλη χρησιμότητα πέραν της μεγαλομανίας του προκαθήμενου, αν δεν μπορούν να τοποθετηθούν απέναντι στις εξαγγελίες του αρχιεπισκόπου για δημιουργία αλυσίδας (ας και πρόκειται για φαστ φουντ) εκκλησιαστικών μουσείων περιμετρικά της αρχιεπισκοπής, τότε για ποιο ζήτημα εν τέλει μπορούν να τοποθετηθούν υπερασπιζόμενοι την πόλη και τον δημότη; Είναι πραγματικά για να απορεί κανείς. Και το πιο πιθανόν είναι ότι θα μας μείνει η απορία.

elenixenou11@gmail.com

Ο Λούθερ και η Έμπερ βοηθούν στο ξετύλιγμα του κόκκινου χαλιού για τα 26α βραβεία Screen Actors Guild Awards, που πραγματοποιούνται σήμερα 19 Ιανουαρίου στο Λος Άντζελες.

EPA/DAVID SWANSON

ΔΙΕΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ο μεγάλος ασθενής...

Την ώρα που η Αθήνα διαβεβαίωσε με δηλώσεις άλλοτε του Έλφνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και άλλοτε μέσω αυστηρών μηνυμάτων του Έλφνα υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια πως η

Τουρκία με τη στάση της οδηγείται στην απομόνωση, ο Τούρκος πρόεδρος αποχωρούσε ικανοποιημένος από τη Μόσχα. Είχε επισκεφθεί τη Ρωσία για να υπογράψει τη συμφωνία για τη λειτουργία του αγωγού που θα μεταφέρει φυσικό αέριο από τη Ρωσία στην Τουρκία, τον Turk Stream, και στη συνέχεια είχε συνάντηση με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαδμίρ Πούτιν ούτως ώστε να συζητήσουν τα όσα συμβαίνουν στη Λιβύη και για πολλούς να μοιάσουν την τράπουλα στην περιοχή.

Ακολούθησε η συνάντηση Ερντογάν με τον Ιταλό πρωθυπουργό Τζιουζέπε Κόντε σε καλό – όπως καταγράφηκε – κλίμα, αλλά και η επίσκεψη του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ στην Κωνσταντινούπολη. Τις επόμενες μέρες, μάλιστα, αναμένεται επίσκεψη της Γερμανίδας καγκελάρηου Άγκελα Μέρκελ στην Άγκυρα, ενώ σήμερα ο Ερντογάν θα συμμετέχει στη διάσκεψη στο Βερολίνο. Διάσκεψη από την οποία η Λευκωσία και το κυρίως η Αθήνα θα λείπουν. Και όσο η λίστα των προσκεκλημένων διαμορφωνόταν, οι δύο χώρες περιορίζονταν στο να υπογράφουν μεταξύ τους μνημόνιο συνεργασίας, που θα ενίσχυε τον συντονισμό τους.

Κάθε άλλο από απομονωμένη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η Τουρκία. Σε τέτοιο σημείο που οι εκτιμήσεις και οι δηλώσεις μας δεν είναι απλώς θλιβερές, αλλά εκτός πραγματικότητας. Και σε αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να πούμε πολλά για την κακή κρίση και την επιπολαιότητά μας. Μία πολιτική που κτίζεται σε ψευδαισθήσεις και συναισθηματικές εναλλαγές. Που άλλοτε πανηγυρίζουμε πως η Κύπρος γίνεται μεγάλος παίκτης στην περιοχή. Που διαμνύουμε πως οι Τριμερείς δημιουργούν τόξα, αβύθιστα αεροπλανοφόρα και διασφαλίζουν την ΑΟΖ. Που μπορούμε να πονέσουμε την Τουρκία μέσω μέτρων. Και όταν όλα αυτά καταρρέουν σαν χάρτινος πύργος κάνουμε τασιλίκια για την κακή μας τύχη και κλαψουρίζουμε για το ότι αδικούμαστε από τα μεγάλα συμφέροντα.

Θα μπορούσαμε να πούμε πολλά. Για την απουσία πλάνου, την απουσία συνοχής και την έλλειψη οράματος. Για την πολιτική που βασίζεται στην εσωτερική κατανάλωση και στην επικοινωνιακή διαχείριση.

Όσες όμως κι αν είναι οι δικές μας εσωτερικές αδυναμίες, πλέον τίθεται θέμα και για την ίδια την Ε.Ε. Γιατί μέτρα που θα πονέσουν την Τουρκία σίγουρα δεν είδαμε, αλλά αναμένουμε μία πιο συγκροτημένη πολιτική απέναντι στην τουρκική επιθετικότητα.

Την ώρα για παράδειγμα που η Τουρκία απειλούσε με γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και τα πλοία της περιφέρονταν στην περιοχή, η Ε.Ε. μασούσε τα λόγια της, μουρμουρίζοντας κάποιες γλυκανάλατες προειδοποιήσεις. Σήμερα η Τουρκία βρίσκεται νοτίως του οικοπέδου 8 προς 12 και η Κυπριακή Δημοκρατία αναμένει ακόμα να ληφθούν μέτρα εναντίον της τουρκικής προκλητικότητας. Ούτε μέτρα όμως θα ληφθούν εναντίον των εταιρειών όπως όλα δείχνουν και πολύ πιθανόν ούτε εναντίον προσώπων. Κράτη μέλη της Ε.Ε., μάλιστα, έχουν υποσχεθεί στην Τουρκία λευκή κόλλα. Και ενώ στις προθέσεις επιβολής κυρώσεων ήταν το πάγωμα των συναντήσεων κορυφής Ε.Ε. – Τουρκίας και ο τερματισμός των επαφών υψηλού επιπέδου των 28 με την Τουρκία, οι πλείστοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι υπογραμμίζουν την ανάγκη ενίσχυσης του διαλόγου με την Τουρκία, πραγματοποιώντας συναντήσεις στην Άγκυρα.

Κινήσεις που δείχνουν πως η Ε.Ε. δεν έχει συγκεκριμένο πλάνο έναντι στην τουρκική προκλητικότητα. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει άλλωστε τα δικά του συμφέροντα. Όμως όσο η κρίση κλιμακώνεται στη Μέση Ανατολή και όσο η τουρκική προκλητικότητα ενισχύεται, η Ε.Ε. δεν έχει πλέον την ευχέρεια να αποτελεί έρμαιο των εξελίξεων. Η απάθεια με την οποία παρακολουθεί τις εξελίξεις μπορεί να δικαιολογηθεί στο παρελθόν. Σήμερα όμως; Όσα δραματίζονται δεν επηρεάζουν πλέον μόνο την Κύπρο ή την Ελλάδα, αλλά απειλούν κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά. Και σε αυτό ακριβώς το σημείο θα πρέπει να γίνει αντιληπτό πως μόνο με τη στενότερη συνεργασία θα ενισχυθεί η ασφάλεια των κρατών μελών.

Η παρούσα συγκυρία αποτελεί την τελευταία ευκαιρία της Ε.Ε. να καταστεί από απλός παρατηρητής, πρωταγωνιστής των εξελίξεων. Διαφορετικά ο εφρυσκασιμός της δεν την αποδυναμώνει απλώς διχάζοντας τα κράτη μέλη που την αποτελούν, τη θέτει σε διπλωματική ομηρία και την καθιστά τελικά, κατά τραγική ιστορική ειρωνεία, τον μεγάλο ασθενή στη διπλωματική σκακιέρα.

economidoum@kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Ανοδος κυπριακών πανεπιστημίων

Η μετατροπή της Κύπρου σε διεθνές κέντρο παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών υπήρξε, διαχρονικά, περισσότερο σύνθημα παρά συγκεκριμένος και υλοποιήσιμος στόχος. Τα τελευταία χρόνια έχει μετατραπεί σε πραγματικότητα. Και το σημαντικότερο είναι ότι οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας παραμένουν εξαιρετικά ευοιμένες.

Ίσως δεν είναι ευρύτατα γνωστό ότι ο αριθμός των ξένων φοιτητών, από το 2012 μέχρι σήμερα, έχει σχεδόν πενταπλασιαστεί και ανέρχεται στις 32 χιλιάδες. Στις 10 χιλιάδες ανέρχονται οι θέσεις εργασίας σε αυτό τον τομέα, ενώ η συμβολή της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην οικονομία υπερβαίνει το 1 δισ. Είναι δηλαδή ανάλογος σε βαρύτητα με τον επίσης σημαντικό τομέα της ναυτιλίας. Η δυναμική ανάκαμψη της κυπριακής οικονομία τα τελευταία χρόνια οφείλεται, σε ένα μεγάλο βαθμό, στην ανάπτυξη των πανεπιστημίων μας. Η Λευκωσία, στην οποία εδρεύει το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Ανοικτό Πανεπιστήμιο και τρία μεγάλα ιδιωτικά πανεπιστήμια, έχει μετατραπεί σε μια δυναμική πανεπιστημιούπολη, με θετικό αντίκτυπο σε όλες σχεδόν τις μορφές οικονομικής δραστηριότητας. Από τον τομέα των ακινήτων, μέχρι την εστίαση. Το ΤΕΠΑΚ έχει τον ίδιο θετικό αντίκτυπο στη Λεμεσό, ενώ ιδιωτικά πανεπιστήμια λειτουργούν στη Λάρνακα και την Πάφο. Η άνοδος των ιδιωτικών πανεπιστημίων τα τελευταία χρόνια υπήρξε πραγματικά εντυπωσιακή. Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια έχουν καταφέρει να προσελκύσουν σημαντικές ξένες επενδύσεις, έχουν ποιοτικά αναβαθμιστεί και έχουν προσελκύσει τη μερίδα του λέοντος σε σχέση με τους ξένους φοιτητές. Για παράδειγμα, στην ιατρική σχολή ιδιωτικού πανεπιστημίου στη Λευκωσία, που είναι μάλιστα συμβεβλημένη με ιατρική σχολή του Λονδίνου, φοιτούν σχεδόν 600 φοιτητές, από τους οποίους το 95% είναι ξένοι, προερχόμενοι κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες, το Ισραήλ και τις χώρες της Ευρώπης.

Εξίσου θετική είναι η πορεία και η πρόοδος των δημοσίων πανεπιστημίων. Το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει μετατραπεί σε πραγματικό στολίδι, σημαντικές επενδύσεις ξεκινούν και στο ΤΕΠΑΚ, ενώ και τα δύο καταγράφουν πολύ ικανοποιητικές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Πέραν από τον άμεσο οικονομικό αντίκτυπο, προκύπτει εξίσου σημαντικό έμμεσο όφελος. Μέσω της ανάπτυξης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης είναι, κυρίως, που θα επιτευχθεί η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της κυπριακής οικονομίας και η μετάβαση σε μια οικονομία της γνώσης. Είναι τομέας βιώσιμος, που δεν επιβαρύνει ιδιαίτερα το περιβάλλον. Και μπορεί, μέσω της ερευνητικής δραστηριότητας, να υποστηρίξει την σωστή και καινοτόμο ανάπτυξη σειράς άλλων τομέων της οικονομίας.

Με λίγα λόγια, η πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι τομέας στον οποίο πρέπει να εστιάσουμε. Η κυβερνηση ήδη στηρίζει αποφασιστικά την ανάπτυξη και λειτουργία των δημοσίων πανεπιστημίων, με ετήσιες χορηγίες που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. τον χρόνο. Οι μεγαλύτερες δημόσιες επενδύσεις τα τελευταία χρόνια, ακόμη και στα δύσκολα χρόνια της κρίσης, προγραμματίστηκαν, έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται στα δημόσια πανεπιστήμιά μας.

Η κυβέρνηση έχει επίσης καταρτίσει πλαίσιο στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης των ιδιωτικών πανεπιστημίων, το οποίο βασικά επιδίδει να άρει στρεβλώσεις και εμπόδια που δυστυχώς υπάρχουν. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις για τη μετανάστευση, την απασχόληση, τη φορολογία και την πολεοδομία. Περιλαμβάνει επίσης πλάνο για τη διεθνή προώθηση των πανεπιστημίων μας.

Σχετικά είναι και η ευρύτερη πολιτική για την έρευνα και την καινοτομία που έχει καταρτιστεί τα τελευταία χρόνια, αλλά και οι πρωτοβουλίες, νομοθετικές και άλλες, για τη διασύνδεση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις και την οικονομία.

Αυτό το πλαίσιο πολιτικής πρέπει να εφαρμοστεί. Κανένα γραφειοκρατικό κλάσμα και καμία κοντόφθαλμη προσέγγιση δεν πρέπει να ανακόψει αυτή την πορεία ανάπτυξης. Τα πολύ σημαντικά αποτελέσματα των τελευταίων ετών πρέπει να καθοδηγήσουν τα επόμενα μας βήματα. Επειδή επιβεβαιώνουν έμπρακτα ότι εκεί που η ιδιωτική πρωτοβουλία και η κυβερνητική πολιτική λειτουργήσουν με τρόπο συντονισμένο, το αποτέλεσμα είναι διασφαλισμένο. Αυτός ακριβώς πρέπει να είναι ο ρόλος της πολιτικής. Μιας πολιτικής που δεν περιορίζεται σε ατάκες και σύνθηματα, που δεν χαρακτηρίζεται από δογματισμούς αλλά που είναι ευθυγραμμισμένη με τις τάσεις της εποχής και η οποία στηρίζει τις προσπάθειες των παραγωγικών δυνάμεων.

Ο Κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του Δ.Η.ΣΥ.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Η μαγεία των μανιταριών

Η τελειότητα στο σύμπαν σίγουρα δεν θα μπορούσε να αφηστεί τον πλανήτη, χωρίς συστήματα αυτοπροστασίας και χωρίς δυνατότητες ανανέωσης της φύσης, όσες «βλακείες» και αν κάνει το ατέλειωτο μυαλό του ανθρώπου. Μετά την τραγωδία στο Τσερνομπίλ και τη διαρροή της θανατηφόρας ραδιενέργειας, μία από τις ισχυρότερες φυσικές δυνάμεις, οι οποίες συνέβαλαν καθοριστικά στην αντιμετώπιση της μόλυνσης, ήταν τα μανιτάρια. Οι «μαγικοί» αυτοί μύκητες έχουν τη δυνατότητα να απορροφούν τα βαρέα μέταλλα και άλλα συστατικά, επικίνδυνα για τον άνθρωπο και την φύση.

Ο Ιάσωνας Χατζηγεωργίου, για-

τρός στο επάγγελμα και μερακλής των μανιταριών, πριν από μερικές ημέρες σε διάλεξη για τα μανιτάρια, στην Πολιτιστική Κίνηση «Επί Σκηνής» Αγλαντζιάς, ανέφερε ότι στα σκουπίδια, όπου υπάρχουν μανιτάρια, δεν υπάρχει δυσοσμία. Φανταστείτε τι θα μπορούσε να συμβεί στα περίφημα οικιακά συστήματα κομποστοποίησης φρούτων, λαχανικών και άλλων οργανικών ειδών, αν τοποθετούνταν μανιτάρια. Σίγουρα η δυσοσμία θα εξαφανιζόταν και ίσως θα ήταν και καλύτερη η ποιότητα της κοπριάς, η οποία παράγεται. Ο Ιάσωνας αποκάλυψε και τις ανομιλόγητες χαρές των «κυνηγών» μανιταριών, όταν καεί ένα δάσος. Ο χώρος, με μαγικό τρόπο γεμίζει με μανιτάρια, τα οποία καθαρίζουν και τον χώρο και

προσφέρουν το εκλεκτό τους έδεσμα τους «μανιταρόφιλους».

Ο σπουδαίος Ιάσωνας, επικαλούμενος επιστημονικές έρευνες και προβάλλοντας ντοκιμαντέρ του BBC για τα μανιτάρια, ανέφερε ότι υπάρχουν 1,5 εκατ. είδη μανιταριών στην περιοχή. Που διαμνύουμε πως οι Τριμερείς δημιουργούν τόξα, αβύθιστα αεροπλανοφόρα και διασφαλίζουν την ΑΟΖ. Που μπορούμε να πονέσουμε την Τουρκία μέσω μέτρων. Και όταν όλα αυτά καταρρέουν σαν χάρτινος πύργος κάνουμε τασιλίκια για την κακή μας τύχη και κλαψουρίζουμε για το ότι αδικούμαστε από τα μεγάλα συμφέροντα.

Θα μπορούσαμε να πούμε πολλά. Για την απουσία πλάνου, την απουσία συνοχής και την έλλειψη οράματος. Για την πολιτική που βασίζεται στην εσωτερική κατανάλωση και στην επικοινωνιακή διαχείριση.

ότι χρησιμοποιούσαν τις ψυχοτρόπες ουσίες μανιταριών. Για την ιστορία, ένα ολόκληρο χωριό, το Σάλεμ της Μασαχουσέτης, εκτελέστηκε το 1692, λόγω μαγείας.

Εκπληκτικές είναι και οι πρόσφατες επιστημονικές ανακαλύψεις, για τον τρόπο με τον οποίο επικονιώνουν στη φύση τα μανιτάρια. Θυμίζουν, λένε οι επιστήμονες, τα νευρικά δίκτυα στον εγκέφαλο του ανθρώπου. Τα μανιτάρια, εδώ και δισεκατομμύρια χρόνια, δημιουργούν τεράστιες σε μήκος υπόγειες ρίζες και επικοινωνούν μεταξύ τους. Είναι χαρακτηριστική η ρήση κάποιων επιστημόνων, ότι οι μύκητες δημιούργησαν το πρώτο δίκτυο για φυτά. Με τον τρόπο αυτό, κατορθώνουν να έχουν έγκαιρες πληροφορίες για τους «εχθρούς» τους

και να προστατεύονται από κάθε απειλή. Ειδικότερα μπορούν και βοηθούν τους «γείτονες» τους, με θρεπτικά συστατικά ή «σάμπουρουν» ανεπιθύμητα φυτά, με την εξαίρεση τοξικών χημικών ουσιών, μέσω του δικτύου. Με άλλα λόγια αποτελούν μια καλά προστατευόμενη κοινότητα, με προηγμένα συστήματα επικοινωνίας.

Η Κύπρος είναι πολύ πλούσια σε είδη μανιταριών και μια καλή ιδέα θα ήταν να αρχίσουν επιστημονικές μελέτες για τις ιδιότητες των μανιταριών. Μπορεί τα μανιτάρια να αποδειχθούν ένας καλός κρυμμένος θησαυρός, στον χώρο της ιατρικής, αλλά και στον χώρο της ανακύκλωσης. Ακόμη ίσως ξέρουν κάτι παραπάνω, αυτοί οι οποίοι ανεβοκατεβαίνουν βουνά για να

βρουν μανιτάρια, αυτοί οι οποίοι εκπαιδεύουν σκύλους για εντοπισμό των λικουδιών και όλοι αυτοί οι οποίοι θεωρούν πάθος της ζωής τους, τον εντοπισμό μανιταριών. Και στο τέλος της ημέρας, τι σημασία έχουν οι επιστημονικές ανακαλύψεις, μπροστά από μια μυρωδάτη ακνιστή μανιταρόσουπα, μπροστά από ένα λατταριστό μανιτάρι στα κάρβουνα ή ακόμη από ένα μεζέ με μανιτάρια, όπως ξέρουν πολύ καλά να φτιάχνουν, δεκάδες ταβερνιάρηδες. Είτε έτσι, είτε αλλιώς, το κυνήγι μανιταριών είναι μαγικό, όση μαγεία και αν κρύβεται στο εσωτερικό τους. Και σίγουρα μαγικά είναι η απόλαυση των μανιταριών για τους καλοφαγάδες.

kaparispan@yahoo.gr

Οι «πολεμικές» ατάκες είναι επικίνδυνες

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Εχουμε μπει σε μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδο στις σχέσεις μας με την Τουρκία. Εχουμε παίξει καλά τα χαρτιά μας ως χώρα, αλλά η παρτίδα είναι πολύ δύσκολη και απρόβλεπτη. Είναι θετικό ότι στο πηδάλιο θα βρίσκεται μια στιβαρή στρατιωτική ηγεσία, που έχει μάθει πολλά από το φιάσκο των Ιμίων.

Θα μου επιτραπεί, όμως, να κάνω μια έκκληση για τις επόμενες

Οποτε πρωθυπουργός, αρχηγός αντιπολίτευσης και μέσα ενημέρωσης έκαναν όλοι μαζί μοιραία λάθη, ο τόπος βρέθηκε αντιμέτωπος με την τέλεια καταιγίδα.

μέρες και εβδομάδες. Προς τον πρωθυπουργό, τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης και όλους εμάς που παίζουμε κάποιο ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Οποτε πρωθυπουργός, αρχηγός αντιπολίτευσης και μέσα ενημέρωσης έκαναν όλοι μαζί μοιραία λάθη, ο τόπος βρέθηκε αντιμέτωπος με την τέλεια καταιγίδα. Κλασικό, όχι όμως απαραίτητα επίκαιρο, ο πόλεμος του 1897.

Τι θα έλεγα στον πρωθυπουργό; Να μη βλέπει τηλεόραση, να μη διαβάξει εφημερίδες και σάιτ όταν χειρίζεται λεπτές και κρίσιμες υποθέσεις. Να μην ανεβάζει τον πήχυ πάνω από εκεί όπου είναι λογικό και εφικτό. Και να βεβαιωθεί ότι

τα αρμόδια κυβερνητικά στελέχη δεν μιλούν παρά μόνον όταν πρέπει. Οι «πολεμικές» ατάκες φέρνουν ίσως σταυρούς, αλλά είναι επικίνδυνες. Γενικά, όταν μπερδεύεις την εξωτερική με την εσωτερική πολιτική χάνεται η μπάλα και γι' αυτό χρειάζονται πάντοτε οι επαγγελματίες σύμβουλοι και χειριστές, που δουλεύα τους δεν είναι να ζυγίζουν το πολιτικό κόστος.

Στον αρχηγό της αντιπολίτευσης θα έλεγα να ρίξει τους τόνους και να μην οδηγήσει τη χώρα σε ένα επικίνδυνο σπινράλ με κορώνες και μαζιμαλιστικές θέσεις. Εντάξει, μπορεί να έχει δίκιο για κάποιες υπερβολές σε σχέση με την κριτική στη συμφωνία των Πρεσπών, αλλά εδώ το διακύβευμα είναι δραματικά πιο ζωτικό για τα εθνικά μας συμφέροντα. Η ανεύθυνη αντιπολίτευση στα εξωτερικά θέματα μπορεί να προκαλέσει τεράστια ζημιά σε μια κρίσιμη στιγμή. Ο κ. Τσίπρας έχει μπει σε ένα ολισθηρό μονοπάτι.

Σε όλους εμάς που ασχολούμαστε με την ενημέρωση θα έλεγα ότι πρέπει να είμαστε πιο ψύχραιμοι, να καταλαβαίνουμε και να εξηγούμε τα προβλήματα χωρίς υπερβολές και άγνοια βασικών εννοιών. Θα πρόσθετα δε ότι καλό είναι να βγάζουμε στον αέρα απόστρατους στρατιωτικούς που ξέρουν για τι μιλούν και δεν ονειρεύονται να εκλεγούν βουλευτές ή να εντυπωσιάσουν το τοπικό τους καφενείο.

Να το πω αλλιώς: Είναι μια ώρα ευθύνης για όλους μας και μια στιγμή που η πατρίδα μπαίνει πάνω από σταυρούς προτίμησης, δημοσκοπήσεις και τηλεθεάσεις.

Είναι πολλοί οι παίκτες

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΑΝΙΔΗ

Κατά συνθήκη η κλιμάκωση μιας κρίσεως στις σχέσεις της Αθήνας με την Αγκυρα οδηγεί στη διαπραγμάτευση, αφού η παράταση της αντιπαράθεσews υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει σε σύγκρουση στρατιωτική που ασφαλώς απεύχεται η Ελλάς και κατά πάσα πιθανότητα η Τουρκία.

Αυτό συνέβη στην ελληνοτουρκική κρίση του 1987, και επαναλήφθηκε στην κρίση των Ιμίων, τον Ιανουάριο του 1996. Η διαφορά είναι ότι οι δύο προαναφερθείσες κρίσεις ήταν διμερείς, ενώ

Μια όποια διαμεσολάβηση στην ελληνοτουρκική διένεξη θα εμπλέξει και Δυνάμεις με ίδια συμφέροντα, και απρόβλεπτες συνέπειες.

αντίθετα στην παρούσα, ο αριθμός των εμπλεκομένων είναι μεγαλύτερος, και το κυριότερο με αλλότρια ή ενίοτε εκ διαμέτρου αντίθετα συμφέροντα.

Το πρώτο μείζον θέμα είναι ότι η συνεργασία Τουρκίας και Ρωσίας τείνει να προσλάβει πλέον τον χαρακτήρα εγκαρδίου συνεννοήσεως, τουλάχιστον ως προς τις εξελίξεις στην Εγγύς Ανατολή. Το πρόβλημα καθίσταται ακόμη πιο περίπλοκο, καθώς οι σχέσεις της Ελλάδος με τη Μόσχα, μετά την πρωθυπουργία του Κώστα Καραμανλή, διέρχονται περίοδο αυξανόμενης ψυχρότητας.

Στο παρελθόν, η ενεργός ανάμειξη των ΗΠΑ στις υποθέσεις της Ανατολής είχε εξασφαλίσει σταθερότητα. Ομως, στις μέρες μας υπάρχει η εντύπωση περί σταδιακής απεμπλοκής της Ουάσινγκτον από την περιοχή, ασχέτως εάν αυτό συμβεί και ποτέ. Όλα αυτά δημιουργούν τοπίο κινουμένων άμμου, όπου Ελλάς αναζητεί σημείο σταθερότητας.

Η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη αναζητεί στηρίγματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στις ΗΠΑ και σε χώρες της περιοχής, που κάθε μία εξ αυτών έχει διαφορετικούς στόχους. Η καγκελάριας της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ, που ανέλαβε την πρωτοβουλία να συγκαλέσει σήμερα στο Βερολίνο Διάσκεψη, επιδιώκει παντί τρόπο διακοπή των εχθροπραξιών στη Λιβύη για να αποτρέψει νέο ανεξέλεγκτο κύμα μεταναστών και προσφύγων προς την Ευρώπη και στη χώρα της. Παρόμοιοι είναι και οι στόχοι της Ιταλίας.

Στόχος των ΗΠΑ είναι να απεμπλέξουν τον εναγκαλισμό της Αγκυρας από τη Μόσχα και να κρατήσουν την Τουρκία εντός του ευρωατλαντικού συστήματος. Στόχος της Βρετανίας μετά την έξοδο από την Ε.Ε. είναι να ενισχύσει κατά το δυνατόν τις σχέσεις της με την Αγκυρα, εκτός των περιοριστικού πλαισίου της ευρωπαϊκής πολιτικής. Τέλος, ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν επιδιώκει αντιπαρτιθέμενος με την Τουρκία να αυξήσει το ειδικό βάρος της χώρας του εντός της Ε.Ε. αλλά και στην Ανατολική Μεσόγειο, αν και ανάλογες απόπειρες της Γαλλίας στη Λιβύη και στη Συρία απέτυχαν οικτράς.

Ο κ. Μητσοτάκης δίδει την εσχάτη των μαχών για να ακυρώσει το μνημόνιο Λιβύης και Τουρκίας με το οποίο καθορίστηκαν εκνόμεως θαλάσσιες περιοχές ευθύνης. Αλλά οι παίκτες είναι πολλοί και ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν την παρामονή της διασκέψεως εξήγγειλε γεωτρήσεις εντός του έτους στις περιοχές που έχει συμφωνήσει με την Τρίπολη και στις οποίες έχει εντάξει περιοχές που ανήκουν στην ελληνική ΑΟΖ. Και είναι βέβαιο πως θα το πράξει. Με την τροπή που έχουν πάρει πλέον τα πράγματα, μια όποια διαμεσολάβηση στην ελληνοτουρκική διένεξη θα εμπλέξει και Δυνάμεις με ίδια συμφέροντα, και απρόβλεπτες συνέπειες. Εχουν κακοφορμίσει τα προβλήματα με την Τουρκία έπειτα από τόσες δεκαετίες.

Εάν, ο μπ γένοιτο, κάποτε γραφτεί η ιστορία για το πώς οι ηγέτες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης απεμπλόησαν τη συλλογική τους δύναμη, πώς ενίσχυσαν τους εχθρούς τους και παρέδωσαν τον λαούς τους στη ζούγκλα ενός κόσμου χωρίς κανόνες, η σημερινή «διάσκεψη του Βερολίνου» θα χρήξει ιδιαίτερης μνείας. Πέρα από τον αδικαιολόγητο αποκλεισμό της Ελλάδας από την προσπάθεια ειρήνευσης της γειτονικής Λιβύης, η διάσκεψη διατρέχει τον κίνδυνο να αποτελέσει σταθμό στην υπονόμευση της έννομης τάξης και των ανθρωπιστικών αξιών που ενέπνευσαν και καθοδηγήσαν το ευρωπαϊκό εγχείρημα.

Την ώρα που το διεθνές σύστημα διακυβέρνησης βάλλεται από παντού και η Ε.Ε. θα έπρεπε να μάχεται να το διατηρήσει, η Γερμανία συμβάλλει στην ενίσχυση της επιρροής της Τουρκίας και της Ρωσίας, δύο χωρών που συστηματικά παραβιάζουν το δίκαιο και διεθνείς συνθήκες. Το ότι ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και ο Βλαντιμίρ Πούτιν διατηρούν καλές σχέσεις με τον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος

(παρά τις προσπάθειες των υπηρεσιών των ΗΠΑ) υπονομεύει και το διεθνές σύστημα διακυβέρνησης και την Ε.Ε., όφειλε να είχε προειδοποιήσει τους Ευρωπαίους για το μέγεθος της απειλής.

Οι λόγοι για τους οποίους η Ελλάδα έπρεπε να είναι παρούσα στη διάσκεψη είναι ουσιαστικοί: γειτονεύει με τη Λιβύη και δεν συμμετείχε στην κλιμάκωση του πολέμου, έτσι είναι αξιόπιστος συνομιλητής που μπορεί να συμβάλει στην ειρήνευση. Ενεργά μόνο λόγω της παράνομης και ποινής συμφωνίας Τρίπολης - Αγκυρας. Αντιθέτως, η Τουρκία και η Ρωσία όφειλαν να αποκλειστούν ακριβώς λόγω του πρωταγωνιστικού ρόλου τους, έχοντας παραβιάσει το εμπάργκο όπλων που επέβαλε ο ΟΗΕ. Και όμως, σε πρόσφατη συνάντηση με τον Πούτιν στη Μόσχα, η Άγκελα Μέρκελ εξέφρασε την ελπίδα «οι προσπάθειες της Ρωσίας και της Τουρκίας να είναι επιτυχείς». Αναφερόταν στην εκκερία που οι δύο χώρες πρότειναν και η οποία υπερασπιζόταν πρωτίστως τα τουρκικά συμφέροντα. Παρά την καταδίκη της συμφωνίας Τρίπολης - Αγκυρας από το Ευρω-

παϊκό Συμβούλιο, παρά την παράνομη ανάμειξη της Τουρκίας και της Ρωσίας στον πόλεμο, παρά το γεγονός ότι και οι δύο έχουν εισβάλει σε γείτονές τους, η Γερμανία όχι μόνον δεν τις απομονώνει αλλά τις ενθαρρύνει στις «ειρνευτικές» προσπάθειές τους.

Αντί η Ε.Ε. να ενισχύει την ενότητα των χωρών-μελών της, να προβάλλει τις αξίες της και να επιβάλλει την τάξη στη γειτονία της, η διάσκεψη του Βερολίνου εκπέμπει το μήνυμα ότι οι ταραχοποιοί δικαιούνται θέση στο τραπέζι των αποφάσεων, ενώ οι Ευρωπαίοι δεν είναι σίγουροι για το τι θέλουν. Σαφώς, η Ελλάδα (όπως και η Κύπρος) ευθύνεται για την αδυναμία της να λύνει προβλήματα εγκαίρως (όπως των ΑΟΖ και της υφαλοκρηπίδας), με τις κυβερνήσεις της να προτιμούν τη διαιώνιση των προβλημάτων από το να υποστούν το πολιτικό κόστος κάποιου συμβιβασμού. Επίσης, μόνο οι Έλληνες μπορούν να αναδείξουν πόσο θίγονται τα συμφέροντα και η ασφάλειά τους, και να αποφασίσουν τον βαθμό της εμπλοκής τους στη διένεξη. Ομως, σε συλλογικό επίπεδο, η Ε.Ε. οφείλει

να προστατεύει τον εαυτό της και τα μέλη της. Το Brexit, ο απρόβλεπτος Τραμπ, οι συνεχείς απειλές και παρεμβάσεις της Τουρκίας και της Ρωσίας, το ταραγμένο πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, απαιτούν σχέδιο, συνοχή και αποφασιστικότητα. Ήδη βλέπουμε το κόστος της αδράνειας, της ατολμίας.

Πριν από έξι χρόνια, μετά την εισβολή της στην Ουκρανία, η Ρωσία ήταν παρίας. Σήμερα είναι ρυθμιστής σε ζητήματα και περιοχές κρίσιμης σημασίας για την Ευρώπη. Οι λόγοι: η απρόβλεπτη συμπεριφορά των ΗΠΑ σε συνδυασμό με την «αδυναμία» του Τραμπ για τον Πούτιν, η καταπάτηση του διεθνούς δικαίου χωρίς ουσιαστικές συνέπειες, η αδυναμία των Ευρωπαίων, η συμπαιγνία με την Τουρκία. Ο Ερντογάν βασίζεται στους ίδιους παράγοντες για να αναδειχθεί σε μίνι Πούτιν και να επιβάλει τη θέλησή του στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Ευθύνη της Ελλάδας είναι να αναδείξει την απειλή, να κινητοποιήσει τους εταίρους, ώστε η διάσκεψη του Βερολίνου να καταγραφεί ως στιγμή αφύπνισης, όχι συνθηκολόγησης.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Ηδονικοί αυτόχειρες

Αυτοκτονική η λογική επιλογής των υπουργών. Γιατί;

Πωσασμού, ο ρόλος τον οποίο ο Έλληνας πρωθυπουργός επέλεξε να παίξει, ήταν ο πιο αδιόφανος για το διεθνές κοινό: ρόλος του μικρού και αδύναμου που εκλιπαρεί τον ισχυρό πλανητάρχη να μαλώσει και να χαλιναγωγήσει τον αδικράγο πλεονέκτη γείτονα των Ελλήνων. Ανάλογες, στα μάτια της διεθνούς κοινής γνώμης, θα ήταν οι ικεσίες των ελάχιστων πια Αβορίγινων (Aboriginal) της Αυστραλίας ή των Εσκιμώων της Αλάσκας· όλοι θα θέλαμε να διασωθούν ως γραφικό κατάλοιπο του παρελθόντος, όμως όλοι γνωρίζουμε ότι η απορρόφησή τους από τη δυναμική παγκοσμιοποίηση του «μοντέρνου» είναι αδήριτη νομοτέλεια.

Τα τελευταία σαράντα έξη χρόνια, η ελληνική εξωτερική πολιτική (με την ψήφο της περίπου ελληνόφωνης πια κοινωνίας μας) προσπαθεί να πείσει τους ισχυρούς του πλανήτη για τη γεωστρατηγική σπουδαιότητα της χώρας μας. Αλλά αυτή τη σπουδαιότητα τη διαψεύδει στην πράξη η εξωτερική και αμυντική μας πολιτική, όταν χαρίζει στρατηγικές «βάσεις» και παντοδαπές «διευκολύνσεις» σε Υπερδυνάμεις, χωρίς το παραμικρό αντάλλαγμα φήμωσης, έστω, των απειλών υπερόπλων γειτόνων. Είμαστε κομικά ευώπλωτοι, η γη μας και οι θαλάσσιες μας πάμφθνη, ευτελές, πορνικό εμπόρευμα στην ανεξέλεγκτη διαχείριση όσων εμπορεύονται τον

πόλεμο και τον τουρισμό. Ο,τι ονομάζουν, όλα τα κράτη, «εθνικό πλούτο», τον έχουμε πουλήσει σε αετονύχιδες «επενδυτές» και λογαριάζουμε «ανάπτυξη» την προσέλκυση και άλλων δουλεμπόρων. «Ελάτε να επενδύσετε», ικετεύουμε τους πάντες, «ελάτε να μας εξαγοράσετε». Εχουμε ξεπουλήσει τα αεροδρόμια και τα λιμάνια μας, το οδικό μας δίκτυο, την ηλεκτροδότηση, την τηλεφωνία, τα ΜΜΕ, κάθε συγκοινωνιακό μέσο, εισάγουμε και χρυσοπληρώνουμε τα βασικά είδη διατροφής μας και ταυτόχρονα φθινόπονη δημογραφικά βεβαιώνοντας έμπρακτα ότι δεν πιστεύουμε ότι αξίζει η ζωή και η συνέχιση της ζωής σε μια τέτοια χώρα.

Θέλουμε πεισματικά να ξεχνάμε ότι μέτρο και κριτήριο πολιτισμού, ανάπτυξης, προόδου μιας κοινωνίας, είναι το ποσοστό που οι κοινωνικές ανάγκες υπηρετούνται από κοινωνικούς (δημόσιους) λειτουργούς και όχι από ιδιώτες κερδοσκόπους. Νερό, θέρμανση, ηλεκτρικό, συλλογή απορριμμάτων, ταχυδρομεία, συγκοινωνίες, παιδεία, ιατρική μέριμνα είναι κοινωνικά αγαθά – σε μια πολιτισμένη κοινωνία τα παρέχουν κοινωνικοί λειτουργοί, σε πρωτόγονες συλλογικότητες τα εμπορεύονται κερδοσκόποι.

Κορδακιζόμαστε ότι δήθεν «κάνουμε πολιτική», όταν εκλιπαρούμε να μας προστατεύσουν από αναιδέις επιβουλές, ηγέτες και κυβερνήσεις εξωφρενικής απαιδευσίας, δήθεν «σύμμαχοι», που ούτε υποχρεούνται ποτέ τη συνύφανση Ιστορίας και πολιτισμού. Ομως, ακόμα και ένας ολιγογράμματος «πρόεδρος» Υπερδύναμης θα μπορούσε να αντληθεί,

όταν εϋπεπτά του εξηγηθεί, ότι αν λείψει η απομεινάρι του λαού που σώζει τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας, έννοιες όπως πόλις, πολιτική, πολιτισμός, δημοκρατία, κοινοβούλιο αλλά και λόγος, λογική, αλήθεια, δική, κόσμος, νόμος, και πολλές ακόμα, ρήτρες θεμελιωδών πια θεσμών και λειτουργιών του οργανωμένου συλλογικού βίου, χάνουν τον νοηματικό δεσμό τους με την εμπειρικά τους προέλευση, γίνονται κρεμίστρες όπου κρεμάει κανείς οποιοδήποτε ρούχο.

Είμαστε μια κοινωνία που, ολοφάνερα και πεισματικά, δεν θέλει τη γλώσσα της, δεν θέλει την Ιστορία της ούτε τον πολιτισμό των προγόνων της. Ανεχόμαστε προσχηματικά την επωνυμία του «Ελληνα», αλλά η συντριπτική πλειονότητα του πληθυσμού θέλει «να γίνουμε Ευρωπαίοι», που στην πράξη σημαίνει: να γίνουμε Σγκαπουάρη. Οι υπουργοί μας, ιδίως Παιδείας και Εξωτερικών, ταρωρίο και προγενέστεροι, θα βίωναν την πληρότητα της ευτυχίας, αν το ελεεινό μας κρατίδιο γινόταν δεκτό ως πεντηκοστή πρώτη πολιτεία των ΗΠΑ!

Όσοι αυτό ανομολόγητα ζητάνε, δεν είναι σαλεμένοι ούτε αρνησιπάτριδες. Είναι λογικά συνεπείς σε ό,τι λανσάρεται σαν «επιτυχία στη ζωή» και είναι συναισθηματικά ελευθερωμένοι από «ιδεολογικά ταμπού». Αυτή ακριβώς η λογική συνέπεια και η ψυχολογική απεξάρτηση εκφράζονται, σε κάθε κυβέρνηση, με τη στελέχωση ειδικά των υπουργείων Παιδείας και Εξωτερικών. Και στην απάθεια με την οποία τα ΜΜΕ καταπίνουν αυτή την αυτοκτονική στελέχωση.

Ταμεία Προνοίας και... μηδενική κυβερνητική προνοπτικότητα

Του ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Για ακόμη μία φορά, η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ θέτει ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων ένα σημαντικό Νομοσχέδιο, εναρμονιστικού χαρακτήρα, στο παρά ένα της σχετικής προθεσμίας, προκειμένου να αποφευχθεί η επιβολή προστίμου σε βάρος της χώρας μας, για παραβίαση ευρωπαϊκής Οδηγίας. Για ακόμη μία φορά, δηλαδή, η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ επιδεικνύει μηδενική προνοπτικότητα και σπεύδει την τελευταία στιγμή στη Βουλή, χωρίς ιδιαίτερο νομοτεχνικό έλεγχο και, κυρίως, χωρίς να αφήνει περιθώριο για την απαραίτητη διεξοδική και επικοδομητική συζήτηση, η οποία πρέπει να γίνεται στη Βουλή, πολύ δε περισσότερο όταν πρόκειται για ένα τόσο κρίσιμο και σημαντικό κοινωνικό θέμα, όπως είναι τα Ταμεία Προνοίας των εργαζομένων.

Είναι γνωστό ότι το Δημοκρατικό Κόμμα στηρίζει τη θέσπιση κανόνων για τα Ταμεία Προνοίας, όχι μόνο γιατί αυτό τέθηκε ως προεκλογική θέση του Κόμματος, αλλά, κυρίως, γιατί τα Ταμεία Προνοίας και γενικώς η μέριμνα για την ευημερία των εργαζομένων και των συνταξιούχων, είναι στην πράξη μέριμνα για την ευημερία της μεσαίας τάξης, την οποία το Δημοκρατικό Κόμμα στήριζε, στηρίζει και θα συνεχίζει να στηρίζει, κατά προτεραιότητα. Την ίδια ώρα όμως, το Δημοκρατικό Κόμμα στήριζε, στηρίζει και θα συνεχίζει να στηρίζει και προτείνει την παροχή φορολογικών αντισταθμιστικών μέτρων, πρωτίστως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τον άλλο δηλαδή μεγάλο πυλώνα της μεσαίας τάξης, ακριβώς για να υπάρξει η δυνατότητα διασφάλισης των εργαζομένων με όσο το δυνατόν καλύτερο και παράλληλο συμπληρωσμό του κόστους, που θα κληθούν να πληρώσουν οι μικρομεσαίες και οι άλλες επιχειρήσεις.

Στην Κύπρο του 2020, που συνεχίζει, δυστυχώς, να βιώνει τις συνέπειες της οικονομικής χρεοκοπίας του 2013 και που διαπιστώνει καθημερινώς ότι το λεγόμενο success story δεν ήταν τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο από ένα προεκλογικό παραμύθι της διακυβέρνησης Αναστασιάδη και ΔΗΣΥ, η Πολιτεία οφείλει να στηρίξει τους εργαζόμενους του σήμερα και τους συνταξιούχους του αύριο και, παράλληλα, να δώσει τη δυνατότητα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να επιβιώσουν, αλλά και να αναπτύσσονται, με την πάροδο των χρόνων.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε (και αυτή είναι η κύρια προτεραιότητα του Δημοκρατικού Κόμματος) ότι καθοδηγητής όλων των ενεργειών και όλων των αποφάσεων της Πολιτείας πρέπει να είναι η προστασία, η αποκατάσταση και, τελικώς, η ενίσχυση της μεσαίας τάξης. Χωρίς ισχυρή μεσαία τάξη σε μια χώρα, μια οικονομία, μια κοινωνία, τίποτε άλλο δεν μπορεί να θεωρείται σίγουρο ή βιώσιμο. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης έχουν πρόσθετο καθήκον για μια τέτοια μέριμνα, με δεδομένη την επιτακτική, πλέον, στάση της κυβέρνησης Αναστασιάδη, η οποία, δυστυχώς, μόνο ανησυχία εμπνέει και μόνο ανασφάλεια δημιουργεί.

Ο κ. Χρύσης Παντελίδης είναι μέλος της Γραμματείας του ΔΗΚΟ.

Αγρότες έστψαν μπλόκο σε κεντρική οδό του Βερολίνου, διαμαρτυρόμενοι για νόμους σχετικά με το κλίμα, που επηρεάζουν τον κλάδο τους.

Το δίλημμα των 90 ημερών

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Η τ/κ κοινότητα θα αποφασίσει τον Απρίλη ποιος θα είναι ο ηγέτης της για τα επόμενα πέντε χρόνια. Από το 1983 με τη μορφή της «τδβκ» άσκησαν την εξουσία οι Ρ. Ντενκτάς, Μ. Α. Ταλάτ, Ν. Έργουλου και Μ. Ακιντζί. Ο παλαιός ηγέτης των Τ/κ Ρ. Ντενκτάς τροφοδότησε και αξιοποίησε τις δικονοτικές συγκρούσεις, ταυτίστηκε με τις χωριστικές πολιτικές, συμμάχησε με τις πιο ακραίες κεμαλικές δυνάμεις στην Τουρκία, κυβέρνησε ως ο Τ/κ Βοναπάρτης, επέδειξε ικανότητα στη φαιύλη διαχείριση των κοινών για να επιβάλει το «όραμά» του, τη λύση «δύο κρατών».

Ο Μεχμέλ Αλί Ταλάτ ήταν και παραμένει θιασώτης της επίλυσης. Αξιοποίησε την απόφαση της Άγκυρας να εκπαραθυρώσει τον Ντενκτάς, ηγήθηκε των διαδηλώσεων του 2003 και εκπροσώπησε την τ/κ κοινότητα ως «πρωθυπουργός» στις διαπραγματεύσεις στο Μπούγκερστοκ. Κέρδισε τις εκλογές το 2005. Λάθη του ΡΤΚ στην εσωτερική διακυβέρνηση και του «πρωθυπουργού» Φ. Σογιέρ, μαζί με την επιφυλακτικότητα του τότε Ε/κ ηγέτη Δ. Χριστόφια στην υπογραφή μιας «ενδιάμεσης συμφωνίας» στο Κυπριακό, άνοιξαν τον δρόμο στον Έργουλου. Το 2010, κέρδισε ο βαθειά συντηρητικός πολιτικός Ν. Έργουλου, πολιτικός με ντενκταϊκής κοπής ιδέες – χαρακτήρισε το δημοψήφισμα του 2004 «παράνομο» γιατί «η πρώτη παράγραφός του αφορά την καταστροφή της τδβκ». Ένας μετριοπαθής σοσιαλδημοκράτης, ο Μ. Ακιν-

τζί, άλλαξε τα δεδομένα, κερδίζοντας τις εκλογές το 2015.

Για το πλειοψηφικό, προοδευτικό ρεύμα του οποίου ηγείται ο Μ. Ακιντζί το κεντρικό ζήτημα παραμένει η διατήρηση της διακριτής τ/κ ταυτότητας: Κοσμικότητα έναντι θρησκοκληψίας. Διάκριση των εξουσιών έναντι συγκεντρωτισμού. Αυτοτέλεια τόσο απέναντι στην Τουρκία όσο και απέναντι στους Ε/κ μέσα από τη λύση της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας, διακριτή ταυτότητα με συνεκτικό δεσμό τον τ/κ κυπριωτισμό. Στις 26 Απριλίου 2015 εξέφρασε με τον πιο καθαρό τρόπο το αίτημα της πλειοψηφίας των Τ/κ για επίλυση, έξοδο από το περιθώριο, συμμετοχή στο σύγχρονο κόσμο, ώστε η τ/κ κοινότητα να γίνει τμήμα της Ε.Ε. Ο Μ. Μπουρτζού, εκπρόσωπος των Τ/κ ηγέτη, λέει στην εφημερίδα «Πολίτης» στις 3 Αυγούστου 2015 τα πιο κάτω: «Ο κ. Ακιντζί είναι ένας πολύ τίμιος, δημοσυχικός πολιτικός που δουλεύει σκληρά. Έκανε πολλά θετικά για τους Τ/κ όταν ήταν δήμαρχος και είναι αυτός που ξεκίνησε πρώτος τη συνεργασία μεταξύ της ε/κ και της τ/κ πλευράς. Είναι σοσιαλδημοκράτης. Δεν υπάρχει αμφιβολία για την ιδεολογική του θέση. Είναι ειλικρινής με αυτό που πιστεύει για να πείσει τους άλλους. Όμως και όταν δεν πείθονται, επιμένει σε αυτό που πιστεύει. Όταν είχα πάει στο συνέδριο του ΠΑ-ΣΟΚ, είχα μια μικρή συνάντηση με τον Σημίτη και τον Παπανδρέου και ο Σπ-

μίτης μού είπε πως η αποστολή ενός προοδευτικού κόμματος δεν είναι να ακολουθεί την κοινή γνώμη, αλλά να δημιουργεί την κοινή γνώμη. Κάνει το καλύτερο που μπορεί για να πείσει την κοινή γνώμη και πάντα σέβεται την απόφασή της».

Σήμερα το σκηνικό έχει διαμορφωθεί στις κύριες γραμμές του. Ο Μ. Ακιντζί, ο Ε. Τατάρ (ΚΕΕ), ο Κ. Όζερσαί («Κόμμα του Λαού») ο Τ. Ερχουρμάν (ΡΤΚ), ίσως και Σ. Σιμπέλ, θεωρούνται οι υποψηφιότητες με το μεγαλύτερο εκτόπισμα. Παραμένει ως κρίσιμη παράμετρος της διαδικασίας το εάν οι Ε. Τατάρ και Κ. Όζερσαί θα τρέξουν ως αυτόνομες προσωπικότητες ή εάν θα αποσυρθεί ο ένας προς όφελος του άλλου, ή εάν θα συνεργαστούν στον δεύτερο γύρο. Φαίνεται ότι ενδιαφέρονται και οι δύο για την κούρσα, όπως επίσης φαίνεται ότι ο Τ. Ερντογάν και ο Μ. Τσαβούσογλου ευνοούν τη φόρμουλα «βρείτε τα οι δυο σας», για να τρέξει μόνο ο Κ. Όζερσαί ως η πιο ισχυρή επιλογή απέναντι στον Μ. Ακιντζί.

Η Άγκυρα δεν επιθυμεί επανεκλογή Ακιντζί για τρεις λόγους: Πρώτο, γιατί ο Μ. Ακιντζί θεωρεί ότι, ανεξάρτητα από τις στροφές Αναστασιάδη, η ομοσπονδιακή επιλογή είναι η μόνη λύση που προσφέρει οφέλη στην τ/κ κοινότητα και σε όλη την Κύπρο. Δεύτερο, η δημόσια ρήξη Ακιντζί σχετικά με τις επιλογές Ερντογάν στη Συρία και, τρίτο, Ερντογάν και Ακιντζί συγκροτούν δύο διαφορετικές ιδεολογικές προσεγγίσεις και διαφορε-

τικές προσωπικότητες σε μια σειρά από ζητήματα (ελευθερία της έκφρασης, ατομικά και συλλογικά δικαιώματα, κράτος δικαίου, στάση απέναντι στην Ε.Ε.).

Βέβαιον είναι ότι όποιος υποψήφιος εμφανίζεται ως ο εκλεκτός της Άγκυρας δεν έχει τύχη στις εκλογές και αυτό το γνωρίζει η Άγκυρα. Ήδη ο Κ. Όζερσαί για να μην εμφανίζεται ως ο εκλεκτός της, άσκησε κριτική στην Άγκυρα για παρεμβάσεις της στον χώρο των τ/κ ΜΜΕ. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν σημαντικό προβάδισμα στην υποψηφιότητα Ακιντζί (37%), αλλά, όπως κάθε αναμέτρηση, και αυτή κρύβει δυσκολίες και πιθανές ανατροπές. Θα αποκτήσει δυναμική μια κοινή υποψηφιότητα της κεντροδεξιάς; Τι θα εκφράσει στην κάλπη η υποψηφιότητα Ερχουρμάν όταν το ΡΤΚ έχει παραπλήσιες με τον Ακιντζί ιδέες στο Κυπριακό; Πόσο θα κοστίσει στον κ. Ακιντζί η πολύ χαμηλή επικοινωνία του με την Άγκυρα; Προσωπικές όπως ο Μ. Α. Ταλάτ διερωτούνται δημόσια, όχι, βέβαια, χωρίς σκοπιμότητες, «μα, πώς θα λύσει ο Ακιντζί το Κυπριακό, αν δεν μιλά με την Τουρκία»;

Σε 90 ημέρες εκλογές με ιδιαίτερο πολιτικό βάρος. Από τη μία, ο Μ. Ακιντζί, εκφραστής της ανοικτής κοινωνίας, του ευρωπαϊκού δρόμου, της επίλυσης, από την άλλη, οι εκφραστές της κλειστής κοινωνίας, της φοβίας και εν τέλει της ακινησίας.

www.larkoslarkou.org.cy

Η ώρα ευθύνης του Έλληνα πρωθυπουργού

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

«Στο Κυπριακό η Ελλάδα προσσίζεται σε πλήρη σύμπνοια με την Κύπρο τα κοινά μας συμφέροντα, με γνώμονα πάντοτε τους διεθνούς δικαίου και με στρατηγική μας επιδίωξη τη δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού, χωρίς αναχρονιστικά πλαίσια εγγυήσεων και κατοχικά στρατεύματα», δήλωσε τις προάλλες ο ΥΠΕΞ της Ελλάδας Νίκος Δένδιας. Μια δήλωση κλισέ που την ακούει από όλες τις ελληνικές κυβερνήσεις, ιδίως μετά τη Μεταπολίτευση. Μια δήλωση περί ομοψυχίας που κατάντησε αυτοσκοπός, εθνικό ταμπου και ακούγεται περισσότερο σαν διαφημιστικό σλόγκαν παρά σαν εθνική πολιτική θέση. Εξ ορισμού, σύμπνοια σημαίνει η ταύτιση απόψεων και στάσεων ανάμεσα σε ανθρώπους που τους ενώνουν κοινοί δεσμοί ή επιδιιώξεις.

Το μεγάλο ερώτημα, λοιπόν, είναι πώς είναι δυνατόν πάντα οι σχέσεις Ελλάδος – Κύπρου να είναι σε πλήρη αρμονία; Πώς είναι δυνατόν να υπάρχει πάντα ταύτιση απόψεων; Στην πράξη, όμως, τα

πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά. Μετά τις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου το «πάθημα» του Κωνσταντίνου Καραμανλή έγινε «μάθημα» για όλους σχεδόν τους Έλληνες πολιτικούς. Όλοι θεωρούν το Κυπριακό σαν μια καυτή πατάτα που προσπαθούν να αποφύγουν.

Ο Καραμανλής στην ουσία «κάπκε» από το Κυπριακό. Ενώ ο Μακάριος είχε ενημερωθεί πλήρως για τις συμφωνίες του 1960, συμφώνησε με όλες τις πρόνοιες και τις υπέγραψε, με διάφορους ελιγμούς και τακτικισμούς της τελευταίας στιγμής, κατάφερε να παραταθεί ως ο διαφωνών ή κατάντησε αυτοσκοπός, εθνικό ταμπου και εκβιασμό. Χαρακτηριστική η δήλωση του Καραμανλή. «Με τον Μακάριο υπογράψαμε τα ίδια κείμενα, αυτός είναι ήρωας και εθνάρχης, εγώ προδότης».

Πριν από την τουρκική εισβολή κάθε άλλο παρά αρμονικές ήταν οι σχέσεις των ελληνικών κυβερνήσεων με τον αρχιεπίσκοπο. Στην πιο κρίσιμη χρονική στιγμή για την Κύπρο, το 1963 με τα 13 σημεία, η ελληνική κυβέρνηση διαφωνούσε κάθετα με τις προθέσεις Μακαρίου.

Όμως το αποτέλεσμα των εκλογών της 3ης Νοεμβρίου του 1963, οι οποίες ανέδειξαν νικητή τον Γεώργιο Παπανδρέου αλλά χωρίς κοινοβουλευτική αυτοδυναμία με αποτέλεσμα να παραταθεί η κυβερνητική αστάθεια, έδωσε την ευκαιρία στον Μακάριο να προχωρήσει στην εθνικά εγκληματική πρόταση για αναθέωρηση του συντάγματος με αποτέλεσμα την πρώτη διχοτόμηση της Κύπρου. Στην περίοδο που ακολούθησε τις ταραχές του 1964 και πάλι οι σχέσεις Αθηνών - Λευκωσίας ήταν τεταμένες. Οι εμμονές του Μακαρίου για το ότι οι Τ/Κ «δεν θα ανθέξουν και θα παραδοθούν» και οι παλινδρομήσεις του μεταξύ ανατολής και δύσης, εξόργιζαν τους Έλληνες πολιτικούς σε σημείο που οι χαρακτηρισμοί ήταν ορισμένες φορές βαρύτατοι.

Στις 4 Απριλίου του 1965 ο εκδότης της αθηναϊκής εφημερίδας «Ελευθερία», η οποία θεωρείτο προσωπικό όργανο του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, Πάνος Κόκκας, έγραφε σε άρθρο του: «Δεν διαθέτει ο αρχιεπίσκοπος πλέον περιθώρια συνεχισεως των κουτοπόνηρων ελιγμών, οι οποίοι απέληξαν εκεί όπου

απέληξαν (...). Εάν, αντιθέτως, (ο κυπριακός λαός) επιδοκιμάζει την επιδίωξη να καταστή η μαρτυρική Κύπρος η πόρνη της Εγγύς Ανατολής διά να έχει την ευκαιρία, μία μικρά κλίκα ανθρωπαρίων να ικανοποιεί την ιδιοτέλειαν της με αξιώματα και φαυλότητες, ριπτομένη ότι μεν εις τας ρωσικάς ότε δε εις τα βρετανικάς αγκάλας (...), τότε δεν χρειάζεται η Ελλάς ως προαγωγός εις την οδό της απώλειας. Ας προχωρήσουν μόνοι».

Μετά την τουρκική εισβολή οι σχέσεις Αθηνών – Λευκωσίας, κυρίως υπό το βάρος της εισβολής, έλαβαν άλλη μορφή. Κυριάρχησε το δόγμα «Η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάς συμπαρίσταται», ένα εφεύρημα των Ελλήνων πολιτικών για να αποφύγουν ευθύνες στο Κυπριακό, το οποίο κατά τα άλλα πάντα διακήρυτταν και διακηρύττουν ότι αποτελεεί το ύψιστο εθνικό θέμα.

Η ιστορία αποδεικνύει ότι όταν Ελλάδα και Κύπρος συναποφάσζαν τότε τα επιτεύγματα του ελληνισμού ήταν τεράστια. Κλασικό παράδειγμα η συνεργασία Κληρίδη – Σημίτη, οι όποιοι αν και διαφώνησαν κάθετα στο θέμα των πυ-

ραύλων S-300, χάραξαν από κοινού σφώφωνα πολιτική με αποτέλεσμα τον μεγαλύτερο άθλο του ελληνισμού, την ένταξη της Κύπρου στην Ενωμένη Ευρώπη. Από την άλλη, όταν οι εκάστοτε ελληνικές κυβερνήσεις, αν και είχαν διαφορετική άποψη, απέφευγαν να τοποθετηθούν ή να έρθουν σε αντιπαράθεση με την κυβέρνηση της Κύπρου φοβούμενοι το πολιτικό κόστος, τότε τα αποτελέσματα ήταν τραγικά.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της «σύμπνοιας», που στην ουσία ήταν καθαρός ποντιοπλιτατισμός, ήταν η απαράδεκτη στάση που τηρήσε ο Έλληνας πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής στην σύνοδο του Μπούρκενστοκ για το σχέδιο Ανάν. Ακόμα πολύ πιο πρόσφατα, στην διάσκεψη του Κραν Μοντάνα, στρουθοκαμηλική ήταν η συμπεριφορά του Αλέξη Τσίπρα αναφορικά με τα διαμεριφθέντα στο ελβετικό θέρετρο. Ο Έλληνας πρωθυπουργός μιλούσε για πλήρη ταύτιση απόψεων με την δική μας πλευρά, ενώ παράλληλα άφηνε να εννοηθεί ότι συμφωνούσε και με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ του οποίου το αφήγημα ήταν εκ διαμέτρου αντίθετο από

αυτό του ΠτΔ. Οι καιροί δύσκολοι για τον ευρύτερο ελληνισμό. Σε αυτό τουλάχιστον συμφωνούν σχεδόν όλοι. Αυτό αναπόφευκτα αυξάνει τις ευθύνες του σημερινού Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη. Μπορεί να μην ήταν στους άμεσους του σχεδιασμούς και προτεραιότητες τα ελληνοτουρκικά και το Κυπριακό αλλά, είτε το θέλει είτε όχι, «Η ώρα ευθύνης του Έλληνα πρωθυπουργού» είναι μπροστά του. Αν πράγματι συμφωνεί με τις θέσεις μας τότε σωστά συμπεριφέρεται και μιλά για άρρηκτες σχέσεις.

Στην περίπτωση, όμως, που διαφωνεί τότε οι επιλογές του δεν είναι πολλές. Είτε θα πολιτευτεί με υπευθυνότητα διαχωρίζοντας την θέση του, σίγουρα όχι δημόσια, και να προσπαθήσει να μας συνετίσει, είτε με ανευθυνότητα, σφυρίζοντας αδιάφορα, με άλλοτε το εθνικά τραγικό δόγμα, «Η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάς συμπαρίσταται», θέτοντας σε κίνδυνο τον ευρύτερο ελληνισμό.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

ΓεΣΥ-Προσοχή στις απαιτήσεις

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΛΑ**

Σε σχέση με την απόφαση της κυβέρνησης να προχωρήσει σε παροχή εγγυήσεων για αύξηση του προϋπολογισμού του ΓεΣΥ κατά 70 εκατ. προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Ο σφαιρικός προϋπολογισμός του ΓεΣΥ έχει καθοριστεί στη βάση μιας εκτίμησης του ΟΑΥ για τον αριθμό όλων των ιατρικών πράξεων. Τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια εκτιμούν ότι αυτός ο αριθμός πιθανόν να αυξηθεί και δεν είναι διατεθειμένοι να τον καλύψουν με τον προτεινόμενο προϋπολογισμό.

2. Εν όψει της εφαρμογής της 2ης φάσης, εξασφαλίζουν κρατική εγγύηση για ενίσχυση, σε περίπτωση που οι ιατρικές πράξεις αυξηθούν πέραν του προβλεπόμενου αριθμού. Αυτή η εγγύηση αφορά όλους, συμπεριλαμβανομένου και του ΟΚΥΠΥ.

Εκφράζω τους εξής προβληματισμούς και απαιτήσεις σε σχέση με αυτή την εξέλιξη:

1. Ενθαρρυντικό το γεγονός ότι τουλάχιστον κάποιοι ιδιωτικοί οργανισμοί αντιμετωπίζουν θετικά την ένταξη τους στο ΓεΣΥ.

Το να εφαρμόζεις ΓεΣΥ με περίπου 50/50 συμμετοχή ιδιωτικού/δημόσιου τομέα είναι δύσκολο. Εμπεριέχει τον κίνδυνο της πλήρους κατάρρευσης αλλά και της κατάχρησης.

2. Οικονομικές μελέτες συστημάτων υγείας έχουν καταδείξει ότι όσο περισσότερα χρήματα υποσχεσαι, τόσο περισσότερη ζήτηση προκαλείς, μέσω του φαινομένου της «προκλητής ζήτησης».

3. Η Κύπρος και η Ελλάδα κατέχουν Ευρωπαϊκή πρωτία σε αυτό το φαινόμενο και ακριβώς το δικό μας ΓεΣΥ στόχο είχε να το διορθώσει, μέσω ενός αυστηρού σφαιρικού προϋπολογισμού.

4. Το επίκεντρο ότι οι δαπάνες μας στην υγεία είναι κάτω από το μέσο όρο στην Ευρώπη είναι μεν δικαιολογημένο, αλλά η όποια αύξηση θα πρέπει να εστιάζεται στην αναβάθμιση της ποιότητας και όχι στην αύξηση της ποσότητας, εκτός και αν είναι απολύτως αναγκαία.

5. Η κρατική εγγύηση συμφωνήθηκε χωρίς καμία υποχρέωση να παραμείνουν στο ΓεΣΥ οι ιδιώτες πάροχοι.

6. Αν οι γιατροί του ΟΚΥΠΥ έθεταν ανάλογη προϋπόθεση για να ενταχθούν στο ΓεΣΥ όπως π.χ. το κράτος να επενδύει 30 εκ. ετησίως για αναβάθμιση υποδομών για να είναι πιο ελκυστικό το προϊόν του ΟΚΥΠΥ, θα ετηρείτο ανάλογη ευαισθησία;

7. Ή ακόμα αν μια ομάδα ασθενών αρνείτο να πληρώσει την εισφορά του στο ΓεΣΥ, εκτός εάν το ΓεΣΥ κάλυπτε την περίθαλψή τους με διαφορετικό τρόπο από τον προτεινόμενο, ποια θα έπρεπε να ήταν η μεταχείριση;

8. Γιατί τόσο ευαισθησία απέναντι στις απαιτήσεις ιδιωτών τώρα. Τι έχει αλλάξει;

9. Αυτό που έχει αλλάξει είναι η πολιτική θέση ότι τα δημόσια νοσηλευτήρια θα πρέπει να αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του ΓεΣΥ, όπως συμβαίνει σε όλες τις προηγμένες Ευρωπαϊκές χώρες. Θέση η οποία έχει, ουσιαστικά, εγκαταλειφθεί από όλες τις πολιτικές δυνάμεις.

10. Όταν καθορίστηκε το 2012 ο προϋπολογισμός του ΓεΣΥ αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της εφαρμογής του, νοουμένου ότι τα δημόσια νοσηλευτήρια θα αποτελούσαν την ραχοκοκαλιά του συστήματος. Στόχος δε αυτής της προσέγγισης ήταν να αναγκαστούν οι πάροχοι να συμμαζευτούν και να μεταρρυθμιστεί ο τρόπος δόμησης των υπηρεσιών υγείας σε καθολικό επίπεδο.

11. Στην Κύπρο τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια δεν έχουν σχέση εργοδότη-εργοδοτούμενου με τους πλείστους γιατρούς, λειτουργούν ως πολυκαταστήματα ιατρικών πράξεων, παρέχοντας σε κάθε γιατρό υποδομή για άσκηση ιατρικής. Ούτε δομή έχουν ούτε προώθηση υποεξειδικευσης επιβάλλουν (με κάποιες εξαιρέσεις), αλλά ούτε και προϋπολογισμό εφαρμόζουν (εκτός από τις κεντρικές τους υπηρεσίες). Αυτό μόνο σε δημόσια νοσηλευτήρια μπορεί να εφαρμοστεί και να ελεγχθεί.

12. Κράτος και ΟΑΥ θα πρέπει να προωθούν, αλλά και να απαιτούν, μέσω των όποιων κρατικών ενισχύσεων/εγγυήσεων, την υπο-εξειδικευση από όλους τους παρόχους γιατί αυτό επιβάλλει το μέγεθος της Κύπρου, η καθολικότητα κάλυψης, η αναβάθμιση της ποιότητας και η βιωσιμότητα του ΓεΣΥ.

Συμπερασματικά το ΓεΣΥ, όπως συμφωνήθηκε, ξεκίνησε μέσα από μια διαδικασία πολιτικών υπερβάσεων. Η πολιτική πτυχή δεν έχει κλείσει όμως. Το να εφαρμόζεις ΓεΣΥ με περίπου 50/50 συμμετοχή ιδιωτικού/δημόσιου τομέα είναι δύσκολο. Εμπεριέχει τον κίνδυνο της πλήρους κατάρρευσης αλλά και της κατάχρησης. Το ζητούμενο για την πολιτεία είναι να μπορεί, και να θέλει, να επιβάλει μέσω ενός καθολικού πλέον συστήματος υγείας, ένα δομικό οικονομικό σχεδιασμό και μια ποιοτική αναβάθμιση της παροχής ιατρικής φροντίδας, η οποία επιβάλλεται σε χώρες με μικρό πληθυσμό.

Ο κ. Σταύρος Μαλάς είναι καθηγητής Ιατρικής και πρώην υπουργός Υγείας.

Ελληνοτουρκικό Φόρουμ καλεί για μέγιστη αυτοσυγκράτηση

Του **ΧΑΡΗ ΨΑΛΤΗ**

Το Ελληνοτουρκικό Φόρουμ (ΕΤΦ) συναντήθηκε στην Αθήνα στις 13 και 14 Ιανουαρίου 2020 εν μέσω εντάσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και εν τη απουσία επίλυσης του κυπριακού προβλήματος. Στη συνάντηση σημειώθηκε η άνοδος των εντάσεων στις διμερείς σχέσεις όσον αφορά τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και το ΕΤΦ παρότρυνε όλες τις πλευρές να ασκήσουν μέγιστη αυτοσυγκράτηση, να απέχουν από εμπρηστικές δηλώσεις και ενέργειες και να ανοίξουν νέο διάλογο. Στο Φόρουμ καταγράψαμε με ανησυχία τον βαθμό αμοιβαίας δυσπιστίας και παραπληροφόρησης και παρότρυνε τις κυβερνήσεις και τον Τύπο να εργαστούν ενεργά για την αντιστροφή αυτής της τάσης.

Το ΕΤΦ συμφώνησε ότι κανένα παράκτιο κράτος δεν πρέπει να αποκλεισθεί από τις προσπάθειες για την προώθηση της περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας και ότι το διεθνές δίκαιο θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για όλες αυτές τις προσπάθειες.

Το ΕΤΦ επανέλαβε την άποψή του σχετικά με την ανάγκη επανέναρξης των διερηνητικών συνομιλιών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας το συντομότερο δυνατό. Επίσης εξέφρασε την ικανοποίησή του για την επιβεβαίωση της δέσμευσης και της αποφασιστικότητας των ηγετών της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής κοινότητας να επιτύχουν μια διευθέτηση βασισμένη σε μια Διζωνική,

Δικονοτική Ομοσπονδία (ΔΔΟ) με πολιτική ισότητα. Αυτό τονίστηκε και πάλι στην ανεπίσημη συνάντηση του Ελληνοκύπριου και Τουρκοκύπριου ηγέτη της 25ης Νοεμβρίου 2019 με τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ στο Βερολίνο. Το ΕΤΦ εξέφρασε την ικανοποίησή του για τη δέσμευση και των δύο ηγετών στην κοινή δήλωση της 11ης Φεβρουαρίου 2014, τις προηγούμενες συγκλίσεις και το πλαίσιο των έξι σημείων που υποβλήθηκε στις 30 Ιουνίου 2017, προκειμένου να επιτευχθεί μια στρατηγική συμφωνία που θα ανοίξει τον δρόμο για μια συνολική διευθέτηση.

Το ΕΤΦ συμφώνησε επίσης ότι το σπιμερινό στάτους κβο δεν είναι βιώσιμο και ότι η επίλυση του Κυπριακού εντός ενός προβλεπτού ορίζοντα είναι υφίστηης σημασίας όχι μόνο για τους Κύπριους αλλά και για τους Έλληνες, τους Τούρκους και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Είναι σαφές ότι η ειρήνη, η σταθερότητα και η οικονομική συνεργασία στην Ανατολική Μεσόγειο θα ενισχυθούν από μια διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος. Τέλος, το ΕΤΦ επαίνεσε τις εργασίες της δικονοτικής τεχνικής επιτροπής για την πολιτιστική κληρονομιά και επανέλαβε την ανάγκη να προταθούν και να εφαρμοστούν πρόσθετα ΜΟΕ, ενώ εξέφρασε επίσης την υποστήριξή του στην πρόταση που υποβλήθηκε για την εισαγωγή της τουρκικής γλώσσας στον κατάλογο των επίσημων γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ζητείται νέο οικονομικό θαύμα

Του **ΜΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Το 2014, μετά και την πρωτόγνωρη κρίση, οι εισαγωγές άρχισαν να κινούνται ανοδικά κυρίως χάρη στο κατασκευαστικό ντελίριο για πύργους και πολυτελείς οικιστικές μονάδες.

Κι αν για μια βιομηχανική χώρα η μείωση των εισαγόμενων αγαθών με αντίστοιχη ανάκαμψη της παραγωγής και των εξαγωγών θεωρείται ευλογία, στη δική μας περίπτωση είναι σημάδι ότι μας τελειώνουν τα καύσιμα.

υπήρξε μεν κατ’ αναλογία ανοδική, αλλά το 2018 κατάφερε να ανατρέψει το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου μόλις κατά 166 εκατ. Αντιθέτως το 2017 ενίσχυσε το έλλειμμα κατά 75 εκατ. Η μονοδιάστατη έως σκανδαλώδης οικονομική πολιτική των τελευταίων ετών φαίνεται να οδηγεί εκ νέου την οικονομία σε δύσκολα μονοπάτια. Μια οικονομία που συνεχίζει να δανειζεται με το τρίτο πιο ακριβό επιτόκιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά που μαρτυρούν τα πιο πάνω, υστερεί πολύ σε ανταγωνιστικότητα συγκρινόμενη με τις πλείστες ευρωπαϊκές χώρες. Κανένας νέος κλάδος δεν ενισχύθηκε, ενώ καμία τράπεζα δεν μπορεί να πάρει το ρίσκο να διαθέσει τη ρευστότητά της σε μια διαφανιζόμενη επιχειρηματική ευκαιρία, χωρίς εθνικά στρατηγικά πλάνα. Η περιβόητη αναδιάρθρωση της οικονομίας, η αναχαίτιση της γραφει-

οκρατίας και οι νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας, παρέμειναν δυστυχώς στα προεκλογικά φέγγε βολάν.

Η συνειδητή επιλογή της οικονομικής μας πολιτικής ήταν η εύκολη οδός του κατασκευαστικού κλάδου, όπου στήθηκε η κερδοφόρα επιχείρηση «Διαβατήρια-Πύργοι», με διαδικασίες του ποδαριού και πρόχειρες ασφαλιστικές δικλίδες. Σήμερα που μας ανάγκασαν να κλείσουμε τις τρύπες του προγράμματος, η στρεβλή ζήτηση για τα διαμερίσματα πολυτελείας σε τιμές μαμούθ μας εγκαταλείπει και ξεκινάμε την ανώμαλη προσγείωση. Το κακό βέβαια που μας βρίσκει πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις έγκειται στην απληστία μας. Ενώ τα σημάδια είναι εκεί και μας φωνάζουν να αλλάξουμε ρότα, εμείς συνεχίζουμε αμέριμνοι, με εγκληματική άγνοια κινδύνου. Μόνο τους πρώτους δέκα μήνες του 2019, δόθηκαν νέες άδειες οικοδομής που αντιστοιχούν σε ένα εκατομμύριο τετραγωνικά μέτρα πολλαπλών οικιστικών μονάδων. Την ίδια περίοδο του 2018, οι νέες άδειες οικοδομής μόλις που έφτασαν τα 428 χιλ. τετραγωνικά μέτρα. Την ώρα που οι πωλήσεις πέφτουν κι η ζήτηση για διαβατήρια καταρкулιά, οι παραγωγικές δυνάμεις της χώρας συνεχίζουν να καταστρώνουν τα επιχειρηματικά τους πλάνα, με την ίδια επιπολαιότητα που η χώρα χαράσσει την οικονομική της πολιτική.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Το διαζύγιο

Της **ΤΖΩΡΤΖΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Για να μπορέσει η χώρα να προσελκύσει επενδύσεις, είναι σαφές ότι θα πρέπει να αποκαταστήσει πλήρως τη διεθνή της αξιοπιστία μέσα από συγκεκριμένα πρακτικά διορθωτικά μέτρα, χωρίς, όμως, να εξαλείψει την επιχειρηματική της προοπτική.

ένα βραδυκίνητο και μη επαρκώς εξοπλισμένο πύργο ελέγχου.

Χρειάζεται, λοιπόν, μετασχηματιστική ηγεσία, όραμα, έμπνευση και διαρθρωτική πρόθεση σε μεταρρυθμίσεις. Για να πετύχει αυτό το εγχείρημα, χρειαζόμαστε τολμηρούς και αποφασιστικούς πολιτικούς και ανθρώπους σε θέσεις-κλειδιά, που θα είναι ικανοί και σχετικοί με το αντικείμενο. Μια απλή διαχείριση δεν είναι αρκετή.

Όπως έγραψε ο Τζούλιαν Σάιμον, το βασικό καύσιμο που τροφοδοτεί την πρόοδο του κόσμου είναι το απόθεμα γνώσης που διαθέτουμε. Τροχοπέδη είναι μόνο η έλλειψη φαντασίας και οι αβάσιμες κοινωνικές ρυθμίσεις. Ο απόλυτος πόρος, είπε, είναι οι άνθρωποι, ιδίως η ταλαντούχα, πνευματώδης και ελπιδοφόρα νέα γενιά.

Στην εποχή της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης που στηρίζεται κυρίως στην Καινοτομία, τη Νεανική Επιχειρηματικότητα, τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό και τη συμπίρρευση Επιστήμης και Τεχνολογίας, η Κύπρος πρέπει να σχεδιάσει ένα σύγχρονο στρατηγικό όραμα, προσαρμοσμένο στις σύγχρονες παγκόσμιες τάσεις που θα την καταστήσουν συμμετοχο στην πρόοδο και την εξέλιξη. Θα πρέπει να αφυπνίσουμε την κοινωνία και ειδικά τη νέα παραγωγική γενιά και να την κατευθύνουμε, με συνεργασίες και μέσω στοχευμένων πολιτικών και κινήτρων, προς συγκεκριμένες προοπτικές του μέλλοντος.

Εσωτερικά, οι κρατικές δομές και η δημόσια διοίκηση θα πρέπει επιτέλους να εκσυγχρονιστούν εις βάθος, για να ελαχιστοποιηθεί ο αρνητικός αντίκτυπος του

αντιπαραγωγικού δημόσιου τομέα, να μπορέσει να απελευθερωθεί η δημιουργικότητα και η επιχειρηματικότητα των παραγωγικών δυνάμεων και του εργατικού δυναμικού της χώρας και να πετύχουμε το μέγιστο συντονισμό κράτους-ιδιωτικού τομέα.

Η απαρέγκλιτη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και οι θεσμικές τομές αποτελούν πλέον αδήρητη ανάγκη. Χρειαζόμαστε επειγόντως την «αποκάλυψη» ενός εκσυγχρονισμένου επιτελικού κράτους-προτύπου, που θα αποτελέσει τη βάση για την πρόοδο. Αδιαμφισβήτητα, έχουν ήδη γίνει σημαντικά βήματα τα τελευταία χρόνια και η προσπάθεια αυτή συνεχίζεται.

Τέλος, επιβάλλεται πρωτίστως ως κράτος και ως κοινωνία να πιστέψουμε σε μια νέα προοπτική και να επαναπροσδιορίσουμε τις προτεραιότητες και τον προσανατολισμό μας. Μόνο έτσι θα αντιστραφεί ο πεσιμισμός και θα αποκατασταθούν οι ηθικές αξίες και η εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

Όταν το 797 μ.Χ., ο χαλίφης της Βαγδάτης χάρισε στον Καρλομάγνο, ιδρυτή και εμπνευστή της «Δύσης», ένα περίτεχνο ρολόι, ο τελευταίος δεν κατάλαβε τι ήταν αυτό που του δώρισαν. Τόσο πολύ πιο πίσω ήταν τότε οι Ευρωπαίοι στις επιστήμες και στην τεχνολογία από τους Άραβες. Η ιστορία όμως άλλαξε και η πρόοδος επετεύχθη επειδή ακριβώς οι ιδέες μπορούσαν να διακινούνται ελεύθερα, από ανοικτά μυαλά, σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη. Αυτό θα πρέπει να γίνει και στην Κύπρο.

Έτσι θα μπορέσει να εξαρχωθεί ο μόχθος και η γνώση των επιστημόνων, των εργαζομένων, των επαγγελματιών και επιχειρηματιών. Με τις νεωτερικές, πρωτότυπες και τολμηρές ιδέες. Και έτσι θα μεταφερθεί η σκυτάλη της πρόοδου στο πολιτειακό και κοινωνικοπολιτικό επίπεδο για να προχωρήσει η χώρα ουσιαστικά μπροστά μέσα από τη συνεργασία κράτους και κοινωνίας. Διαφορετικά θα εδραιωθεί περαιτέρω το διαζύγιο μεταξύ κοινωνίας και πολιτικών και θα διαρραχθεί επί της ουσίας η αέναη «συναλλακτική» σχέση μεταξύ μόχθου και πρόοδου.

Η κ. Τζωρτζια Κωνσταντίνου - Παναγιώτου είναι δικηγόρος και γραμματέας Πολιτικού Εκσυγχρονισμού ΔΗ.ΣΥ.

Η Άγκυρα ψάχνει συμμάχους στη Μεσόγειο

Σε έντονους ρυθμούς κινείται η Τουρκία, θέλοντας να κατοχυρώσει τα ενεργειακά και διπλωματικά συμφέροντά της

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Οι εξελίξεις που τρέχουν στο Κουρδικό και στο ενεργειακό πεδίο της Ανατολικής Μεσογείου οδηγούν την Τουρκία στη ριζική αναθεώρηση των σχέσεών της με πολλές χώρες στην περιοχή. Λίγες εβδομάδες μετά την υπογραφή των συμφωνιών με τη διεθνή αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Λιβύης, η Άγκυρα χτυπάει την πόρτα άλλων πρωτεουσών της περιοχής και βολιδοσκοπεί προθέσεις και ενδεχόμενα συνεργασίας σε διάφορα πεδία. Η Άγκυρα προσεγγίζει τη Δαμασκό, τη Βηρυτό και το Τελ Αβίβ σε μια προσπάθεια για την προβολή και την κατοχύρωση των συμφερόντων της στο ενεργειακό και διπλωματικό πεδίο της Ανατολικής Μεσογείου, καθώς και στο Κουρδικό. Ταυτόχρονα η Άγκυρα καθίσταται μια από τις ξένες δυνάμεις που κινεί τα νήματα στην κρίση της Λιβύης. Μπορεί η διάσκεψη της Μόσχας, την προηγούμενη Δευτέρα, να μην απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ωστόσο η αποτυχία δεν ανατρέπει τα τουρκικά σχέδια.

«Ήρθε για να μείνει»

Την προηγούμενη εβδομάδα, η Τουρκία εκπροσωπήθηκε στη διάσκεψη της Μόσχας για την κρίση στην Λιβύη από τους υπουργούς Εξωτερικών, Αμύνης και τον αρχηγό των Τουρκικών Μυστικών Υπηρεσιών (MIT). Στη διάσκεψη συμμετείχαν η Ρωσία και οι εμπλεκόμενες πλευρές στον εμφύλιο της Λιβύης. Η διάσκεψη της Μόσχας διήρκεσε αρκετές ώρες και ολοκληρώθηκε τη νύχτα της Δευτέρας, με την αποχώρηση του στρατηγού Χαλίφα Χάφταρ από τη ρωσική πρωτεύουσα. Αποχωρώντας από την διάσκεψη ο κ. Χάφταρ επέτρεψε ευθύνες στην τουρκική πλευρά και δήλωσε ότι η πλευρά την οποία εκπροσωπεί δεν μπορεί να αποδεχτεί τους όρους που τέθηκαν στη Μόσχα.

Η Άγκυρα, μετά το τέλος της διάσκεψης, έστιασε την προσοχή της σε δύο πεδία. Από τη μία έστειλε

Κουρδικό και ενεργειακά σπρώχνουν την Άγκυρα σε διάλογο και συνεργασία με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου.

νέα μηνύματα στις δυνάμεις του στρατηγού Χάφταρ και συνέχισε τη στρατιωτική συνεργασία της με τις δυνάμεις της Τρίπολης. Από την άλλη, ξεκίνησε προετοιμασίες για τη νέα διάσκεψη του Βερολίνου, στην οποία θα τεθεί για ακόμη μία φορά επί τάπητος η κρίση στη Λιβύη, η οποία έχει φτάσει στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Για τους κύκλους της τουρκικής κυβέρνησης, όλες οι τελευταίες εξελίξεις στην κρίση της Λιβύης δείχνουν ότι η Τουρκία πλέον έχει μετατραπεί σε έναν από τους πρωταγωνιστικούς παράγοντες. «Η Τουρκία ήρθε για να μείνει στο προσκήνιο της Λιβύης», είναι το χαρακτηριστικό μήνυμα των κύκλων της κυβέρνησης Ερντογάν, οι οποίοι δεν κρύβουν και την ικανοποίησή τους για το γεγονός ότι η Ελλάδα φαίνεται ότι έχει αποκλειστεί από τις συζητήσεις που αφορούν το μέλλον της Λιβύης. Ως γνωστόν, η Ελλάδα αντιδρά σε υψηλούς τόνους στις νέες κινήσεις της γειτονικής χώρας στην Λιβύη.

Επίσημες επαφές με Συρία

Παράλληλα με τις κινήσεις που πραγματοποιεί στην κρίση της Λιβύης, η Άγκυρα διατηρεί ζωντανό και το ενδιαφέρον της για ό,τι συμβαίνει στη Δαμασκό. Αν στην περίπτωση της Λιβύης ο παράγοντας της ενέργειας είναι η κινητήρια δύναμη της τουρκικής διπλωματίας, στην περίπτωση της Συρίας, χωρίς να παραβλέπονται τα ενεργειακά, το Κουρδικό είναι ο καθοριστικός παράγοντας στα νέα τουρκικά σχέδια.

Το Κουρδικό βρέθηκε την προηγούμενη Δευτέρα στο προσκήνιο της συζήτησης των στενών συνεργατών των Προέδρων της Συρίας και της Τουρκίας. Ο Αλί Μαμλούκ, το νούμερο ένα των συριακών μυ-

Για τους κύκλους της τουρκικής κυβέρνησης, όλες οι τελευταίες εξελίξεις στην κρίση της Λιβύης δείχνουν ότι η Τουρκία πλέον έχει μετατραπεί σε έναν από τους πρωταγωνιστικούς παράγοντες.

στικών υπηρεσιών, συναντήθηκε με τον Χακάν Φιντάν, τον αρχηγό των Τουρκικών Μυστικών Υπηρεσιών, στο περιθώριο της διάσκεψης της Μόσχας. Για πρώτη φορά ύστερα από πολλά χρόνια, η πληροφορία της συνάντησης δόθηκε στον τύπο και επιβεβαιώθηκε από τις δύο κυβερνήσεις, οι οποίες έχουν φτάσει στα πρόθυρα της ανοιχτής αντιπαράθεσης κατά τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με την τουρκική πλευρά, στη συνάντηση της Δευ-

τέρας Άγκυρα και Δαμασκός συζητήσαν τις εξελίξεις που αφορούν το Κουρδικό. Η τουρκική πλευρά ζήτησε από τη Δαμασκό κοινή στάση στο Κουρδικό, το οποίο απαγορεύεται και τις δύο χώρες εδώ και δεκαετίες.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι λίγο πριν από τη συνάντησή του με τον κ. Φιντάν, ο κ. Μαμλούκ βρέθηκε στο Καμιόλι, στη μεγαλύτερη πόλη της βορειοανατολικής Συρίας, όπου συναντήθηκε με το-

πικούς εκπρόσωπους, ζητώντας κοινή στάση και συνεργασία για την αντιμετώπιση του κουρδικού κινήματος. Από την πλευρά της, η Δαμασκό, σχετικά με τη συνάντηση Μαμλούκ-Φιντάν, ανακοίνωσε ότι η Συρία ζήτησε επισήμως από την Τουρκία να αποσύρει όλες τις δυνάμεις της από τα συριακά εδάφη. Σχετικά με την εντατικοποίηση των επαφών Δαμασκού-Άγκυρας θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι από τη σκοπιά της Άγκυρας, το

Κουρδικό δεν είναι το μοναδικό θέμα που την απασχολεί. Η Τουρκία, μέσα από τον νέο διάλογο με τη Δαμασκό, επιθυμεί να θέσει επί τάπητος μια σειρά ζητημάτων, όπως το νέο πολίτευμα της Συρίας και την ενδεχόμενη συνεννόηση των δύο χωρών για τη χάραξη των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών. Το τελευταίο ζήτημα αφορά τις ισορροπίες στον ευρύτερο ενεργειακό και γεωστратηγικό χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου.

Σκέψεις για Λίβανο και Ισραήλ

Η τουρκική διπλωματία αυτή την περίοδο, δεδομένων των δυσκολιών στην Ανατολική Μεσόγειο, αρχίζει να στρέφει την προσοχή της στον Λίβανο και στο Ισραήλ. Στην περίπτωση του Ισραήλ, υπενθυμίζεται ότι πρόσφατα η τουρκική προεδρία έστειλε μήνυμα συνεργασίας και φιλίας στο Τελ Αβίβ, μήνυμα ωστόσο που μέχρι σήμερα δεν έχει επιβεβαιωθεί ούτε διαψευστεί από την Άγκυρα. Για το συγκεκριμένο ζήτημα, πηγές της «Κ» σημειώνουν ότι την παρούσα στιγμή οι συνομιλίες Τουρκίας-Ισραήλ για συνεργασία στα ενεργειακά βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο και ότι οι δύο πλευρές καλούνται να εστιάσουν σε σειρά προβλημάτων προτού ενώσουν τις δυνάμεις τους. Παρόλα αυτά, η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι υπάρχουν όλες οι κατάλληλες προϋποθέσεις για να ευδοκιμήσει ο τουρκο-ισραηλινός διάλογος στο άμεσο μέλλον. Τέλος, η Τουρκία αναμένει το τελικό αποτέλεσμα των εξελίξεων στον Λίβανο για να ξεκινήσει διάλογο και στη συνέχεια διαπραγματεύσεις με τη Βηρυτό για το ζήτημα της ΑΟΖ. Για το συγκεκριμένο ενδεχόμενο οι πηγές της «Κ» σημειώνουν ότι ήδη έχουν πραγματοποιηθεί τα πρώτα βήματα και ότι πολλά θα εξαρτηθούν από τις πολιτικές ισορροπίες που θα αναδυθούν στη Βηρυτό κατά τις επόμενες εβδομάδες.

Ευκαιρία για τον Ακιντζι η διάσπαση της τ/κ Δεξιάς

Έντονη πολιτική κινητικότητα ενόψει «προεδρικών εκλογών» με σενάρια ακόμα και για πρόωρες «βουλευτικές» στα Κατεχόμενα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας, εκατοντάδες Τουρκοκύπριοι κατέβηκαν στους δρόμους της κατεχομένης Λευκωσίας για να διαμαρτυρηθούν για την αναποτελεσματικότητα της «κυβέρνησης» σε ό,τι αφορά την παροχή σύγχρονου οδικού δικτύου, το οποίο θα είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις νέες, αυξημένες ανάγκες της τ/κ κοινότητας.

Η κινητοποίηση, η οποία ξεκίνησε μέσω διαδικτύου, με αφορμή τα πρόσφατα θανατηφόρα δυστυχήματα και την αύξηση των τελών κυκλοφορίας μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, μετατράπηκε σε ένα κοινωνικό και πολιτικό κίνημα, το οποίο αμφισβητεί σχεδόν όλες τις πρωτοβουλίες και τις πολιτικές των τελευταίων «κυβερνήσεων». Σε αυτές τις κινητοποιήσεις των Τ/κ στους δρόμους της Λευκωσίας εμφανίστηκαν για πρώτη φορά και τα περίφημα κίτρινα γιλέκα σε μια περίοδο που η τ/κ κοινότητα οδεύει προς τις κρίσιμες «προεδρικές» του Απριλίου.

Τη στιγμή που ανακοινώνονται οι υποψηφιότητες για τις «εκλογές» του Απριλίου το μέλλον της «κυβέρνησης» συμμαχίας του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) και του Κόμματος του Λαού (ΚΛ) γίνεται όλο και πιο αβέβαιο. Οι ξεχωριστές υποψηφιότητες των δύο κομμάτων που εκπροσωπούνται στην «κυβέρνηση», σε συνδυασμό με το μεγάλο αδιέξοδο στο πεδίο της οικονομίας, θέτουν σε κίνδυνο το μέλλον της «κυβέρνησης».

Η τ/κ κοινότητα δυσανασχετεί, η τ/κ Δεξιά παραμένει αντιμέτωπη με εσωτερικές αναταράξεις και η συμμαχία του Ακιντζι βάζει πλώρη για μια νέα «εκλογική» επιτυχία.

Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, τη στιγμή που γραφόταν το ρεπορτάζ, στους τ/κ δημοσιογραφικούς και πολιτικούς κύκλους κυκλοφορούσαν διάφορες φήμες και πληροφορίες σχετικά με το μέλλον της «κυβέρνησης» Τατάρ. Σύμφωνα με κάποιους αναλυτές, η τ/κ κοινότητα θα οδηγηθεί σε πρόωρες «βουλευτικές εκλογές», κατά τους επόμενους μήνες, ενδεχομένως πριν από τις «προεδρικές». Άλλοι αναλυτές πιστεύουν ότι ο κ. Τατάρ και το ΚΕΕ θα επηρεαστούν να καθυστερήσουν τις πρόωρες «εκλογές» ενδεχομένως με ένα μεταβατικό σχέδιο, όπως λ.χ. είτε τη συνέχιση για ένα χρονικό διάστημα ακόμη τη σύμπραξη με το ΚΛ ή τη συνεργασία με τα δύο μικρότερα κόμματα της τ/κ Δεξιάς, το Κόμμα Αναγέννησης (ΚΑ) και το Δημοκρατικό Κόμμα (ΔΚ), στο πλαίσιο μιας νέας «κυβέρνησης» συμμαχίας. Εναλλακτικά, ο κ. Τατάρ θα μπορούσε να αναζητήσει νέο συμβιβασμό με το ΚΛ, από την ηγεσία του οποίου παραιτήθηκε πριν από λίγες ημέρες, ο Κουντρέτ Όζερσαϊ για να θέσει ανεξάρτητη υποψηφιότητα για την ηγεσία της κοινό-

Σε αντίθεση με τον κ. Έρχιουρμαν, ο οποίος έχει την υποστήριξη μεγάλης μερίδας της κοιματικής βάσης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), ο κ. Ακιντζι αναμένεται να κατεβεί στις «εκλογές» έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη σειράς κομμάτων, συνδικάτων και ομάδων πολιτών.

τητάς του. Ανεξάρτητα από το σενάριο, το οποίο στο τέλος της ημέρας θα γίνει πραγματικότητα, το σίγουρο είναι ότι η κυκλοφορία των προαναφερόμενων ενδεχομένων και φημών στην τ/κ πλευρά, την παρούσα στιγμή, δεν είναι μια τυχαία εξέλιξη. Όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά στην «Κ» καλά ενημερωμένη πηγή από τον χώρο της τ/κ Δεξιάς, «πολλά πράγματα στο στρατόπεδο της κυβέρνησης δεν πάνε καλά». Τα προβλήματα έχουν μεγαλώσει σε πολλά μέτωπα και η καθυστέρηση της απελευθέρωσης του πολυαναμενόμενου τουρκικού κονδυλίου έρχεται να

περιπλέξει τις εξελίξεις. Η πηγή μας τονίζει τα εξής: «Το εκπαιδευτικό μέγιστο της κυβερνητικής αστάθειας έρχεται να ολοκληρώσουν οι ξεχωριστές υποψηφιότητες για τις προεδρικές και το χαοτικό κλίμα που επικρατεί στο εσωτερικό του ΚΕΕ. Ο απλός πολίτης βλέπει το βιοτικό του επίπεδο να δέχεται κάθε μέρα νέα πλήγματα, τη στιγμή που η τ/κ Δεξιά βυθίζεται μέσα σε ένα χάος, το οποίο προκαλούν οι μικροπολιτικοί σχεδιασμοί».

Ο Τατάρ στις εκλογές

Η χαοτική κατάσταση στο «κυβερνητικό» στρατόπεδο προσλαμ-

βάνει διαστάσεις λίγο μετά την ανακοίνωση της ξεχωριστής υποψηφιότητας του κ. Όζερσαϊ για τις «προεδρικές». Μετά από αυτήν την κίνηση του αντιπροέδρου της «κυβέρνησης», και ο «πρωθυπουργός» ανακοινώνει τη δική του ξεχωριστή υποψηφιότητα στις επικείμενες «εκλογές». Την προηγούμενη εβδομάδα, ο κ. Τατάρ απευθυνόμενος σε υποστηρικτές του κόμματός του στο κατεχόμενο χωριό Πέργαμος, δήλωσε ότι προτίθεται να εκπροσωπήσει το κόμμα του στην επικείμενη αναμέτρηση. Παράλληλα, ο κ. Τατάρ με έμμεσο τρόπο άσκησε κριτική στον κ. Όζερσαϊ. Ο ίδιος πρόσθεσε την άποψη ότι σε αντίθεση με άλλους υποψήφιους στις «προεδρικές», ο ίδιος δεν επιστρατεύει εκλογικά τεχνάσματα, δεν ισχυρίζεται ότι είναι ανεξάρτητος και κατεβαίνει στις «εκλογές» έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη του κινήματός του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παράλληλα με την υποψηφιότητα του κ. Τατάρ, στον χώρο της τ/κ Δεξιάς, για τις «προεδρικές» του Απριλίου, δεν αποκλείεται να εμφανιστούν κατά τις επόμενες εβδομάδες και άλλες υποψηφιότητες όπως αυτές της τέως «προέδρου» της «Βουλής», Σιμπέλ Σιμπέρ, του Σερντάρ Ντενκτάς και του ηγέτη του ΚΑ, Ερχάν Αρίκλι, ο οποίος εκπροσωπεί τους έποικους.

Η τ/κ Αριστερά

Όλες οι προαναφερόμενες εξελίξεις, οι ξεχωριστές υποψηφιότητες στο στρατόπεδο της τ/κ Δεξιάς, δημιουργούν το κατάλληλο έδαφος

για μια νέα νίκη της τ/κ Αριστεράς στις κρίσιμες «εκλογές» του Απριλίου. Μέχρι στιγμής στο στρατόπεδο της τ/κ Αριστεράς την υποψηφιότητα του έχει ανακοινώσει ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Τουφάν Έρχιουρμαν, ενώ δεδομένη θεωρείται και η υποψηφιότητα του νυν ηγέτη των Τ/κ, Μουσταφά Ακιντζι.

Σε αντίθεση με τον κ. Έρχιουρμαν, ο οποίος έχει την υποστήριξη μεγάλης μερίδας της κοιματικής βάσης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), ο κ. Ακιντζι αναμένεται να κατεβεί στις «εκλογές» έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη σειράς κομμάτων, συνδικάτων και ομάδων πολιτών.

Πιο συγκεκριμένα, οι μέχρι στιγμής πληροφορίες δείχνουν ότι εκτός από διάφορα συνδικάτα και διάφορες επαγγελματικές ενώσεις, την υποψηφιότητα του κ. Ακιντζι ετοιμάζονται να υποστηρίξουν μικρότερα κόμματα της τ/κ Αριστεράς, όπως το Κόμμα Κοινοτικής Δημοκρατίας (ΚΚΔ), το Κόμμα Κοινοτικής Λύτρωσης (ΚΚΛ), Κόμμα Ενωμένη Κύπρος (ΚΕΚ), Νέο Κόμμα Κύπρου (ΝΚΚ) και το Κόμμα Δρόμου Ανεξαρτησίας (ΚΔΑ). Η συγκεκριμένη συμμαχία, παρά το γεγονός ότι στις πρόσφατες «βουλευτικές» εκλογές δεν έχει σημειώσει αξιοσημείωτη επιτυχία, τόσο στις «δημοτικές εκλογές» της Λευκωσίας όσο και στις «προεδρικές» του 2015 έχει καταφέρει να συσπειρώσει μεγάλες μερίδες της τ/κ κοινωνίας γύρω από το όραμα της ομοσπονδίας και της επανένωσης της Κύπρου.

Οι τέσσερις στόχοι πίσω από την επιλογή της νέας ΠτΔ

Η στρατηγική του Κυριάκου Μητσοτάκη

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Μια πρωθυπουργική επιλογή είναι πάντα πολιτική, ακόμα και αν καταληγεί σε μη πολιτικό πρόσωπο. Το είπε και ο ίδιος ο Κυριάκος Μητσοτάκης λίγα 24ωρα μετά την ανακοίνωση της κ. Αικατερίνης Σακελλαροπούλου για το αξίωμα της Πρόεδρος της Δημοκρατίας, δηλώνοντας (στον Alpha) πως η υποψήφια Πρόεδρος «είναι ένα πρόσωπο μη κομματικό», αυτό όμως δεν σημαίνει «ότι είναι και ένα πρόσωπο μη πολιτικό». Συνεπώς, η επιλογή Μητσοτάκη έχει να «πει πολλά» για το σκεπτικό και τον τρόπο με τον οποίο πολιτεύεται ευρύτερα ο πρωθυπουργός, αφού η υποψήφια Πρόεδρος δεν είναι μια «μεμονωμένη» επιλογή, αλλά αποτελεί ένα ακόμα –και μάλιστα πολύ σημαντικό– κομμάτι στο ευρύτερο πρωθυπουργικό παζλ για το πού θέλει να πάνε η παράταξη που προεδρεύει και βεβαίως η χώρα.

Αποκωδικοποιώντας την επιλογή της κ. Σακελλαροπούλου ο πρωθυπουργός πέτυχε τέσσερις βασικούς στόχους του. Πρώτον, με την «υπερβατική» επιλογή όπως χαρακτηρίστηκε από «φίλους και εχθρούς», ο κ. Μητσοτάκης καταθέτει ένα «προσωπικό στίγμα». Ανάμεσα στις επιλογές που υπήρχαν για τη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας ήταν έμπειρα πολιτικά στελέχη τόσο από τον χώρο της Κεντροδεξιάς όσο και της Κεντροαριστεράς. Παρά ταύτα, ο κ. Μητσοτάκης επέλεξε ένα πρόσωπο που δεν έχει ασχοληθεί ενεργά με την πολιτική, έχοντας όμως σημαντικές περγαμνές από τη μακρά

επαγγελματική της διαδρομή στο δικαστικό σώμα. Η απόφαση είναι προφανές πως δίνει προσωπικό «στίγμα» στην πολιτική Μητσοτάκη, που επέλεξε με αυτό τον τρόπο να δείξει εν τοις πράγμασι πως κλείνει ένας πολύ κακός δεκαετής και πλέον κύκλος για τη χώρα, και πλέον ο πρωθυπουργός «δεν είναι δέσμιος του παρελθόντος» και έχει δικά του κριτήρια, πολύ διαφορετικά από των προκατόχων του.

Δεύτερον, το φύλο της νέας Πρόεδρος της Δημοκρατίας για το οποίο έγινε πολλός λόγος έχει αναμφίβολα έναν ιδιαίτερο συμβολισμό και έρχεται να προστεθεί στα όσα περιγράφησαν παραπάνω για το «στίγμα Μητσοτάκη». Συνεργάτες του πρωθυπουργού σημειώνουν πως η επιλογή για πρώτη φορά μιας γυναίκας για το ύπατο πολιτειακό αξίωμα στέλνει μήνυμα πως εν έτει 2020, το φύλο δεν αποτελεί εμπόδιο για καμία θέση, ακόμα και αν πρόκειται για τον πρώτο πολίτη της χώρας. «Η κ. Σακελλαροπούλου θα είναι εξαιρετική Πρόεδρος και θα ταυτίσει τη θητεία της με νέο, μεγάλο άλμα της χώρας στο μέλλον», δήλωσε σχετικά ο πρωθυπουργός.

Πλιν του συμβολισμού, υπάρχει και το αμιγώς πολιτικό σκέλος. Με την κίνησή του ο κ. Μητσοτάκης ουσιαστικά «έκλεψε», λένε στο Μαξίμου, την προοδευτική ατζέντα από τον ΣΥΡΙΖΑ, κάτι που καταγράφηκε από τον ίδιο τον αντιπάλω του. Λίγοι ίσως πρόσεξαν πως ο κ. Τσίπρας προσπάθησε να μετριάσει τις εντυπώσεις υπέρ του Μητσοτάκη. Συγκεκριμένα, ο

Όταν στην τελευταία συνέντευξη ο Κυριάκος Μητσοτάκης ρωτήθηκε γιατί η Ν.Δ. δεν στήριξε εκ νέου τον Προκόπη Παυλόπουλο, όπως το 2015, απάντησε πως «η σημερινή Ν.Δ. είναι διαφορετική από τη Ν.Δ. του 2015».

Με την κίνησή του ο πρωθυπουργός ουσιαστικά «έκλεψε», λένε στο Μαξίμου, την προοδευτική ατζέντα από τον ΣΥΡΙΖΑ.

πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ σημείωσε κατά την τοποθέτησή του υπέρ της υποψηφιότητας της κ. Σακελλαροπούλου πως είχε προταθεί και από τον ΣΥΡΙΖΑ «ως η πρώτη γυναίκα πρόεδρος του ανωτάτου δικαστηρίου του ΣτΕ».

Τρίτος και πολύ βασικός πυλώνας της επιλογής της κ. Σακελλαροπούλου είναι η κεντρική πολιτική στόχευση του πρωθυπουργού. Ήδη, από τις αρχές της προεδρίας του στη Ν.Δ. ο Κυριάκος Μητσοτάκης έδειξε προς τα πού θέλει να πάει το «καράβι». Με σαφή και συνεχή ανοίγματα στο φιλελεύθερο κέντρο και στη σοσιαλδημοκρατία, κατάφερε να ενσωματώσει στη

Ν.Δ. μεγάλο κομμάτι του συγκεκριμένου πολιτικού χώρου. Η δεύτερη βασική φάση του «ανοίγματος» ήταν το υπουργικό συμβούλιο, όπου στέλεχη με πολιτική καταγωγή το Κέντρο πήραν υπουργικά χαρτοφυλάκια. Η επιλογή της κ. Σακελλαροπούλου, που επίσης δεν προέρχεται από τον χώρο της Ν.Δ., λειτουργεί ως «κερασάκι στην τούρτα» στο σχεδιασμένο και διαρκές άνοιγμα του κ. Μητσοτάκη στο Κέντρο.

«Είναι μια επιλογή από το μέλλον και συμβολίζει τη νέα εποχή στην οποία έχει εισέλθει η χώρα μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης από τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Μια εποχή ανάδειξης σε κορυφαία αξιώματα προσώπων από ένα ευρύτερο κοινωνικό και ιδεολογικό φάσμα που έχουν ξεχωρίσει στον τομέα τους», ανέφεραν κυβερνητικές πηγές. Η προσπάθεια, πάντως, εγκαθίδρυσης της Ν.Δ. στον χώρο του Κέντρου θα συνεχιστεί, καθώς πρόκειται για έναν πολιτικό χώρο που παραδοσιακά είναι ο πιο ευμετάβλητος και μετακινείται. Η λεπτομέρεια που επικυρώνει τη

σαφή στόχευση του πρωθυπουργού για αλλαγή πλεύσης ήρθε διά στόματος του ίδιου: Όταν στην τελευταία συνέντευξη ρωτήθηκε γιατί η Ν.Δ. δεν στήριξε εκ νέου τον Προκόπη Παυλόπουλο όπως το 2015, απάντησε πως «η σημερινή Ν.Δ. είναι διαφορετική από τη Ν.Δ. του 2015».

Ευρεία συναίνεση

Τέταρτος στόχος που επετεύχθη είναι η ευρεία συναίνεση. Πριν από λίγο καιρό ο κ. Μητσοτάκης δήλωνε πως η πρότασή του θα είναι τέτοια «που δύσκολα θα μπορέσει να αρνηθεί ο κ. Τσίπρας», κάτι που επιβεβαιώθηκε, καθώς στην αξιωματική αντιπολίτευση γρήγορα αντιλήφθηκαν πως ήταν πολύ δύσκολο να καταψηφίσουν την κ. Σακελλαροπούλου. Αυτή τη στιγμή τα τρία πρώτα κόμματα, Νέα Δημοκρατία, ΣΥΡΙΖΑ και ΚΙΝΑΛ έχουν εκφραστεί υπέρ της υποψηφιότητας, η οποία την Τετάρτη αναμένεται να συγκεντρώσει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, κάνοντας πράξη αυτό που ήθελε ο κ. Μητσοτάκης: την ευρεία συναίνεση.

Το μυστικό ραντεβού

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης κινήθηκε όλο το προηγούμενο διάστημα υπό άκρα μυστικότητα, θέλοντας να κρατήσει το χαρτί του αιφνιδιασμού δικό του. Κανείς δεν γνώριζε, ούτε οι στενοί συνεργάτες του, για το μυστικό ραντεβού του με την κ. Σακελλαροπούλου πριν από λίγες ημέρες, όταν η έμπειρη δικαστικός περνούσε το κατώφλι της πρωθυπουργικής οικίας στον Λυκαβηττό. Οι δυο τους έκαναν μια αναλυτική συζήτηση, με τον πρωθυπουργό να μεταφέρει στην υποψήφια Πρόεδρο πως είναι μία από τις επιλογές του για την Ηρώδου Αττικού, χωρίς ωστόσο να της ανακοινώνει κάποια απόφαση. Σύμφωνα με πληροφορίες, η συνάντηση κράτησε πολλή ώρα και ξεδιπλώθηκε μια σειρά από θέματα. Εξ ου και η πρόσφατη φράση του κ. Μητσοτάκη, πως η υποψήφια πρόεδρος «είναι ένας θαυμάσιος και πολύ ζεστός άνθρωπος». Το συγκεκριμένο τετ α τετ, πάντως, δεν ήταν το πρώτο μεταξύ των δύο καθώς ο κ. Μητσοτάκης είχε συναντηθεί πρώτη φορά μαζί της ως αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης τον περασμένο Απρίλιο, μετά την ανάληψη των καθηκόντων της, ως πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Εξ ου και κυβερνητικές πηγές το χαρακτήριζαν «ραντεβού ουσίας και όχι γνωριμίας». Είναι προφανές πως τότε κλείδωσε η υποψηφιότητα της κ. Σακελλαροπούλου στο μυαλό του κ. Μητσοτάκη, ο οποίος και πάλι το κράτησε επτασφράγιστο μυστικό, ανακοινώνοντας την απόφαση την τελευταία στιγμή, σε πολύ κλειστό κύκλο συνεργατών του.

Τα δύο μέτωπα της κυβέρνησης και η στρατηγική του Μαξίμου

Τα ελληνοτουρκικά, με αιχμή τη συμφωνία Αγκυρας-Λιβύης και στο εσωτερικό το μεταναστευτικό και το νέο ασφαλιστικό

Του Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη να αφήνει πίσω του με επιτυχία και διαμορφώνοντας συνθήκες ευρύτατης συναίνεσης την προεδρική εκλογή με την επιλογή της προέδρου του ΣτΕ κ. Αικατερίνης Σακελλαροπούλου, η προσοχή της κυβέρνησης στρέφεται σε δύο μέτωπα: Στη διεθνή σκηνή στα ελληνοτουρκικά, με αιχμή τη συμφωνία της Αγκυρας με τη Λιβύη και στο εσωτερικό με το μεταναστευτικό και το νέο ασφαλιστικό, που σύμφωνα με συνομιλητές του πρωθυπουργού αποτελεί το νέο μεγάλο κυβερνητικό εγχείρημα του επόμενου διμήνου.

Η κυβέρνηση κατάφερε να αντιστρέψει το κλίμα ότι είναι «εκτός» παιχνιδιού αναφορικά με τις εξελίξεις στη Λιβύη, καθώς λίγα εικοσιτετράωρα μετά τη γνωστοποίηση ότι η Ελλάδα δεν θα είναι παρούσα στη διάσκεψη του Βερολίνου, ο στρατάρχης Χαφτάρ βρέθηκε στην Αθήνα. Το βάρος της συγκεκριμένης εξέλιξης αποτυπώθηκε, εξάλλου, στα επικριτικά σχόλια του συνόλου σχεδόν του τουρκικού φιλοκυβερνητικού τύπου. Σε κάθε περίπτωση, όπως σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, ο Χαφτάρ, πγαίνεται στο Βερολίνο ως ο ισχυρότερος «παίκτης» στο εσωτερικό της Λιβύης και είναι κρίσιμο πως τάσσεται κατά του μνημονίου της Τουρκίας με την Τρίπολη.

Παράλληλα, ο πρωθυπουργός έσπευσε να αποστείλει σαφή μηνύματα, τόσο προς τη Γερμανίδα καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ που φιλοξενεί τη διάσκεψη όσο και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά. Η προσέγγιση της Αθήνας είναι ότι

ως φιλοξενούσα χώρα η Γερμανία πρέπει να κινηθεί στο πλαίσιο της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σύμφωνα με την οποία τα μνημόνια που υπέγραψε ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν με τον Αλ Σαράτζ δεν έχουν καμία ισχύ. Μάλιστα, στο ίδιο πλαίσιο, ο κ. Μητσοτάκης κατέστησε σαφές, σε μια κίνηση πολιτικού χαρακτήρα, ότι η Ελλάδα θα ασκήσει βέτο στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε κάθε απόφαση για τη Λιβύη που δεν θα συνοδεύεται από την ακύρωση των μνημονίων. Στο Μέγαρο Μαξίμου υπάρχει δυσφορία για τη στάση της κ. Μέρκελ, που αποτυπώθηκε και στην τηλεφωνική επικοινωνία που είχε μαζί της ο πρωθυπουργός, ενώ εκτιμάται πως αυτή οφείλεται

Ο πρωθυπουργός θέλει να έχει εικόνα σε ημερήσια βάση για την πορεία κατασκευής των κέντρων, καθώς και για τις χορηγήσεις ασύλου και τις επιστροφές.

εν πολλοίς στην «πίεση» που αισθάνεται η Γερμανίδα καγκελάρια λόγω προσφυγικού.

Παράλληλα, ο πρωθυπουργός δεν άφησε αναπάντητη ούτε την προαναγγελία του κ. Ερντογάν ότι η Αγκυρα θα προχωρήσει σε σεισμικές έρευνες εντός του 2020 στις περιοχές που προβλέπονται από το άκυρο μνημόνιο με τη Λιβύη. Ο κ. Μητσοτάκης σημείωσε πως η Ελλάδα θα κάνει «ό,τι χρειαστεί» για

Με την εκλογή της κ. Αικατερίνης Σακελλαροπούλου στην Προεδρία της Δημοκρατίας την προσεχή Τετάρτη και την ψήφιση του νέου εκλογικού νόμου μία ημέρα νωρίτερα, εκτιμάται ότι ο πρωθυπουργός διαμορφώνει ένα «καθαρό» πολιτικό περιβάλλον μέχρι το τέλος της τετραετίας.

την προάσπιση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, η γραμμή της Αθήνας είναι ότι θα πρέπει να μείνουν ανοικτοί οι διαυλοί επικοινωνίας με την Αγκυρα ώστε σε δεύτερο χρόνο να επιλυθούν, ακόμη και μέσω του Δικαστηρίου της Χάγης τα ζητήματα της υφαλοκρηπίδας και της οριοθέτησης των θαλασσίων ζωνών, αλλά αυτό δεν συνεπάγεται ότι η Ελλάδα δεν διαθέτει και στρατηγική

αποτροπής. Στο εσωτερικό, προτεραιότητα για το Μέγαρο Μαξίμου αποτελεί η αποτελεσματικότερη διαχείριση του μεταναστευτικού - προσφυγικού, όπως κατέδειξε και η απόφαση του πρωθυπουργού να προχωρήσει στην επανασύσταση του υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, με τους εμπλεκόμενους να έχουν πλέον σαφείς και διακριτούς ρόλους: ο υπουργός Νότης Μητράκης το άσυλο και τη δημι-

ουργία των νέων κέντρων, ο αναπρωτής υπουργός Γιώργος Κουμουτσάκος την αναθεώρηση του Δουβλίνου και ο Αλκιβιάδης Στεφανής τη φύλαξη των συνόρων. Όπως αναφέρει συνεργάτης του κ. Μητσοτάκη, ο πρωθυπουργός θέλει να έχει σαφή εικόνα σε ημερήσια βάση για το πώς εξελίσσεται η δημιουργία των εξαγγελθέντων κέντρων, αλλά και το «μέτωπο» χορήγησης ασύλου και επιστροφών.

Σημειώνεται πως η επιλογή του κ. Μητράκη έχει ιδιαίτερη σημασία για δύο λόγους: Πρώτον, διότι ως εκλεγόμενος στη Χίο γνωρίζει άριστα την περιοχή, αλλά και επειδή επί της ουσίας «παίζει το πολιτικό του μέλλον». Εάν επιτύχει, σε ένα από τα πλέον εκρηκτικά για την κυβέρνηση μέτωπα, οι μετοχές του θα εκτοξευθούν, ενώ σε διαφορετική περίπτωση η εικόνα του θα δεχθεί κάρριο πλήγμα. Πάντως, ειδικά στη Λέσβο το εγχείρημα χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς, όπως λέγεται, ακόμη «τα πάντα βρίσκονται στον αέρα».

Η αυτοδυναμία

Σημειώνεται, τέλος, ότι με την εκλογή της κ. Αικατερίνης Σακελλαροπούλου στην Προεδρία της Δημοκρατίας την προσεχή Τετάρτη και την ψήφιση του νέου εκλογικού νόμου μία ημέρα νωρίτερα, ο πρωθυπουργός διαμορφώνει ένα «καθαρό» πολιτικό περιβάλλον μέχρι το τέλος της τετραετίας. Κυβερνητικά στελέχη εκτιμούν πως η αυτοδυναμία επιτυγχάνεται με ποσοστό της τάξεως του 37,5%, καθώς δεν διαφαίνεται η δημιουργία νέων σχηματισμών που θα είναι σε θέση να εισέλθουν στη Βουλή, ενώ είναι αμφίβολο εάν τόσο η Ελληνική Λύση του Κυριάκου Βελόπουλου, όσο και το ΜέΡΑ25 του Γιάνη Βαρουφάκη θα επιτύχουν να περάσουν το πλαφόν του 3% στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση, με αποτέλεσμα να είναι πιθανή η αύξηση του συνολικού ποσοστού των εκτός Βουλής κομμάτων. Τέλος, η διάταξη για το μέγιστο των πρώτων κόμματος ουσιαστικά καθιστά ανέφικτη τη συνεργασία μεταξύ ΣΥΡΙΖΑ και ΚΙΝΑΛ.

Γυναίκα με ήθος, επιμονή, ψυχραιμία

Η αξιοθαύμαστη διαδρομή της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου από το Αρσάκειο Ψυχικού μέχρι την Προεδρία της Δημοκρατίας

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΑΡΟΥ**

Η νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετράει ήδη, πριν επισήμως εγκατασταθεί στο Προεδρικό Μέγαρο, τέσσερις δεκαετίες στην άσκηση δικαστικών καθηκόντων στο ανώτατο δικαστήριο της χώρας. Όσοι τη γνωρίζουν καλά και παρακολουθούν την πορεία της τόσα χρόνια, έχουν να σημειώσουν πολλά για την προσωπικότητά της, αλλά κυρίως για την ευρύτητα ενδιαφερόντων που τη διακρίνει.

Η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου δεν υπήρξε η δικαστικός που αρκέστηκε στην τυπική εφαρμογή του νόμου, στην τυπολατρική προσέγγιση για την απονομή Δικαιοσύνης. Η μακρόχρονη διαδρομή της στο ανώτατο δικαστήριο, η συμμετοχή της σε εκατοντάδες σημαντικές αποφάσεις για σειρά κρίσιμων θεμάτων, έχει καταδείξει ότι ανήκει σε εκείνους τους δικαστικούς που γνωρίζουν ότι η απονομή της Δικαιοσύνης οφείλει να είναι ουσιαστική διαδικασία.

Αλλωστε, η προεδρία της στο Συμβούλιο της Επικρατείας ενάμιση χρόνο τώρα, έχει να δώσει πολλά παραδείγματα για τη θέση της, ότι οι συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων οφείλουν να είναι κριτήριο για τους δικαστικούς. Έτσι είναι εμφανές ότι το διάστημα της προεδρίας της σε αποφάσεις με έντονο το στοιχείο του δημοσίου συμφέροντος, η στάθμιση του δικαστηρίου σε σχέση με κοινωνικά αιτήματα για παροχές και άλλα υπήρξε εξαιρετικά ισορροπημένη.

Η υποψηφιότητά της για την ύψιστη πολιτειακή θέση μπορεί να γεννά σε πολλούς –και είναι εύλογο– ερωτήματα του τύπου πώς μπορεί ένας ανώτατος δικαστικός να ανταποκριθεί σε σύνθετους πολιτικούς ρόλους. Η απάντηση στην περίπτωση της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου δίδεται από τη μακρόχρονη πορεία της στο ανώτατο δικαστήριο και πρωτίστως από την πολύχρονη εμπειρία συνθέσεων που έχουν εκ των πραγμάτων αποκτήσει οι δικαστικοί κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Η νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανήκει σε εκείνους τους δικαστές, που δεν είναι και λίγοι, οι οποίοι ασκούν το λειτουργήμα τους με γνώμονα την υπεράσπιση της απόψης τους αλλά παράλληλα συνθέτοντας και ενώνοντας τις απόψεις και των άλλων. Οποιος παρακολουθεί τις διεργασίες στις Ολομέλειες των ανώτατων δικαστηρίων και πρωτίστως του Συμβουλίου της Επικρατείας, είναι σε θέση να σημειώσει ότι οι συνθέσεις των απόψεων, οι οργανωτικές ικανότητες, η προσέγγιση για την επίλυση δύσκολων θεμάτων, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για τους δικαστικούς, στοιχεία που όταν συνδυάζονται με ευρύτητα πνεύματος αποτελούν εκέγγυα για τη διαχείριση και των δημοσίων πραγμάτων.

Πολλοί δικαστικοί, άλλωστε, μεταξύ των οποίων και η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, δεν ανταποκρίνονται στο λανθασμένο στερεότυπο που έχουν αρκετοί στο

Το δικαστικό αποτύπωμα της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου στο ΣτΕ είχε πάντα ως πρόσημο το δημόσιο συμφέρον. Πέραν αυτού, η νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι μια πολυσιδηρή προσωπικότητα με ενδιαφέρον για το περιβάλλον και τα ζώα, αλλά και φιλίες στους χώρους της Δικαιοσύνης και της τέχνης (στην κεντρική φωτ. με τον αείμνηστο νομικό Σταύρο Τσακουράκη και τον ποιητή Τίτο Πατρικίου).

Μακριά από αποστειρωμένα στερεότυπα, η νέα ΠτΔ ενδιαφέρεται για την τέχνη, τα ταξίδια, τον πολιτισμό, την πολιτική, το περιβάλλον, ενώ έχει μεγάλη αγάπη για τα ζώα.

μαυλό τους, ότι δηλαδή είναι άνθρωποι κωμένοι μέσα στα βιβλία, που ασχολούνται μόνον με τα νομικά και δεν ενδιαφέρονται για τίποτα άλλο. Η νέα Πρόεδρος ανήκει σε εκείνους τους ανώτατους δικαστικούς που έχουν ενδιαφέροντα για την τέχνη, τα ταξίδια, τον πολιτισμό, την πολιτική, το περιβάλλον, ενώ έχει μεγάλη αγάπη για τα ζώα.

Επιστημονικό έργο

Ειδικά σε θέματα περιβάλλοντος η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, που υπήρξε στενή συνεργάτις και «μαθήτριά» του Κωνσταντίνου Μενουδάκου επίτιμου προέδρου του ΣτΕ, έχει να επιδείξει σπουδαίο έργο. Αλλωστε, ο κ. Μενουδάκος, που σήμερα είναι επικεφαλής της Αρχής για τα Προσωπικά Δεδομένα υπήρξε πρωτοπόρος σε θέματα νομοθεσίας περιβάλλοντος και η νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας συνεργάστηκε για χρόνια στενά μαζί του, ενώ έχει λάβει μέρος και εισηγηθεί θέματα περιβαλλοντικής προστασίας σε δεκάδες επιστημονικά συνέδρια.

Το επιστημονικό της έργο στον τομέα αυτόν μετράει σε δεκάδες

δημοσιεύσεις σοβαρών νομικών –και όχι μόνον– προσεγγίσεων, ενώ μετείχε και σε κρίσιμες δικαστικές αποφάσεις για θέματα περιβάλλοντος, όπως εκείνες για την εκτροπή του Αχελώου, όπου ήταν εισηγήτρια, αλλά και στις πολλές αποφάσεις που αφορούσαν τις εξορύξεις χρυσού στη Χαλκίδα, όπου το ανώτατο δικαστήριο υπήρξε αρωγός με τις αποφάσεις του στην εν λόγω επένδυση. Η ενασχόλησή της με τα θέματα περιβάλλοντος από πλευράς νομοθεσίας και λήψης μέτρων φθάνει ως τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, καθώς έχει ήδη κάνει εισηγήσεις σε επιστημονικό συνέδριο, προσεγγίζοντας τα σύγχρονα θέματα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων με σοβαρότητα και επιστημονισμό.

Πέραν αυτών, η νέα Πρόεδρος για όσους την ξέρουν, και όπως προκύπτει από την πολύχρονη δικαστική της διαδρομή, ανήκει στους ανθρώπους που διαθέτουν ισχυρή προσωπικότητα. Υπερασπίζεται τις θέσεις της, τις φιλίες της, τις επιστημονικές της απόψεις και τα θέματα των επιλογών της με θάρρος και παρηγοσία.

Κριτήριο της είναι η ουσία και όχι το τι θα πουν οι άλλοι. Απόδειξη τούτου, είναι το γεγονός ότι ενώ επελέγη από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ το 2018 για την προεδρία του Συμβουλίου της Επικρατείας, δημόσια παρουσίασε λίγο καιρό αργότερα βιβλίο του Ευάγγελου Βενιζέλου, με τον οποίο συνδέεται με πολύχρονη φιλία, ενώ παρά πολλές φορές έχει μετασχει σε επιστημονικά συνέδρια μαζί με τον κ. Βενιζέλο, εισηγούμενη θέματα νομικά και θεσμικά.

Η θεσμική της προσήλωση, παιδί άλλωστε σπουδαίας δικαστικής οικογένειας, αποτελεί στοιχείο της προσωπικότητάς της. Ο πατέρας της Νίκος Σακελλαρόπουλος, σημαντικός ανώτατος δικαστής, διακρινόταν για την ευρυμάθειά του και για το δικαστικό του ήθος. Η ίδια φοίτησε στο Αρσάκειο Ψυχικού και αποφοίτησε με άριστα από τη Νομική Αθηνών. Στα φοιτητικά της χρόνια αλλά και αργότερα η πολιτική ήταν στα ενδιαφέροντά της, με αντιλήψεις προόδου και σύγχρονων προβληματισμών.

Βέβαια, η δικαστική της ιδιότητα δεν μπορούσε να είναι συμβατή με την έκφραση πολιτικών θέσεων, όμως οι τοποθετήσεις της σε κρίσιμα και ουσιαστικά θέματα πολιτικής μέσα από τις δικαστικές αποφάσεις στις οποίες μετείχε, της έχουν προσδώσει την εικόνα του σκεπτόμενου και του προβληματισμένου για τις εξελίξεις πολιτική.

Γνωρίζει, διότι ανήκει στους πεπαιδευμένους πολίτες, τη σύγχρονη ιστορία και η σταθερότητα του χαρακτήρα της –στοιχείο που την έχει καθορίσει και στην άσκηση των δικαστικών της καθηκόντων– της προσδίδει νηφαλιότητα στην εκτίμηση των εξελίξεων και των πολιτικών δεδομένων. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι επελέγη από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, ενώ δεν ανήκε στον στενό κύκλο των δικαστών που συνεργάστηκαν με την προηγούμενη κυβέρνηση, ως πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και από την κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη για την ύψιστη πολιτειακή θέση, ενώ δεν θεωρείται πολιτικά ότι ανήκει στον χώρο του κυβερνώτος κόμματος.

Βλέπουν στο πρόσωπό της την Ελλάδα των αξιών

Η επιλογή της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου για το ύπατο πολιτειακό αξίωμα προκάλεσε αίσθηση. Επικεντρώθηκε κυρίως στη μη πολιτική της ιδιότητα και στο ότι είναι μία γυναίκα άξια.

Η σημειολογία, άλλωστε, ότι θα είναι η πρώτη γυναίκα που θα γίνει Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας έχει τη σημασία της, όπως και το γεγονός ότι προέρχεται από ένα βαρύ θεσμικό χώρο, όπως το ανώτατο δικαστήριο της χώρας, το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Ομως, δεν είναι λίγοι εκείνοι και μέσα στον χώρο της Δικαιοσύνης, από τον οποίο προέρχεται η νέα Πρόεδρος, που επικεντρώνουν στην αξία της επιλογής της προτάσσοντας και άλλα κριτήρια, που σχετίζονται με την επιστημονισμό, την προσπάθεια και τη μόρφωση της νέας Προέδρου, αναδεικνύοντας με την επιλογή της τους πολίτες που διαθέτουν χαρακτηριστικά έξω από την τρέχουσα συγκυρία.

Πολλοί, με άλλα λόγια, βλέπουν στο πρόσωπο της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου, την Ελλάδα της προσπάθειας, της παιδείας, της επίμονης επιστημονικής εργασίας, του ήθους και της ψυχραιμίας φωνής. Των πολιτών εκείνων, δηλαδή, που δεν ανήκουν στις κατηγορίες των ημιμαθών, του «δε βαριέ-

σαι», της εύκολης προσέγγισης και της χαλαρής προσπάθειας.

Με αυτή την έννοια, η επιλογή του πρωθυπουργού στο πρόσωπο της Αικατερίνης Σακελλαροπούλου προσλαμβάνει ευρύτερους συμβολισμούς για το μέλλον και για τις προτεραιότητες του πολιτικού μας συστήματος.

Το στίγμα της

Πάντως, επειδή από πολλούς είναι κατανοητό, ότι οι συμβολισμοί έχουν την αξία τους, αλλά η πραγματικότητα είναι το μέτρο όλων, η νέα Πρόεδρος εκτιμάται ότι έχει όλες τις προϋποθέσεις να ανταποκριθεί στα καθήκοντα και του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η ίδια, στην πρώτη της δηλώση (Αθηνναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων) μετά την ανακοίνωση της επιλογής του πρωθυπουργού, έδωσε το στίγμα της προσπάθειας που θα καταβάλει για να ανταποκριθεί στον σύνθετο ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας με γνώμονα να ενώσει όλους τους πολίτες.

Σε κάθε περίπτωση, ήδη, όπως ανακοίνωσε η ίδια, έως ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες επιλογής της, θα βρίσκεται σε αναστολή των δικαστικών της καθηκόντων και ήδη αναπληρώνεται από τον αρχαιότερο αντιπρόεδρο του ΣτΕ Αθανάσιο Ράντο.

Η ανάρρηση στην κορυφή του ΣτΕ και οι σημαντικές αποφάσεις

Μακρά διαδρομή έχει στο βιογραφικό της η νέα Πρόεδρος της Δημοκρατίας, καθώς ξεκίνησε το 1981 στο Συμβούλιο της Επικρατείας ως νέα δικαστικός για να εξελιχθεί στη συνέχεια και να ανέλθει όλες τις βαθμίδες της δικαστικής ιεραρχίας.

Το 2015 επελέγη ως αντιπρόεδρος του ανωτάτου δικαστηρίου από την τότε κυβέρνηση, ενώ τρία χρόνια αργότερα, το 2018, επελέγη από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ως πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Είναι, προς το παρόν, η πρώτη γυναίκα που ανέλαβε την προεδρία του ΣτΕ, ενώ στον Αρειο Πάγο γυναίκες ως πρόεδροι έχουν αναδειχθεί πολύ νωρίτερα και για τη θέση του προέδρου αλλά και του εισαγγελέα, για την οποία επελέγη για πρώτη φορά η Ευτέρπη Κου-

Με τη δικαστική ψήφο της έχει ταχθεί διαχρονικά υπέρ προοδευτικών θέσεων, όχι όμως με την τρέχουσα κακοποιημένη έννοια του όρου.

τζαμάνη. Η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου κατά την πολυετή δικαστική της πορεία μετείχε και στην Ένωση των Δικαστών του Συμβουλίου της Επικρατείας, της οποίας υπήρξε για μεγάλο χρονικό διάστημα ενεργή συνδικαλιστικά, συμβάλλοντας μαζί με άλλους σημαντικούς ανώτατους δικαστι-

κούς στις προσπάθειες για βελτίωση πολλών πραγμάτων στον χώρο της Δικαιοσύνης και για την ανάδειξη της θεσμικότητας της δικαστικής λειτουργίας.

Η συνδικαλιστική δράση και η συμμετοχή της στην Ένωση των Δικαστών του ανωτάτου δικαστηρίου συνέπεσε κατά καιρούς με την παρουσίαση πολλών θεμάτων της Δικαιοσύνης, ενώ παράλληλα η Ένωση καθιερώθηκε ως μία σοβαρή και υπεύθυνη φωνή, αποφεύγοντας συνδικαλιστικές πρακτικές που δεν θα άρμοζαν στο Σώμα.

Πέραν της συνδικαλιστικής δραστηριότητας, η οποία υπήρξε πάντα συμβατή με τη δικαστική της ιδιότητα, η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, μετείχε, ως ήταν φυσικό για ένα ανώτατο δικαστή,

στην έκδοση σειράς σημαντικών δικαστικών αποφάσεων, με τις οποίες κρίθηκαν και ρυθμίστηκαν μείζονος σημασίας θέματα εφαρμογής της πολιτικής.

Το δικαστικό αποτύπωμά της στο ΣτΕ, έτσι όπως προκύπτει από τη συμμετοχή της σε κρίσιμες αποφάσεις, είχε πάντα ως πρόσημο το δημόσιο συμφέρον και μία σύγχρονη ματιά για την πολιτική και τους θεσμούς. Με τη δικαστική της ψήφο έχει ταχθεί διαχρονικά υπέρ προοδευτικών θέσεων, όχι με την τρέχουσα κακοποιημένη έννοια του προοδευτικού, αλλά με την ουσιαστική έννοια του όρου.

Έτσι, όταν απαγορεύθηκε με νόμο η υποχρεωτική αναγραφή του θρησκειώματος στις ταυτότη-

τες των πολιτών, τάχθηκε με την πλειοψηφία των ανώτατων δικαστών που έκρινε συνταγματικό το μέτρο. Ομως, όταν κρίθηκε το θέμα των προϋποθέσεων απόδοσης ελληνικών ιθαγένειας σε αλλοδαπούς που ζουν στη χώρα μας, η Αικατερίνη Σακελλαροπούλου μειοψήφησε και συντάχθηκε με την αντίθετη άποψη από εκείνη για αντισυνταγματικότητα των διατάξεων, που τελικώς και υπερίσχυσε.

Αχελώος και Σκουριές

Υπήρξε εισηγήτρια στη σημαντική απόφαση του ΣτΕ για την εκτροπή του Αχελώου, κατά την οποία το δικαστήριο προφανικά τάχθηκε κατά, και βέβαια συντάχθηκε με την πλειοψηφία στην απόφαση για την επένδυση στις

Σκουριές – υπήρξε μάλιστα εισηγήτρια σε δέκα δίκες σχετικά με αυτό το ζήτημα.

Επίσης, πρόσφατα τάχθηκε κατά της προσπάθειας της Βασιλικής Θάνου να ανακτήσει τη θέση του επικεφαλής της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όταν ζητήθηκε η λήψη προσωρινών μέτρων αναστολής της κυβερνητικής απόφασης, ενώ η ουσία της υπόθεσης ακόμα δεν έχει κριθεί. Πάντως, κατά την τελευταία για εκείνη Ολομέλεια του ΣτΕ που προήδρευσε, στις 10 του μηνός, για κρίσιμα θέματα μεταξύ των οποίων και οι διεκδικήσεις για αναδρομικά στους συνταξιούχους, με δημόσια παρέμβασή της από έδρας περιόρισε τις προσδοκίες στα επίπεδα της δημοσιονομικής πραγματικότητας.

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney
με την υπογραφή ενός θρύλου
του παγκόσμιου κόμικ.

ΑΠΟΚΤΗΣΤΕ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΛΕΙΠΕΙ
ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΑΣ!

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΝΑ ΕΘΝΟΣ ΖΗΤΑΕΙ ΔΙΚΑΙΩΣΗ

Ο μακρύς χειμώνας των Κούρδων

Απλωμένοι σε Συρία, Ιράκ και Ιράν, υφίστανται τα πάνδενα από τους εχθρούς τους, ξεχασμένοι από τους «συμμάχους» τους

Οδοπορικό του **ΜΠΕΡΝΑΡ-ΑΝΡΙ ΛΕΒΙ***

Νάτοι, λοιπόν, οι Γάλλοι του Ισλαμικού Κράτους. Βρισκόμαστε σε μια σύγχρονη φυλακή, στο Ντερίκ, νότια του Καμισλί, πρωτεύουσας του συριακού Κουρδιστάν. Ένας τουρκικός πύραυλος έπεσε κάπου κοντά, θα 'λεγε κανείς για να τους παροτρύνει να δραπετεύσουν. Αλλά η φυλακή επιτηρείται αυστηρά. Οι φύλακες φοράνε κράνη, μάσκες και μαύρες στολές. Για να φτάσει κανείς στον τομέα υψηλής ασφαλείας, πρέπει να διασχίσει μια σειρά από διαδρόμους, πύλες και θωρακισμένες πόρτες. Είναι καμιά ντουζίνα κρατούμενοι, στο βάθος του κελιού, με γυρισμένες τις πλάτες και όταν φτάνουμε τους βρίσκουμε να προσεύχονται. Αλλά όταν τους καλεί ο κέρβερς της ομάδας, που μας είδε μέσα από το ματάκι της πόρτας, γυρίζουν προς τη μεριά μας σαν να 'ταν ένας άνθρωπος και έρχομαι αντιμέτωπος με τους τζιχαντιστές.

Με έχουν προειδοποιήσει ότι πρόκειται για τους χειρότερους δολοφόνους της Ράκα. Αλλά καθώς τους βλέπω μέσα σε αυτό το μικρό, υπερβολικά φωτισμένο δωμάτιο που μυρίζει παλιό κελάρι, πλάι σε κουβέρτες με φανταχτερά χρώματα, να φοράνε φόρμες και βρώμικες μπλούζες πόλο, με το θαμπό τους βλέμμα, μου φαίνονται σαν παραιτημένοι φουκαράδες. Όλοι τους εκτός από έναν τραυματία, που έχει τα πόδια του μπλοκαρισμένα από μια μεταλλική συσκευή σαν πένσα και μου φωνάζει στα γαλλικά, με προφορά Πικαρδίας: «Ξε αναγνωρίσαμε!».

Και ύστερα αρχίζουν να ψελλίζουν ένα σωρό παράπονα. «Ξέρετε ποιος θα μας δικάσει και πού;». Αυτοί οι άνδρες που έχουν τρομοκρατήσει τον κόσμο, σήμερα είναι αποκομμένοι από τους πάντες και τα πάντα. Χωρίς φυσικό φως, χωρίς κινητά τηλέφωνα, με τη μοναδική τηλεόραση που ήταν στη διάθεσή τους να έχει αφαιρεθεί από την έναρξη της τουρκικής εισβολής στη Συρία, αγνοούν για παράδειγμα ότι ο Αμπντού Μπακρ αλ Μπαγκκντάντι, ο χαλίφης τους, είναι νεκρός. Αυτή τη στιγμή μόνο ένα πράγμα τους απασχολεί: να τους εκδώσουν από τη Ροτζάβα, το συριακό Κουρδιστάν, και να μην καταλήξουν στη Βαγδάτη, όπου εφαρμόζεται η θανατική ποινή, αλλά να επιστρέψουν στη Γαλλία, τη χώρα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπου θα μπορούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους... Θλιβερό. Και διαβολικό.

Στο αναμορφωτήριο

Σε απόσταση μερικών χιλιομέτρων βρίσκουμε μιαν άλλη φυλακή. Για παιδιά. Θυμίζει παλιό μοναστήρι με εσωτερική αυλή και στοές, που έχει μετατραπεί σε αναμορφωτήριο. Εδώ βρίσκονται κάπου εκατό έφηβοι, όλα αγόρια

σαν τον Νέλσον από τη Νέα Υόρκη ή τον Αχμεντ από την Τουλούζη, που επιμένουν ότι δεν έχουν διαπράξει άλλο έγκλημα εκτός από το ότι έχουν πατέρα ή μητέρα τρομοκράτη. Μοιάζουν με μικρά, κυνηγημένα ζώα. Πολλοί από αυτούς δεν γνωρίζουν αν οι γονείς τους είναι ακόμη ζωντανοί. Αποπνέουν την αγωνία των παιδιών που δεν έχουν μέλλον. Γρήγορα όμως μας οδηγούν σε ένα κλειστό δωμάτιο, όπου μας περιμένουν δύο μικροί Γάλλοι, οι οποίοι θα κρατήσουν το βλέμμα τους χαμηλωμένο στο μεγαλύτερο μέρος της συζήτησής μας.

Ο ένας είναι οκτώ χρόνων και μας αφηγείται πώς απέκτησε τεχνονγνωσία βγάζοντας τα μάτια από γάτες στον παζάρι του χωριού του και κόβοντας τον λαιμό ενός γείτονα που δεν αντιμετώπιζε με τον δέοντα σεβασμό την αδελφή του. Ο άλλος, ένα παιδί με αγγελικό πρόσωπο και όμορφα αλλά άδεια γκριζά μάτια, μάζευε τα κεφάλια που είχε χωρίσει από το σώμα τους ο πατέρας του, δήμιος στη Ράκα. Θεέ μου! Τι μπορεί να κάνει κανείς απέναντι σε τέτοιες ομολογίες; Πώς να αναμορφώσεις, πώς να φέρεις τη λύτρωση σε αυτά τα παιδιά-τέρατα; Μήπως αυτό δεν είναι το χειρότερο έγκλημα του Ισλαμικού Κράτους, το γεγονός δηλαδή ότι πάσχισε να φτιάξει τέτοια «λιονταράκια» για να περάσει το αίσχος από γενιά σε γενιά;

Ρωτώ τον δεύτερο, τον εκκολλητότεμο νεκροθάφτη, αν ξανάρχονται στη σκέψη του η στα όνειρά του αυτά τα πρόσωπα χωρίς σώμα. Με βάζει να επαναλάβω την ερώτηση. Με κοιτάει για πρώτη φορά, με ύφος βλακώδους σύγχυσης. Έχει ξεχάσει πια τι σημαίνει η λέξη ονειρεύομαι.

Κοινωνία ισότητας

Λένε ότι οι Κούρδοι δεν έχουν άλλους φίλους από τα βουνά τους. Στο συριακό Κουρδιστάν, με τα πεδινά εδάφη γεμάτα μισοχτισμένα χωριά και υποτυπώδεις πηγές πετρελαίου, δεν υπάρχουν καν βουνά. Επομένως, εδώ δεν έχουν καθόλου φίλους; Θέτω το ερώτημα στη Φαούζα Γιούζεφ, συγγραφέα, φεμινίστρια και μέλος της συλλογικής διοίκησης της Ροτζάβα. Οχι, μου απαντά στο Καμισλί, στα υπερβολικά ζεστά γραφεία της «Διοίκησης της Αυτοδιαχειριζόμενης Βόρειας και Ανατολικής Συρίας». Οι δημοκρατίες έχουν φίλους. Οι κοινωνίες των πολιτών έχουν φίλους. Και αυτή η κοινωνία των πολιτών, που βρίσκεται στο στάδιο της οικοδόμησης, είναι πάντα φιλική προς εμάς. Είναι μια κοινωνία ισότητας. Δεν κάνει διακρίσεις με βάση το θρήσκευμα ή τη φυλή. Και κόντρα στο πατριarchικό πνεύμα, που διαπνέει το Ισλάμ, θέτει σε ίση μοίρα γυναίκες και άνδρες. Η Φάουζα δεν είναι μαρξίστρια. Γνωρίζει βέβαια, όπως μας λέει με ένα γέλιο που

Με καλάνσικοφ στα χέρια, Κούρδισσες στρατιωτίνες συνομιλούν με τον Μπερνάρ-Ανρί Λεβί, στη Ροτζάβα - το συριακό Κουρδιστάν.

Εδωσαν τιάνιο και αιματηρό αγώνα κατά των τζιχαντιστών και στη συνέχεια εγκαταλείφθηκαν μόνοι απέναντι στις υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις.

μαλακώνει το πρόσωπο της σκληροτράχηλης Πασιονάρις, τη συζήτηση που γίνεται στη Δύση περί της φήμης που έχει αποκτήσει η Ροτζάβα ως καταφύγιο μιας από τις τελευταίες παραλλαγές του μαρξιστικού ρεύματος. Ωστόσο, δεν είναι ανάγκη να ασπάζεται κάποιος τον μαρξισμό για να συνδυάζει την ελευθερία, την ισότητα και την αδελφότητα, «όπως συμβαίνει στη Γαλλική Δημοκρατία». Και αυτό το μείγμα κοινωνικής αυτοδιαχείρισης, σπαρτιατικών αξιών, ελευθεριακού πνεύματος και επαναστατικής πειθαρχίας, ο συνδυασμός οικολογικού κοινοτισμού και διεθνισμού, συνιστά, όπως υπογραμμίζει, τον βασικό πυλώνα της Ροτζάβα και την ψυχρή της αντίστασης.

Ο Αλντάρ Χαλίλ δεν έχει επίσημη ιδιότητα. Είναι ένας βετεράνος μεταξύ άλλων σε αυτόν τον ένοπλο λαό, που χτίζει από το 2011 τη δική του Δημοκρατία των Ισών. Δεν είναι τίποτα πα-

ραπάνω, όπως με διαβεβαιώνει ο ίδιος με μια ανεπαίσθητη κίνηση του χεριού που του απέμεινε, παρά ένας από τους εμπνευστές του συνασπισμού κουρδικών κομμάτων, με όνομα Κίνημα για μια Δημοκρατική Κοινωνία. Ο σεβασμός με τον οποίο τον αντιμετωπίζουν οι φρουροί, που δέκοψαν την παρτίδα τάβλι όταν τον είδαν να καταφάνει, και η μετριοφροσύνη του δεν κρύβουν το γεγονός ότι ο Χαλίλ είναι υψηλόβαθμο στέλεχος και πόλος επιρροής στην Δόρατη Επιτροπή της Ροτζάβα.

Σε αντίθεση με τη Φάουζα, ο Χαλίλ διαθέτει μαρξιστική παιδεία, ενώ είναι ο μόνος από τους συνομιλητές μας ο οποίος παραδέχεται με υπερηφάνεια τον σύνδεσμο μεταξύ PKK Τουρκίας και Ροτζάβα. Μόλις μνημονεύσει και δικαιολογήσει τις μετατοπίσεις συμμαχιών, στις οποίες έχουν υποχρεωθεί οι Κούρδοι της Συρίας, μετά την εγκατάλειψή τους από τις ΗΠΑ, μου θυμίζει τον Λένιν του Ισαάκ Βάβελ, που έλεγε ότι αντίθετα από τον θεό του Πασκάλ ήταν ένας στρεβλός νους με μια ευθεία γραμμή. Ο Χαλίλ έχει άλλωστε την ίδια άκαμπτη θέληση, την ίδια ψυχρή αναλυτική σκέψη για την ερμηνεία των γεγονότων, το ίδιο διαλεκτικό ταλέντο, όπως ο Λένιν στο Μπρεστ-Λιτόφσκ και την ίδια ικανότητα συμβιβασμού, όπως έδειξε και με την πικρή συμμαχία του με τον Μπασάρ αλ Ασάντ και τον Πούτιν.

«Καλημέρα, στρατηγέ. Ποια η κατάσταση στο έδαφος;» Η δια-

κεκομμένη φωνή στο τηλέφωνο είναι αυτή του Γάλλου προέδρου, ο οποίος εν μέσω απεργιακών κινητοποιήσεων στο Παρίσι βρήκε 40 λεπτά από τον χρόνο του για να εκφράσει την ανησυχία του για την κατάσταση των κουρδικών δυνάμεων.

«Επιλέγουμε τη ζωή»

Ο στρατηγός Μαζλούμ Αμπντι Κομπάνι είναι ο στρατιωτικός διοικητής του κουρδικού στρατού, ο οποίος δήλωσε το θρυλικό: «Μεταξύ της γενοκτονίας (Ερντογάν) και του συμβιβασμού (Ασαντ), επιλέγουμε τη ζωή». Από εκείνη την ημέρα, ο στρατηγός Μαζλούμ έχει γίνει ο υπ' αριθμόν 1 στόχος των τουρκικών drones. Δεν δικαιούμαι να αναπαραγάγω τη συνομιλία μεταξύ Μακρόν και Μαζλούμ. Αν, όμως, ο Αλντάρ είναι ο κρυφός Λένιν της Ροτζάβα και η Φάουζα η Κολοντάι της, ο Μαζλούμ είναι ο Τρότσκι. Το μόνο που μπορώ να αποκαλύψω για τη συνομιλία μεταξύ του Γάλλου προέδρου και του Κούρδου φίλου του είναι ότι ο στρατηγός επέμεινε στη διατήρηση της αυτονομίας του στρατού του, στη διαφύλαξη της ιεραρχίας του και ότι μόνη του αποστολή θα είναι η προστασία της Ροτζάβα και όχι τα επιτελικά σχέδια των εγκληματιών κατά της ανθρωπότητας της Δαμασκού, όπως για παράδειγμα στο πολιορκημένο Ιντλίμπ. Την αδιαπραγμάτευτη απαίτηση αυτή άκουσε με προσοχή η Γαλλία εκείνο το βράδυ.

«Αμαζόνες»

Κουρδιστάν είναι το πολεμικό της ψευδώνυμο. Μια μικροκαμωμένη γυναίκα, όμορφη, με κοτίδα, η οποία διοικεί ένα τάγμα περίπου εκατό κοριτσιών, κάπου κοντά στη γραμμή του μετώπου. Καθώς φτάνουμε, την αιγλή, οι στρατιωτίνες γυμνάζονται. Εκείνη μας οδηγεί σε ένα κτίριο όπου βρίσκονται λίγες συντροφισσές της με τα καλάνσικοφ στο έδαφος. Καθόμαστε σε ένα χαλί και η ξεναγός μας αφηγείται πώς βίωσε η μονάδα της την τουρκική εισβολή. Τον θόρυβο των αεροπλάνων που υποστήριζαν την προώθηση των δολοφόνων, των χειραίων δυνάμεων που έρχονταν από το Αφρίν. Τις δύο τραυματισμένες που πήγαν να μαζέψουν από τον δρόμο, ανάμεσα σε εχθρικά πυρά. Εκείνη τη μικρή ηρωίδα που σκοτώθηκε από κοντινή απόσταση σε πρόστιο του Τελ Αμπίαντ και εξακολουθεί να τις στοιχειώνει. Κι ύστερα, τη στιγμή που κατάλαβαν ότι οι Αμερικανοί όντως θα έφευγαν και ότι έπρεπε να υποχωρήσουν για να διασώσουν ό,τι μπορούσε να σωθεί από την Κομόνα της Ροτζάβα και ίσως, μια μέρα, να περάσουν στην αντεπίθεση. Αναλογίζομαι εκείνες τις ένοπλες γυναίκες οι οποίες, στην Ιλντά, προστάτευαν τις πόλεις. Σκέφτομαι την Πενθεσίλεια, τη βασίλισσα των Αμαζόνων, η οποία ερωτεύεται τον Αχιλλέα, τον αντιμετωπίζει σε μονομαχία και, σύμφωνα με την εκδοχή του Χάινριχ φον Κλάιστ, τον σκοτώνει. Η διαφορά με τον μύθο είναι ότι αυτές οι νέες γυναίκες δεν ερωτεύονται τον εχθρό τους ούτε κανέναν άλλο. Έχουν παντρευτεί το συριακό Κουρδιστάν, τη Ροτζάβα, όπως οι μοναχές έχουν παντρευτεί τον Χριστό. Ούτε σαγήνη ούτε πάθος. Ο κοσμικός πουριτανισμός ενός λαού της Αντιγόνης που κάνει νικητρί για τους 11.000 νεκρούς του πολέμου εναντίον του Ισλαμικού Κράτους και, τώρα, εναντίον του Ερντογάν.

Ο ρόλος του δολοφονηθέντος Κασέμ Σουλεϊμανί

Στην άλλη όχθη του Τίγρη, στο ιρακινό Κουρδιστάν, το Ισλαμικό Κράτος έχει επανεμφανισθεί. Βρισκόμαστε 40 χλμ. βόρεια του Αρμπίλ, κάτω από την οροσειρά Καρατσόκ, από όπου οι φιλοϊρανικές πολιτοφυλακές του στρατηγού Σουλεϊμανί εκδίωξαν τους Κούρδους. Το Ι.Κ. βρίσκεται εκεί, σε απόσταση 800 μέτρων από τις κουρδικές θέσεις. Βλήμα όλμου προσγειώθηκε εδώ πριν από μία ώρα, ενώ βολή ελεύθερου σκοπευτή ακούστηκε να χτυπάει τη στέγη του στρατώνα. Πριν πέσει η ομίχλη, βλέπουμε δύο «ύποπτα» αγροτικά αυτοκίνητα που κινούνται στον ερημικό δρόμο. Ο στρατηγός Σιρουνάν Μπαρζανί δεν μοιάζει να εκπλησσεται. Γνώριζε άλλωστε ότι οι τζιχαντιστές θα έσπευδαν να αναπληρώσουν το κενό που άφησε πίσω της η υποχρεωτική

αναδιπλωση των Κούρδων. Αυτός ο τυχοδιώκτης μεγιστάνας, πρόεδρος και ιδρυτής της κρατικής εταιρείας τηλεπικοινωνιών, περνάει πάλι τις νύχτες του ανάμεσα στους άνδρες του, φυλώντας σκοπιά απέναντι στους βαρβάρους.

Αυτόν τον δημοκρατικό ηρωισμό θαύμασα στους Πεσμεργκά, μια στρατιά ένοπλων πολιτών, όπου οι άρχοντες της περιοχής του Μπαρζάν ανακατεύονται με τους άκληρους γεωργούς σε μια χαρούμενη ατμόσφαιρα συναδέλφωσης.

Η ταινία

Η ιδέα μου αυτή έλαβε άραξη την έγκριση της Ουάσιγκτον; Ή μήπως η προβολή της ταινίας μου «Πεσμεργκά» στη χριστιανική συνοικία του Αρμπίλ, Ανκάρου, αποτελούσε πρωτοβουλία του γε-

Τα εδάφη από τα οποία τους εκδίωξαν οι φιλοϊρανικές πολιτοφυλακές καταλήφθηκαν από άνδρες του Ισλαμικού Κράτους.

νικού προξένου των ΗΠΑ στο ιρακινό Κουρδιστάν, Στιβ Φέιγκιν; Ουδέποτε θα το μάθω. Αυτό που δεν αμφισβητείται, όμως, είναι η συγκίνηση του κοινού στις πιο δραματικές στιγμές της ταινίας: Ο νεαρός στρατηγός με τα κατάλευκα μαλλιά, που σκοτώνεται από σφαίρα του Ι.Κ., ο καμεράμάν μου, Αλα Ταγέμπ, που διέλυσε τον ώμο του αφού πάτησε σε νάρκη, και

ο λόχος γυναικών που εξαπολύει επίθεση εναντίον του φράγματος της Μοσοούλς. Ξέρω ότι στην αίθουσα βρίσκονται Αμερικανοί διοικητές των ειδικών δυνάμεων, στελέχη της CIA και επαγγελματίες διπλωμάτες. Όλοι συνεδητοποιούν, όμως, ότι έχουν το αίμα των Κούρδων στα χέρια τους και ότι η αμερικανική δημοκρατία, το έθνος του Πέρσινγκ και του Πάτον, πρόδωσε τα ιδεώδη του.

Ο Μασούντ Μπαρζανί ήταν ακόμη πρόεδρος, προτού περάσει τη σκυτάλη στον ανιψιό του, Νετισορβάν, μετά το παράνομο δημοψήφισμα. Τον ξαναβρίσκω στο ανάκτορο, όπου είχα τότε προσέλθει για να ζητήσω, όπως ένας Ντε Γκωλ από έναν Αϊζενχάουερ, την αποστολή κουρδικής μεραρχίας, η οποία θα εισερχόταν στην κατειλημμένη από το Ισλαμικό Κράτος

Μοσοούλη. Ο Μπαρζανί συνεχίζει να απολαμβάνει μεγάλο κύρος.

Διηγείται, όμως, με πικρία την ιστορία της μάχης του Αλτον Κουπρί, όπου ένας διοικητής του, όπως ένας σύγχρονος Λεωνίδας στις Θερμοπύλες, αντιστάθηκε στην προέλαση φάλαγγας Ιρακινών πολιτοφυλάκων, παισιωμένων από Ιρανοούς Φρουρούς της Επανάστασης, με επικεφαλής τους τον δολοφονηθέντα Κασέμ Σουλεϊμανί. Ο Μπαρζανί διηγείται επίσης την άγνωστη στη Δύση μάχη της Σίλα, όπου οι κουρδικές δυνάμεις κατέστρεψαν 57 τεθωρακισμένα οχήματα. Όπως οι στρατηγοί του γαλλικού επαναστατικού στρατού στο Βαλμί, της ιοραπλινής Τσαχάλ και της νεαρής σοβιετικής δημοκρατίας, ο Μπαρζανί δεν υπέκυψε απέναντι σε πανίσχυρο αντίπαλο.

«Πόσες γενιές θα κουβαλούν αυτό το φορτίο;»

Η σκηνή θα μπορούσε να είναι βγαλμένη από το μυθιστόρημα «Η Ερημος των Ταρτάρων» του Ντίνο Μπουτζάτι. Βρισκόμαστε τρεις ώρες στον δρόμο ανατολικά του Αρμπίλ, κοντά στα ιρανικά σύνορα.

Εδώ αρχίζει το ιρανικό Κουρδιστάν, που ονομάζεται Ροτζελάτ και φυλάσσεται από εξόριστους μαχητές, που υπηρετούν υπό τα χρώματα των Πεσμεργκά.

Διάσπαρτοι σε σεληνιακό τοπίο, κρυμμένοι σε πέτρινα φυλάκια με απαρχαιωμένο οπλισμό, μία κούφτα ανδρών βρίσκεται σε διαρκή ετοιμότητα και προσεύχεται εδώ και σαράντα χρόνια για την κατάρρευση του καθεστώτος των μουλάδων.

Αυτοί οι αντάρτες των μετόπισθεν, που δεν σταματούν να προετοιμάζονται για μία επίθεση που δεν πραγματοποιείται ποτέ, είναι από τους πλέον σκληροτράχηλους Πεσμεργκά. Η ατελείωτη αναμονή, όμως, τους έχει εξαντλήσει, κάνοντάς τους να μοιάζουν περισσότερο με στυλίτες, ακίνητους στον χρόνο και στις εποχές.

Ξαφνικά, η έρημος των Ταρτάρων, τελειώνει. Οι Ιρανοί Παυσταράν, από την άλλη πλευρά, εξουθενωμένοι από τους επίμονους αυτούς αντιστασιακούς και τις εξορμήσεις τους, αποφασίζουν να χτυπήσουν και εξαπολύουν, όπως έκαναν και τον περασμένο χρόνο, τρεις πυραύλους που

συντρίβονται εδώ στην Κόγια, στο αρχηγείο των Κούρδων. Βρισκόμαστε στο μικρό δωμάτιο του εκτελεστικού γραφείου του κόμματος, που συνεδριάζει σήμερα. Στην περυσινή επίθεση, τα στελέχη πρόλαβαν να αναζητήσουν κα-

Διάσπαρτοι σε σεληνιακό τοπίο, κρυμμένοι σε πέτρινα φυλάκια με απαρχαιωμένο οπλισμό, μία κούφτα ανδρών βρίσκεται σε διαρκή ετοιμότητα.

ταφύγιο μετά το πρώτο πλήγμα, ενώ ο δεύτερος και ο τρίτος πυραύλος κατέστρεφαν το κτίσμα. Ο γενικός γραμματέας, Χαλίντ Αζίζι, σώθηκε από θαύμα, καθώς καθυστέρησε μερικά λεπτά προσφέροντας βοήθεια σε τραυματία. Μου δείχνει στον τοίχο τις φωτογραφίες των νεκρών, καθώς και ορισμένα από τα προσωπικά τους αντικείμενα που εκτίθενται σε προθήκη.

Οι Κούρδοι είναι ένας ξεχασμένος λαός. Αυτοί οι Κούρδοι, όμως, είναι οι πιο ξεχασμένοι από τους ξεχασμένους.

Στον δρόμο της επιστροφής, σε ένα χωριό στην πλαγιά του βουνού, πέφτουμε πάνω σε αυτοσχέδιο παζάρι, όπου μπορεί κα-

Στην περιοχή Μπαρζάν του Ιράκ, στους Κούρδους μαχητές Πεσμεργκά υπηρετούν πλάι πλάι οι άρχοντες της περιοχής με τους άκληρους γεωργούς.

Ο Μασούντ Μπαρζανί (αριστερά), πρώην πρόεδρος του ιρακινού Κουρδιστάν, συνεχίζει να διαθέτει κύρος ανάμεσα στους συμπατριώτες του.

νει να αγοράσει ηλεκτρονικούς υπολογιστές, κονσέρβες, φάρμακα, είδη σπιτιού και μωρουδιακές πάνες. Εκεί, κάθε κάτοικος

να επιβιώσει. Άνδρες κάθε ηλικίας στοιβάζουν πακέτα σε παλιά οχήματα, που θα πάρουν τον δρόμο για τα ορεινά χωριά.

Οι δεκάδες χιλιάδες λαθρέμποροι θα διασχίσουν, όμως, με τα πόδια την οροσειρά του Ζάγκρου, κουβαλώντας την πραγματία στις πλάτες τους.

Η τόλμη τους να αντιμετωπίσουν τα παγωμένα μονοπάτια και τους Ιρανούς συνοριοφύλακες, που πυροβολούν χωρίς προειδοποίηση, μου θυμίζουν τους Βόσνιους που ανεφοδίαζαν το Σεράγεβο από το όρος Ιγκμαν ή τα μέλη των Διεθνών Ταξιαρχιών που διέσχιζαν τα Πυρηνία για να πολεμήσουν στο πλευρό της Ισπανικής Δημοκρατίας. Ένας από

αυτούς, που άφησε τον γιο του νεκρό στο χιόνι στις αρχές του χειμώνα, μου λέει: «Τα παιδιά των παιδιών μου και τα δικά τους παιδιά, θα είναι άραγε καταδικασμένα σε μία τέτοια ζωή μυρμηγκιού; Θα συνεχίσουν να ζουν και να πεθαίνουν για αυτά τα κομμάτια πλαστικού και αυτά τα χαρτόνια; Πόσες γενιές θα χρειαστούν για να πάψουν να κουβαλούν αυτό το φορτίο;».

Το κουρδικό έθνος πλήρωσε ακριβά την αντοχή του και το όνειρό του για ένα ανεξάρτητο Κουρδιστάν, ελεύθερο και χωρίς σύνορα. Είναι ώρα να δικαιωθεί.

* Ο Μπερνάρ-Ανρί Λεβί είναι Γάλλος συγγραφέας και φιλόσοφος.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέριπτο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιπποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνος 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Το άγνωστο τμήμα της ανεξαρτησίας

Ο Χάρι και η Μέγκαν πήραν την έγκριση της βασίλισσας Ελισάβετ, αλλά τα προβλήματα της απόφασής τους τώρα ανακύπτουν

Θετική έκβαση είχε η ιστορική Διάσκεψη του Σάντριχχαμ, που πραγματοποιήθηκε το απόγευμα της περασμένης Δευτέρας στη βασιλική έπαυλη στο Νόρφολκ, όταν η βασίλισσα Ελισάβετ, ο πρωτότοκος γιος της, διάδοχος του βρετανικού θρόνου, πρίγκιπας Κάρολος, και ο μεγαλύτερος γιος του πρίγκιπας Ουίλιαμ συνομίλησαν με τον δούκα του Σάσεξ, πρίγκιπα Χάρι.

Στόχος της συνάντησης η εξεύρεση βιώσιμης λύσης για τους μελλοντικούς ρόλους του πρίγκιπα Χάρι και της συζύγου του, Μέγκαν Μαρκλ, μετά τη θύελλα που προκλήθηκε από την αιφνίδια ανακοίνωσή τους ότι θα αποσυρθούν από τα επίσημα βασιλικά τους καθήκοντα και θα μοιράζουν τον χρόνο τους μεταξύ Βρετανίας και Καναδά, όντας οικονομικώς ανεξάρτητοι, προκειμένου να χαράζουν έναν νέο δρόμο στον θεσμό.

Παρότι πηγές των ανακτόρων ανέφεραν ότι η 93χρονη βασίλισσα ήταν εξοργισμένη από τη συμπεριφορά του εγγονού της, καθώς παράκουσε την παράκλησή της να περιμένει πριν δημοσιοποιήσει τη βούλησή του, μετά την ολοκλήρωση της 90λεπτης συνάντησης στο Σάντριχχαμ, η Ελισάβετ έδωσε την ευλογία της, τονίζοντας σε μία λιτή ανακοίνωση ότι «η βασιλική οικογένεια σέβεται και κατανοεί την επιθυμία του Χάρι και της Μέγκαν να αποσυρθούν και να ζήσουν μια πιο ανεξάρτητη ζωή, αν και θα παραμείνουν πολύτιμο μέρος της οικογένειας».

Επίσης, τόνισε ότι θα υπάρξει μία μεταβατική περίοδος κατά την οποία ο πρίγκιπας Χάρι, η σύζυγός του Μέγκαν Μαρκλ και ο γιος τους Άρτσι, που γεννήθηκε στις 6 Μαΐου του 2019, θα μοιράζουν τον χρόνο τους μεταξύ Καναδά και Βρετανίας, τονίζοντας ότι «ο Χάρι και η Μέγκαν κατέστησαν σαφές ότι δεν θέλουν να στηρίζονται σε δημόσιους πόρους στη νέα τους ζωή».

Σήμερα ο πρίγκιπας Χάρι λαμβάνει από το Δουκάτο της Κορνούολης, που ανήκει στον πατέρα του, πρίγκιπα Κάρολο, 2,3 εκατ. λίρες ετησίως. Σύμφωνα με

Οι Βρετανοί φορολογούμενοι καταβάλλουν βασιλική χορηγία προς τα μέλη της βρετανικής βασιλικής οικογενείας προκειμένου να στηρίξουν οικονομικά την τέλεση των επίσημων καθηκόντων της μοναρχίας. Ως αντάλλαγμα η βασίλισσα παραδίδει τα εισοδήματα από τις γαίες του Στέμματος (The Crown Estate) στην κυβέρνηση.

ΠΗΓΕΣ: Sovereign Grant Annual Report and Accounts, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι Βρετανοί πιστεύουν ότι δεν πρέπει πλέον να πληρώνουν οι φορολογούμενοι για τη φύλαξή τους, αντιδράσεις υπάρχουν και στον Καναδά.

πληροφορίες, ο πρίγκιπας Κάρολος στο Σάντριχχαμ ενημέρωσε τον μικρότερο γιο του ότι δεν έχει ανεξάντλητες πηγές πλούτου. Βέβαια η απόφαση των δούκων του Σάσεξ να «χαράζουν νέο δρόμο» και να γίνουν οικονομικώς ανεξάρτητοι τους επιτρέπει να συνάψουν εμπορικές συμφωνίες με το «λογότυπο» Sussex Royal, που σύμφωνα με τους ειδικούς πιθανώς αξίζει περισσότερο από 400 εκατ. στερλίνες.

Αν και είναι εξαιρετικά σπάνιο να προβαίνει σε ανακοίνωση η ίδια η βασίλισσα, οι αναλυτές που έχουν καλή γνώση της βασιλικής εθιμοτυπίας, εντυπωσιάστηκαν από το γεγονός ότι η Βρετανή μοναρχία δεν χρησιμοποίησε τους επίσημους τίτλους ευγενείας του ζευγαριού (δούκας και δούκισσα του Σάσεξ) αλλά τα μικρά τους ονόματα, γεγονός που οδήγησε κάποιους, πιθανώς όχι τους πιο ψυχραιμούς, να θεωρήσουν ότι πιθανώς το νεαρό ζευγάρι θα αποστερηθεί τους τίτλους ευγενείας στη νέα του ζωή.

Και η βρετανική κοινή γνώμη αντέδρασε έντονα στην απόφαση του ζευγαριού. Δημοσκοπήσι της βρετανικής εφημερίδας Daily Mail διαπίστωσε ότι 76% των Βρετανών πιστεύουν ότι ο Χάρι και η Μέγκαν, όταν θα πάνε να εκτελούν βασιλικά καθήκοντα, θα πρέπει να θυσιάσουν

την προστασία που τους παρέχει η Μητροπολιτική Αστυνομία του Λονδίνου, ενώ το 73% πιστεύει ότι δεν πρέπει να εξακολουθήσει να πληρώνει ο Βρετανός φορολογούμενος το κόστος της φύλαξής τους.

Πολλές οι εκκρεμότητες

Μπορεί να έγινε το πρώτο βήμα για την ανεξαρτητοποίηση του πρίγκιπα Χάρι και της Μέγκαν Μαρκλ, αλλά ακόμα πολλά θέματα εκκρεμούν για τη μελλοντική τους ζωή.

Ένα από αυτά είναι και η τύχη του Frogmore Cottage, της κατοικίας των δούκων του Σάσεξ, που τους δάνεισε η βασίλισσα και ανακαινίστηκε πλήρως με δαπάνη 2,4 εκατ. στερλινών των Βρετανών φορολογούμενων. Το ζευγάρι επιθυμεί να τη διατηρήσει ως βάση του στη Βρετανία. Όπως φαίνεται, η μετοίκισ

των γαλαζοαίματων στον Καναδά, έστω και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, δεν θα είναι απρόσκοπτη ούτε στρωμένη με ρόδα. Ο πρωθυπουργός της χώρας, Τζάστιν Τριντό, τόνισε σε τηλεοπτική του συνέντευξη ότι μένουν να επιλυθούν πολλά ζητήματα, όπως η φορολόγηση του ζευγαριού και η κάλυψη κάποιων εξόδων τους από τον Καναδό φορολογούμενο.

Δημοσίευμα των New York Times ανέφερε ότι μπορεί η γιαγιά του πρίγκιπα Χάρι να είναι η επίσημη αρχηγός κράτους του Καναδά, αλλά το νεαρό ζευγάρι δεν θα πρέπει να περιμένει προνομιακή μεταχείριση, όσο θα διαβιώνει εκεί, για τη φορολόγηση, τις άδειες παραμονής, ακόμα και το πώς θα επιλέξει να ονομάζεται. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι οι δούκες του Σάσεξ δεν θα πρέπει να περιμένουν μεταχείριση VIP

από τις καναδικές υπηρεσίες μετανάστευσης, καθώς δεν υπάρχει νομοθεσία που να επιβάλλει την αυτόματη χορήγηση καναδικής υπηκοότητας στα μέλη της βρετανικής βασιλικής οικογένειας. Μπορούν, ωστόσο, να επισκέπτονται τη χώρα, χωρίς προηγούμενη έγκριση, και να παραμένουν εκεί ως επισκέπτες.

Πιθανώς η καναδική κυβέρνηση να τους χαρακτηρίσει ως άτομα που μπορούν να φέρουν στον Καναδά σημαντικά οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη, κάτι που γίνεται συνήθως με διαπρεπείς επιστήμονες, καλλιτέχνες ή λογοτέχνες, διευκολύνοντάς τους στην απόκτηση δικαιώματος μόνιμης κατοικίας.

Δυσθυμία

Παρότι οι επισκέψεις στη χώρα του πρίγκιπα Καρόλου, πατέρα του Χάρι και διαδόχου του βρετανικού θρόνου, προσέλιкуσαν μεγάλα και ενθουσιώδη πλήθη, δεν είναι λίγοι οι Καναδοί που δυσθυμούν στην ιδέα της μόνιμης εγκατάστασης ενός μέλους της βασιλικής οικογένειας. Ενδεικτικά η εφημερίδα Globeand Mail του Τoronto, που παραδοσιακά στηρίζει τον θεσμό της μοναρχίας, δημοσίευσε εκτενές κύριο άρθρο με το οποίο καλούσε την κυβέρνηση να ενημερώσει το ζευγάρι ότι δεν μπορεί να μετεγκατασταθεί, έστω παροδικά, στον Καναδά. «Είστε καλοδεχούμενοι να επισκεφθείτε τη χώρα, αλλά όσο είστε μέλη της βασιλικής οικογένειας, ο Καναδάς δεν μπορεί να σας επιτρέψει να εγκατασταθείτε, καθώς κάτι τέτοιο δεν συνάδει με τη φύση της σχέσης του Καναδά και της Βρετανίας, του Καναδά και του Στέμματος», ανέφερε το άρθρο.

Ενα θέμα που φαίνεται να απασχολεί ιδιαίτερα τους Καναδούς είναι το ποιος θα καλύπτει το κόστος των υπηρεσιών ασφάλειας του Χάρι, της Μέγκαν και του Άρτσι.

Τέλος, τη βεβαιότητα ότι η βασιλική οικογένεια θα μπορέσει να επιλύσει την κρίση εξέφρασε ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Μπόρις Τζόνσον.

A.P., REUTERS

Στα χαρακώματα οι γερουσιαστές ενόψει της δίκης Τραμπ

Οι συγκρίσεις με την περίπτωση Κλίντον

Του **CARL HULSE**
THE NEW YORK TIMES

Ηρθε επιτέλους η ώρα της Γερουσίας. Και αν η πρόσφατη ιστορία αποτελεί ένα ασφαλές προηγούμενο, η παραπομπή του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ θα είναι μία επίδειξη πόλωσης μεταξύ των δύο κομμάτων που θα κάνει το αντίστοιχο κλίμα της εποχής Κλίντον να μοιάζει ως περίοδος πολιτικής αρμονίας.

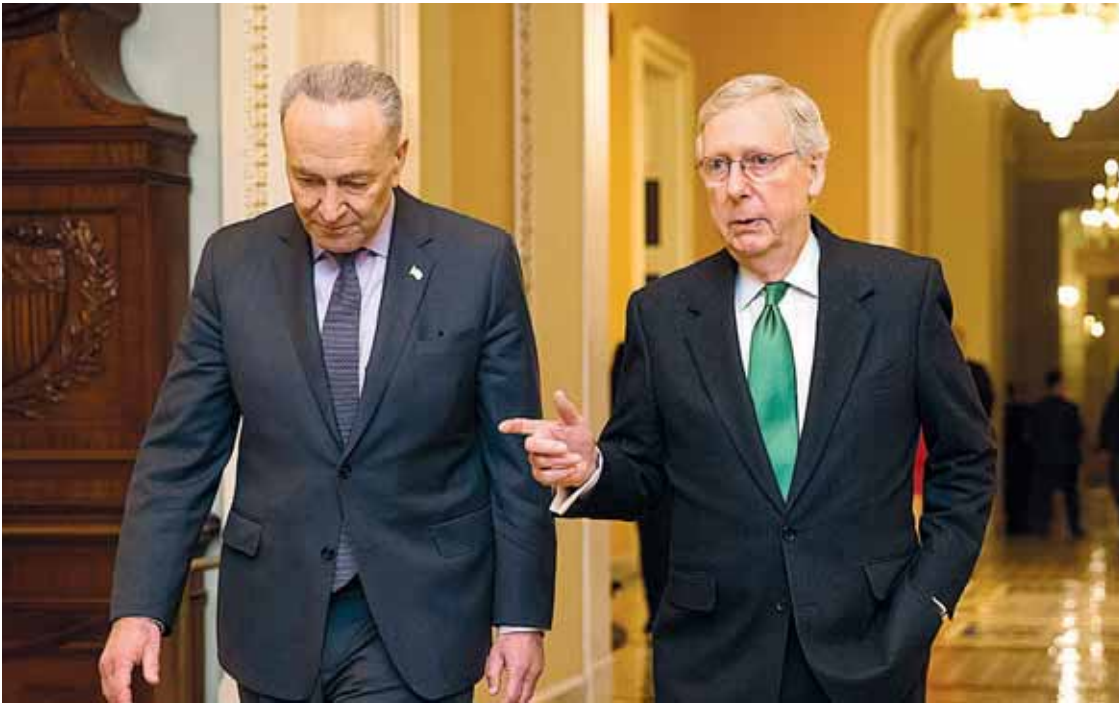
Ενώ οι Δημοκρατικοί και οι Ρεπουμπλικανοί κατάφεραν ομόφωνα να συνηνοηθούν πώς να ξεκινήσουν τη δίκη του προέδρου Μπιλ Κλίντον το 1999, τα δύο κόμματα και οι ηγέτες τους είναι βαθιά διασπασμένοι σήμερα πώς να προχωρήσουν, ακόμη και αν η δίκη είναι νόμιμη. Πάνω από την αντιπαράθεση επικρέμαται μία δεκαετία συγκρούσεων στη Γερουσία με συνεχή εμπόδια στην ψήφιση νομοσχεδίων, σκληρές μάχες στις ακρόασεις για την επικύρωση υποψηφίων και νομοθετική αδράνεια καθώς οι ηγέτες της Γερουσίας φοβούνται ότι οι ψηφοφορίες θα μπορούσαν να υπονομεύσουν την επανεκλογή υποψηφίων.

Η δίκη Τραμπ παρέχει την ευκαιρία στους γερουσιαστές να δείξουν ότι ο θεσμός μπορεί ακόμη να

αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και να υπερβεί τις άγριες διαμάχες μεταξύ των κομμάτων σε μία στιγμή συνταγματικής βαρύτητας.

Δεν υπάρχουν, όμως, πολλά περιθώρια αισιοδοξίας όσο ο γερουσιαστής, Μιτς Μακόνελ, επικεφαλής της πλειοψηφίας στο Σώμα, έχει εκφράσει επανειλημμένως τη βαθιά απογοήτευσή του για τις διαδικασίες της Βουλής και τη συμπεριφορά των πολιτικών του αντιπάλων, μία άποψη που συμμερίζονται οι περισσότεροι Ρεπουμπλικανοί συνάδελφοί του. «Είχαμε μία κακή αρχή, η οποία δεν υπαγορεύει όμως το τέλος», σχολιάζει ο Κεντ Κόνραντ, πρώην Δημοκρατικός γερουσιαστής από τη Βόρεια Ντακότα, ο οποίος συμμετείχε στη δίκη για την παραπομπή του Κλίντον. «Θα μπορούσαν κάποιοι άνθρωποι να πάθουν κρίση συνείδησης και να συνειδητοποιήσουν ότι η Ιστορία θα τους κρίνει με βάση τη στάση τους», συμπληρώνει. Εκείνοι, εντός και εκτός Γερουσίας, λένε ότι η ατμόσφαιρα δικασμού έχει επιδεινωθεί πολύ από την εποχή Κλίντον.

Παρ' όλα αυτά, οι δύο ηγέτες της Γερουσίας, ο Ρεπουμπλικανός Τρεντ Λοτ και ο Δημοκρατικός Τομ Ντασλ, κατάφεραν να συμφωνήσουν σε μία διαδικασία, την οποία

Ο **Ρεπουμπλικανός** γερουσιαστής Μιτς Μακόνελ (δεξιά), επικεφαλής της πλειοψηφίας στο σώμα, και ο ομόλογός του Τσακ Σούμερ (αριστερά) των Δημοκρατικών δεν μπορούν να συνηνοηθούν για τους βασικούς κανόνες της δίκης.

Η διαμάχη Ρεπουμπλικανών - Δημοκρατικών και η ελπίδα ότι θα σταθεί ο θεσμός στο ύψος των περιστάσεων.

η Ολομέλεια της Γερουσίας θεωρησε αποδεκτό εφαιτήριο. Οι γερουσιαστές συμμερίζονταν τις ευθύνες τους παρά την κοινή πεποίθηση ότι ο Κλίντον δεν θα καθαριστεί αλλά και την οξυτάτη διαφωνία για την ορθότητα των κατηγοριών εις βάρος του – συνθήκες που μοιάζουν αρκετά με τις σημερινές.

«Όσο παλαβή κι αν ήταν η πα-

ραπομπή Κλίντον, η διαχείρισή της ήταν σε γενικές γραμμές εξαιρετικά αξιοπρεπής», αναφέρει από την πλευρά του ο Ρας Φίνγκολντ, πρώην γερουσιαστής των Δημοκρατικών, ο οποίος ήταν ο μοναδικός Δημοκρατικός που ψήφισε μαζί με τους Ρεπουμπλικανούς κατά της πρότασης να απορριφθούν οι κατηγορίες για την παραπομπή εις βάρος του Κλίντον. «Η δίκη είχε θεωρηθεί συνολικά δίκαιη», λέει.

Στον αντίποδα, ο Μακόνελ και ο Δημοκρατικός ομόλογός του, Τσακ Σούμερ από τη Νέα Υόρκη δεν βρίσκονται σε συνεννόηση για τους βασικούς κανόνες της δίκης Τραμπ. Αντ' αυτού, ο Μακόνελ σκοπεύει την επόμενη εβδομάδα να θέσει τις παραμέτρους με αμι-

γώς ρεπουμπλικανικές ψήφους αν αυτό χρειαστεί, αφήνοντας για αργότερα κάποια από τα σοβαρότερα ερωτήματα, συμπεριλαμβανομένης της κλήσης μαρτύρων όπως ζητούν οι Δημοκρατικοί. Η γερουσιαστής Σούζαν Κόλινς, Ρεπουμπλικανή από το Μέιν, η οποία ζητεί να παρμείνει ανοικτό το ενδεχόμενο κλήσης μαρτύρων στη δίκη, λέει ότι ασκεί πιέσεις στον Μακόνελ να το κάνει, εν μέρει εξαιτίας της εμπειρίας της στη δίκη Κλίντον το 1999 και της επιθυμίας της να τιμήσει τη μοναδική υποχρέωση της Γερουσίας ως προς την παραπομπή. «Τυχαίνει να πιστεύω στον όρκο και πιστεύω στη δημιουργία προηγούμενου, γι' αυτό το κάνω», εξηγεί η Κόλινς.

Καταγγελίες

Ο **Μακόνελ** έχει επανειλημμένως καταγγείλει τη διαδικασία στη Βουλή ως βεβιασμένη και αδύναμη, αποδοκιμάζοντας τις μεθόδους της προέδρου της Βουλής, Νάνσι Πελόσι, και αμφισβητώντας τα κίνητρα του Σούμερ. Σύμφωνα με τους Ρεπουμπλικανούς, ο ηγέτης της μειοψηφίας στη Γερουσία χρησιμοποιεί τη δίκη για την παραπομπή του Τραμπ για να υπονομεύσει τους δοκιμαζόμενους Ρεπουμπλικανούς, όπως ο Κόρι Γκάρντνερ του Κολοράντο και η Κόλινς, σε μια προσπάθεια να αρπάξουν τον έλεγχο της Γερουσίας από τους Ρεπουμπλικανούς τον Νοέμβριο. «Ο ηγέτης των Δημοκρατικών στη Γερουσία έχει πει ότι όσο προσπαθεί να εκμεταλλευθεί τη δίκη για να πλήξει τις πιθανότητες επανεκλογής ορισμένων Ρεπουμπλικανών, το κόμμα του κερδίζει. Αυτή είναι όλη η ιστορία», είπε ο Μακόνελ. Οι Δημοκρατικοί ενοχλούνται στην υπόνοια ότι παίζουν μικροπολιτικά παιχνίδια και διατείνονται πως ο Τραμπ έθεσε σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια, αναβάλλοντας την αποστολή στρατιωτικής βοήθειας στην Ουκρανία με αντάλλαγμα την πίεση για έρευνα εις βάρος πολιτικού του αντιπάλου.

A.P. / SCOTT APPLEWHITE

Επανάσταση στην ακτινολογική αντιμετώπιση του καρκίνου

Πλησιάζει η ώρα που οι καρκινοπαθείς θα μπορούν να υπόκεινται σε ακτινοθεραπεία λίγων δευτερολέπτων, αντί εβδομάδων, που απαιτούν οι συμβατικές μέθοδοι αντιμετώπισης του καρκίνου με ακτίνες. Σε νέα μελέτη, που δημοσιεύθηκε στην ιατρική επιθεώρηση International Journal of Radiation Oncology, Biology, and Physics, ερευνητές του Αντικαρκινικού Κέντρου Εϊμπραμσον του Πανεπιστημίου της Πενσιλβάνια, εξηγούν πώς αξιοποίησαν ακτινοβολία πρωτονίων για να παραχθεί η κατάλληλη δόση, ικανή να προσφέρει σε καρκινοπαθή την πλήρη θεραπεία του σε μία μοναδική και ταχύτατη συνεδρία. Η νέα μέθοδος, γνωστή ως ακτινοθεραπεία FLASH, μπορεί να οδηγήσει σε επανάσταση της αντικαρκινικής θεραπείας και ογκολογίας. Οι ερευνητές διαπίστωσαν επίσης ότι η μέθοδος FLASH είναι εξίσου αποτελεσματική κατά των όγκων όσο και η συμβατική

Η μέθοδος FLASH πλήττει λιγότερο τους υγιείς ιστούς, χάρη στον μικρότερο χρόνο έκθεσής τους στην ακτινοβολία. «Είναι η πρώτη φορά που δημοσιεύεται μελέτη για τη χρήση πρωτονίων –αντί ηλεκτρονίων– στην παραγωγή ακτινοθεραπευτικής δόσης FLASH, χάρη σε ιατρικό επιταχυντή», λέει ένας εκ των συντακτών της μελέτης, ο διευθυντής του Θεραπευτικού Κέντρου Πρωτονίων, Τζέιμς Μετς, που συνεργάσθηκε στη δημοσίευση αυτή με τον Έλληνα καθηγητή Ερευνητικής Ογκολογίας, δρ Κωνσταντίνο Κουμμέντ. Ο δρ Μετς επισημαίνει ότι άλλες

ακτινοθεραπεία, ενώ πλήττει λιγότερο τους υγιείς ιστούς, χάρη στον μικρότερο χρόνο έκθεσής τους στην ακτινοβολία. «Είναι η πρώτη φορά που δημοσιεύεται μελέτη για τη χρήση πρωτονίων –αντί ηλεκτρονίων– στην παραγωγή ακτινοθεραπευτικής δόσης FLASH, χάρη σε ιατρικό επιταχυντή», λέει ένας εκ των συντακτών της μελέτης, ο διευθυντής του Θεραπευτικού Κέντρου Πρωτονίων, Τζέιμς Μετς, που συνεργάσθηκε στη δημοσίευση αυτή με τον Έλληνα καθηγητή Ερευνητικής Ογκολογίας, δρ Κωνσταντίνο Κουμμέντ. Ο δρ Μετς επισημαίνει ότι άλλες

Ακτινοθεραπευτής και φυσικός δοκιμάζουν πειραματική μέθοδο αντιμετώπισης του καρκίνου του ήπατος σε νοσοκομείο του Μονάχου.

ομάδες ερευνητών παρήγαγαν αντίστοιχες δόσεις αξιοποιώντας ηλεκτρόνια, τα οποία δεν διεισδύουν αρκετά βαθιά στο σώμα για να είναι αποτελεσματικά ως θεραπεία για όγκους σε εσωτερικά όργανα. Άλλες ομάδες δοκίμασαν τις ιδιότητες συμβατικών φωτονίων, αν και προς το παρόν οι θεραπευτικές συσκευές δεν έχουν τη δυνατότητα παραγωγής δόσεων κατάλληλου ενεργειακού φορτίου. Η μελέτη αυτή δείχνει ότι, μετά τις αναγκαίες τεχνικές αλλαγές, οι διαθέσιμοι επιταχυντές πρωτονίων μπορούν να παράγουν θεραπευτικά αποτελεσματικές δόσεις FLASH.

Η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου της Πενσιλβάνια αναγκάστηκε να σχεδιάσει και να δημιουργήσει νέες συσκευές για να παράγει θεραπευτική δόση ακτινοβολίας χάρη σε πρωτόνια, καθώς η ακριβής μέτρηση των δόσεων ραδιενέργειας ήταν αναγκαία για την πραγματοποίηση αποτελεσματικής

θεραπείας. «Καταφέραμε να αναπτύξουμε ειδικευμένα συστήματα στα ερευνητικά εργαστήρια για την παραγωγή δόσεων FLASH, αποδεικνύοντας ότι είμαστε ικανοί να ελέγξουμε τη δόση των πρωτονίων. Πραγματοποιήσαμε μεγάλο αριθμό πειραμάτων, τα οποία μας επέτρεψαν να καταγράψουμε τις επιπτώσεις της ραδιενέργειας FLASH, κάτι το οποίο ήταν αδύνατο στα υπάρχοντα εργαστήρια», λέει ο δρ Μετς.

Η ερευνητική ομάδα αποκάλυψε ότι έχει ήδη αρχίσει την εκπόνηση συγκεκριμένων σχεδίων για την πρακτική αξιοποίηση των ευρημάτων της σε κλινικές μελέτες, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων βημάτων με στόχο την εφαρμογή των συμπερασμάτων της μελέτης στις νοσοκομειακές ογκολογικές μονάδες. Επόμενη αποστολή της ομάδας είναι ο σχεδιασμός συσκευής κατάλληλης για ακτινοθεραπεία FLASH σε ασθενείς.

Λιγότερο σεξ, πρόωρη εμμηνόπαυση

Οι γυναίκες που έρχονται σε σεξουαλική συνεύρεση, τουλάχιστον μία φορά τον μήνα, έχουν μικρότερο κίνδυνο πρόωρης εμμηνόπαυσης συγκριτικά με εκείνες που δεν έχουν τόσο έντονη σεξουαλική ζωή, επισημαίνουν Βρετανοί ερευνητές. Ειδικότερα, οι επιστήμονες του τμήματος Ανθρωπολογίας του University College London (UCL), που έκαναν τη σχετική δημοσίευση στο περιοδικό «Royal Society Open Science» της βρετανικής Βασιλικής Εταιρείας Επιστημών, ανέλυσαν στοιχεία για σχεδόν 3.000 Αμερικανίδες, με μέση ηλικία 45 ετών, την εξέλιξη της υγείας των οποίων παρακολούθησαν επί δέκα χρόνια.

Ετσι διαπιστώθηκε ότι όσες έκαναν σεξ τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα ή πιο συχνά, είχαν κατά μέσον όρο 28% λιγότερες πιθανότητες να έχουν πρόωρη εμμηνόπαυση, σε σχέση με όσες είχαν σεξουαλική δραστηριότητα σπανιότερα από μία φορά τον μήνα. Για όσες έκαναν σεξ τουλάχιστον μία φορά το μήνα, η πιθανότητα πρόωρης εμμηνόπαυσης ήταν μειωμένη κατά 19%. «Αν μια γυναίκα δεν κάνει σεξ και δεν υπάρχει πιθανότητα εγκυμοσύνης, τότε το σώμα επιλέγει να μην επενδύσει στην ωορρηξία, καθώς κάτι τέτοιο δεν θα είχε νόημα», δήλωσε η ερευνήτρια Μέγκαν Αρνττ. Οπως, μάλιστα, επισημαίνει η ίδια, τα συμπεράσματα της μελέτης προσθέτουν βάρος στη θεωρία ότι η γυναικεία εμμηνόπαυση αρχικά εξελίχθηκε προκειμένου να αποτρέψει τις αναπαραγωγικές συγκρούσεις μεταξύ διαφορετικών γενεών θηλυκών και για να επιτρέψει στις πιο ηλικιωμένες γυναίκες να ενισχύουν την καλή κατάσταση της υγείας τους, φροντίζοντας τα εγγόνια τους. Οι γυναίκες, αζίζει να σημειωθεί, είναι πιο ευάλωτες στις ασθένειες κατά την περίοδο της ωορρηξίας, επειδή το ανοσοποιητικό τους σύστημα είναι κατεσταλμένο. Η εμμηνόπαυση, λένε οι ερευνητές, είναι αναπόφευκτη για όλες τις γυναίκες και δεν υπάρχει καμία συμπεριφορική παρέμβαση που μπορεί να αποτρέψει τη λήξη της αναπαραγωγικής ζωής. Τέλος, η πιο συνηθισμένη συχνότητα σεξουαλικής επαφής ήταν μία φορά την εβδομάδα (ποσοστό 64% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα). Εως το τέλος της δεκαετούς έρευνας, το 45% των γυναικών είχε μπει στην εμμηνόπαυση σε μέση ηλικία 52 ετών.

Δεν είναι ακόμη σαφές ο ακριβής βιολογικός μηχανισμός που συνδέει τη συχνότητα του σεξ με την ηλικία της εμμηνόπαυσης.

Αλλεργίες; Όσοι υποφέρετε, ξέρετε.

Οι κυριότερες μορφές αλλεργίας είναι η τροφική, η εισπνεόμενη (εποχιακή), από φάρμακα και από τσιμπήματα ζώων και εντόμων.

Το κοινό τους στοιχείο είναι η υπερβολική παθολογική αντίδραση του ανοσοποιητικού συστήματος σε μια αβλαβή/αθώα ουσία.

Τα συμπτώματα, οι τρόποι αντιμετώπισης και ελέγχου τους, αναλόγως και της έντασής τους, ποικίλουν, με την φαρμακευτική αγωγή να κρίνεται αναγκαία τις περισσότερες φορές.

Σε κάθε περίπτωση απευθυνθείτε στο γιατρό και στο φαρμακοποιό σας.

Είναι η υγεία σου. Δεν είναι παιχνίδι!

ΑΡΘΡΟ / Της **ΕΛΕΝΑΣ ΑΛΩΝΕΥΤΗ**

Πότε ένα παιδί χρειάζεται λογοθεραπεία;

Ο λόγος είναι μια σημαντική λειτουργία που δίνει την ικανότητα στο παιδί να επικοινωνεί, να εκφράζει τις επιθυμίες του, τα συναισθήματά του, να μαθαίνει να σκέφτεται και να οργανώνει τις σκέψεις του. Ο λόγος αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την κοινωνικοποίηση ενός ατόμου. Συνήθως οι γονείς των παιδιών με διάφορες παθολογίες (σύνδρομο, διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή κ.ά.), επισκέπτονται από μόνον τους λογοθεραπευτή. Από την άλλη, άλλα παιδιά επισκέπτονται λογοθεραπευτή ύστερα από ανησυχία που μπορεί να έχει ο παιδίατρος, ο δάσκαλος ή ακόμη και ο γονιός του παιδιού.

Όταν τα παιδιά φτάσουν στον λογοθεραπευτή, εκείνος πρέπει να αξιολογήσει το παιδί με διάφορες σταθμισμένες και μη σταθμισμένες μεθόδους αξιολόγησης, που θα του δώσουν τις πληροφορίες που χρειάζεται για να αποφασίσει, εάν το παιδί που έχει αξιολογήσει χρειάζεται να ενταχθεί σε ένα θεραπευτικό πρόγραμμα με βάση τις ανάγκες του. Η αξιολόγηση βοηθά τον λογοθεραπευτή να κατανοήσει τις ικανότητες αλλά και τις ελλείψεις του παιδιού και να δημιουργήσει ένα πρόγραμμα θεραπευτικής παρέμβασης εξατομικευμένο.

Συνήθως τα παιδιά χρειάζονται ένταξη σε προγράμματα λογοθεραπείας όταν: η ανάπτυξη της επικοινωνίας, του λόγου και της

ομιλίας είναι αισθητά αποκλίνουσα με βάση τη χρονολογική τους ηλικία ή ακόμη όταν οι δεξιότητες που αφορούν τη γλώσσα δεν είναι ικανές να καλύψουν τις ανάγκες που έχουν τα παιδιά για επικοινωνία. Συχνά παρατηρείται η πιθανότητα το παιδί να χρειάζεται λογοθεραπεία όμως το περιβάλλον του να μην το αντιλαμβάνεται. Ένα παιδί μπορεί να έχει ένα πλούσιο και ανεπτυγμένο λεξιλόγιο, καθαρό λόγο, να επικοινωνεί πολύ καλά με συνομήλικα άτομα αλλά και με μεγαλύτερα, η σύνταξη του να είναι ορθή, όμως, υπάρχει πιθανότητα το παιδί αυτό να κάνει μια συζήτηση που θα είναι εκτός θέματος. Μπορεί να απαντάει στις ερωτήσεις που του γίνονται, αλλά όχι στοχευμένα (να πλατειάζει), ή ακόμη να μη χρησιμοποιεί ορθά τον λόγο σε συγκεκριμένες καταστάσεις και περιβάλ-

λοντα (προβλήματα πραγματολογίας).

Όταν ο γονιός αποφασίσει να εντάξει το παιδί του σε πρόγραμμα λογοθεραπείας θα πρέπει να αναπτύχσει μια θεραπευτική σχέση μεταξύ παιδιού, οικογένειας και λογοθεραπευτή. Οι γονείς θα πρέπει να έχουν άμεση και λειτουργική επικοινωνία με τον λογοθεραπευτή. Να τον στηρίζουν και να τον κατανοούν και να νιώθουν άνετα να εκφράζουν τις διάφορές τους ανησυχίες. Το περιβάλλον του ατόμου αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της θεραπευτικής παρέμβασης, διότι ο γονιός, το παιδί και ο λογοθεραπευτής είναι συνοδοιπόροι στο ταξίδι αυτό. Εάν το περιβάλλον στηρίζει τον λογοθεραπευτή και το παιδί, τότε σίγουρα τα αποτελέσματα θα είναι αρκετά βελτιωμένα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως αυτό το άρθρο επικεντρώνεται μόνο στα παιδιά, χωρίς να σημαίνει πως είναι ο μόνος πληθυσμός που χρειάζεται λογοθεραπευτική βοήθεια. Σε άλλο άρθρο θα επικεντρωθούμε στο ποιοι είναι οι ενήλικες που χρήζουν λογοθεραπευτικής παρέμβασης και πώς ένα λογοθεραπευτής μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση διαφόρων παθολογιών.

Η κ. Έλενα Αλωνεύτη είναι λογοπαθολόγος, λογοθεραπεύτρια, BSc. elenaalonefti.sl@gmail.com

«Ανακούφιση» για τη διακοπή της κύησης

Στη συντριπτική πλειονότητά τους οι γυναίκες που υποβάλλονται σε άμβλωση δεν μετανoούν για την απόφασή τους. Αυτό είναι το συμπέρασμα έρευνας που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Social Science & Medicine. Οι επιστήμονες εξέτασαν 667 γυναίκες σε 21 αμερικανικές πολιτείες, επανειλημμένως μέσα σε μία πενταετία, καταγράφοντας τα συναισθήματά τους σχετικά με τη διακοπή της κύησης τους. Το 95% των γυναικών επέμεινε, καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας, ότι η απόφασή τους να υποβληθούν σε άμβλωση ήταν σωστή. Όταν ρωτήθηκαν αν νιώθουν συναισθήματα όπως λύπη, τύψεις, ανακούφιση, μετάνοια, θυμό ή ευτυχία για την απόφασή τους, οι περισσότερες δήλωσαν ότι ένιωθαν «ανακούφιση».

Όπως επισημαίνει η συντάκτρια της μελέτης, Κορίν Ρόκα, καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, στο Σαν Φρανσίσκο, «επί χρόνια επικρατούσε η αντίληψη ότι πρέπει να προστατέψουμε τις γυναίκες από τη συναισθηματική οδύνη της άμβλωσης. Δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι αυτό ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα». Η Ρόκα υπογραμμίζει ότι ο ισχυρισμός περί της συναισθηματικής οδύνης που προκαλεί η άμβλωση χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από τους πολέμιους της πρακτικής προκειμένου να περιορίσουν την πρόσβαση των γυναικών σε αυτήν.

Πολλές πολιτείες στις ΗΠΑ απαιτούν συνεδρίες συμβουλευτικής πριν από την άμβλωση και χρόνο αναμονής κατά τον οποίο η έγκυος ενημερώνεται για την αρνητική ψυχική επίδραση που θα έχει η άμβλωση. Τελευταία έχει εξαπολυθεί μία νέα εκστρατεία των αμερικανικών οργανώσεων που αντιτίθενται στις αμβλώσεις αλλά και συντηρητικών πολιτικών προκειμένου να εφαρμοστεί μία πολύ αυστηρή νομοθεσία για τις αμβλώσεις σε ολόκληρη την αμερικανική επικράτεια, ανατρέποντας ή ακόμη και καταργώντας την ιστορική απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, του 1973, με την οποία νομιμοποιήθηκαν οι αμβλώσεις. Η νέα μελέτη, ωστόσο, αποδεικνύει ότι οι γυναίκες που έχουν υποβληθεί στην επέμβαση συχνότερα νιώθουν μεικτά αισθήματα, όπως τύψεις και ταυτόχρονα ανακούφιση, ενώ «αρνητικά και θετικά αισθήματα που πυροδοτούνται από την επέμβαση ακολουθούν μειωτική τάση τα δύο χρόνια μετά την επέμβαση και σταθεροποιούνται αργότερα. Αντιθέτως, τα συναισθήματα για την ορθότητα της απόφασής τους παραμένουν σταθερά και ισχυρά».

Οι συντάκτες της πρόσφατης μελέτης επισημαίνουν ότι οι μελλοντικές έρευνες πρέπει να εστιαστούν στους μεμονωμένους παράγοντες που κάνουν τις γυναίκες να βιώνουν αρνητικά συναισθήματα και να μετανoούν για την άμβλωση, τονίζοντας ότι η συμβουλευτική, με επίκεντρο την άμβλωση, όποτε παρέχεται, οφείλει να βοηθά τη γυναίκα να διαχειριστεί και να ξεπεράσει το στίγμα της ιατρικής πράξης.

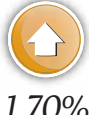
Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,64%

Χ.Α.
1,15%

Dow Jones

1,70%

Nasdaq

2,06%

Nikkei

1,25%

Dax

-0,49%

FTSE 100

0,15%

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Βάζει τέλος
σε ρυπογόνα
ορυκτά
έως το 2038
Σελ. 11

Πετρέλαιο

-0,91%

€/ \$

0,13%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Πληρώνουν ακριβά για να βρουν στελέχη

Υψηλότερους μισθούς προσφέρουν οι αμερικανικές βιομηχανίες στην προσπάθειά τους να δελεάσουν εξειδικευμένους επαγγελματίες που, για να γίνουν υπάλληλοί τους, πρέπει να μετακομίσουν από μεγάλη απόσταση. Οι ελλείψεις σε εξειδικευμένο προσωπικό είναι πολλές. **Σελ. 9**

ΠΕΜΠΤΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Ραγδαία η άνοδος τιμών κατοικιών στην Ελλάδα

Στην πέμπτη θέση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. βρίσκεται η ελληνική αγορά κατοικίας, με βάση τον ρυθμό ανόδου των τιμών το τρίτο τρίμηνο του 2019. Σύμφωνα με την Eurostat, μόνο η Λετονία, Σλοβακία, Λουξεμβούργο και Πορτογαλία κατέγραψαν ταχύτερο ρυθμό ανόδου των τιμών. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,56%	0,00%
Γερμανία	-0,22%	-0,04%
Γαλλία	0,04%	-0,02%
Ιταλία	1,43%	0,06%
Ισπανία	0,46%	0,01%
Ιρλανδία	0,03%	-0,04%
Ελλάδα	1,39%	0,03%
Ην. Βασίλειο	0,64%	-0,18%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Εβαλαν μπρος για πώληση ΜΕΔ 4,2 δισ.

Εως το καλοκαίρι Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική θα μειώσουν τα προβληματικά τους χαρτοφυλάκια

Οι δύο μεγάλες τράπεζες, Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική, βρίσκονται στη δεύτερη και τελική φάση για διάθεση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους. Οι διαδικασίες της πρώτης φάσης για πώληση των δανείων και των

δύο τραπεζών ολοκληρώθηκαν πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων, ενώ οι ομάδες που είναι υπεύθυνες γι' αυτό το –μεγαλεπήβολο ομολογουμένως– πρότζεκτ έχουν πιάσει ξανά δουλειά μετά το χριστουγεννιάτικο

«μούδιασμα». Η Τράπεζα Κύπρου έχει «ξεχωρίσει» ένα προβληματικό χαρτοφυλάκιο 2,7 δισ. ευρώ, ενώ η Ελληνική Τράπεζα ένα χαρτοφυλάκιο 1,5 δισ. ευρώ. Και οι δύο τράπεζες αναμένεται να προχωρήσουν στις πωλήσεις δα-

νειών έως το καλοκαίρι. Οι μνηστές, όπως κατέγραψε η «Κ» το Δεκέμβριο, είναι για την Τράπεζα Κύπρου οι Bain, Cerberus και Pimco, ενώ για την Ελληνική Τράπεζα οι Lonestar, Bain και Cerberus. Η πώληση των μη εξυ-

πηρετούμενων δανείων είναι πλέον μονόδρομος για τις τράπεζες της Κύπρου. Η οργανική μείωση των ΜΕΔ, παρά τους πολλούς servicers που δραστηριοποιούνται στο νησί, προχωρεί με νηπιακά βήματα. **Σελ. 4**

Η κλιματική αλλαγή απειλεί τα χιονοδρομικά

Σε είδος υπό εξαφάνιση τείνουν να εξελιχθούν οι χειμερινοί προορισμοί που βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο, λόγω της κλιματικής αλλαγής. Αποκαρδιωτικό είναι το θέαμα που αντικρίζουν ντόπιοι και τουρίστες στους πρόποδες των Αλπεων, όπου τα χιονοδρομικά κέντρα είναι άδεια λόγω έλλειψης χιονιού. Ως λύση ανάγκης, ορισμένα χιονοδρομικά σε χαμηλό υψόμετρο λειτούργησαν αυτή τη σεζόν είτε χρησιμοποιώντας τεχνητό χιόνι είτε με τη διαδικασία αποθήκευσης χιονιού. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της **ESTRELLA DURA FERRANDIS** / **SOCIAL EUROPE**

Το κοινωνικό σκέλος στην Πράσινη Συμφωνία της Κομισιόν

Το 1933, ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ, Φρανκλίνος Ρούζβελτ, έκανε ένα New Deal, μια «νέα συμφωνία» με τον αμερικανικό λαό. Ήταν μια δέσμη προγραμμάτων, δημοσίων έργων, οικονομικών μεταρρυθμίσεων και ρυθμίσεων, που θα βοηθούσαν τους φτωχούς και τους άνεργους. Σήμερα, που επικρατεί ξανά γενική δυσφορία με το παρόν κοινωνικοοικονομικό σύστημα και την πολιτική, η Κομισιόν προσφέρει μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Προκύπτουν, όμως, σημαντικά ερωτήματα. Θα είναι αυτή η Πράσινη Συμφωνία επωφελής και για τους λαούς της Ευρώπης;

Η σχετική ανακοίνωση της Κομισιόν αναφέρει σειρά προτάσεων και εργαλείων που κινούνται

στη σωστή κατεύθυνση: κλιματικά ουδέτερη οικονομία, μηδενική μόλυνση, βιώσιμη κινητικότητα, καθαρή ενέργεια, καθαρός αέρας και καθαρό νερό για όλους, ένα επενδυτικό πρόγραμμα για τη βιώσιμη Ευρώπη, μια Ευρωπαϊκή Κλιματική Τράπεζα και ένα ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα. Όσο θετικά κι αν είναι όλα αυτά, η Πράσινη Συμφωνία θα είναι «κουτσή» εάν δεν συνοδεύεται και από ένα κοινωνικό σκέλος. Δεν θα μπορέσει να κατευνάσει τα αισθήματα αγωνίας, αποτυχίας και εγκατάλειψης που κυριαρχούν σε διάφορες ομάδες του πληθυσμού και σε περιοχές της Ευρώπης, στους «χαμένους της παγκοσμιοποίησης» και σε αυτούς που «έμειναν πίσω».

Για να χαράξουμε μια ευρωπαϊκή πορεία προς ένα βιώσιμο μέλλον, δεν αρκεί μια Πράσινη Συμφωνία.

Για να χαράξουμε μια ευρωπαϊκή πορεία προς ένα βιώσιμο μέλλον, δεν αρκεί μια Πράσινη Συμφωνία. Η τρύπα του όζοντος πρέπει να κλείσει επείγοντως, αλλά οι κυβερνήσεις και η Ε.Ε. πρέπει να δράσουν εξίσου επείγοντως για να γεφυρώσουν το χάσμα της ανισότητας και να αντιμετωπίσουν τη φτώχεια. Χρειαζόμαστε μια Συμφωνία Πράσινη

υπό την ευρύτερη σημασία της λέξης.

Μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία πρέπει να είναι πολύ πιο φιλόδοξη και να εγκολπώνεται ένα μακροπρόθεσμο όραμα αλλαγής, που θα συνδυάζει μέτρα για το περιβάλλον, αλλά και για την οικονομία και την κοινωνία. Μια Πράσινη Συμφωνία που θα επικεντρώνεται στις επενδύσεις με σκοπό την κλιματικά ουδέτερη οικονομία δεν θα είναι καλή για τον κόσμο εάν δεν προβλέπει παράλληλα στήριξη των ευάλωτων ώστε να διασφαλίσει βιώσιμο μέλλον για όλους.

Μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Νέα Συμφωνία πρέπει να είναι στόχος που θα θέσουμε και όχι μόνο τους στόχους της βιώσιμης ανά-

πτυξης, αλλά και τους στόχους που προβλέπει το άρθρο 3.3 της συνθήκης της Ε.Ε.: ευημερία των ανθρώπων, βιώσιμη ανάπτυξη, ιδιαίτερα ανταγωνιστική οικονομία όχι μόνο της αγοράς αλλά και της κοινωνίας, πλήρη απασχόληση, κοινωνική πρόοδο, υψηλά επίπεδα προστασίας, καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης, ισότητα γυναικών και ανδρών, αλληλεγγύη των γεωρών και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Μια νέα συμφωνία για την Ευρώπη, για να είναι καλή για τους ανθρώπους, πρέπει να προβλέπει μια καινούργια και δικαιοτέρα κατανομή των πόρων.

ΑΝΑΛΥΣΗ Του BO ROTHSTEIN / SOCIAL EUROPE

Τεχνολογικοί κολοσσοί μειώνουν τις εκπομπές ρύπων

Ο τεχνολογικός κολοσσός Microsoft ανακοίνωσε χθες ότι θα απαλλάξει την ατμόσφαιρα από την ποσότητα των ρύπων που έχει παραγάγει, θέτοντας μαζί με άλλες μεγάλες αμερικανικές εταιρείες φιλόδοξους στόχους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Το Reuters αναδεικνύει αδρομερώς τις δεσμεύσεις, αλλά και τα επιτεύγματα των αμερικανικών τεχνολογικών εταιρειών σε αυτόν τον κλάδο.

Η Microsoft, λοιπόν, ανακοίνωσε τη δέσμευσή της να επιτύχει ουδέτερο αποτύπωμα άνθρακα έως το 2030, ευελπιστώντας έως το 2050 να έχει απομακρύνει επαρκή ποσότητα άνθρακα από όλες τις άμεσες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που έχει ποτέ παραγάγει. Η εταιρεία ανακοίνωσε ότι θα χρηματοδοτήσει

ρασμένο Μάρτιο ότι έχει μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα έως 64% από το 2011, αποτρέποντας 2,8 εκατομμύρια μετρικούς τόνους να εισέλθουν στην ατμόσφαιρα. Δήλωσε επιπλέον ότι θα διπλασιάσει τον αριθμό των παρόχων που χρησιμοποιούν καθαρή ενέργεια κατά τη διάρκεια της παραγωγής, ενώ πρόσθεσε ότι ήταν έτοιμη να προσθέσει 4 γιγαβάτ ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην εφοδιαστική αλυσίδα της έως το 2020. Τον περασμένο Δεκέμβριο, η Apple αγόρασε την πρώτη εμπορική παρτίδα αλουμινίου απαλλαγμένη από άνθρακα. Οι εγκαταστάσεις της Apple, στις οποίες περιλαμβάνονται τα σημεία πώλησής της, τα γραφεία, αλλά και τα κέντρα δεδομένων που διατηρεί σε 43 χώρες, χρησιμοποιούν 100% ανανεώσιμη ενέργεια, ανέφερε η εταιρεία το 2018.

Όσον αφορά την Amazon, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Τζεφ Μπέζος, επιδίδει ουδέτερο αποτύπωμα άνθρακα έως το 2040 ενώ τόνισε ότι θα προχωρήσει στην αγορά 100.000 ηλεκτρικών βαν από την αμερικανική νεοφυή εταιρεία Rivian. Η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί μεγάλη πρόκληση για την Amazon, η οποία μεταφέρει περίπου 10 διο. προϊόντα ετησίως και έχει τεράστιο αποτύπωμα από τη μεταφορά τους. Όπως αναφέρει το Reuters, τον περασμένο Σεπτέμβριο, ο κ. Μπέζος δήλωσε ότι η Amazon θα χρησιμοποιήσει 100% καθαρή ενέργεια έως το 2030.

Από την άλλη, η μπτρική της Google, Alphabet, δεσμεύθηκε να μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά τη διαδικασία μεταφοράς λογισμικού hardware προς τους καταναλωτές έως το τέλος του 2020. Δεσμεύθηκε επίσης να τοποθετήσει ανακυκλώσιμες πλαστικές σακούλες για κάθε προϊόν της έως το 2022. Τον περασμένο Σεπτέμβριο η εταιρεία ανακοίνωσε ότι μείωσε τις εκπομπές ρύπων από 3,7 εκατ. τόνους σε 750.000 τόνους διοξειδίου του άνθρακα το 2018 και περιόρισε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα έως 52% από το 2011.

Τέλος, η Facebook γνωστοποίησε πέρυσι ότι έχει δεσμευθεί να μειώσει τις εκπομπές από τα επίπεδα του 2017, έως 75% τον επόμενο χρόνο, αλλά και να στραφεί 100% προς την ανανεώσιμη ενέργεια το 2020.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Είδε την DP World και λύθηκε και το πρόβλημα με την εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι Λεμεσού. Διότι ο Καρούσος μπορεί.

Μπλέξιμο

Ακόμα να προχωρήσει στο σιδηρόδρομο η Επιτροπή που συστάθηκε για να ελέγξει όλα τα διαβατήρια που έχουν δοθεί έως τώρα από το Πρόγραμμα των επενδύσεων. Δύσκολη η εξίσωση για να βγει ένα αποτέλεσμα καλό, ενώ όπως πληροφορείται η στήλη, ήδη πολλοί εκ των 25 και πλέον επενδυτών για τους οποίους θα κινηθούν διαδικασίες για να λάβει η ΚΔ πίσω τα διαβατήρια, έχουν ετοιμάσει την αντιμετώπισή τους. Δεν είναι εύκολο εγχείρημα όλο αυτό που επιχειρείται και μάλλον ήταν απόφαση εν βρασμού ψυχής που δεν αξιολογήθηκε ορθώς.

• • • •

Εσπασε το μονοπώλιο

ΣΕ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΠΑΣΥΤΥ) μετονομάζεται η ΣΥΠΕΤΕ μετά και από το Παγκύπριο Συνέδριο κατά το οποίο ανακοινώθηκε και επίσημα η ένταξη της συντεχνίας ως μέλος της ΟΙΥΚ - ΣΕΚ. Η ΠΑΣΥΤΥ καλεί όλους που εργάζονται στον τραπεζικό χώρο, σε ασφαλιστικές εταιρείες και άλλα συναφή χρηματοοικονομικά ιδρύματα όπως εγγραφούν στη δύναμη της η οποία έχει πλέον την στήριξη της ΟΙΥΚ - ΣΕΚ. Η ΕΤΥΚ δε, πώς βλέπει τέτοιες κινήσεις;

• • • •

Νέα ταυτότητα, ή νέο κλείσιμο;

«Αρχικά, θα ήθελα να ξεκαθαρίσω το εξής: Η TUS Airways δεν σταματάει τη λειτουργία της! Παρόλα αυτά, ισχύει ότι σκοπεύουμε να ξεκινήσουμε τη λειτουργία ενός προγράμματος ναυλωμένων πτήσεων κατά τη διάρκεια του χειμώνα και να μη διατηρήσουμε τις προγραμματισμένες, τακτικές πτήσεις μας μετά την 31η

Οκτωβρίου 2019. Ο λόγος αυτής της απόφασης είναι απλός: Η TUS Airways βρίσκεται στη διαδικασία αναδιάρθρωσης, εκσυγχρονισμού και επαναλειτουργίας της με νέα εταιρική ταυτότητα, καθώς και με διαφορετικό στόλο αεροσκαφών, με στόχο την εκ νέου εδραίωσή της ως μια πανευρωπαϊκή αεροπορική εταιρεία και όχι ως μια περιφερειακή». Αυτό είναι το μήνυμα που εξακολουθεί να βλέπει όποιος επιχειρεί να μπει στην σελίδα της TUS. Τελικά όντως η εταιρεία έκλεισε για rebranding, η ισχύουν τα σενάρια για προβλήματα βιωσιμότητας που θα οδηγήσουν τελικά σε λουκέτο; Το τι από τα δύο ισχύει, και το αν θα κλείσει οριστικά και 3η κυπριακή αεροπορική, θα το μάθουμε τους επόμενους μήνες.

• • • •

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Η Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων καλείται η τιμή στην οποία ο επενδυτής ρευστοποιεί τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων, και υπολογίζεται εάν αφαιρέσουμε πιθανή προμήθεια εξαγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων από την καθαρή τιμή των μεριδίων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

54η θέση

Η περαιτέρω και εις βάθος ανάλυση των επιμέρους δεικτών της Έκθεσης Επιχειρείν της ΔΤ που θέτει το κυπριακό επιχειρείν στην 54η θέση, σε συνδυασμό με την ανάλυση και τα αποτελέσματα της Έκθεσης Ανταγωνιστικότητας της Κύπρου, η οποία δημοσιεύθηκε από το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας τον περασμένο Ιούλιο, αποτελεί σημαντικό εργαλείο και βάση για τη διαμόρφωση νέων συστάσεων πολιτικής από πλευράς Συμβουλίου προς την κυπριακή κυβέρνηση. Σημαντική κρίνεται η προώθηση μέτρων τόσο για βελτίωση της επίδοσης στους δείκτες όπου η κυπριακή οικονομία κατέχει πολύ χαμηλή θέση, όσο και για διατήρηση και περαιτέρω βελτίωση των δεικτών με συγκριτικά καλή επίδοση και κατάσταση της χώρας μας. Αν δεν ήταν το Πρόγραμμα των Πολιτογραφίσεων, σε ποια θέση άραγε θα βρισκόταν η Κύπρος ανάμεσα στις 190 χώρες;

• • • •

Πέρασε τελικά το Airbnb

Πρόσθετο νόμιμο εισόδημα θα έχουν τα νοικοκυριά με καταλύματα Airbnb το οποίο κατάφερε τελικά μετά από δύο χρόνια να περάσει από την επιτροπή εμπορίου, στην ολομέλεια και να ψηφιστεί. Υπενθυμίζεται ότι επρόκειτο για πρόταση του Ηλία Μυριάνθους της ΕΔΕΚ και του Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος δεν έμεινε και 100% ικανοποιημένος από το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας αφού μαζί με την πρόταση πέρασαν και κάποιες τροπολογίες «με τις οποίες καταργούνται οι οικιστικές ζώνες και θα είναι δώρο στους επιχειρηματίες ανάπτυξης γης». Σίγουρα πάντως υπάρχουν πολλοί που δεν είναι χαρούμενοι για το γεγονός ότι η πρόταση τελικά πέρασε.

Η κόλαση του Δάντη στην Αυστραλία

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Οι τρομερές πυρκαγιές στην Αυστραλία έχουν προκαλέσει σοκ σε όλο τον κόσμο, λόγω της έκτασης της καταστροφής. Τα δυσθεώρητα κινούμενα πέπλα φωτιάς, τα τεράστια σύννεφα καπνού που σκιάζουν μέχρι τη Νότια Αμερική και η εξολόθρευση πάνω από ενός δισεκατομμυρίου ζώων οργανισμών, δεν αφήνουν περιθώριο για εφησυχασμό. Η κλιματική αλλαγή είναι εδώ. Θέλοντας να συμβάλει στη βαθύτερη κατανόηση του φαινομένου, η «Κ» επικοινωνήσει με δύο επιστήμονες που μπορούν να φωτίσουν τις εξελίξεις: τον ακαδημαϊκό και εκπαιδευτικό της Ελλάδας για θέματα κλιματικής αλλαγής κ. Χρήστο Ζερεφό και τον κ. Ματθαίο Σανταμούρη, που ζει τα τελευταία χρόνια στην Αυστραλία και είναι διακεκριμένος καθηγητής Αρχιτεκτονικής Υψηλής Απόδοσης στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Ουαλίας.

«Ζούμε την κόλαση του Δάντη επί της Γης», τονίζει ο κ. Ζερεφός. Ποιες ήταν οι αιτίες που διαμόρφωσαν αυτή την κατάσταση; «Κατ' αρχάς, υπήρχε παρατεταμένη ξηρασία τα τελευταία χρόνια. Έχει μειωθεί σε επίπεδα αρνητικού ρεκόρ η υγρασία στο έδαφος και μάλιστα σε μεγαλύτερα βάθη. Δεύτερο, από τον Σεπτέμβριο έχουμε ρεκόρ υψηλών θερμοκρασιών στο μεγαλύτερο μέρος της ηπείρου, με τα θερμόμετρα να δείχνουν πάνω από 48 βαθμούς Κελσίου. Ταυτόχρονα, σημειώθηκε ρεκόρ στη διάρκεια του καύσωνα. Επιπλέον, συνέβαλαν

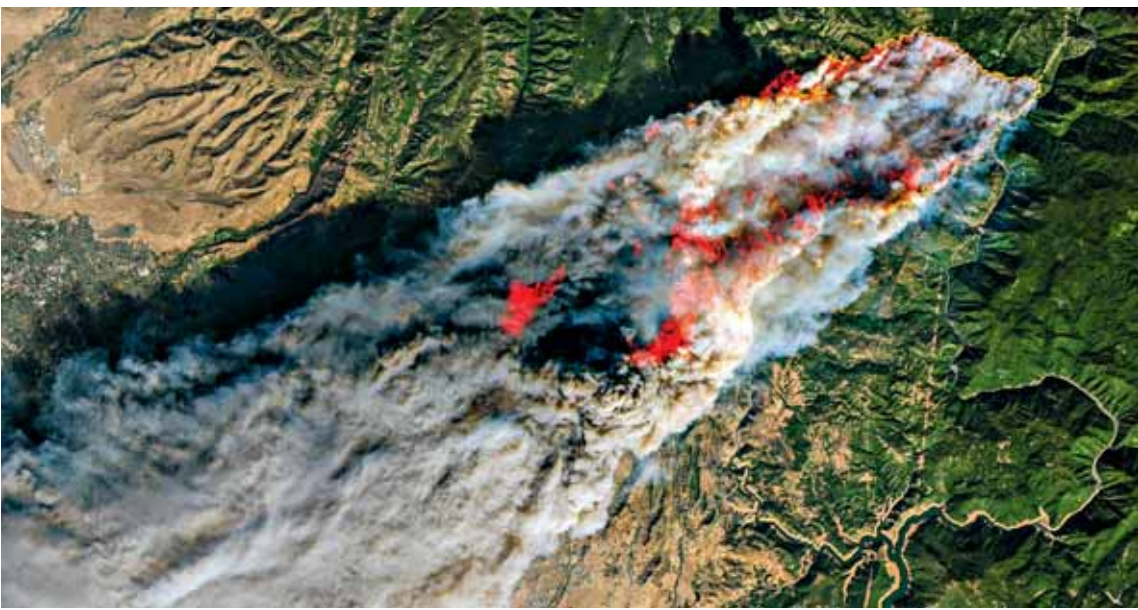
κατάλληλα και οι άνεμοι», λέει στην «Κ» ο κ. Ζερεφός. Η περιγραφή του φαινομένου από τον πολύπειρο ακαδημαϊκό είναι εντυπωσιακή. «Η νοτιοανατολική Αυστραλία βρέθηκε ανάμεσα σε διαφορετικά πύρινα μέτωπα. Πύρινα πέπλα υψώθηκαν σαν κουρτίνες φωτιάς ύψους μερικών δεκάδων μέτρων. Όταν συναντιόνταν δύο πύρινα μέτωπα παρατηρούσαμε το εξής απίθανο: συγκροτούσαν μια σούπερ κουρίνα, με ύψος έως και 100 μέτρα!»

«Το μέγεθος της κρίσης ξεπερ-

«Είναι σαν να καίγεται όλη η έκταση από την Αθήνα μέχρι την Κατερίνη, σε όλο το πλάτος της Κεντρικής Ελλάδας».

νους την προετοιμασία τους», σημειώνει ο κ. Ζερεφός, τονίζοντας πως η Αυστραλία «είναι γενικά πολύ καλά οργανωμένη. Έχει πολύ αξιόπιστα μετεωρολογικά στοιχεία, πολύ καλά μοντέλα για την κλιματική αλλαγή, διαθέτουν το Fire Weather Department, κάτι σαν ένα μικρό υπουργείο που ασχολείται ειδικά με τις πυρκαγιές. Όταν είχα επισκεφθεί τη χώρα είχα μείνει κατάπληκτος από την οργάνωση και τη γνώση για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών. Αρα δεν υπήρχε έλλειψη γνώσης και προετοιμασίας».

Δυστυχώς, αλλάζουμε πίστα... «Πρόκειται για πρωτόγνωρο γεγο-

«Το μέγεθος της κρίσης ξεπερνάει την προετοιμασία τους», τονίζει Χρήστος Ζερεφός, υπογραμμίζοντας πως η Αυστραλία «είναι γενικά πολύ καλά οργανωμένη».

νός. Όπως εξελίσσεται η κλιματική αλλαγή, έρχεται ένα γεγονός που μας ξαφνιάζει και μετά σε μια πορεία επαναλαμβάνεται μέχρι να έρθει ένα ανώτερο», λέει στην «Κ» ο κ. Σανταμούρης. «Για να καταλάβουμε τι συνέβη είναι σαν να καίγεται όλη η έκταση από την Αθήνα μέχρι την Κατερίνη, σε όλο το πλάτος της Κεντρικής Ελλάδας». Ο καθηγητής που ζει στην Αυστραλία κάνει λόγο για «τρομερή ξηρασία», για μέση ανώτερη θερμοκρασία 48,9 βαθμών φέτος το καλοκαίρι, σημειώνοντας πως «ο αέρας που έρχεται από την έρημο, έφτανε τους 50-55° C»!

Ποιες θα είναι οι συνέπειες;

«Πρώτον, θα υπάρχουν συνέπειες στη δημόσια υγεία. Η έκθεση τόσο κόσμου σε υψηλότερες συγκεντρώσεις αιωρούμενων μικροσωματιδίων, ακόμα και 750 mg/m3 στα PM2,5, προκαλεί αποδεδειγμένα προβλήματα. Επίσης, θα μειωθεί πολύ η διαθεσιμότητα σε νερό, ενώ θα υπάρξει και μεγάλη ρύπανση, όταν θα καταπέσουν πάνω στη γη και στο νερό τα τοξικά νέφη. Τελευταία είναι η ζημιά και στη βιοποικιλότητα», σημειώνει ο κ. Σανταμούρης. Κρίσιμο είναι το ερώτημα για το τι θα γίνει με τη θερμοκρασία στις αυστραλιανές πόλεις, οι οποίες επηρεάζονται πολύ από τον καυτό αέρα που έρχεται από την έρημο

και είχαν ως προστασία τη δασική στεφάνη ανάσχεσης, που σε μεγάλο βαθμό κάηκε. «Στην περιοχή του Σίδνεϊ, οι μεσόγειες περιοχές έχουν μέχρι και 9 βαθμούς υψηλότερη θερμοκρασία από τις παραλιακές ζώνες, που δροσίζονται από τη θαλάσσια αύρα. Τι θα γίνει μετά την καταστροφή της πράσινης ασπίδας; Στην Αθήνα, μετά την πυρκαγιά στην Πάρνηθα, η θερμοκρασία είχε αυξηθεί έως και 1,5 βαθμό Κελσίου», τονίζει ο καθηγητής.

«Η καταστροφή στην Αυστραλία έρχεται να προστεθεί σε αυτές στη Βραζιλία, στον Αμαζόνιο (που είναι σίγουρα εμπρησμοί, καθώς με υγρασία 88%-92% δεν πιάνει αλλιώς

φωτιά), αλλά και στη Σιβηρία, που κάηκαν δάση τα οποία είχαν καεί ξανά το 2010. Ειδικά, τα τροπικά δάση αποτελούν ρυθμιστές του κλίματος, καθώς απορροφούν υψηλές ποσότητες CO2. Αντιμετωπίζουμε μια παγκόσμια αποσταθεροποίηση του κλίματος και της υγρασίας του εδάφους, με τον παγκόσμιο δείκτη ξηρασίας να έχει ανεβεί πολύ», σημειώνει ο κ. Ζερεφός. «Τοπικά στην Αυστραλία η αλλαγή στον κλίμα θα είναι πολύ μεγάλη, σε πλανητικό επίπεδο δεν έχουμε ακόμα πλήρη εικόνα», συμπληρώνει.

Η κυβέρνηση της Αυστραλίας είναι μεταξύ εκείνων, που υποβαθμίζουν καίρια την απειλή της κλιματικής αλλαγής και βάζουν εμπόδια στις προσπάθειες αντιμετώπισής της, όπως πρόσφατα στη διάσκεψη COP25 στην Μαδρίτη. «Πήραν ένα πολύ σκληρό μάθημα, as ελπίζουμε πως θα αλλάξουν στάση», τονίζει ο κ. Ζερεφός.

Για κινδύνους που απειλούν τη δημοκρατία κάνει λόγο ο κ. Σανταμούρης. «Μετά μια τεράστια περιβαλλοντική κρίση ευρύτερα τμήματα της κοινωνίας –και όχι μόνο οι οικολόγοι– ζητούν μέτρα προστασίας. Το μπλοκ πολιτικών δυνάμεων και οι κυβερνήσεις, που εκφράζουν αντίθετα συμφέροντα, αντιδρούν. Αυτό οδηγεί σε μεγάλη όξυνση. Βλέπουμε κυβερνήσεις που για να αντιμετωπίσουν τη διαμαρτυρία, προχωρούν σε αντιδημοκρατικές κινήσεις», σημειώνει ο κ. Σανταμούρης. Η κλιματική αλλαγή αναβαθμίζει την κρίση σε όλα τα επίπεδα.

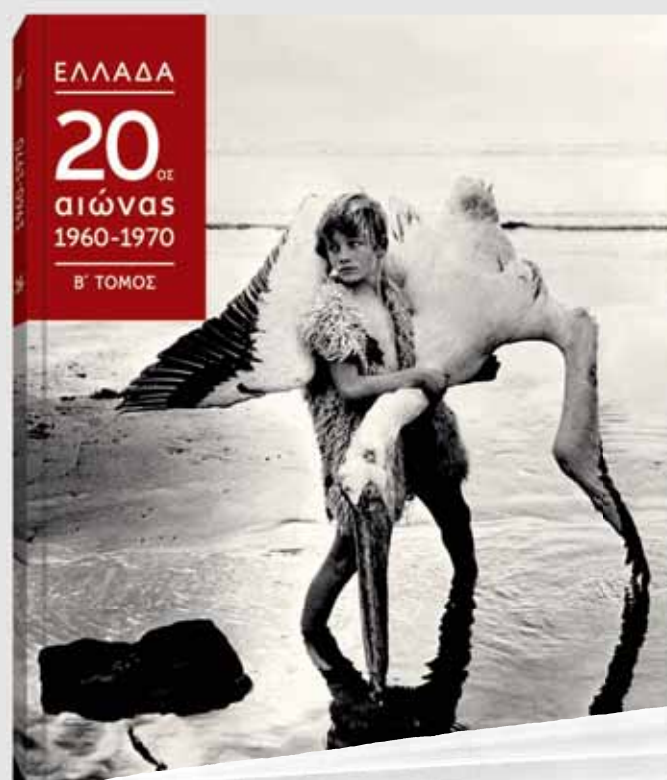

Ενας αιώνας γεμάτος Ελλάδα

Δεκαετία του 1960

Δεκαετία 1960. Δύσκολη, καθώς χιλιάδες Έλληνες παίρνουν τον δρόμο της μετανάστευσης, αλλά δημιουργική. Η χώρα τιμά τον Γ. Σεφέρη, το πρώτο ελληνικό Νομπέλ, και τη χιλιετηρίδα του Αγίου Ορους. Υποδέχεται την τηλεόραση, τον Μίκυ Μάους και τον Γ. Γκαγκάριν. Ζει τον γάμο του Ωνάση με την Τζάκι Κένεντι.

Ερχεται στο φως η προϊστορική πόλη στο Ακρωτήριο της Θήρας, εγκαινιάζονται το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο και η Εθνική Πινακοθήκη, ο Ν. Κούνδουρος κερδίζει με τις «Μικρές Αφροδίτες» την Αργυρή Αρκτο στο Φεστιβάλ του Βερολίνου, ενώ ο Μίκης Θεοδωράκης και ο Μάνος Χατζιδάκις φέρνουν νέα ακούσματα στο ελληνικό τραγούδι.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Αίγυπτος, 22 Ιανουαρίου 2014 • Έτος 89 • Αρ. φύλλου 298

Κοινοτική Πολιτική και Οικονομική Ενημέρωση

www.kathimerini.com.cy €1,30 (ανά τεύχος) €2,90 (εβδομάδα) €13,90 (μηνιαία)

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Χρονιά πωλήσεων δανείων το 2020

Ελληνική και Τράπεζα Κύπρου βρίσκονται στη δεύτερη και τελική φάση για διάθεση των προβληματικών τους χαρτοφυλακίων

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Χρονιά πωλήσεων των προβληματικών δανείων των τραπεζών μπορεί να χαρακτηριστεί το 2020. Οι δύο μεγάλες τράπεζες, Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική, βρίσκονται στη δεύτερη και τελική φάση για διάθεση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους. Οι διαδικασίες της πρώτης φάσης για πώληση των δανείων και των δύο τραπεζών ολοκληρώθηκαν πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων, ενώ οι ομάδες που είναι υπεύθυνες γι' αυτό το –μεγαλεπήβολο ομολογουμένως– πρότζεκτ έχουν πιάσει ξανά δουλειά μετά το χριστουγεννιάτικο «μούδιασμα».

Οι μνηστήρες, όπως κατέγραφε η «Κ» το Δεκέμβριο, είναι για την Τράπεζα Κύπρου οι Bain, Cerberus και Pimco, ενώ για την Ελληνική Τράπεζα οι Lonestar, Bain και Cerberus. Αποδεικνύεται από τα παραπάνω πως, Bain και Cerberus, δύο ισχυρά επενδυτικά ταμεία, είναι αποφασισμένα να εμπλακούν

Η Κύπρος διατηρεί ακόμα τα υψηλότερα ποσοστά ΜΕΔ στην Ευρώπη, μετά την Ελλάδα (πέραν του 40%), ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος κυμαίνεται γύρω στο 3%.

Παρά τις σαφείς βελτιώσεις, τα υψηλά ΜΕΔ εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση σε ορισμένα κράτη μέλη και χρήζουν συνεχούς προσοχής.

με τα κυπριακά δρώμενα και να μπουν στην αγορά του νησιού. Lonestar και Pimco είχαν εμπλακεί με το deal μεταξύ Ελληνικής Τράπεζας και Συνεργατισμού, με τη δεύτερη εντέλει να γίνεται μεγαλομέτοχος της τράπεζας με ποσοστό 17,3%. Όπως πληροφορείται η εφημερίδα, η Τράπεζα Κύπρου βρίσκεται ένα βήμα πιο κοντά στη διαδικασία της πώλησης των δανείων από την αντίστοιχη διαδι-

κασία της Ελληνικής Τράπεζας, και με τις δύο όμως να έχουν να δείξουν έργο πριν από το καλοκαίρι του τρέχοντος έτους. Τα πρόσωπα τα οποία είναι υπεύθυνα για το πρότζεκτ της πώλησης στην Τράπεζα Κύπρου δουλεύουν πυρετωδώς, γεγονός που καταδεικνύει πως είναι πιο κοντά σε ολοκλήρωση μίας πώλησης. Για την Ελληνική Τράπεζα, πληροφορίες θέλουν τις Lonestar και Bain να είναι πιο κοντά σε deal,

ενώ για την Τράπεζα Κύπρου να μην μπορεί να εξαχθεί αντίστοιχο αποτέλεσμα. Η Τράπεζα Κύπρου έχει «εξχωρίσει» ένα προβληματικό χαρτοφυλάκιο 2,7 δισ. ευρώ, ενώ η Ελληνική Τράπεζα, ένα χαρτοφυλάκιο 1,5 δισ. ευρώ. Την ίδια ώρα, η Τράπεζα Κύπρου δεν έχει αναθέσει προβληματικό χαρτοφυλάκιο για διαχείριση σε κάποια συγκεκριμένη εταιρεία, ενώ η Ελληνική έχει αναθέσει τη διαχείριση

του προβληματικού της χαρτοφυλακίου στην APS Cyprus. Αυτό τι σημαίνει; Σημαίνει πως όποιος αγοράσει τα ΜΕΔ της Ελληνικής Τράπεζας θα έχει την δυνατότητα να επιλέξει εάν θα συνεχίσει να συνεργάζεται με την APS, που κάτι αντίστοιχο για την Τρ. Κύπρου δεν ισχύει. Πρόσθετα, όσον αφορά στην περίπτωση της Τρ. Κύπρου, ενδεχομένως πάλι να πωληθούν και εξυπηρετούμενα δάνεια μαζί

με τα ΜΕΔ, όπως δηλαδή έγινε και με το πρότζεκτ της πώλησης του Helix 1. Συνολικά 2,8 δισ. δανείων πωλήθηκαν, με τα 2,7 δισ. να είναι ΜΕΔ.

Ακόμα ψηλά

Όπως καταγράφει και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, η πρόοδος στη μείωση των ΜΕΔ τα τελευταία χρόνια ήταν αισθητή, δεδομένου ότι από τα τέλη του 2014 μέχρι και τα μέσα του 2019, το ποσοστό των ΜΕΔ μειώθηκε από 56% στο 32%, ενώ σε απόλυτους αριθμούς η μείωση ήταν άνω των 19 δισ. ευρώ, Δηλαδή, από 28 δισ. σε 8,9 δισ. ευρώ. Παρόλα αυτά, σημειώνει πως η Κύπρος διατηρεί ακόμα τα υψηλότερα ποσοστά ΜΕΔ στην Ευρώπη, μετά την Ελλάδα (πέραν του 40%), ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος κυμαίνεται γύρω στο 3%. Επιπρόσθετα, μεγάλο μέρος (46%) των ΜΕΔ στην Κύπρο παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 5 ετών, ενώ το αντίστοιχο ευρωπαϊκό ποσοστό ανέρχεται στο 17%.

Τελειώνει ο χρόνος

Η πώληση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι πλέον μονόδρομος για τις τράπεζες της Κύπρου. Η οργανική μείωση των ΜΕΔ, παρά τους πολλούς servicers που δραστηριοποιούνται στο νησί, σημειώνεται με νηπιακά βήματα και βλέπουμε παρά τις προσπάθειές τους, τα ΜΕΔ να μην μειώνονται με ικανοποιητικούς ρυθμούς. Τουλάχιστον αυτό καταγράφουν τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Υπενθυμίζεται πως υπάρχει ο στόχος μέχρι το 2021 να δημιουργηθεί η Τραπεζική Ένωση. Τι προνοεί αυτό; Οι τράπεζες όλων των χωρών, άρα και της Κύπρου, να μην έχουν στους ισολογισμούς τους ΜΕΔ, προκειμένου να θεσπιστεί ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων (EDIS). Στην τελευταία ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα ΜΕΔ και την δημιουργία της Τραπεζικής

Ένωσης, είχε αναφέρει πως οι προσπάθειες για τη μείωση των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα της ΕΕ αποδίδουν καρπούς. Στην τέταρτη έκθεση προόδου σχετικά με τη μείωση των ΜΕΔ, η Επιτροπή είχε επιβεβαιώσει πως τα επίπεδα ΜΕΔ συνεχίζουν την καθοδική πορεία τους προς τα επίπεδα πριν από την κρίση, ενώ το ποσοστό των ΜΕΔ στις τράπεζες της ΕΕ έχει μειωθεί περισσότερο από το ήμισυ από το 2014.

Σε ξεχωριστή ανακοίνωση σχετικά με την εμβάθυνση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης της Ευρώπης, η Επιτροπή καλούσε τους ηγέτες της ΕΕ να οριστικοποιήσουν τις αλλαγές στη Συνθήκη για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και να ανανεώσουν τις προσπάθειές τους για την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης. Με το βλέμμα στραμμένο σε χώρες όπως η Κύπρος, η Επιτροπή είχε αναφέρει πως «παρά τις σαφείς βελτιώσεις, τα υψηλά ΜΕΔ εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση σε ορισμένα κράτη μέλη και χρήζουν συνεχούς προσοχής». Καλούσε τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να επιταχύνουν τις εργασίες σχετικά με τις εκκρεμείς προτάσεις για τη συμπλήρωση της δράσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος. Υπενθυμίζεται πως τον Μάρτιο του 2018, η Επιτροπή πρότεινε ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η δέσμη περιλαμβάνει δράσεις πολιτικές σε τέσσερις τομείς. Στην τραπεζική εποπτεία και ρύθμιση, στις περαιτέρω μεταρρυθμίσεις των εθνικών πλαισίων αναδιάρθρωσης, αφερεγγυότητας και είσπραξης οφειλών, στην ανάπτυξη δευτερογενών αγορών για επιτοκιακά περιουσιακά στοιχεία και στην ενίσχυση, όταν είναι σκόπιμο και αναγκαίο, της αναδιάρθρωσης του τραπεζικού συστήματος.

Βάρος στο «debt to asset» έχουν ρίξει οι τράπεζες

Αδήριτη η ανάγκη να διαθέσουν τα συγκεκριμένα ακίνητα προς πώληση – Βοηθούν και οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στην Κύπρο έχουν μειωθεί ως επί το πλείστον από πωλήσεις δανείων, αλλά και μέσω της μεθόδου ανταλλαγής χρέους προς ακίνητη περιουσία, το γνωστό «debt to assets war». Η μέθοδος της ανταλλαγής ακινήτου προς χρέος λειτουργεί από το 2014 έως και σήμερα με πολύ καλό ρυθμό, ενώ το 2018 άρρισαν οι πρώτες πωλήσεις δανείων

Η Remu, ενώ προχωρά σε πράξεις και τα αποτελέσματα δείχνουν αγοραπωλησίες, δέχεται κριτική πως δεν είναι σε τιμές που προχωρούν οι ανταγωνιστές της και γι' αυτό βρίσκεται πάντα κοντά στον παρονομαστή του 1,6 δισ. ευρώ.

προβληματικών χαρτοφυλακίων από τις τράπεζες. Την αρχή έκανε η Ελληνική Τράπεζα, πουλώντας 145 εκατομμύρια ευρώ προβληματικών δανείων στην B2Kapital, ενώ από τότε έχει διασπαστεί μία τράπεζα στα δύο (Συνεργατισμός) και έχουν μεταφερθεί τα ΜΕΔ του στον κεντρικό φορέα, έχει επιτευχθεί μία μεγάλη πώληση ΜΕΔ της Τράπεζας Κύπρου στην Apollo Global Management ύψους 2,7 δισεκατομμυρίων ευρώ, αλλά και έχουν γίνει άλλες μικρότερες πωλήσεις. Ταυτόχρονα, σχεδόν όλες οι τράπεζες πλέον έχουν αναθέσει το

Στο τελευταίο οικονομικό δελτίο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, αναφέρεται πως στο τραπεζικό σύστημα επιτυγχάνεται η μείωση των ΜΕΔ στην Κύπρο μέσω πωλήσεων σε εταιρείες αγοράς πιστώσεων.

προβληματικό τους χαρτοφυλάκιο –είτε έχει πωληθεί, είτε όχι– σε διαχειριστές δανείων, όπως η Ελληνική Τράπεζα για παράδειγμα στην APS, η ΚΕΔΗΠΕΣ και η AlphaBank Κύπρου στην Altamira Cyprus και προσφάτως η Astrobank στην Qualco. Επί της ουσίας, όλες οι τράπεζες οι οποίες αντιμετωπίζουν πρόβλημα με ΜΕΔ έχουν αναθέσει σε ειδικούς τη διαχείριση του προβληματικού τους χαρτοφυλακίου. Η Τράπεζα Κύπρου δε, αφού είδε πως η μέθοδος της ανταλλαγής χρέους προς ακίνητα είχε δημιουργήσει «μωμέντουμ», αρχές του 2016 έφτιαξε

ειδική μονάδα διαχείρισης των ακινήτων που λάμβανε από τους δανειολήπτες που τα αντάλασσαν έναντι της οφειλής που είχαν προς την Τράπεζα. Από τότε, η Τράπεζα Κύπρου βρίσκεται σχεδόν πάντα στο ανώτατο όριο που μπορεί να λάβει από ακίνητα. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εξάλλου για να στηρίξει την οδηγία πως «οι τράπεζες δεν μπορεί να είναι real estate εταιρείες», έχει θέσει ανώτατο όριο αξίας ακινήτων που μπορεί να έχει στους ισολογισμούς της η Τράπεζα Κύπρου. Και αυτό είναι το 1,6 δισ. ευρώ. Η Remu λοιπόν, δηλαδή η

ειδική μονάδα που δημιούργησε η Τράπεζα Κύπρου, ενώ προχωρά σε πράξεις και τα αποτελέσματα δείχνουν αγοραπωλησίες, δέχεται κριτική πως δεν είναι σε τιμές που προχωρούν οι ανταγωνιστές της και γι' αυτό βρίσκεται πάντα κοντά στον παρονομαστή του 1,6 δισ. ευρώ. Την ίδια ώρα που ανταγωνιστές όπως η Altamira, η Gordian, η APS, η Alpha και η Astrobank που έχουν αρκετά ακίνητα, τα διαθέτουν σε ανταγωνιστικές τιμές ώστε να γίνονται πράξεις και να μειώνεται το απόθεμα των ακινήτων που έχουν στους ισολογισμούς τους.

Πόσω μάλλον τώρα που μέσω ηλεκτρονικών πλατφόρμων όπως της ιδιωτικής BidX1 και του e-auction που διαχειρίζεται ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου μπορούν να επιταχύνουν τις διαδικασίες πώλησης μεγάλων μερίδας ακινήτων που υπάρχουν στο νησί. Δυνατότητα εξάλλου στην αγορά τέτοιων ακινήτων που έχουν τράπεζες και servicers στους ισολογισμούς τους έχουν και ξένοι αγοραστές, οι οποίοι μέσω των δημοπρασιών αυτών θα μπορούν να αγοράσουν από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

Τι λέει η Κεντρική

Στο τελευταίο οικονομικό δελτίο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, αναφέρεται πως στο τραπεζικό σύστημα επιτυγχάνεται η μείωση των ΜΕΔ στην Κύπρο μέσω πωλήσεων σε εταιρείες αγοράς πιστώσεων. Όπως τονίζει, βελτιώνουν την ποιότητα του ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων, βοηθώντας έτσι στη βελτίωση της εμπιστοσύνης των καταθετών και στη μείωση του κόστους άντλησης κεφαλαίων από τις τράπεζες, το οποίο θα πρέπει να αντανακλάται και στην τιμολόγηση των δανείων που αυτές παραχωρούν. Παραταύτα, σημειώνει πως δεν μειώνουν το ιδιωτικό χρέος στο σύνολό του, το οποίο παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η ΚΤΚ αναμένει από τα πιστωτικά ιδρύματα να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους για πλήρη εξύγιαση των ισολογισμών τους, εκμεταλλευόμενα τη συνεχιζόμενη οικονομική ανάπτυξη και τη συνεπακόλουθη άνοδο της αγοράς ακινήτων.

Οι επιδόσεις της Remu

Όπως αναφέρουν τα τελευταία αποτελέσματα της Τράπεζας Κύ-

πρου, η Remu ανέλαβε ακίνητα ύψους 159 εκατομμύρια ευρώ το εννιάμηνο 2019 (μείωση κατά 49% σε ετήσια βάση), μέσω συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με ακίνητα και ανακτηθέντων ακινήτων. Η Τρ. Κύπρου αναφέρει πως ολοκλήρωσε την οργανική πώληση ακινήτων ύψους 159 εκατ. το εννιάμηνο 2019 (σε σύγκριση με 154 εκατ. το εννιάμηνο 2018) με αποτέλεσμα να έχει κέρδη από την πώληση ακινήτων ύψους 26 εκατ. ευρώ για το εννιάμηνο 2019. Κατά τους εννιά μήνες που έληξαν το Σεπτέμβριο του 2019, η Τρ. Κύπρου προχώρησε σε εκτέλεση αγοραπωλητήριων συμφωνιών με συνολική τιμή συμβολαίου ύψους 195 εκατ. ευρώ (433 ακίνητα), εξαιρουμένων της πώλησης του Cyreit (αποτελούμενα από ακίνητα αξίας 1,43 εκατ. ευρώ τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «αποθέματα» και 118 εκατ. ευρώ ως «επενδύσεις σε ακίνητα»). Επιπρόσθετα, τονίζει πως από τα ακίνητα τα οποία διαχειρίζεται η Remu, ακίνητα τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «επενδύσεις σε ακίνητα» και με λογιστική αξία ύψους 24 εκατ. το Σεπτέμβριο, αφορούν ακίνητα που κατείχε η Τράπεζα πριν τη σύσταση της Remu τον Ιανουάριο του 2016.

PLACE YOUR ADS IN BRANDS NOT WEBSITES

Invest in your brand safety. Support quality journalism.

Reach more than **1m users*** with cutting edge tech

adstore.

NETWORK

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

24SPORTS

must

γαστρονόμος

KNEWS.com.cy

24NEWS

www.ad-store.net

10 apps available in:

* Google Analytics October data: 1m+ unique users, 15m+ page views

Επιμένουν σε αποζημιώσεις Cobalt - Cyprus

Πάνω από τέσσερα εκατομμύρια το ποσό που διεκδικούν οι κυπριακές αεροπορικές λόγω του τουρκικού εμπάργκο

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το 2015 μετά την κατάρρευση του πάλαι ποτέ κραταιού κρατικού αερομεταφορέα, και το κενό που επήλθε στον τομέα των κυπριακών αερομεταφορών, τρεις ιδιωτικές πρωτοβουλίες έδωσαν νέα ώθηση στον τομέα και την ελπίδα ότι θα κατάφερναν να καλύψουν το κενό των Κυπριακών Αερογραμμών. Συγκεκριμένα, η Cobalt ιδρύθηκε το 2015 μετά τη διάλυση των Κυπριακών Αερογραμμών και στις 7 Ιουλίου του 2016 ξεκίνησε τις πτήσεις. Τον Οκτώβρη του 2015 άρχισε την λει-

Από τα 11 εκατομμύρια επιβατών που ταξίδεψαν από και προς τα κυπριακά αεροδρόμια το 2019, οι 400.000 που μετέφερε η Cyprus Airways είναι μικρό.

τουργία της η TUS Air, ενώ τον Ιούλιο του 2016 η Cyprus Airways. Έτσι λοιπόν μέχρι το 2018 οι κυπριακές αεροπορικές εταιρείες ήταν τρεις. Όσο γρήγορα ήρθε η περίοδος ακμής, ήρθε και η περίοδος της παρακμής, καθώς δύο χρόνια μετά, τον Οκτώβρη του 2018 έβαλε λουκέτο η Cobalt, το 2019 έκλεισε για rebranding η TUS Air και το 2020 βρίσκεται μόνη κυπριακή αεροπορική εταιρεία την Cyprus Airways. Πρόκειται για εταιρεία μικρού μεγέθους με μόλις δύο αεροσκάφη Airbus A319, χωρητικότητας 144 θέσεων και με προγραμματισμό για προσθήκη και 3ου τον Μάρτιο του 2020. Σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας, το 2019 μετέφερε 400.000 επιβάτες, και με βάση τα σημερινά δεδομένα, από τα 11 εκατομμύρια επιβατών από και προς τα κυπριακά αεροδρόμια το 2019, το ποσοστό που μετέφερε κυπριακή αεροπορική είναι γύρω στο 3,6%.

Η εταιρεία έχει φυσικά βλέψεις για επέκταση και αύξηση των δρομολογίων της, κυρίως προς την αγορά της Ρωσίας και το Νοβοσιμπίρσκ. Με αυτό τον τρόπο θεωρεί ότι από τη μια θα αυχθεί το δικό της μέγεθος, και από την άλλη το μέγεθος των εισερχόμενων τουρι-

Ο Υπουργός Μεταφορών θα θέσει το θέμα τουλάχιστον για Cyprus Airways, σε συνάντησή του με τον Κωνσταντίνο Πετρίδη, αλλά και στο Υπουργικό Συμβούλιο.

στών από την ρωσική αγορά. Πρόκειται για στόχο ο οποίος ωστόσο σκοντάφτει πάνω στην απαγόρευση χρήσης του τουρκικού εναέριου χώρου. Αυτό συνεπάγεται αύξηση του χρόνου της πτήσης και κατ'επέκταση και του κόστους και άρα καθίσταται μη βιώσιμη επιλογή. Είναι σε αυτό το σημείο που επανέρχεται στο προσκήνιο η διεκδίκηση της αποζημίωσης για την οποία η εταιρεία είναι αυτή την περίοδο στα δικαστήρια.

Στα δικαστήρια

Από τον Αύγουστο του 2019 το θέμα πήρε τον δρόμο της δικαιοσύνης. Η εταιρεία Cyprus Airways θεωρεί ότι αποτελεί απαραίτητο και βασικό στοιχείο για μια αερογραμμή στην Κύπρο να έχει ίσες ευκαιρίες λειτουργίας με άλλες ευρωπαϊκές αερογραμμές ενώ επιπρόσθετα το σχέδιο αντιστάθμισης είναι εγκεκριμένο από την ΕΕ για την προστασία του υγιούς ανταγωνισμού. Η δικαστική διαδικασία προχωρεί με αργούς ρυθμούς και μέχρι στιγμής, σύμφωνα με την Cyprus Airways, δεν υπάρχει κάτι ανακρινόμενο.

Άλλα μέτρα και σταθμά

Το πρόβλημα προέκυψε από την

Ποσό 3,5 εκατ. ευρώ ζητά η Cobalt

Υπενθυμίζεται επίσης και η απαίτηση της αεροπορικής Cobalt για την απαγόρευση πτήσεων στον εναέριο χώρο της Τουρκίας. Στην έκθεση του Εκκαθαριστή της εταιρείας αναφέρεται ότι σύμφωνα με την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με Κρατικές Ενισχύσεις, η εταιρεία δικαιούται αποζημίωση για την ανάκτηση του πρόσθετου κό-

στους που προέκυψε λόγω της αδυναμίας της, ως Κυπριακές αερομεταφορέας, να εισέλθει στον τουρκικό εναέριο χώρο, για πτήσεις κατά τη χρονική περίοδο από τον Ιούνιο του 2016 έως τις 17 Οκτωβρίου 2018. Υπάρχει αίτηση στο Υπουργείο Οικονομικών για το ποσό των 3,5 εκατ. ευρώ αν και μέχρι σήμερα δεν έχει ληφθεί καμία απόφαση.

στιγμή που το κράτος αποφάσισε σε συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου στις 15 Μαΐου 2019, να τερματίσει το σχέδιο αποζημιώσεων

προς τις αεροπορικές εταιρείες. Πρόκειται για χρήματα τα οποία δίνονταν από το 2011 ως αντιστάθμιση για την απαγόρευση εκτέ-

λεως πτήσεων πάνω από τον εναέριο χώρο της Τουρκίας ως μια προσπάθεια να μειωθεί το επιπλέον κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι εταιρείες. Η πρώτη και τελευταία εταιρεία που έλαβε αυτό το ποσό είναι οι Κυπριακές Αερογραμμές μέχρι το 2015, ενώ πιο πριν το κράτος δεν αποζημίωσε ούτε την Cobalt για το τουρκικό εμπάργκο, ποσό που έφτανε στα 3,5 εκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με την Cyprus Airways, το οφειλόμενο ποσό για το τουρκικό εμπάργκο ανέρχεται στις 800.000 ευρώ. Αυτό που τονίζει επίσης από την εταιρεία είναι ότι οι συμπληρωματικές δαπάνες που προκύπτουν από τις πρόσθετες αποστάσεις πτήσεις, εμποδίζουν οποιαδήποτε κυπριακή αερογραμμή από το να αναπτυχθεί και να μπορέσει να επιβιώσει απέναντι στον διεθνή ανταγωνισμό.

Σκέψεις για αλλαγή έδρας

Δεν αποκλείεται, το τουρκικό εμπάργκο και η αδιאλλαγή του κράτους στο θέμα των αποζημιώσεων να γίνει η αιτία, η Κύπρος να χάσει τη μοναδική εγχώρια εταιρεία αερομεταφορών.

Σε περίπτωση αδιεξόδου στο θέμα, η Cyprus Airways και προκειμένου να πετύχει μείωση του

κόστους πτήσεων και αύξησης δρομολογίων της, θα αναζητήσει λύσεις εκτός Κύπρου. Στις σκέψεις της εταιρείας είναι η μεταφορά της έδρας της στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Θεσσαλονίκη. Εξάλλου στόχος της Cyprus Airways είναι η αύξηση των δρομολογίων και του στόλου της μέσα στο 2020. Οι μέτοχοι όπως τονίζεται από την Cyprus Airways, δηλαδή η εταιρεία S7, θέλουν να αναπτύξουν μια δυνατή ευρωπαϊκή εταιρεία, και αυτό θα το κάνουν είτε εντός είτε εκτός Κύπρου.

Τι θα κάνει η εταιρεία

Η ρύθμιση του θέματος της αποζημίωσης για το τουρκικό εμπάργκο

Σε περίπτωση αδιεξόδου στο θέμα, η Cyprus Airways δεν αποκλείεται να μεταφέρει την έδρα της στην Ελλάδα.

είναι το κύριο θέμα το οποίο απασχολεί την Cyprus Airways για την ανάπτυξη της εταιρείας, σύμφωνα με τον COO της εταιρείας Γιώργο Μαυρόκοστα. Για τον σκοπό αυτό επικεντρώνει τις προσπάθειες της και ποντάει σε συναντήσεις εντός Φεβρουαρίου με τον Υφυπουργό Τουρισμού, τον Υπουργό Μεταφορών και τον Υπουργό Οικονομικών. Στην συζήτηση και ο Invest Cyprus, με τον οποίο η εταιρεία είχε ήδη συνάντηση. Για μια το πιο σημαντικό δεν είναι η αποζημίωση που δεν δόθηκε αλλά αν θέλουμε να έχουμε ένα σοβαρό αερομεταφορέα, δεν ζητούμε κάτι περισσότερο από αυτά που παίρνουν άλλες αερομεταφορές αλλά δεν θέλουμε να είμαστε σε μειονεκτική θέση.

Ξανά στο Υπουργικό

Έτοιμος να θέσει ξανά το θέμα ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου είναι ο νέος Υπουργός Μεταφορών. Σε δηλώσεις του στην «Κ» έκανε λόγο για ανταγωνιστικό μειονέκτημα των κυπριακών εταιρειών έναντι άλλων, το οποίο πρέπει να ρυθμιστεί. Σημείωσε ότι το θέμα θα συζητηθεί προηγουμένως και σε συνάντηση με το Υπουργείο Οικονομικών και το Υφυπουργείο Τουρισμού.

Ελληνική Τράπεζα: Θεσμοθετεί την εκπαίδευση στα ψηφιακά εργαλεία

Απογευματινά... φροντιστήρια εξοικείωσης με τα ψηφιακά εργαλεία που διαθέτει, καθιερώνει η Ελληνική Τράπεζα. Έτσι, η Τράπεζα τηρεί τη δέσμευσή της να βοηθήσει τους πελάτες της ώστε να επωφεληθούν των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες για να κάνουν τις συναλλαγές τους πιο εύκολα και πιο γρήγορα.

Υπενθυμίζεται ότι λίγο πριν από το τέλος του 2019 η Ελληνική Τράπεζα πραγματοποιείσε με μεγάλη επιτυχία τα πρώτα εκπαιδευτικά απογεύματα σε καταστήματά της σε Λευκωσία και Λεμεσό. Εκεί οι πελάτες είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν για τα ψηφιακά μέσα που προσφέρει η Τράπεζα, για την καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτησή τους, όπως είναι το WebBanking, το MobileApp και τα ATM, αλλά και να εξοικειωθούν με τη χρήση τους.

Βλέποντας το ενδιαφέρον του κοινού, η Ελληνική Τράπεζα, η μόνη μεγάλη λιανική τράπεζα που εργάζεται απογεύματα στην Κύπρο, αποφάσισε να καθιερώσει αυτά τα «μαθήματα» σε συγκεκριμένα καταστήματά της.

Έτσι, από την Δευτέρα, 20 Ιανουαρίου και κάθε Δευτέρα, μέχρι και τα τέλη Μαΐου, μέλη του προσωπικού της Τράπεζας θα παρέχουν από τις 3.15 μέχρι και τις

4.45 το απόγευμα όλες τις απαραίτητες πληροφορίες στους πελάτες της Τράπεζας, ώστε να εξοικειωθούν με τα ψηφιακά κανάλια.

Για τον σκοπό αυτό, εξειδικευμένο προσωπικό θα βρίσκεται σε συνολικά 15 καταστήματα της Τράπεζας σε όλες τις επαρχίες, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο όπου θα εκπαιδεύει τους πελάτες στη χρήση του WebBanking, στην εγκατάσταση και στη χρήση του MobileApp, αλλά και στις υπηρεσίες που προσφέρουν πλέον οι ATM, ώστε να πραγματοποιούν

Από τις 20 Ιανουαρίου, κάθε Δευτέρα μεταξύ 3.15μμ-4.45μ.μ. σε 15 υποκαταστήματα της Τράπεζας θα λειτουργεί κέντρο εκπαίδευσης πελατών.

τις συναλλαγές τους αποφεύγοντας τις ουρές στα ταμεία και την ταλαιπωρία.

Ως κέντρα εκπαίδευσης πελατών στα ψηφιακά εργαλεία θα λειτουργήσουν τους επόμενες μήνες έξι καταστήματα της Τράπεζας στην επαρχία Λευκωσίας (σε Καϊμακλί / Λατσία / Έγκωμη / Σταυρού / Κάτω Λακατάμια / Λακατάμια), τέσσερα καταστήματα στην επαρχία Λεμεσού (σε Γλάστωνος / Οδό Πάφου/ Αγίας Φυλάξεως και Λεοντίου Α' μόλις ολοκληρωθεί η ανακαίνιση του εν λόγω υποκαταστήματος) και τρία καταστήματα στην επαρχία Λάρνακας (Αραδίππου/ Αγγελόκτιστη/ Γρίβα Διγενή).

Το κατάστημα στη Δερύνεια θα εξυπηρετήσει ως κέντρο εκπαίδευσης τους πελάτες στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου και το κατάστημα στη Γεροσκήπου τους πελάτες της Τράπεζας στην επαρχία Πάφου.

Όπως δήλωσε η Διευθύντρια Τραπεζικών Εργασιών, Τομέας Ιδιωτών, της Ελληνικής Τράπεζας, Κατίνα Σιακαλλή, η Τράπεζα με αυτή την πρωτοβουλία ανοίγει νέους δρόμους, αναγνωρίζοντας την υποχρέωση κάθε οργανισμού να καθοδηγεί τους πελάτες του με στόχο την ομαλή μετάβαση στην ψηφιακή εποχή που έχουμε εισέλθει.

Μεγάλη αύξηση των πληρωμών μέσω κινητού στην Ελλάδα

Το 74% των καταναλωτών επιλέγει το κινητό ως προτιμώμενο μέσο πληρωμής εναλλακτικά της κάρτας. Ο κομβικός ρόλος των κινητών στις ηλεκτρονικές συναλλαγές αντικατοπτρίζεται και στην αύξηση της χρήσης τους για πληρωμές κατά 17% την τελευταία τριετία, καθώς αποτελεί επιλογή για τη συντριπτική πλειονότητα των καταναλωτών (94%) σε σχέση με τις υπόλοιπες ψηφιακές συσκευές.

Έρευνα της Mastercard, η οποία διενεργήθηκε σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, ανάμεσα στις οποίες και η Ελλάδα, δείχνει ότι το 63% των καταναλωτών χρησιμοποιεί ήδη το κινητό για να ελέγξει το υπόλοιπο του τραπεζικού λογαριασμού ή για να κάνει μεταφορά χρημάτων. Μάλιστα, το Διαδίκτυο έχει δημιουργήσει ένα μεγάλο εύρος από payment apps που οι καταναλωτές δείχνουν να εμπιστεύονται ολοένα και περισσότερο. Από το 2016, οι συναλλαγές μεταξύ καταναλωτών μέσω εφαρμογών πληρωμών έχουν αυξηθεί κατά 23%.Μείζον θέμα για την περαιτέρω τόνωση των ηλεκτρονικών πληρωμών είναι η ταυτοποίηση των χρηστών. Σύμφωνα με την έρευνα, σχεδόν το 90% των καταναλωτών θα πραγματοποιούσε αγορές από το Διαδίκτυο με τον ίδιο αυξητικό ρυθμό ή και ακόμα μεγαλύτερο, αν είχε

προηγμένες διαδικασίες ταυτοποίησης των στοιχείων τους.Σύμφωνα με τους νέους κανονισμούς της Ε.Ε., οι καταναλωτές θα πρέπει να αποδεικνύουν την ταυτότητά τους μέσω δύο μεθόδων, όπως για παράδειγμα μέσα από αντικείμενα τα οποία έχουν στην κατοχή τους (κινητή συσκευή ή κάρτα) ή πληροφορίες τις οποίες γνωρίζουν (κω-

Αποτελεί την πρώτη εναλλακτική επιλογή έναντι της κάρτας για το 74% των καταναλωτών.

δικοί πρόσβασης, PIN).Οι νέοι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζουν θετικά από τους καταναλωτές. Η έρευνα της Mastercard καταγράφει ότι το 34% των Ελλήνων ερωτηθέντων θα χρησιμοποιούσε συχνότερα την κάρτα του αν υπήρχε ένα επιπλέον βήμα για την εξακρίβωση των στοιχείων τους.

Σήμερα, μόνο το 6% των καταναλωτών χρησιμοποιεί εφαρμογές για την αποθήκευση του κωδικού, ενώ ένας στους τέσσερις ακόμα καταγράφει τους κωδικούς σε ένα σημειωματάριο ή τον μοιράζεται με ένα κοντινό του πρόσωπο.

Οριακή αύξηση επιβατών το 2019 στα 14 αεροδρόμια της Fraport Greece

Λόγω χρεοκοπιών αεροπορικών και καθήλωσης Boeing 737 MAX

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σε **επίπεδα** οριακά υψηλότερα από το προηγούμενο έτος (+0,9%) έκλεισε η επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport Greece. Ακόμα και έτσι, πάντως, ξεπεράστηκε τουλάχιστον το σημειολογικά σημαντικό όριο των 30 εκατομμυρίων επιβατών, καθώς η κίνηση διαμορφώθηκε στα 30,152 εκατ. ταξιδιώτες, από 29,879 εκατ. το 2018. Η κίνηση από το εξωτερικό ενισχύθηκε κατά 1,5%, ενώ αυτή από την εγχώρια αγορά υποχώρησε κατά 0,9%.

Η διαχειρίστρια των 14 περιφερειακών αεροδρομίων χαρακτηρίζει την επίδοση αυτή σταθεροποιητική και την αποδίδει, μεταξύ άλλων, τόσο στις πολύ μεγάλες αυξήσεις της προηγούμενης διετίας –οι οποίες αθροιστικά ξεπέρασαν το 20%– όσο και στις χρεοκοπίες πολλών αεροπορικών κατά το 2019, προεξάρχουσας της Thomas Cook, αλλά και της καθήλωσης του στόλου των Boeing 737 MAX παγκοσμίως λόγω των προβλημάτων που εμφάνισαν. «Το 2019 χρεοκόπησαν αρκετές αεροπορικές (Thomas Cook, Small Planet, Primera, Germania, Cobalt, Astra), με αποτέλεσμα να

καθούν 1,5 εκατ. θέσεις στα 14 αεροδρόμια», αναφέρουν στην «Κ» πηγές της εταιρείας, εκτιμώντας πως «είναι άθλος ότι η χρονιά τελείωσε με θετικό πρόσημο».

Εξάλλου και ο Γιώργος Βήλος, γενικός διευθυντής Ανάπτυξης της Fraport Greece, μιλώντας στην «Κ» πριν από λίγες εβδομάδες υπογράμμιζε πως «το 2019 ήταν αναμφίβολα ένα έτος σταθεροποίησης σε σχέση με τις αφίξεις τουριστών στη χώρα, γεγονός που αποτελεί μεγάλη πρόκληση και “επιβάλλει” όσο ποτέ την καθιέρωση ισχυρών συνεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών στην ελληνική τουριστική βιομηχανία, ώστε να συνεχίσει ο κάθε προορισμός να είναι ελκυστικός και ανταγωνιστικός».

Την οριακή άνοδο της επιβατικής κίνησης πέρυσι έφερε και η απόφαση της Ryanair να σταματήσει πτήσεις της σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα μητροπολιτικά αεροδρόμια Αθήνας και Θεσσαλονίκης έχουν αυξήσει την κίνησή τους τη χειμερινή περίοδο. Αυτό είναι έντονα ορατό στη Θεσσαλονίκη (+8,6% η διεθνής επιβατική κίνηση το 2019) και βεβαίως στην Αθήνα, όπου η άνοδος διαμορφώθηκε στο +6%,

Το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης, όπως είναι φυσικό, παρουσίασε τον μεγαλύτερο όγκο κίνησης με συνολικά 6,9 εκατ. επιβάτες (+3,1%) και ακολουθεί το αεροδρόμιο της Ρόδου με πάνω από 5,54 εκατ. (αλλά με αρνητικό πρόσημο, -0,5%).

Η επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια αυξήθηκε κατά 0,9%, φτάνοντας τα 30,152 εκατ. ταξιδιώτες.

στα 25,57 εκατ. επιβάτες. Μεταξύ των 14 περιφερειακών αεροδρομίων που έχουν ιδιωτικοποιηθεί (Ακτιο, Χανιά, Κέρκυρα, Καβάλα, Κεφαλονιά, Θεσσαλονίκη, Ζάκυνθος, Κως, Μυτιλήνη, Μύκονος, Ρόδος, Σάμος, Σαντορίνη, Σκιάθος), τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση κίνησης σημείωσε αυτό της Μυκόνου (+8,9% με συνολικά 1,52 εκατ. επιβάτες), ενώ στη Σαντορίνη η ετήσια αύξηση δι-

αμορφώθηκε στο 2% (2,3 εκατ. επιβάτες).

Ως προς τον αριθμό των πτήσεων στα 14 αεροδρόμια, το 2019 σημειώθηκε αύξηση κατά 0,6% στις 245.569, από 244.201 το 2018, αν και μειωμένος εμφανίζεται ο αριθμός των πτήσεων για τον μήνα Δεκέμβριο.

Σε απόλυτα μεγέθη, το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης είναι αυτό που, όπως είναι φυσικό, παρουσίασε τον μεγαλύτερο όγκο κίνησης με συνολικά 6,9 εκατ. επιβάτες (+3,1%) και ακολουθεί το αεροδρόμιο της Ρόδου με πάνω από 5,54 εκατ. (αλλά με αρνητικό πρόσημο -0,5%). Στα αεροδρόμια με υψηλή κίνηση περιλαμβάνονται ακόμη αυτά της Κέρκυρας με 3,27 εκατ. επιβάτες (από 3,36 εκατ. το 2018) και των Χανίων με 2,98 εκατ. (-0,8%).

Διακινήθηκαν 65,4 εκατ. σε όλους τους αερολιμένες, μεγάλη άνοδος στον ΔΑΑ

Ιστορικό ρεκόρ σημείωσε η επιβατική κίνηση στα ελληνικά αεροδρόμια, με τους επιβάτες που διακινήθηκαν σε αυτά να αγγίζουν τα 65,4 εκατ. το 2019. Σε ποσοστιαία βάση η κίνηση ενισχύθηκε κατά 5% καθώς την προηγούμενη χρονιά (2018) οι επιβάτες που εξυπηρετήθηκαν από τα ελληνικά αεροδρόμια διαμορφώθηκαν σε 62,292 εκατ. Συνεπώς, το 2019 οι επιβάτες ξεπέρασαν κατά 3.092.813 τους αντίστοιχους του 2018, σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας.

Ειδικότερα, άνοδος 3,7% καταγράφεται στον συνολικό αριθμό των πτήσεων στα ελληνικά αεροδρόμια, που ανήλθε στις 538.956 (από τις οποίες 213.098 εσωτερικού και 325.858 εξωτερικού). Αντιστοίχως, πέρυσι καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς πραγματοποιήθηκαν 519.548 πτήσεις.

Σε ό,τι αφορά τον Δεκέμβριο, καταγράφηκε αύξηση 3,9% στη συνολική επιβατική κίνηση (εσωτερικού - εξωτερικού). Συγκεκριμένα, διακινήθηκαν στα αεροδρόμια της χώρας 2.507.671 επιβάτες, ενισχυμένοι κατά 3,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Οι αφίξεις επιβατών εξωτερικού έφτασαν τις 742.070 σημειώνοντας επίσης άνοδο 10,9% συγκριτικά με το 2018, κατά τη διάρκεια του οποίου οι αφίξεις εξωτερικού ήταν 669.307.

Η μεγαλύτερη επιβατική κίνηση στη διάρκεια του Δεκεμβρίου του 2019 καταγράφηκε στα αεροδρόμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Χανίων. Ενδεικτικά στο αεροδρόμιο Αθηνών διακινήθηκαν

1.672.418 επιβάτες, της Θεσσαλονίκης 449.376, του Ηρακλείου 112.014, της Ρόδου 56.258 και από το αεροδρόμιο των Χανίων 55.476 επιβάτες. Το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης της κίνησης, σε ετήσια βάση, παρατηρήθηκε στο αεροδρόμιο Ιωαννίνων με άνοδο 23% (διακίνησε 134.011 επιβάτες το 2019 έναντι 108.932 το 2018). Το αεροδρόμιο Νάξου κατέγραψε άνοδο επιβατικής κίνησης 21% (διακίνησε 103.463

Η μεγαλύτερη αύξηση κατά 23% καταγράφηκε στο αεροδρόμιο των Ιωαννίνων.

επιβάτες έναντι 85.503) και το αεροδρόμιο Καλαμάτας κατέγραψε αύξηση επιβατών 20,3% καθώς εξυπρέτησε 333.455 επιβάτες το δωδεκάμηνο του 2019, έναντι 277.266 επιβατών το 2018.

Πρωταθλήτρια η Αθήνα

Στο μεταξύ, ιστορικό ρεκόρ όλων των εποχών καταγράφηκε και στο αεροδρόμιο της Αθήνας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του «Ελ. Βενιζέλος», καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 διακινήθηκαν από αυτό συνολικά 25.574.030 επιβάτες καταρρίπτοντας την περυσινή επίδοση, που ήταν 24,13 εκατ. επιβάτες. Ποσοστιαία η αύξηση διαμορφώθηκε στο 6%, γεγονός το οποίο οφείλεται κυρίως στην κίνηση εξωτερικού, που έφτασε τα 17.823.030 επιβάτες (αύξηση 8,6%).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΑΣΣΙΜΗ

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΓΗΠΕΔΩΝ ΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΑ

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

ΧΟΡΗΓΟΙ:

Κοινοτικοί πόροι 9 δισ. ευρώ σε πληροφορική και επικοινωνίες

Θα συμπεριληφθούν στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Κεντρικό ρόλο θα έχει η τεχνολογία στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 που τώρα σχεδιάζεται από τις κοινοτικές και τις εθνικές αρχές. Στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 (ΠΑΠ) – έτσι όπως ονομάζεται επισήμως η νέα προγραμματική περίοδος– οι δαπάνες για την τεχνολογία, την καινοτομία, όπως επίσης και για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων θα είναι ιδιαίτερα αυξημένες. Επίσης όλα δείχνουν ότι οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) θα έχουν κεντρικό ρόλο στον ορίζοντο άξονα προτεραιότητας της πράσινης ανάπτυξης, της πράσινης ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΑΠ) θα περιλάβει κοινοτικούς πόρους ύψους 19,7 δισ. ευρώ. Από αυτά εκτιμάται ότι περίπου 9 δισ. ευρώ θα κατευθυνθούν στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Δεν είναι τυχαίο ότι οι τουλάχιστον ταμείων και του ταμείου συνοχής θα απορροφηθούν στη νέα περίοδο από τις παρακάτω προτεραιότητες:

Πιο «έξυπνη» Ευρώπη (smarter Europe).
Μια πιο «πράσινη» και ελεύθερη από άνθρακα Ευρώπη (Greener, carbon free Europe).
Μια πιο «συνδεδεμένη» Ευρώπη (connected Europe), με δίκτυα μεταφορών και ψηφιακό δίκτυα.

Μια πιο κοινωνική Ευρώπη (social Europe).
Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες.
Παράγοντες κοντά στις δια-

Σύμφωνα με την Κομισιόν, το μεγαλύτερο μέρος των πόρων των περιφερειακών ταμείων θα απορροφηθεί στη νέα περίοδο από την πράσινη ενέργεια, τις «πράσινες» επενδύσεις και τα ψηφιακά δίκτυα.

Συνολικά για την Ελλάδα το πλαίσιο θα περιλάβει πόρους ύψους 19,7 δισ. ευρώ.

πραγματεύσεις αναφέρουν ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος για τη στήριξη των προαναφερόμενων απαιτούν επενδύσεις σε ΤΠΕ. Ειδικά για την Ελλάδα, η νέα περίοδος θα περιλάβει ποσό για τις ΤΠΕ πολλαπλάσιο των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων στήριξης της ελληνικής οικονομίας.

Συγκεκριμένα, στην υφιστάμενη προγραμματική περίοδο οι δαπάνες σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών ανέρχονται σε 2 δισ. ευρώ, εκ των οποίων πολύ μικρό μέρος έχει απορροφηθεί. Η προγραμματική περίοδος με τα υψηλότερα κονδύλια ΤΠΕ ήταν το 2000-2007, όπου είχαν διατεθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» περίπου 3 δισ. ευρώ.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι το νέο ΠΑΠ 2021-2027 θα περιλάβει τρεις μεγάλους οριζόντιους άξονες επενδύσεων. Ο πρώτος οριζόντιος άξονας, με εκτίμηση προϋπολογισμού στο 35% των κοινοτικών πόρων, θα αφορά τεχνολογία, έρευνα, καινοτομία, υποστήριξη ψηφιακού μετασχηματισμού ΜΜΕ και δράσεις κατάρτισης με έμφαση στις ΤΠΕ. Σχεδόν το 80% έως 90% των κοινοτικών πόρων του συγκεκριμένου άξονα αναμένεται να κατευθυνθεί στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Αυτό σημαίνει ότι περίπου 6 δισ. ευρώ θα κατευθυνθούν σε δράσεις σχετικές με τις ΤΠΕ, όπως έργα πληροφορικής, ερευνητικά έργα, κρατικές ενισχύσεις επιχειρήσεων, δράσεις κατάρτισης κ.λπ. Μεγάλος όγκος δράσεων 2 δισ. ευρώ, εκ των οποίων πολύ μικρό μέρος έχει απορροφηθεί. Η δεύτερη οριζόντια δράση του νέου ΠΑΠ, που αφορά την πράσινη ανάπτυξη, την πράσινη ενέργεια και την κλιματική αλλαγή. Η δράση αυτή αναμένεται να απορροφήσει το 30% των κοινοτικών πόρων του ΠΑΠ, ήτοι περίπου 6 δισ. ευρώ. Εξ

αυτών το 50%, δηλαδή περίπου 3 δισ. ευρώ, θα κατευθυνθούν σε δράσεις ΤΠΕ. Συγκεκριμένα οι πόροι που σχετίζονται με ΤΠΕ και θα διατεθούν στην Πράσινη Ευρώπη σχεδιάζεται να κατευθυνθούν σε δράσεις που αφορούν τη δημιουργία «έξυπνων» πόλεων (smart cities), την «έξυπνη» διαχείριση ενέργειας με την αξιοποίηση τεχνολογίας IoT (Internet of Things) κ.ά.

Ο τρίτος οριζόντιος άξονας θα περιλάβει όλους τους υπόλοιπους άξονες, όπως γεωργία, αλιεία, κατασκευαστικές υποδομές (οδοί κ.λπ.). Στον άξονα αυτό θα κατευθυνθεί το 35% των κοινοτικών πόρων (περίπου 7 δισ. ευρώ). Σημειώνεται ότι το ύψος των κοινοτικών πόρων για το νέο ΠΑΠ δεν έχει κλείσει ακόμη και ότι αυτό θα συμβεί περίπου τον ερχόμενο Φεβρουάριο. Παράγοντες κοντά στη διαδικασία σημειώνουν ότι το τελικό ποσό θα διαμορφωθεί μεταξύ 19,5 - 20,5 δισ. ευρώ. Το ποσό είναι υψηλότερο από την υφιστάμενη προγραμματική περίοδο, όπου έχουν διατεθεί 17,8 δισ. ευρώ.

Αισιοδοξούν αλλά δεν «βλέπουν» αύξηση κερδών

Πολύ πιο αισιόδοξοι για την προοπτική της οικονομίας τους επόμενους 12 μήνες εμφανίζονται οι επιχειρηματίες στην Ελλάδα κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, αισιοδοξία, όμως η οποία δεν αποτυπώνεται αισθητά ούτε στα κέρδη ούτε στις πωλήσεις, πολλά δε μάλλον στους μισθούς. Την ίδια ώρα, τα σημάδια επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας είναι ορατά στις προσδοκίες για τις εξαγωγές των ελληνικών επιχειρήσεων, προσδοκίες οι οποίες είναι μειωμένες σε σύγκριση με το πρώτο εξάμηνο του 2019.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία της έρευνας IBR της Grant Thornton, η αισιοδοξία των Ελλήνων επιχειρηματιών για την προοπτική της οικονομίας τους επόμενους 12 μήνες αυξήθηκε το δεύτερο εξάμηνο του 2019 στο 68% από 44% το πρώτο εξάμηνο του 2019, καταγράφοντας αύξηση 24 ποσοστιαίων μονάδων. Την ίδια ώρα, ο δείκτης οικονομικής αβεβαιότητας βρέθηκε στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2013, στο 39%, μειωμένος κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το πρώτο εξάμηνο του 2019. Παρά το θετικό κλίμα και

την αισιοδοξία που διαμορφώνεται στο οικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας, οι επιχειρηματίες θεωρούν ότι τόσο τα έσοδα όσο και η κερδοφορία της επιχειρήσεώς τους θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα με το προηγούμενο εξάμηνο. Συγκεκριμένα, οι προσδοκίες για τα έσοδα παραμένουν αμετάβλητες στο 64%, ενώ οι προσδοκίες για την κερδοφορία κατέγραψαν αύξηση κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες και ανήλθαν από το 59%. Επιπλέον, αν και παρατηρείται μια μικρή άνοδος κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες στην πρόθεση των εργοδοτών να αυξήσουν τους

μισθούς των εργαζομένων, από το 21% στο 24%, τα ποσοστά παραμένουν πολύ χαμηλά σε σχέση με τα ευρωπαϊκά και παγκόσμια επίπεδα, τα οποία αντιστοίχως είναι 76% και 78%. Σε ό,τι αφορά τις εξαγωγές, οι Έλληνες επιχειρηματίες δηλώνουν περισσότερο απαισιόδοξοι, καθώς οι προσδοκίες τους μειώθηκαν από το 52% στο 49%.

Το τελευταίο στοιχείο σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη μείωση της αισιοδοξίας των επιχειρηματιών στην Ευρώπη, στο 45% από 50%, η οποία αποδίδεται κυρίως στην αβεβαιότητα που προκαλεί το Brexit.

Με χαμηλές επιδόσεις παραμένουν οι ΜμΕ στην καινοτομία

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Ετήσιο όφελος στην ελληνική οικονομία ακόμη και 4 δισ. ευρώ σε ορίζοντα πενταετίας μπορεί να προκύψει εάν μία στις τρεις μη καινοτόμες βιομηχανικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις εφαρμόσει σχέδια καινοτομίας τα επόμενα πέντε χρόνια και ταυτόχρονα γίνουν από την πολιτεία οι απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις, όπως η ενίσχυση των οδών χρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου μέσω, για παράδειγμα, της μορφής των venture capitals, η βελτίωση των υποδομών και η μεγαλύτερη δισύνδεση της ακαδημαϊκής με την επιχειρηματική κοινότητα.

Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει μελέτη της Διεύθυνσης Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας για την υφιστάμενη κατάσταση της καινοτομίας στις βιομηχανικές ΜμΕ και τις προοπτικές από ενδεχόμενη ενίσχυσή της.

Η απόσταση, βεβαίως, που υπάρχει σήμερα όχι μόνο μέχρι τα 4 δισ. ευρώ, που αποτελούν το φιλόδοξο σενάριο, αλλά ακόμη και μέχρι τα 700 εκατ. ευρώ συνολικής επίδρασης στην ελληνική οικονομία, ποσό που περιλαμβάνεται στο συντηρητικό σενάριο της μελέτης, είναι πολύ μεγάλη. Κι αυτό διότι μόνο το 43% των ΜμΕ του κλάδου έχει καινοτομική δραστηριότητα στην Ελλάδα σήμερα (αρκετά χαμηλότερα από τον μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που είναι 50%). Από αυτές, μάλιστα, μόνο το 5% ανήκει στην κατηγορία των λεγόμενων ηγετών, παράγοντες δηλαδή οι ίδιες καινοτομία και δεν υιοθετούν καινοτόμες τεχνολογίες από άλλου, κυρίως από το εξωτερικό, όπως οι λεγόμενοι μιμητές, που αποτελούν το 38%.

Για να αντιληφθεί κάποιος τη συμβολή της καινοτομίας στην προτιθέμενη αξία των επιχειρήσεων, ακόμη και αν αυτές ανήκουν στην κατηγορία των μιμητών, αρκεί να δούμε δύο στοιχεία: α) Το 2018 οι πωλήσεις των καινοτόμων επιχειρήσεων αυξήθηκαν σε σύγκριση με το 2013 κατά 11,2%, ενώ των μη καινοτόμων έμειναν στην ουσία στάσιμες (αυξήθηκαν κατά μόλις 0,2%). β) Το περιθώριο κέρδους των καινοτόμων αυξήθηκε το ίδιο διάστημα κατά 4,8%, ενώ των μη καινοτόμων πολύ λιγότερο, κατά 1,5%. Στην περίπτωση των ΜμΕ-ηγετών η αύξηση στο περιθώριο κέρδους ήταν 8,6%, ενώ στην κατηγορία των ΜμΕ-μιμητών η αντίστοιχη αύξηση ήταν 3,6%. Η διαφορά αυτή οφείλεται στην επίτευξη υψηλότερων τιμών και όχι στη βελτίωση του κόστους παραγωγής.

Στην περίπτωση δε που οι βιομηχανικές ΜμΕ ανήκουν στην κατηγορία των ηγετών από πλευράς καινοτομίας, έχουν πολύ υψηλότερες επιδόσεις από τις ΜμΕ-μιμητές στις ξένες αγορές. Η μελέτη της ΕΤΕ δείχνει ότι οι εξαγωγές των πρώτων αυξήθηκαν την περίοδο

Το 2018 οι πωλήσεις των καινοτόμων επιχειρήσεων αυξήθηκαν σε σύγκριση με το 2013 κατά 11,2%, ενώ των μη καινοτόμων έμειναν στην ουσία στάσιμες.

Μόνο το 43% έχει καινοτομική δραστηριότητα— Αρκετά χαμηλότερα από τον μέσο όρο στην Ε.Ε., που είναι 50%.

2013-2018 κατά 66%, ενώ των δευτέρων κατά 16%.

Το αισιόδοξο στοιχείο είναι ότι το 28% των μη καινοτόμων επιχειρήσεων, το οποίο αντιστοιχεί στο 15% του συνόλου των επιχειρήσεων, δηλώνει ότι ήδη έχει σχεδιάσει μια στρατηγική καινοτομίας την οποία και σκοπεύει να θέσει σε εφαρμογή μέσα στην επόμενη πενταετία. Στη συντηρητική πλειονότητα τους, όμως, αναμένεται ότι θα ανήκουν στην κατηγορία των μιμητών και μόλις το 1% στην κατηγορία των ηγετών, γεγονός που αναμένεται να καλύψει σε όρους ποσότητας την απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από την Ευρώπη, όχι όμως και σε όρους ποιότητας. Με άλλα λόγια, αναμένεται το ποσοστό των καινοτόμων βιομηχανικών ΜμΕ να φτάσει το 58% του συνόλου, από 43% σήμερα.

Βάσει της αναμενόμενης πορείας της ελληνικής οικονομίας, η δραστηριότητα των βιομηχανικών ΜμΕ εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 2,2 δισ. ευρώ έως το 2024. Εάν το περιβάλλον καινοτομίας παραμείνει στην ίδια κατάσταση με σήμερα, η επιπλέον θετική επίδραση από την εφαρμογή καινοτομιών απλά από μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων θα περιορισθεί στα 700 εκατ. ευρώ. Η βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, των υποδομών, της χρηματοδότησης κ.ά. στα επίπεδα των ευρωπαϊκού μέσου όρου θα μπορούσε να οδηγήσει σε συνολική επίδραση της καινοτομίας ύψους 3,3 δισ. ευρώ. Εάν δε η βελτίωση αυτή ήταν στο επίπεδο των τριών καλύτερων χωρών της Ε.Ε., τότε η συνολική θετική επίδραση της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία θα μπορούσε να φτάσει ακόμη και τα 4 δισ. ευρώ.

Ευημερία με δανεικά δεν αποτελεί εναλλακτική επιλογή, προειδοποιεί ο ΣΕΒ

Στον αστερισμό της ανάκαμψης τοποθετεί την ελληνική οικονομία ο ΣΕΒ στο μηνιαίο δελτίο του οικονομικής δραστηριότητας, που δημοσιεύθηκε, αλλά ταυτόχρονα υπενθυμίζει ότι η χώρα εξακολουθεί να είναι υπερχρεωμένη και έχει ανάγκη από επενδύσεις για να συνεχίσει την αναπτυξιακή πορεία της.

«Ευημερία με δανεικά δεν αποτελεί εναλλακτική επιλογή», προειδοποιεί, καυτηριάζοντας επιλογές για επιδοματικές πολιτικές, αλόγιστες αυξήσεις μισθών και συντάξεων, που κινούνται στη λογική των μαγικών λύσεων.

«Οι επενδύσεις και η αποταμίευση είναι μονόδρομος για την ανάκαμψη», τονίζει. Το δελτίο, που συντάσσει ο τομέας μακροοικονομικής ανάλυσης του ΣΕΒ, με επικεφαλής τον Μιχάλη Μασουράκη, αναλύει τις εξελίξεις στους οικονομικούς δείκτες για να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να επιταχυνθεί το 2020, καθώς τα μέτρα οικονομικής πολιτικής

Βολές για επιδοματικές πολιτικές, αλόγιστες αυξήσεις μισθών και συντάξεων, που κινούνται στη λογική των μαγικών λύσεων.

αναμένεται να αρχίσουν να αποδίδουν καρπούς.

Σημειώνει, μεταξύ άλλων, ότι το 2019 επιταχύνθηκαν η μεταποιητική παραγωγή και οι κατασκευές, ενώ επιβραδύνθηκαν οι λιανικές πωλήσεις και οι εξαγωγές, ενώ η απορρόφηση της ανεργίας εμφάνισε σημάδια κόπωσης, καθώς οι επενδύσεις δεν έχουν αρχίσει ακόμη να τονώνουν τις συνθήκες απασχόλησης και η διεθνής συγκυρία παραμένει αρνητική.

Συμπερασματικά, καταλήγει το δελτίο, «το 2020 ξεκίνησε με μεγάλες προσδοκίες, καθώς αίρονται σταδιακά οι περιοριστικοί παρά-

«Οι επενδύσεις και η αποταμίευση είναι μονόδρομος για την ανάκαμψη», τονίζει ο ΣΕΒ στο μηνιαίο δελτίο του οικονομικής δραστηριότητας.

γοντες (υψηλή φορολογία, εμπόδια στη λειτουργία της αγοράς, γραφειοκρατία στην αδειοδότηση των επενδύσεων κ.λπ.), που καθλώναν την οικονομική δραστηριότητα σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Αν και η πρόοδος μέχρι σήμερα είναι ικανοποιητική σε σχέση με τις εξαγγελίες και τις δεσμεύσεις

της νέας διακυβέρνησης, οι αλλαγές στην οικονομική πολιτική δεν έχουν αποκτήσει ακόμη κρίσιμη μάζα ώστε να σηματοδοτούν τη στροφή προς ένα δυναμικά διαφορετικό αναπτυξιακό πρότυπο υψηλών και διατηρήσιμων ρυθμών ανάπτυξης σε μονιμότερη βάση. Το τελευταίο δεν είναι εφικτό

χωρίς επενδύσεις. Για να γίνουν όμως, για παράδειγμα, δημόσιες επενδύσεις για αναγκαίες κοινωνικές και οικονομικές υποδομές, απαιτούνται πόροι που πρέπει να εξοικονομηθούν. Και για να γίνουν ιδιωτικές επενδύσεις απαιτούνται πολιτικές με ισχυρότερο αναπτυξιακό αποτύπωμα, με έμφαση στην κερδοφορία και στην ανταγωνιστικότητα, καθώς και αλλαγές στη φορολογία και στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της οικονομίας και των αγορών, που να υπερβαίνουν τις συνεχειακές αντιτάσεις.

Ακόμη και αν βραχυχρόνια κάποιες πολιτικές επιδοματικού χαρακτήρα μπορεί να είναι επιβεβλημένες λόγω της μεγάλης κρίσης και ύφεσης που προηγήθηκε, δεν πρέπει με κανένα τρόπο να δημιουργηθεί και πάλι η αίσθηση των μαγικών λύσεων στην κοινωνία. Δεν μπορούν να αυξάνονται οι μισθοί χωρίς αύξηση της παραγωγικότητας και των επενδύσεων. Δεν μπορούν να αυξάνονται οι συντάξεις χωρίς αύξηση της αποταμίευσης

και η συνταξιοδοτική δαπάνη να χρηματοδοτείται γενναϊάδωρα από τον προϋπολογισμό. Δεν μπορεί να μειώνεται η φορολογική επιβάρυνση χωρίς βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δομών παραγωγής δημοσίων αγαθών και χωρίς επέκταση της φορολογικής βάσης. Δεν μπορεί να υπάρξει βελτίωση στις δεξιότητες του πληθυσμού ενόψει των αλλαγών που φέρνουν στην οικονομία οι επερχόμενες τεχνολογικές εξελίξεις χωρίς τη δέσμευση πρόσθετων πόρων εκπαίδευσης και κατάρτισης και χωρίς αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας και του συνταξιοδοτικού συστήματος.

Τέλος, δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού χωρίς αύξηση της παραγωγικότητας των εργατικού δυναμικού, που συρρικνώνεται, και χωρίς επαρκείς και αξιοπρεπείς υποδομές υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας, καθώς και χωρίς στοχευμένη μεταναστευτική πολιτική.

Μαζικές εκδόσεις ομολόγων τις πρώτες ημέρες του 2020

Ολο και περισσότεροι επενδυτές στρέφονται στην ασφάλεια του κρατικού χρέους

Το νέο έτος άρχισε με έναν πυρετό εκδόσεων κρατικών ομολόγων, οι περισσότερες από τις οποίες υπερκαλύπτονται καθώς εν μέσω γεωπολιτικών κινδύνων οι επενδυτές είναι πρόθυμοι να αγοράσουν κρατικό χρέος όσο αυτό προσφέρει αποδόσεις υψηλότερες από τις αρνητικές των γερμανικών ομολόγων. Τελευταίες στη σειρά ήταν οι εκδόσεις ομολόγων από την Ιταλία και το Βέλγιο, ενώ προηγήθηκαν, μία ημέρα νωρίτερα, η Κύπρος και η Ισπανία. Την αγορά ομολόγων της Ευρωζώνης «εγκαινίασαν» Πορτογαλία, Ιρλανδία και Σλοβενία την περασμένη εβδομάδα.

Η Ιταλία εξέδωσε κοινοπρακτικό τριακονταετές ομόλογο, που λήγει την 1η Σεπτεμβρίου 2050 και άντλησε 38 δισ. ευρώ. Οι προσφορές έφτασαν τα 44 δισ. ευρώ καταγράφοντας την ιστορικά μεγαλύτερη ζήτηση για κοινοπρακτική έκδοση της γειτονικής χώρας. Λίγο νωρίτερα, το Βέλγιο είχε αντλήσει περισσότερα από 23 δισ. ευρώ από την έκδοση δεκαετούς ομολόγου. Μιλώντας στο Reuters, ο Πίτερ Τσάτγουελ, αναλυτής της Mizuho, απέδωσε την αυξημένη ζήτηση στον μεγάλο όγκο ρευστότητας που έχουν διοχετεύσει οι κεντρικές τράπεζες στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, αλλά και στην πεποίθηση των επενδυτών ότι τα επιτόκια της Ευρωζώνης δεν πρόκειται να αυξηθούν στο εγγύς

μέλλον. Όπως τόνισε, «όταν έχει θετική απόδοση κάθε τριακονταετές ομόλογο της Ευρώπης, οι επενδυτές θέλουν να το αγοράσουν».

Είχε προηγηθεί την Τρίτη η έκδοση δεκαετών και εικοσαετών ομολόγων της Κύπρου, με τα οποία άντλησε 1 δισ. ευρώ και 750 εκατ. ευρώ αντιστοίχως και με αποδόσεις 0,73% και 1,33% αντιστοίχως. Οι προσφορές που υποβλήθηκαν υπερκάλυψαν τον στόχο

Ιταλία, Βέλγιο, Κύπρος, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιρλανδία και Σλοβενία εξέδωσαν ήδη ομόλογα.

που είχε ζητηθεί επτά φορές καθώς υπερέβησαν τα 13 δισ. ευρώ. Μιλώντας στον κυπριακό Τύπο, ο Κύπριος υπουργός Οικονομικών, Κωνσταντίνος Πετρίδης, υπογράμμισε πως πρόκειται για τη μεγαλύτερη προσφορά για ανάλογες εκδόσεις, γεγονός που «καταδεικνύει την εμπιστοσύνη των αγορών στην κυπριακή οικονομία». Με την έκδοση των δύο ομολόγων, η Κύπρος εξασφαλίζει το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτικών αναγκών του τρέχοντος έτους και αποπληρώσε πρόωρα το δάνειο

που της έχει χορηγήσει το ΔΝΤ. Η αποπληρωμή του δανείου προς το ΔΝΤ αναμένεται να έχει θετική επίπτωση στις αγορές κεφαλαίου καθώς θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και θα επισφραγίσει την ικανότητα της νήσου να χρηματοδοτείται απευθείας από τις αγορές.

Με διαφορά λίγης ώρας, η Ισπανία διεξήγαγε δημοπρασία δεκαετών ομολόγων αξίας 10 δισ. ευρώ με απόδοση 0,5% και τις προσφορές να φτάνουν τα 53 δισ. ευρώ. Όπως σχολιάζει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, ο πυρετός των εκδόσεων και η προθυμία των επενδυτών να αγοράσουν νέο χρέος εντυπωσιάζει, καθώς η χρονιά αναμένεται υποτονική γενικότερα σε ό,τι αφορά τις εκδόσεις ομολόγων. Μολονότι το κόστος του δανεισμού βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, οι κυβερνήσεις των χωρών της Ευρωζώνης σχεδιάζουν να εκδώσουν φέτος σφώς λιγότερο χρέος σε σύγκριση με όλο το χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση έως σήμερα. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα, ο Λιν Γκράχαμ Τέιλορ, αναλυτής στη Rabobank, επισήμανε ότι για τους επενδυτές «είναι μια ευκαιρία που ίσως να μην παρουσιαστεί ξανά στη διάρκεια του έτους, αφού ο Ιανουάριος είναι συνήθως ένας μήνας κινητι-

Εν μέσω γεωπολιτικών κινδύνων, οι επενδυτές είναι πρόθυμοι να αγοράσουν κρατικό χρέος όσο αυτό προσφέρει αποδόσεις υψηλότερες από τις αρνητικές των γερμανικών ομολόγων.

κότητας στις αγορές ομολόγων». Πριν από 10 ημέρες, άλλωστε, στις 7 Ιανουαρίου, εξέδωσαν χρέος η Πορτογαλία, η Σλοβενία και η Ιρλανδία. Η Πορτογαλία εξέδωσε δεκαετή ομόλογα ύψους 4 δισ. ευρώ, με την έκδοση να υπερκαλύπτεται πάλι 6,25 φορές καθώς οι προσφορές έφτασαν τα 25 δισ. ευρώ. Την ίδια ημέρα εξέδωσε δεκαετή

ομόλογα η Σλοβενία ζητώντας να αντλήσει 1,5 δισ. ευρώ. Η έκδοση υπερκαλύφθηκε και πάλι, με τις προσφορές να υπερβαίνουν τα 11,75 δισ. ευρώ. Το Δουβλίνο, τέλος, που από το 2013 και μετά εκδίδει κοινοπρακτικά ομόλογα κάθε χρόνο, εξέδωσε 15ετή ομόλογα αξίας περίπου 3 δισ. ευρώ με χαμηλή απόδοση και το spread

τους να έχει μειωθεί στις 29 μονάδες βάσης από τις 34 μ.β. στις οποίες βρισκόταν μία ημέρα νωρίτερα. Σχολιάζοντας στο Reuters ο Ρίτσαρντ Μαγκκόιερ, αναλυτής της Rabobank, χαρακτήρισε «εκπληξη το γεγονός ότι πρόκειται για 15ετές και όχι δεκαετές ομόλογο», αλλά προσέθεσε πως «η Ιρλανδία τα καταφέρνει καλά».

Υψηλές αμοιβές και μπόνους από βιομηχανίες στις ΗΠΑ για να βρουν στελέχη

Υψηλότερους μισθούς αναγκάζονται να προσφέρουν οι αμερικανικές βιομηχανίες στην προσπάθειά τους να δελιάσουν τους εξειδικευμένους επαγγελματίες που, για να γίνουν υπάλληλοί τους θα πρέπει να μετακομίσουν από μεγάλη απόσταση. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ της Wall Street Journal, η κατάσταση είναι δύσκολη για τις αμερικανικές βιομηχανίες, καθώς η ανεργία στις ΗΠΑ βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και οι ελλείψεις σε εξειδικευμένο προσωπικό είναι πολλές.

Όπως τονίζει η αμερικανική εφημερίδα, είναι κενές περίπου μισό εκατ. θέσεις εργασίας στις βιομηχανίες των ΗΠΑ, ενώ η ανεργία βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 50 ετών. Ταυτόχρονα, όμως, τα στατιστικά στοιχεία καταδεικνύουν πως οι Αμερικανοί μετακινούνται για εργασία μέσα στην επικράτεια των ΗΠΑ λιγότερο από όσο μετακινούνταν τα τελευταία 70 χρόνια. Έτσι οι βιομηχανίες αναγκάζονται να προσφέρουν όχι μόνο μεγαλύτερους μισθούς αλλά και μπόνους, ενώ

Κενές παραμένουν περίπου μισό εκατ. θέσεις εργασίας, με την ανεργία σε ιστορικό χαμηλό.

δηλώνουν πρόθυμες να καλύψουν το κόστος της μετακόμισης και της εγκατάστασης στη νέα έδρα του ενδιαφερομένου. Και όχι μόνον επεκτείνουν αυτές τις παροχές ως τμήμα των αποδοχών που προσφέρουν, αλλά παράλληλα καταχωρίζουν ειδικές διαφημίσεις για να ενθαρρύνουν υποψήφιους υπαλλήλους τους από μακρινές περιοχές των ΗΠΑ να ενδιαφερθούν.

Το σχετικό ρεπορτάζ επικαλείται μάλιστα εταιρεία αναζήτησης ταλέντων και εργατικού δυναμικού, σύμφωνα με την οποία σήμερα το 1,6% των αγγελιών που αναζητούν υπαλλήλους για βιομηχανίες προτείνει κάλυψη των εξόδων μεταγκατάστασης. Το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 1% το 2017. Μιλώντας στην WSJ, ο Μάικλ Γουίν, διευθύνων

Στην Caterpillar, καταβάλλουν στους ηλεκτρολόγους τους και στο προσωπικό συντήρησης μηχανών 5.000 δολάρια σε έξοδα μετακίνησης.

σύμβουλος της εταιρείας Columbus Hydraulics Co., τόνισε πως οι αμερικανικές βιομηχανίες «είναι αναγκασμένες να κάνουν επιθετικές προσφορές για να προσελκύσουν ταλέντα» και προπαντός ότι πρέπει να φέρουν ανθρώπους από πολύ μακριά. Στελέχη της μονάδας κινητήρων στην Caterpillar αναφέρουν, επίσης, πως καταβάλλουν στους ηλεκτρολόγους τους και στο προσωπικό συντήρησης μηχανών 5.000 δολάρια σε έξοδα μετακίνησης όταν η έδρα τους ήταν 170 χιλιόμετρα μακριά από τη μονάδα για την οποία προσελήφθησαν.

Ομοίως, το ίδιο ποσό προσφέρει και η Raytheon Co. ενώ η Lockheed Martin Corp. διαφημίζει στον ιστότοπό της τα επιδόματα και τις πρόσθετες πληρωμές που καταβάλλει σε όσους υπαλλήλους μεταφέρθηκαν σε μονάδες της στο Τέξας και στην Καλιφόρνια. Γενικά οι αμερικανικές εταιρείες αυξάνουν τους μισθούς. Στον κλάδο της μεταποίησης, οι αυξήσεις των μισθών είναι οι μεγαλύτερες από τον Δεκέμβριο του 2016 καθώς φτάνουν

το 3%, όταν ο πληθωρισμός δεν υπερβαίνει το 2,1%. Ενδεικτική περίπτωση η G.H. Tool & Mold, που προμνηεύει αυτοκινητοβιομηχανίες, και η οποία αύξησε τον αρχικό μισθό της περίπου στα 18 δολάρια την ώρα πέρυσι όταν μόλις πριν από λίγα χρόνια το ωρομίσθιό της δεν υπερέβαινε τα 15 δολάρια. Εχει, άλλωστε, καλύψει τα έξοδα μετεγκατάστασης σε όσους υπαλλήλους της μεταφέρθηκαν στη μονάδα της στην Ουάσιγκτον.

Μιλώντας στην WSJ, η υπεύθυνη προσωπικού της εταιρείας, Τζούλι Σκάνελ, τονίζει πως «στην εποχή μας συμβαίνει κάτι που δεν έχουμε ξαναδεί τα τελευταία 25 χρόνια, όσα χρόνια δηλαδή προσλαμβάνουμε ανθρώπους». Προσθέτει πως πρέπει να δελιάσουν τους υποψήφιους υπαλλήλους περισσότερο από παλιά. «Πρόκειται για έναν πόλεμο για τα ταλέντα, έχει ήδη αρχίσει και είναι πραγματικός πόλεμος», σχολιάζει ο Μπραντ Κεντάλ, στέλεχος της Allegion στο τμήμα ανθρωπίνων πόρων.

Αντιδράσεις για μονάδα λιθάνθρακα στο Ντόρτμουντ

Αντιδράσεις προκαλεί στη Γερμανία το σχέδιο μιας από τις μεγαλύτερες εταιρείες κοινής ωφελείας να ανοίξει νέα μονάδα που θα λειτουργεί με λιθάνθρακα, όταν σε όλη την Ε.Ε., από τη Βρετανία μέχρι την Ισπανία, εντείνονται οι πιέσεις προς τις βιομηχανίες για μείωση των εκπομπών καυσαερίων και οι κυβερνήσεις υποθετούν στόχους για σταδιακή απεξάρτηση από τα ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα.

Πρόκειται για τη μονάδα Datteln-4 της εταιρείας κοινής ωφελείας Uniper SE, που αναμένεται να εγκαινιασθεί τον Ιούνιο και ήδη προγραμματίζονται εκδηλώσεις διαμαρτυρίας. Η υπόθεση υπονομεύει την κληρονομιά της απερχόμενης καγκελαρίου για μείωση των εκπομπών καυσαερίων και της χρήσης ορυκτών καυσίμων.

Ο λιθάνθρακας, πάντως, εξακολουθεί να χρησιμοποιείται στη Γερ-

Αναμένεται να εγκαινιασθεί τον Ιούνιο και ήδη προγραμματίζονται εκδηλώσεις διαμαρτυρίας.

μανία για την παραγωγή του 1/3 της ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα.

Η Uniper ευελπιστεί πως η μονάδα της θα είναι μία από τις τελευταίες που θα λειτουργούν με λιθάνθρακα. Προσπαθεί να πείσει την τοπική κοινωνία και τις οργανώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος ότι η νέα μονάδα θα είναι πιο καθαρή από άλλες παλαιότερες που πρέπει να κλείσουν. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει πως είναι πολύ πιο αποτελεσματική στη

χρήση ενέργειας από όσες άλλες μονάδες λειτουργούν με λιθάνθρακα και πολύ πιο φιλική προς το περιβάλλον. Επιμένει, έτσι, ότι πρέπει να κλείσει το 2038, οπότε έχει προγραμματισθεί να κλείσουν άλλες μονάδες λιθάνθρακα. Η ανέγερση της Datteln-4 έχει κοστίσει 1,5 δισ. ευρώ, βρίσκεται στην καρδιά της βιομηχανικής Γερμανίας, έξω από το Ντόρτμουντ. Στην πραγματικότητα είναι ήδη ηλικίας εννέα ετών, ενώ η κατασκευή της έχει ήδη υπερβεί το κόστος εξαιτίας διαφόρων κατασκευαστικών λαθών που καθυστέρησαν τη σύνδεσή της με το δίκτυο.

Από τη στιγμή που επιτροπή Γερμανών εμπειρογνομόνων για θέματα περιβάλλοντος και βιομηχανίας συνέστησε στην κυβέρνηση Μέρκελ να καταργήσει κάθε χρήση του λιθάνθρακα στη χώρα, οι συνομιλίες για το θέμα έχουν

επικεντρωθεί στις αποζημιώσεις που ζητούν οι εταιρείες κοινής ωφελείας για να κλείσουν τις εννοχες μονάδες τους.

Το κέντρο βάρους της συζήτησης τείνει να αλλάξει, όμως, καθώς επενδυτές και επενδυτικά κεφάλαια ασκούν πιέσεις στις εταιρείες για να μειώσουν τις εκπομπές καυσαερίων. Στο μεταξύ, ο έξιμπος σε μέγεθος μέτοχος της Uniper, η BlackRock, συντάχθηκε την Παρασκευή με ομάδα επενδυτών που ασκούν πιέσεις στις μεγαλύτερες εταιρείες της χώρας να μειώσουν τις εκπομπές καυσαερίων. Και βέβαια η αναταραχή που έχει προκαλέσει στη χώρα το θέμα της Datteln-4 γεννάει ερωτήματα ως προς το πόσο σοβαρά είναι η δέσμευση της κυβέρνησης Μέρκελ για συμμόρφωση με τους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων.

Η εταιρεία Uniper προσπαθεί να πείσει την τοπική κοινωνία αλλά και τις οργανώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος ότι η νέα μονάδα θα είναι πιο καθαρή από άλλες παλαιότερες.

Η κλιματική αλλαγή απειλεί τους χειμερινούς προορισμούς

Αδεια τα χιονοδρομικά στους πρόποδες των Άλπεων λόγω έλλειψης χιονιού

Σε είδος υπό εξαφάνιση τείνουν να εξελιχθούν οι χειμερινοί προορισμοί που βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο λόγω της κλιματικής αλλαγής. Αποκαρδιωτικό είναι το θέαμα που αντικρίζουν ντόπιοι και τουρίστες στα χιονοδρομικά κέντρα στα περίχωρα των Άλπεων.

Οι άλλοτε δημοφιλείς πίστες του σκι, που παλαιότερα ντύνονταν στα λευκά από το τέλος του φθινοπώρου, πλέον είναι καταπράσινες ακόμη και στα μέσα Ιανουαρίου. Ενδεικτικά, το αποτύπωμα της κλιματικής αλλαγής είναι αισθητό στο χιονοδρομικό κέντρο του Γκαρμίσ Πατερκίρχεν, της γερμανικής πόλης σε ύψος 800 μέτρων στις Άλπεις, που είχε φιλοξενήσει τους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες το 1936.

Ως λύση ανάγκης, ορισμένα χιονοδρομικά σε χαμηλό υψόμετρο λειτουργήσαν αυτή τη σεζόν είτε χρησιμοποιώντας τεχνητό χιόνι είτε με τη διαδικασία αποθήκευσης χιονιού. Πρόκειται για μια μέθοδο περισυλλογής των χιονονιφάδων την άνοιξη και διατήρησής τους μέχρι την εποχή του σκι.

Οι χειμερινοί προορισμοί υποχρεώνονται να καταφύγουν στην ενεργοβόρα μέθοδο ρίψης τεχνητού χιονιού, παρότι οι ακτιβιστές την κατακρίνουν έντονα. Οπως εξήγησε στο Bloomberg ο Ρόμπερτ Στάιγκερ, επικούρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Ίνσμπρουκ στην Αυστρία, η ρίψη τεχνητού χιονιού ξεκίνησε ώστε τα χιονοδρομικά κέντρα να λειτουργούν ανεξάρτητα από τις μεταβολές του καιρού. Ωστόσο, λόγω κλιματικής αλλαγής η χρήση τεχνητού χιονιού είναι πλέον αναπόφευκτη, συμπληρώνει ο Στάιγκερ.

«Μέχρι τα μέσα του αιώνα, ή ακόμη και νωρίτερα, ορισμένες περιοχές θα έχουν χάσει τον χειμερινό τουρισμό», προειδοποιεί ο Στάιγκερ. Ο ίδιος συμπληρώνει ότι «οι περιοχές σε υψηλότερο υψόμετρο θα επιβιώσουν, αλλά θα πρέπει να επενδύσουν περισσότερο στις μεθόδους τεχνητού χιονιού και να αντιμετωπίσουν τη μεγαλύτερη εισροή τουριστών», αφού οι σκιέρ δεν θα μπορούν να επιλέξουν τις πόλεις στους πρόποδες των Άλπεων.

Οι άλλοτε δημοφιλείς πίστες του σκι στις Άλπεις, που παλαιότερα ντύνονταν στα λευκά από το τέλος του φθινοπώρου, πλέον είναι καταπράσινες ακόμη και στα μέσα Ιανουαρίου.

Στην Αυστρία εκτιμάται ότι εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής θα μειωθεί το ΑΕΠ κατά τουλάχιστον 300 εκατ. ευρώ.

Η κλιματική αλλαγή απειλεί το μέλλον όλων των πόλεων γύρω από τις Άλπεις, οι οποίες υποστηρίζονται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό. Στην Αυστρία, ο τουρισμός συνεισφέρει περίπου το 6% του ΑΕΠ, ενώ συγκεκριμένα στην περιφέρεια του Τυρόλο περίπου 18%. Στη γαλλική περιοχή της Οβέρνης, όπου βρίσκονται το Κουρσεβέλ και το Βαλ Ντ'Ιζέρ, απασχολού-

νται 171.000 εργαζόμενοι, ενώ οι τουρίστες είχαν ξοδέψει το 2018 21 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με μία από τις κορυφαίες περιβαλλοντικές οργανώσεις της Αυστρίας, η κλιματική αλλαγή προβλέπεται πως θα στερήσει από την εθνική οικονομία 300 εκατομμύρια ευρώ, λόγω της μείωσης των χειμερινών τουριστών. Στις γαλλικές Άλπεις, οι Αρχές άνοιξαν τις πίστες για σκι μερικές εβδομάδες αργότερα απ' ό,τι συνήθως.

Οι πόλεις που βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο των Άλπεων επενδύουν για την αύξηση των καλοκαιρινών τουριστών, μια κίνηση η οποία θα μπορούσε να αντισταθμίσει το κόστος της κλιματικής αλλαγής. Στην Αυστρία, παραδείγματος χάριν, μολονότι τα έσοδα ήταν υψηλότερα κατά

τη χειμερινή περίοδο λόγω των αγορών σε εισιτήρια για τις πίστες, οι ενοικιάσεις καταλυμάτων ήταν πολύ περισσότερες κατά τη διάρκεια του περυσινού καλοκαιριού. Επίσης στην Ελβετία, η πληρότητα των καταλυμάτων το καλοκαίρι ήταν κατά περίπου 30% υψηλότερη σε σύγκριση με τη χειμερινή περίοδο του 2018-2019.

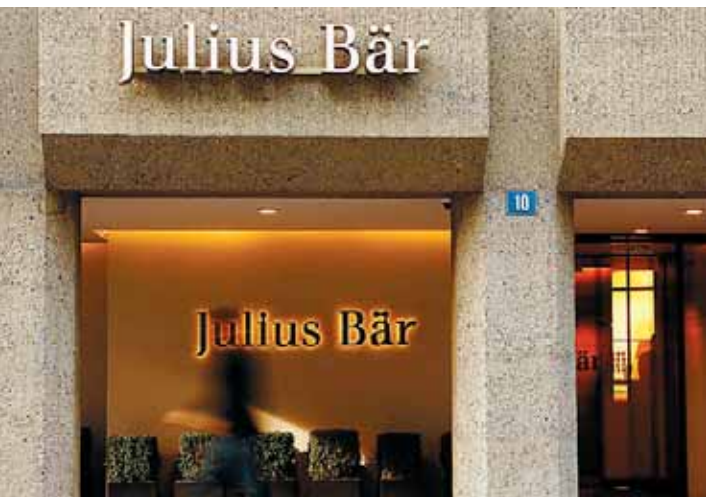
«Η ανάπτυξη του θερινού τουρισμού είναι ταχύτερη στα βουνά. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην κλιματική αλλαγή, επειδή για παράδειγμα βοήθησε στο να καταστήσει το φθινόπωρο πιο ελκυστική εποχή», σχολίασε στο Bloomberg ο Ουλρικε Πρέμπστλ Χάντερ, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Φυσικών Πόρων και Επιστημών Ζωής (BOKU) στη Βιέννη.

Επενδύοντας στις αμερικανικές εκλογές με δομημένα ομόλογα

Είναι συνδεδεμένα με εταιρείες που θα επηρεαστούν από το αποτέλεσμα

Καθώς μας χωρίζουν 11 μήνες από τις προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ, μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές τράπεζες του κόσμου, η Julius Baer, βρήκε τον τρόπο να εκμεταλλευθεί τη συγκυρία και να προωθήσει εντελώς εξειδικευμένα επενδυτικά προϊόντα πολιτικά φορτισμένα. Πουλάει δομημένα ομόλογα συνολικής αξίας 40 εκατ. δολαρίων συνδεδεμένα με μεγάλες εταιρείες, αμερικανικές και μη, αλλά των οποίων η απόδοση εξαρτάται από το ποιος θα είναι ο ένοικος του Λευκού Οίκου μετά ένα χρόνο. Οπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, αν κάποιος έχει πάρει ομόλογο που αντιστοιχεί στον νικητή των αμερικανικών προεδρικών εκλογών θα έχει κέρδη. Θεωρητικά τουλάχιστον.

Στον κατάλογο ομολόγων «Νίκη των Δημοκρατικών» βρίσκονται κολοσσοί με μεγάλο παρελθόν όπως Ford Motor Co., Exelon Corp., Estee Lauder, Coca-Cola και Walmart Inc. Στα ομόλογα «Νίκη των Ρεπουμπλικανών» πρώτα απ'

Η Julius Baer, πουλάει δομημένα ομόλογα συνολικής αξίας 40 εκατ. δολαρίων συνδεδεμένα με μεγάλες εταιρείες, αμερικανικές και μη, αλλά των οποίων η απόδοση εξαρτάται από το ποιος θα είναι ο ένοικος του Λευκού Οίκου από το 2021.

όλα οι κολοσσοί της τεχνολογίας Alphabet, μπτρική της Google, Amazon και Facebook, καθώς προσβλέπουν σε φιλική αντιμετώπιση από τον πρόεδρο Τραμπ, αλλά και οι Citigroup, Chevron,

ConocoPhillips, Citigroup και Qualcomm. Έτσι η Julius Baer, που εμποτεύει κεφάλαια ύψους 436 δισ. δολαρίων, διεισδύει στα στοιχεία για το ποιος θα είναι ο νικητής των προεδρικών εκλο-

γών. Η επιλογή της Julius Baer εμπεριέχει από τη μεγάλη ανάπτυξη που παρουσιάζει τελευταία αυτή η αγορά στην Ελβετία: στη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2019 στην Ελβετία πουλήθηκαν και αγοράστηκαν δομημένα ομόλογα αξίας περίπου 94 δισ. ελβετικών φράγκων, ποσό αντίστοιχο των 97 δισ. δολαρίων.

«Είμαι βέβαιος ότι και άλλοι φορείς θα εκδώσουν σύντομα παρόμοια θεματικά προϊόντα και θα τα προωθήσουν στους πελάτες τους», σχολιάζει ο Μάρτιν Ράαμπ, διαχειριστής επενδύσεων χαρτοφυλακίου στην Asset Security Trust. Το Bloomberg προειδοποιεί, πάντως, πως δεν είναι ευκολότερο να κερδίσει κανείς μέσω της αγοράς τίτλων που στοιχηματίζουν σε συγκεκριμένη πολιτική εξέλιξη. Οπως υπενθυμίζει, οι Vontobel Holding και Leonteq AG ήταν ανάμεσα στις εταιρείες που το 2016 πούλησαν τίτλους συνδεδεμένους με την επιτυχία της Χίλαρι Κλίντον ή του Ντόναλντ Τραμπ.

Ενα... δεντρόσπιτο κρυμμένο στην καρδιά του κοσμικού Λονδίνου

Στην καρδιά της βρετανικής πρωτεύουσας, ανάμεσα σε κτίρια του 1960 με χώρους γραφείων, μπορεί κανείς να έρθει σε επαφή με τη φύση. Κρυμμένο στους ψηλότερους ορόφους ενός συνηθισμένου κτιρίου βρίσκεται το «Ξενοδοχείο Δεντρόσπιτο» (Treehouse Hotel), το οποίο, όπως άλλωστε προδίδει και το όνομά του, παραπέμπει σε διαμονή στην εξοχή.

Πρόκειται για το πρώτο από μια αλυσίδα ξενοδοχείων φιλικών προς το περιβάλλον που θα ανεγερθούν στα κέντρα μητροπόλεων, όπως για παράδειγμα στο Μανχάταν και στην ευρύτερη περιοχή του Χόλιγουντ. Η ιδέα για τη δημιουργία οικολογικών ξενοδοχείων προήλθε από τον δισεκατομμυριούχο Μπάρι Στέρνλιντ. Ο τελευταίος έχει επίσης δημιουργήσει τις αλυσίδες υπερπολυτελών ξενοδοχείων W Hotels και Baccarat Hotels, σύμφωνα με το Bloomberg. Μολονότι το νέο ξενοδοχείο-δεντρόσπιτο προωθεί οικολογικά μηνύματα, δεν στερείται την άνεση και την πολυτέλεια.

Στους κοινόχρηστους χώρους οι τοίχοι καλύπτονται από ξύλο και βότσαλα, ενώ πολλά έπιπλα είναι φτιαγμένα από καλάμια. Ορισμένα από τα φωτιστικά παραπέμπουν σε λάμπες κηροζίνης, οι οποίες χρησιμοποιούνται κατά κανόνα από τους ελεύθερους κατασκηνωτές, αλλά φυσικά είναι τροποποιημένα, ώστε να δέχονται λάμπες τύπου LED. Όλοι οι χώροι διακοσμούνται από φυτά εσωτερικού

χώρου, τα οποία κρέμονται από το ταβάνι.

Από τη μια πλευρά, ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει τον γαλήνιο τόνο που προσδίδουν τα φυτά και το εκτεθειμένο ξύλο. Από την άλλη πλευρά, όμως, όσοι κλείνουν δωμάτιο στο ξενοδοχείο-δεντρόσπιτο μπορούν να απολαύσουν όλες τις ανέσεις. Από την εφαρμογή του ξενοδοχείου

Πρόκειται για το πρώτο από μια αλυσίδα ξενοδοχείων φιλικών προς το περιβάλλον.

για το κινητό οι επισκέπτες μπορούν να κάνουν τσεκ ιν χωρίς να έρθουν σε επαφή με την υποδοχή. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται για τα εστιατόρια, τα μπαρ και τα δρώμενα στην ευρύτερη περιοχή, ενώ μπορούν να προβάλλουν στην οθόνη του δωματίου τους επείσødια και ταινίες μέσω του κινητού τους.

Στο πλαίσιο της επαφής με το περιβάλλον εντάσσεται και η δυνατότητα των επισκεπτών να παραγγείλουν πικ νικ στο δωμάτιό τους. Επίσης, το μπαρ, που βρίσκεται στον 16ο και τελευταίο όροφο του κτιρίου, ονομάζεται «Φωλιά» (Nest) και έχει πανοραμική θέα στο Λονδίνο.

Στους κοινόχρηστους χώρους οι τοίχοι καλύπτονται από ξύλο και βότσαλα, ενώ πολλά έπιπλα είναι φτιαγμένα από καλάμια.

Εναντι 5,3 δισ. δολαρίων η Visa εξαγόρασε την Plaid

Στην απόκτηση της αμερικανικής νεοφυούς εταιρείας Plaid προχώρησε η Visa έναντι του γιγαντιαίου ποσού των 5,3 δισ. δολ.

Η Plaid έχει αναπτύξει τεχνολογικά εργαλεία, μέσω των οποίων συνδέει τεχνολογικές εταιρείες που προσφέρουν λύσεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα (fintech) με τους τραπεζικούς λογαριασμούς των πελατών τους.

Σύμφωνα με τους Financial Times, αυτή η εξαγορά της εταιρείας που προέρχεται από την κοιλάδα της Σίλικον Βάλεϊ υποστηρίχθηκε από επενδυτές υψηλού προφίλ που επενδύουν σε τεχνολογικές εταιρείες, και σε αυτούς περιλαμβάνονται η Αμερικανίδα διαχειρίστρια επενδυτικών κεφαλαίων Μέρι Μίκερ, το επενδυτικό κεφάλαιο Andreessen Horowitz και η Goldman Sachs. Εν τω μεταξύ, η συναλλαγή αυτή πραγματοποιήθηκε λίγο μόνο καιρό μετά την αποτίμησή της στα 2,6 δισ. δολ.

Οπως αναφέρουν οι Financial Times, η απόκτηση της Plaid συνιστά για τη Visa την τελευταία της προσπάθεια διείσδυσης στον ταχέως αναπτυσσόμενο κλάδο των fintech.

Το 2017 είχε εξαγοράσει μει-

οψηφικό μερίδιο της σουηδικής εταιρείας υπηρεσίας πληρωμών Klarna, η οποία το περασμένο καλοκαίρι αναδείχθηκε η fintech με τη μεγαλύτερη αξία.

Η νεοφυής εταιρεία παρέχει το λεγόμενο «aggregator», δηλαδή ένα λογισμικό που επιτρέπει στις εταιρείες fintech αλλά και σε άλλες εταιρείες παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν τον τραπεζικό λογαριασμό των πελατών τους.

Στους πελάτες της Plaid συγκαταλέγονται οι εταιρείες Mint και Acorns, καθώς και η υπηρεσία μεταφοράς χρημάτων Venmo.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η κίνηση της Visa να εξαγοράσει την Plaid θα μπορούσε να τη βοηθήσει να ενισχύσει τις σχέσεις της με μεγάλες τράπεζες.

Στο σχετικό δελτίο Τύπου, ο επικεφαλής καταναλωτικής πίστης της JP Morgan επιδοκίμασε τη συμφωνία, χαρακτηρίζοντάς τη σημαντικό εργαλείο, που προσφέρει στους καταναλωτές περισσότερη ασφάλεια και έλεγχο σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των οικονομικών τους στοιχείων.

Η Γερμανία βάζει τέλος στον λιγνίτη έως το 2038

Η κυβέρνηση υλοποιεί σχέδιο 44 δισ. σε συμφωνία με τις περιφέρειες

Το Βερολίνο κατέληξε σε μια ιστορική συμφωνία με περιφέρειες και εταιρείες κοινής ωφελείας της χώρας, που προβλέπει συνολικές δαπάνες 44 δισ. ευρώ με στόχο τη σταδιακή κατάργηση της παραγωγής και χρήσης λιθάνθρακα έως το 2038.

Για την αποζημίωση των περιοχών που παράγουν το ρυπογόνο ορυκτό καύσιμο δεσμεύεται έτσι να διαθέσει 40 δισ. ευρώ και άλλα 4,35 δισ. ευρώ για την οικονομική στήριξη εταιρειών κοινής ωφελείας, όπως η ενεργειακή RWE, καθώς θα αναγκαστούν να κλείσουν εσπευσμένα μονάδες παραγωγής ενέργειας.

Ανοίγει έτσι ο δρόμος για μια ιστορική μετάβαση, όπως τη χαρακτηρίζει η βρετανική εφημερίδα Financial Times, της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας σε ένα νέο ενεργειακό τοπίο. Έχει προηγηθεί η δέσμευση που ανέλαβε πέρυσι ο κυβερνητικός συνασπισμός να κλείσει όσες μονάδες παραγωγής ενέργειας λειτουργούν με λιθάνθρακα. Η υλοποίηση της υπόσχεσης προσέκρουε έως τώρα στις αντιρρήσεις γερμανικών κρατιδίων, όπως η Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία, το Βραδεμβούργο και η Σαξονία, όπου βρίσκεται συγκεντρωμένος μεγάλος αριθμός ορυχείων και μονάδων παραγωγής ενέργειας.

Το Βερολίνο δεσμεύεται να προχωρήσει και σε άλλα μέτρα αντιστάθμισης του πλήγματος που θα δεχθούν αυτές οι περιοχές, πέραν της χρηματικής αποζημίωσης. Μεταξύ άλλων, δεσμεύεται να μεταφέρει κρατικές υπηρεσίες και στρατιωτικές εγκαταστάσεις στις περιοχές που θα πληγούν προκειμένου να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να αυτήσει το εισόδημα των περιοχών αυτών.

Σύμφωνα με το σχετικό ρεπορτάζ της γερμανικής εφημερίδας Deutsche Welle, φέτος θα κλείσουν τουλάχιστον οκτώ μονάδες που λειτουργούν με λιθάνθρακα. Θα παραμείνουν, όμως, σε λειτουργία ορισμένες από τις μεγαλύτερες και πλέον ρυπογόνες μονάδες παραγωγής ενέργειας με λιθάνθρακα, καθώς το χρονοδιάγραμμα της συμφωνίας προβλέπει να κλείσουν το 2028 και το 2029.

Η αναγκαία δέσμευση του Βερολίνου θα έχει, πάντως, κοινωνικό αντίκτυπο. Περίπου 20.000 άτομα απασχολούνται στη βιομηχανία λιγνίτη της Γερμανίας, εκ των οποίων οι 15.000 σε ανοικτά ορυχεία και οι 5.000 σε μονάδες παραγωγής ενέργειας με λιγνίτη.

Γι' αυτό και από τα 40 δισ. ευρώ με τα οποία θα αποζημιώσει τις περιφέρειες, τα 26 δισ. ευρώ προορίζονται για μέτρα στήριξης

Για την αποζημίωση των περιοχών που παράγουν το ρυπογόνο ορυκτό καύσιμο, το Βερολίνο δεσμεύεται να διαθέσει 40 δισ. ευρώ και άλλα 4,35 δισ. ευρώ για την οικονομική στήριξη εταιρειών κοινής ωφελείας, όπως η ενεργειακή RWE, αφού θα αναγκαστούν να κλείσουν εσπευσμένα μονάδες παραγωγής ενέργειας.

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα καλύπτει το 65% των αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ.

των κρατιδίων, ενώ τα 14 δισ. για να διευκολύνουν τη μετάβαση στη νέα κατάσταση.

Ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών, Ολαφ Σολτς, δήλωσε πως οι μονάδες λιγνίτη στην ανατολική Γερμανία θα λάβουν 1,75 δισ. ευρώ ως αποζημίωση, που σημαίνει ότι η RWE θα λάβει τα υπόλοιπα 2,6 δισ. ευρώ από το πακέτο των 4,35 δισ. ευρώ που προορίζονται για τις εταιρείες κοινής ωφελείας. Η RWE είναι η μοναδική εταιρεία κοινής ωφελείας που λειτουργεί μονάδες με λιθάνθρακα στη δυτική Γερμανία.

Παράλληλα με τις μονάδες λιθάνθρακα θα κλείνουν, όμως, και οι μονάδες πυρηνικής ενέργειας στη Γερμανία, που σημαίνει πως η χώρα θα εξαρτάται πλέον περισσότερο από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ηλιακή και αιολική.

Στόχος του Βερολίνου είναι μέχρι το τέλος της δεκαετίας να καλύπτει το 65% των αναγκών της χώρας σε ηλεκτρική ενέργεια από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι δεσμεύσεις και τα σχέδια του Βερολίνου αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό τις συστάσεις κυβερνητικής επιτροπής που διορίστηκε πέρυσι και οργάνωσε διαβουλεύσεις με οικολογικά κινήματα και πολιτικούς για να καταλήξουν σε κάποιο συμβιβασμό.

Οι οργανώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος προσυπέγραψαν πρόθυμα τη συμφωνία όταν επετεύχθη, αλλά έκτοτε ασκούν πιέσεις στην κυβέρνηση για να κλείσει εσπευσμένα τις μονάδες λιθάνθρακα και λιγνίτη.

Αναβάθμιση σιδηροδρόμων

Μία ακόμη προσπάθεια του Βερολίνου να στραφεί σε πράσινες πολιτικές είναι το σχέδιο εκσυγχρονισμού και επέκτασης των γερμανικών σιδηροδρόμων, που ανακοινώθηκε δύο ημέρες πριν από τη συμφωνία για την κατάργηση του λιθάνθρακα. Πρόκειται για δεκαετές πρόγραμμα, που προβλέπει δαπάνες ύψους 86 δισ. ευρώ για την αναβάθμιση σιδηροδρομικών δικτύων, γεφυρών και σιδηροδρόμων. Προβλέπει επίσης την επέκταση του δικτύου με νέα δρομολόγια προκειμένου να προσελκύσει το επιβατικό κοινό και να περιορίσει την κίνηση με αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης και με αεροπλάνα. Οι μετακινήσεις με σιδηροδρόμους εκπέμπουν σαφώς λιγότερα καυσαέρια από εκείνα των οδικών και των αεροπορικών μεταφορών.

Βάσει του προγράμματος που συμφωνήθηκε, μέχρι το 2030 οι

μεγαλύτερες πόλεις της Γερμανίας θα συνδέονται μεταξύ τους σιδηροδρομικά με δρομολόγια ανά 30 λεπτά. Μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα έχουν αποκατασταθεί πλήρως 2.000 γέφυρες και κάθε χρόνο η Deutsche Bahn θα αποκαθιστά 2.000 χιλιόμετρα σιδηροδρομικών γραμμών. Σημειωτέον ότι η εταιρεία έχει ήδη από 1ης Ιανουαρίου μειώσει τις τιμές των εισιτηρίων σε όλα τα δρομολόγια κατά 10% καθώς η κυβέρνηση έδωσε εντολή να μειωθεί ο ΦΠΑ στα εισιτήρια. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση πρόκειται να χρηματοδοτήσει το σχέδιο με 62 δισ. ευρώ, ενώ η κρατική εταιρεία διαχείρισης των σιδηροδρόμων, Deutsche Bahn, θα διαθέσει 24 δισ. ευρώ. Ανακοινώνοντας το πρόγραμμα, ο Γερμανός υπουργός Μεταφορών, Αντρέας Σιόερ, δήλωσε πως η νέα δεκαετία «θα είναι η δεκαετία των σιδηροδρόμων».

Κεφάλαια 1,1 δισ. από EBRD στην Αγκυρα για βελτίωση των υποδομών

Τις υποδομές της τουρκικής οικονομίας αποφάσισε να στηρίξει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) καθώς, όπως μεταδίδει το Bloomberg, η τράπεζα σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει τους σιδηροδρόμους της Τουρκίας, διοχετεύοντας φέτος στη χώρα «φρέσκα» κεφάλαια που αγγίζουν το 1,1 δισ. ευρώ. Τα κεφάλαια αυτά είναι αυξημένα σε σχέση με πέρυσι, όταν χρηματοδοτότησε με 1 δισ. ευρώ 35 έργα. Αυτά ανέφερε σε συνέντευξή του ο Τούρκος γενικός διευθυντής της EBRD, Αρβιντ Τούερκνερ, με την τράπεζα να αναμένει πως η τουρκική οικονομία θα ενισχυθεί 2,5% φέτος σε σύγκριση με την περυσινή πρόβλεψή της για συρρίκνωση 0,2%.

Το σχέδιο επένδυσης στο σιδηροδρομικό δίκτυο της Τουρκίας έρχεται σε συνέχεια της πρόθεσης

θα χρηματοδοτηθεί ο εκσυγχρονισμός του σιδηροδρομικού δικτύου της Τουρκίας.

της τουρκικής κυβέρνησης το 2016 να εκσυγχρονίσει το δίκτυό της και να αποσυμφορήσει την κίνηση στους δρόμους. Σύμφωνα με το πρακτορείο ειδήσεων Bloomberg, η EBRD σχεδιάζει να ενισχύσει χρηματοδοτικά τη σιδηροδρομική γραμμή υψηλής ταχύτητας Halkali-Kapikule, η οποία διέρχεται από την Κωνσταντινούπολη και φτάνει μέχρι τα σύνορα της Τουρκίας με τη Βουλγαρία. Με τον τρόπο αυτό, η EBRD θα στηρίξει τις μεταρρυθμίσεις που δρομολογούνται να υλοποιηθούν στον συγκεκριμένο

Η EBRD σχεδιάζει να ενισχύσει τη σιδηροδρομική γραμμή υψηλής ταχύτητας Halkali-Kapikule, η οποία διέρχεται από την Κωνσταντινούπολη.

Εγκλωβισμένη σε ύφεση η γερμανική μεταποίηση

Απαισίοδοξες παραμένουν οι γερμανικές βιομηχανίες για την πορεία του κλάδου της μεταποίησης, διαμνύνοντας ότι ο κλάδος είναι «κλειδωμένος» στην ύφεση. Ο Σύνδεσμος Γερμανικών Βιομηχανιών (BDI), διά στόματος του προέδρου Ντίτερ Κερπφ, υπογράμμισε ότι μετά τη δύσκολη περασμένη χρονιά δεν υπάρχει ένδειξη για ανάκαμψη του κλάδου. Όπως μεταδίδει ο Guardian, στο ετήσιο συνέδριο του συνδέσμου, ο κ. Κερπφ προειδοποίησε ότι «ο κλάδος παραμένει κολλημένος στην ύφεση, δεν υπάρχουν ενδείξεις ανάκαμψής του». Έτσι, ο σύνδεσμος προβλέπει ότι η γερμανική οικονομία θα σημειώσει ρυθμό ανάπτυξης μόλις 0,5% φέτος, σε αυτό θα βοηθήσει η αύξηση των ημερών εργασίας.

Η γερμανική οικονομία, η οποία μάλιστα βασίζεται στον εξαγωγικό της κλάδο, έχει υποστεί ισχυρό πλήγμα από τον εμπορικό πόλεμο που έχει ξεσπάσει μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας. Η επιβράδυνση της πα-

Δεν υπάρχουν ενδείξεις για ανάκαμψη του κλάδου, εκτιμά ο Σύνδεσμος Γερμανικών Βιομηχανιών.

γκόσμιας ανάπτυξης, σημειώνει ο Guardian, επιπρεάζει τη ζήτηση για βαρύ εξοπλισμό, κατασκευασμένο από τη γερμανική βιομηχανία. Παράλληλα, η γερμανική οικονομία έχει πληγεί λόγω και της επιβράδυνσης της οικονομίας της Ευρωζώνης αλλά και της ανάγκης μετάβασης των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών στα ηλεκτρικά οχήματα, γεγονός που απαιτεί δομικές αλλαγές στο εσωτερικό τους.

Ο BDI, λοιπόν, ζητάει από το Βερολίνο να υλοποιήσει νέα μεγάλα έργα υποδομών με στόχο την ενίσχυση του ΑΕΠ. Με τον τρόπο αυτό, εκτιμά πως οι γερμανικές βι-

Οι Γερμανοί βιομήχανοι ζητούν από το Βερολίνο να υλοποιήσει νέα μεγάλα έργα υποδομών με στόχο την ενίσχυση του ΑΕΠ.

ομηχανίες-μέλη του συνδέσμου θα δημιουργήσουν και νέες θέσεις εργασίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η γερμανική οικονομία σημείωσε τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης από το 2013, αφού πέρυσι το ΑΕΠ της

ενισχύθηκε μόλις κατά 0,6%. Αυτή η χαμηλή επίδοση αποδίδεται και στη συρρίκνωση του κλάδου μεταποίησης κατά 3,6%, με τους οικονομολόγους να προβλέπουν ότι η γερμανική οικονομία ίσα που θα καταφέρει να ενισχυθεί φέτος, παρά και τη συμφωνία εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε. και την προκαταρκτική συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας που υπογράφηκε την περασμένη Τετάρτη.

Σύμφωνα με τη Wall Street Journal, η αναμικτή ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας φέρνει άσχημα νέα στην Ευρώπη, όχι τόσο επειδή η οικονομία της αντιπροσωπεύει περίπου το ένα πέμπτο του ευρωπαϊκού ΑΕΠ, αλλά κυρίως επειδή ο μεταποιητικός κλάδος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη, όπου οι γερμανικές εταιρείες διατηρούν δικές τους μονάδες παραγωγής αντιπροσωπεύοντας μεγάλο μέρος των θέσεων εργασίας.

κλάδο, ανέφερε ο κ. Τούερκνερ.

Η κατασκευή του συγκεκριμένου έργου θα διαρκέσει τέσσερα χρόνια, ενώ το κόστος αναμένεται να ανέλθει στα 530 εκατ. ευρώ. Ηδη, μάλιστα, έχουν εξασφαλισθεί 275 εκατ. ευρώ ως επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως μεταδίδει το Bloomberg, ο κ. Τούερκνερ δήλωσε πως η EBRD η οποία διαχειρίζεται επενδύσεις ύψους 6,9 δισ. ευρώ στην Τουρκία, βρίσκεται σε συζητήσεις με το υπουργείο Μεταφορών σχετικά με το έργο.

Επίσης, ο ίδιος πρόσθεσε ότι η EBRD παροτρύνει και το υπουργείο Υγείας να βρει γρήγορα λύσεις για τη βελτίωση των υποδομών στα νοσοκομεία που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Τέτοιες δυσκολίες περιλαμβάνουν καθυστερήσεις στην αποπληρωμή δανείων αλλά

και στην κατασκευή τους, προβλήματα που αντιμετωπίζονται με τη συμμετοχή και άλλων επενδυτών, εργολάβων αλλά και του ίδιου του υπουργείου Υγείας.

Σημειώνεται ότι η EBRD χορήγησε 607 εκατ. ευρώ σε ένα έργο που αφορούσε 16 κρατικά νοσοκομεία, συμμετέχοντας χρηματοδοτικά στην ενίσχυση των μισών. Πρόκειται για ένα σχέδιο που αφορά την αύξηση των υποδομών των κλινικών και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

Σημειώνεται ότι τον Νοέμβριο η κυβέρνηση αποφάσισε να σταματήσει τη διαδικασία των συμπράξεων ιδιωτικού και δημοσίου τομέα και να στραφεί προς τη διαδικασία υποβολής προσφορών στο πλαίσιο διαγωνισμού, ώστε τα έργα αυτά να μην έχουν υψηλό κόστος.

Σπουδαστικά Βοηθήματα για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές σε δικαιούχους παθόντες για το ακαδημαϊκό έτος 2019/20

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ενημερώνει το κοινό ότι οι αιτήσεις για τα σπουδαστικά βοηθήματα στους δικαιούχους παθόντες για πτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, είναι διαθέσιμες από τις 17 Ιανουαρίου 2020.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τις Ανακοινώσεις με αρ. 438 (για προπτυχιακές σπουδές) και με αρ. 439 (για μεταπτυχιακές σπουδές), καθώς και το «Έντυπο Αίτησης για Δικαιούχους Παθόντες» με αρ. ΙΚΥΚ 105 από τη Γραμματεία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ή από την Ιστοσελίδα: <http://www.cyscholarships.gov.cy>.

Οι αιτήσεις, με όλα τα απαραίτητα πιστοποιητικά, θα πρέπει να παραδοθούν στη Γραμματεία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου ή να αποσταλούν συστημένες μέσω Ταχυδρομείου, μέχρι την 21 Φεβρουαρίου 2020 και ώρα 2:00 μ.μ. στη διεύθυνση: Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Φλωρίνης 7, Greg Tower, 3ος όροφος, 1065 Λευκωσία ή στην Τ.Θ. 23949, 1687 Λευκωσία.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να αποταθείτε στο τηλ.: 22 456433

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

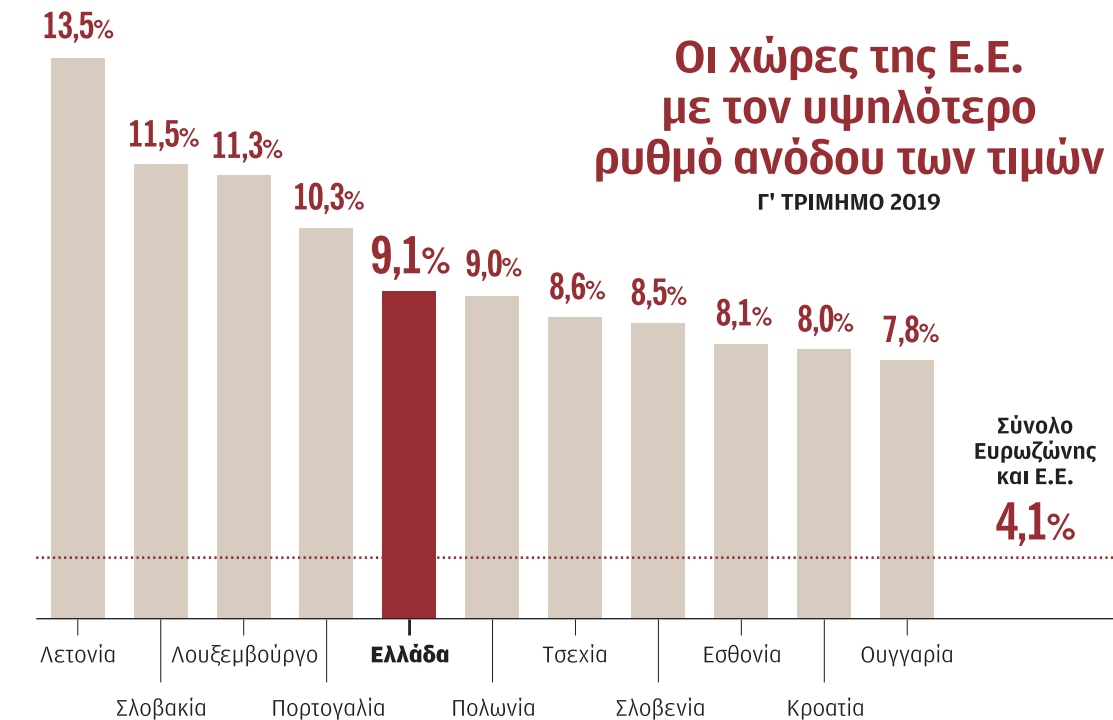
Πέμπτη η Ελλάδα στην Ε.Ε. στην άνοδο τιμών των ακινήτων

Λόγω κυρίως των ξένων επενδύσεων στον τομέα των βραχυχρόνιων μισθώσεων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στην πέμπτη θέση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. βρίσκεται πλέον η ελληνική αγορά κατοικίας, με βάση τον ρυθμό ανόδου των τιμών κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2019. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Eurostat για την Ε.Ε., μόνο τέσσερις χώρες κατέγραψαν ταχύτερο ρυθμό ανόδου των τιμών σε σχέση με την Ελλάδα, όπου η αύξηση κατά τους δείκτες της Τράπεζας της Ελλάδος διαμορφώθηκε σε 9,1%. Ειδικότερα, υψηλότερη άνοδος τιμών συγκριτικά με την ελληνική αγορά κατοικίας παρατηρήθηκε μόνο σε Λετονία (13,5%), Σλοβακία (11,5%), Λουξεμβούργο (11,3%) και Πορτογαλία (10,3%). Πρόκειται για εκ διαμέτρου αντίθετη εικόνα σε σχέση με εκείνη που παρουσίαζε η ελληνική αγορά κατοικίας τα προηγούμενα χρόνια, όταν στην αντίστοιχη σύγκριση του δείκτη τιμών της Eurostat αποτελούσε μια από τις ελάχιστες χώρες όπου οι τιμές υποχωρούσαν. Αξίζει να σημειωθεί, μάλιστα, ότι ο ρυθμός ανόδου των τιμών στην Ελλάδα επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια του 2019. Ειδικότερα, με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία της ΤτΕ, οι τιμές κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019 αυξήθηκαν κατά 5,3% σε ετήσια βάση, ενώ κατά το δεύτερο τρίμηνο η άνοδος άγγιξε το 7,7%. Συνολικά, κατά το εννεάμηνο του 2019 σε πανελλαδικό επίπεδο, η αύξηση άγγιξε το 7,4%, ενώ στην Αθήνα η άνοδος των τιμών κατά το ίδιο διάστημα ανήλθε σε 10,3%. Αντίστοιχα, το 2018 η μέση άνοδος δεν είχε ξεπεράσει το 1,8%.

Σύμφωνα με στελέχη της αγοράς ακινήτων, καθοριστικό ρόλο στην ανάκαμψη αυτή, η οποία χρονολογείται από τις αρχές του 2018 αλλά έλαβε στοιχεία έντονης ανόδου κυρίως πέρυσι, έχουν διαδραματίσει οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό για την απόκτηση ακινήτων, κυρίως στον τομέα των βραχυχρόνιων μι-

Οι εισροές ξένων κεφαλαίων έφτασαν το 1,12 δισ. ευρώ το 2018, ενώ μόνο το πρώτο εξάμηνο του 2019 ανήλθαν σε 736,6 εκατ. ευρώ.

σθώσεων. Συγκεκριμένα, το 2018 σημειώθηκε αύξηση των εισροών κατά 172,1% σε συνολικά 1,12 δισ. ευρώ, έναντι 414,7 εκατ. ευρώ το 2017. Η τάση αυτή συνεχίστηκε και κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), καθώς σημειώθηκε άνοδος κατά 94,6% σε 736,6 εκατ. ευρώ, από 378,5 εκατ. ευρώ κατά την αντίστοιχη περίοδο

του έτους που προηγήθηκε. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη συνεχιζόμενη βελτίωση των επιδόσεων του τουριστικού κλάδου, στη βελτίωση του οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα και στην προσδοκία των επενδυτών για περαιτέρω αύξηση των αποδόσεων των κεφαλαίων τους χάρη στην υψηλή απήχηση του κλάδου των βραχυχρόνιων μισθώσεων.

Σε σχετική ανάλυσή της η Alpha Bank αναφέρει ότι, πέραν της δεδομένης βελτίωσης του οικονομικού κλίματος στη χώρα, αλλά και των προσδοκιών νοικοκυριών και επιχειρήσεων, καθοριστική συμβολή στην ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα διαδραμάτισε κατ' αρχάς η εντυπωσιακή ανάπτυξη της αγοράς βραχυχρόνιων μισθώσεων στη χώρα και το λανσάρισμα του προγράμματος χορήγησης αδειών παραμονής σε

πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε. μέσω της απόκτησης ακινήτων αξίας τουλάχιστον 250.000 ευρώ.

Αυτό που δεν αμφισβητείται είναι τα οφέλη από την ανάκαμψη αυτή της αγοράς ακινήτων στην οικονομία. Κατ' αρχάς, σύμφωνα με τους αναλυτές της Alpha Bank, οι υψηλότερες αξίες των ακινήτων μεταφράζονται σε άνοδο των ενέχυρων των δανείων των τραπεζών, βελτιώνοντας έτσι την κεφαλαιακή τους θέση. Επίσης, ενισχύεται και η αξία των δικών τους ακινήτων, ενώ θετικά είναι η συνηγορία (των υψηλότερων τιμών) και στα καρτοφυλλάκια των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Δεύτερον, σύμφωνα με την Alpha Bank, υπάρχει σημαντικό όφελος και για τον πλούτο των νοικοκυριών, δεδομένου του υψηλού ποσοστού ιδιοκατοίκησης στην Ελλάδα (73%).

Θα κινηθούν ακόμα υψηλότερα το 2020, εκτιμούν ING και Alpha

Σημαντική προβλέπεται ότι θα είναι η άνοδος των τιμών πώλησης κατοικιών και το 2020. Σε πρόσφατη ανάλυσή της, η ING προχώρησε στην εκτίμηση ότι ο ρυθμός της αύξησης κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους θα διαμορφωθεί σε 6%, όντας ο δεύτερος ταχύτερος μετά την Πορτογαλία. Μάλιστα, σύμφωνα με τους αναλυτές, μόνο στην Ελλάδα, στην Ιταλία και στη Γαλλία αναμένεται επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών, καθώς στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, να μην προβλέπονται αυξήσεις, πλην όμως με χαμηλότερο ρυθμό σε σχέση με το 2019. Για παράδειγμα, παρότι η Πορτογαλία θα διατηρήσει τον ταχύτερο ρυθμό ανόδου, λίγο πάνω από το 6%, εντούτοις πέρυσι οι τιμές εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 8%. Την άποψη ότι η αγορά κατοικίας στην Ελλάδα θα συνεχίσει να κινείται ανοδικά και κατά το 2020 ασπάζεται και η Alpha Bank. Σύμφωνα με τους αναλυτές της τράπεζας, ήδη έχει σημειωθεί σημαντική άνοδος των τιμών χωρίς να απαιτηθεί ιδιαίτερη συνδρομή από τραπεζικό δανεισμό. Δηλαδή, καταγράφηκαν μεγαλύτερος όγκος συναλλαγών και υψηλότερες αξίες, παρά το γεγονός ότι η πιστωτική επέκταση παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη. Πρόκειται για σημαντικό και σπάνιο επίτευγμα, καθώς, κατά κανόνα η άνοδος των τιμών και των αγοραπωλησιών τροφοδοτείται και από τη μεγέθυνση της αγοράς στεγαστικής πίστης. Καθώς, λοιπόν, οι τιμές αυξάνονται, θα ενισχύεται η ζήτηση στεγαστικών δανείων, επειδή δεν θα επαρκούν τα ίδια κεφάλαια για την απόκτηση ακινήτου. Εφόσον, λοιπόν, αυξηθούν οι νέες χορηγήσεις δανείων, θα συμβάλουν και αυτές στην περαιτέρω άνοδο των τιμών, καθώς θα επιτρέψουν περισσότερες συναλλαγές σε υψηλότερο επίπεδο τιμών. Αυτός είναι κι ένας βασικός λόγος για τον οποίο εκφράζεται η άποψη ότι είναι πιθανή μια περαιτέρω άνοδος των τιμών.

Θετική επίδραση αναμένεται να έχουν και τα μέτρα τόνωσης της αγοράς ακινήτων, που ψήφισε πρόσφατα το ελληνικό Κοινοβούλιο. Ήδη, έχει μειωθεί ο ΕΝΦΙΑ μεσοσταθμικά κατά 22%, με προοπτική περαιτέρω μείωσής του και το 2020, κάτι βέβαια που συνδέεται με το κατά πόσον θα επιτευχθεί ο στόχος διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, μέσω της ένταξης στο αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού των τιμών, μιας σειράς περιοχών ανά την επικράτεια, που σήμερα είναι εκτός και κατά κανόνα υποφορολογούνται σε σχέση με τα χαρακτηριστικά

Η αύξηση των χορηγήσεων στεγαστικών δανείων εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε περαιτέρω άνοδο των τιμών.

τους. Επιπλέον, πολύ σημαντική κρίνεται και η αναστολή επιβολής ΦΠΑ 24% σε όλα τα ακίνητα που έχουν κατασκευαστεί από το 2006 και μετά, όπως επίσης και σε όλα εκείνα που θα κατασκευαστούν με βάση τις οικοδομικές άδειες που θα εκδίδονται για τα επόμενα τρία χρόνια, δηλαδή έως το τέλος του 2022. Πρόκειται για μια κίνηση, η οποία κατ' αρχάς θα επιτρέψει σε όλους τους ενδιαφερόμενους αγοραστές, κυρίως δε όσους προέρχονται από το εξωτερικό, να αποκτήσουν και νεότερης κατασκευής ακίνητα, ή ακόμα και νεόδμητα. Μέχρι σήμερα, η μεγάλη φορολογική απόκλιση ανάμεσα στα ακίνητα με ΦΠΑ και σε όλα τα υπόλοιπα (δηλαδή τα προγενέστερα του 2006) καθιστούσε μονόδρομο την απόκτηση παλιότερων ακινήτων από τους ξένους αγοραστές, αλλά και όσους Έλληνες δεν μπορούσαν να λάβουν τη σχετική απαλλαγή ΦΠΑ με τη μορφή της πρώτης κατοικίας.

N.X.P.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Τα συστατικά της σωστής αγοράς κατοικίας

Η αγορά στέγης είναι μεγάλη απόφαση, αλλά δεν είναι κατ' ανάγκη και η πιο δύσκολη. Παρόλα αυτά, είναι απόλυτα φυσιολογικό και αναμενόμενο να υπάρξει και επιλεκτική συναισθημάτων στην όλη διαδικασία, γεγονός που δυσχεραίνει τα πράγματα. Γι' αυτό χρειάζεται να βρίσκουμε τους τρόπους να παραμερίζουμε τα συναισθήματα μας όσο μπορούμε για να είμαστε σε θέση να πάρουμε τις αποφάσεις και να κάνουμε τις επιλογές μας στηριζόμενοι σε λογικά επιχειρήματα.

Όλοι έχουμε τη δική μας εκδοχή του «σπιτιού των ονείρων μας». Όταν είμαστε σε διαδικασία ψαξίματος για να βρούμε αυτό το σπίτι, υπάρχει στο ένα άκρο ο κίνδυνος να δούμε κάτι και να το ερωτευτούμε με την πρώτη ματιά, και στο άλλο άκρο να βρούμε κάτι που δεν ανταποκρίνεται μιν, με πολλή δουλειά από μέρους μας δε, να μπορεί να ανταποκριθεί. Και τα δύο άκρα μπορεί να μας στοιχίσουν ακριβά και γι' αυτό χρειάζεται προσοχή. Το ένα άκρο μας οδηγά στο να υπερεκτιμήσουμε το σπίτι, ενώ το άλλο άκρο οδηγεί στο να υπερεκτιμήσουμε τις δικές μας δυνατότητες, όπως για παράδειγμα το πόσο μάστορες είμαστε στο να φτιάχνουμε ή/και να αναβαθμίζουμε πράγματα.

Τα κύρια συστατικά που μπορούν να μας κρατήσουν προσγειωμένους είναι τα ακόλουθα:

Πρώτον, πριν μπούμε στη διαδικασία της αναζήτησης θα πρέπει

Από την αγορά κατοικίας χρειάζεται να βρίσκουμε τους τρόπους να παραμερίζουμε τα συναισθήματα μας όσο μπορούμε, για να είμαστε σε θέση να πάρουμε τις αποφάσεις και να κάνουμε τις επιλογές μας στηριζόμενοι σε λογικά επιχειρήματα.

να είμαστε ρεαλιστές για το πόσα χρήματα πραγματικά διαθέτουμε γι' αυτό το εγχείρημα. Πρέπει να είναι πλέον γνωστό και κατανητό, ότι δεν αρκεί μόνο η προκαταβολή και το πόσα άλλα κτήματα μπορούμε να υποθηκεύσουμε, αλλά τι δυνατότητα πληρωμής δόσεων υπάρχει και για πόσο διάστημα θέλουμε να χρωστάμε. Επίσης, δεν είναι μόνο η τιμή αγοράς το κριτήριο μας, αλλά και τα μεταβιβαστικά, τα υποθηκευτικά, ο ΦΠΑ, το συνολικό κόστος επίπλωσης, οι

ηλεκτρικές συσκευές και το κόστος συντήρησης στην όλη πορεία. Αυτό θα κρίνει και το τι πραγματικά θα πρέπει να αναζητούμε.

Δεύτερον, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε κτηματομεσίτη. Πέραν του γεγονότος ότι έχει μαζεμένη μεγαλύτερη γκάμα προϊόντων για να μας δείξει, έχει την ηθική υποχρέωση να ενεργήσει προς το συμφέρον μας. Άρα, ζητούμε και βρίσκουμε έναν εγνωσμένου κύρους κτηματομεσίτη που είναι γνώστης της αγοράς και του προϊόντος

που προωθεί και όχι ένας ξερόλας της αρπακτής (που δυστυχώς υπάρχουν πολλοί ανάμεσά μας). Αν πάμε μόνοι μας, τότε είμαστε σαν φύλλα στον άνεμο όπου εύκολα μπορεί ένας έμπειρος πωλητής να μας πάρει και να μας φέρει εκεί που μας θέλει.

Τρίτον, πριν βγούμε στην γύρα και αφού καταλήξουμε για το ποια είναι η γειτονιά των οικονομικών μας, θα πρέπει να εξασφαλίσουμε μια προέγκριση δανείου από την τράπεζά μας. Δεν έχει πολλά χει-

ρότερα πράγματα από το να μπορούμε στη διαδικασία αναζήτησης εμπλέκοντας μάλιστα και τόσο κόσμο νομιζόμενοι ότι μπορούμε να προβούμε σε αγορά, ενώ στην ουσία να μην μπορούμε ή να μπορούμε για κάτι πολύ φθηνότερο.

Τέταρτον, το να υποβαθμίζουμε τα ψεγάδια ενός ακινήτου που κατά τ' άλλα μας άρεσε, θα αποβεί μοιραίο σε ό, τι αφορά τα οικονομικά μας. Αν δούμε για παράδειγμα υγρασίες ή έντονες ρωγμές κλπ, να το ψάξουμε. Είναι ανόητο να πούμε πως όλα τα σπίτια έχουν υγρασίες και ρωγμές και είναι εντάξει θα το φτιάξουμε – σιγά το πράγμα. Σχεδόν ποτέ δεν θα είναι «σιγά το πράγμα» αφού σχεδόν πάντα κάτι ουσιαστικό φταίει, το οποίο απαιτεί πολλαπλάσιο κόστος επιδιόρθωσης από αυτό που νομίζουμε χωρίς ποτέ να έρχεται στο 100% αυτού που έπρεπε να ήταν. Και αν νομίζετε πως εσείς από μόνος σας θα το χειριστείτε, ξανασκεφτείτε το.

Πέμπτον, το να βιαστείτε να κά-

νετε προσφορά ή το να περιμένετε να σας φέξει για να κάνετε προσφορά, είναι εξίσου επικίνδυνα ως προς το κόστος που θα πληρώσετε και με το τι θα καταλήξετε να αγοράσετε. Πάρτε τον χρόνο σας και με ηρεμία αποφασίστε παρόλο που ο χρόνος δεν είναι απεριόριστος. Δείτε την κατάσταση στην κτηματαγορά, δείτε τα προϊόντα και κρίνετε πόσος είναι ο χρόνος που μπορείτε και πρέπει να διαθέσετε. Μην είστε σαν αυτούς που με το πρώτο που βλέπουν το αγοράζουν και μετά βλέπουν πως υπάρχει κάτι καλύτερο και νιώθουν depressed, αλλά ούτε και να γίνετε και σαν αυτούς που όλο θέλουν να αγοράσουν και περνάνε τα χρόνια, οι οικονομικοί κύκλοι και ακόμα θέλουν...

Έκτον, μην προσφέρετε περισσότερα από όσα πρέπει υπό τον φόβο μπας και το χάσετε επειδή αυτό μπορεί να δημιουργήσει άλλα προβλήματα όπως στη δανειοδότηση σας ή αν μελλοντικά θελήσετε να το πουλήσετε.

Εν ολίγοις, όταν θελήσετε να αγοράσετε σπίτι ή διαμέρισμα, να είστε ρεαλιστές, πάρτε τον χρόνο σας (εντός λογικών πλαισίων), μην ενεργήσετε παρορμητικά και προβείτε σε μια αγορά που ευθυγραμμίζεται όσο γίνεται μεταξύ των οικονομικών σας αλλά και των συναισθημάτων σας.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2020

Είχα μαγικές στιγμές στη ζωή μου

Ο Λουκάς Σαμαράς μιλάει στην «Κ» για τη νέα του αυτοβιογραφική δουλειά, τη φωτογραφία, τη ζωή του

Του απεσταλμένου μας
στη ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

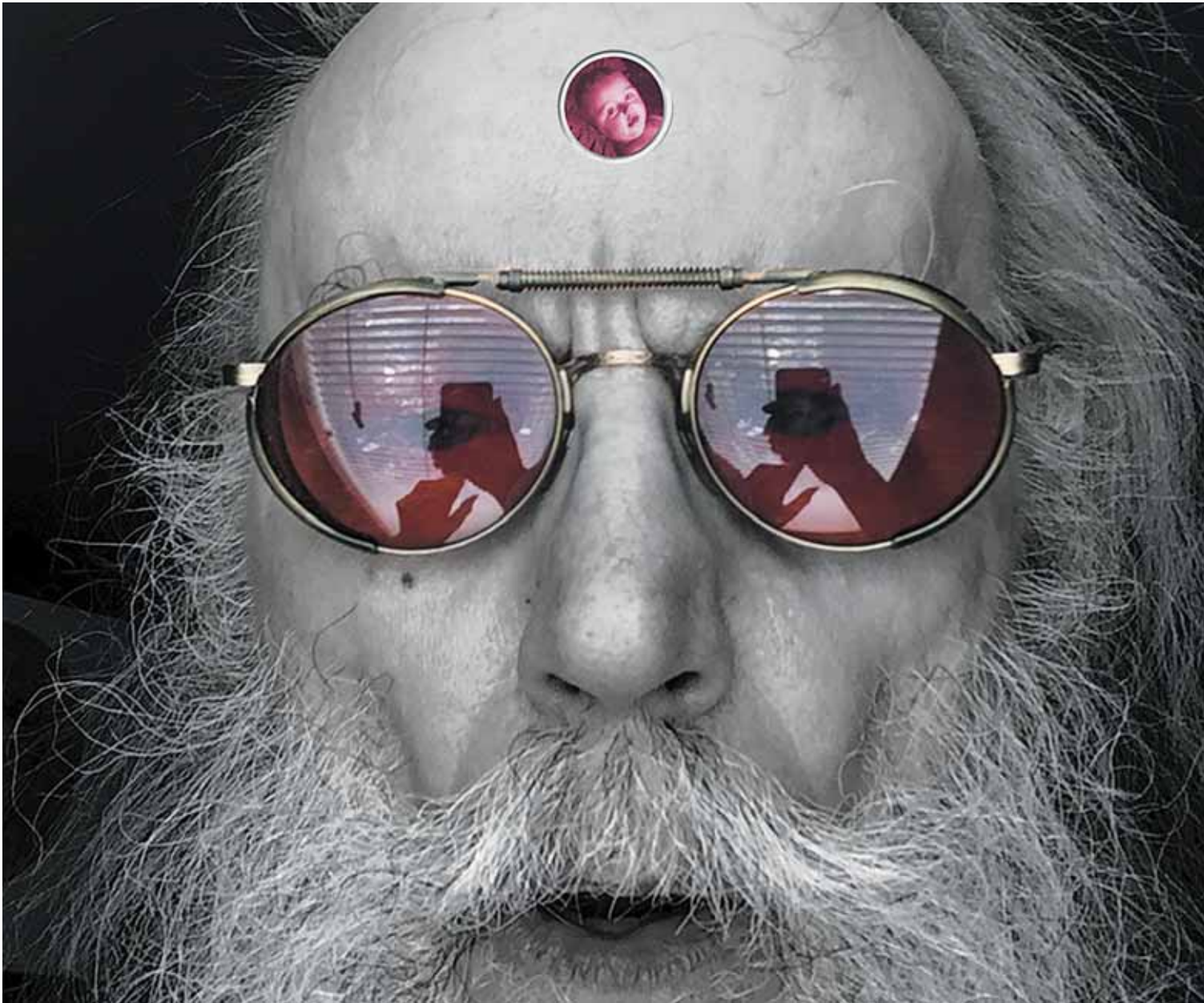
Στην ασπρόμαυρη φωτογραφία, μια νέα γυναίκα φοράει ένα φόρεμα από τη Γαλλία. Δίπλα της στέκεται μια ηλικιωμένη με καλυμμένα τα μαλλιά της, όπως συνηθίζταν στην ελληνική επαρχία τη δεκαετία του '30. «Και το παχουλό παιδί στη μέση είμαι εγώ», μου λέει γελώντας ο Λουκάς Σαμαράς. Στην εικόνα της γιαγιάς του έχει προσθέσει ψηφιακά μια μικρή τελεία. «Το βλέπεις αυτό; Δέκα χρόνια μετά αυτή τη φωτογραφία, το 1947, η γιαγιά μου πέθανε από μια βόμβα που έριξαν στο σπίτι μας, στην Καστοριά, στον Εμφύλιο», λέει.

Είχα διαβάσει την ιστορία της οικογένειάς του και το πώς έφυγαν από την Καστοριά για την Αμερική και το Νιου Τζέρσεϊ στην εκπονή του Εμφυλίου. Η γιαγιά του πέθανε από τα τραύματα που της προκάλεσε εκείνη η βόμβα μέσα σε έξι ημέρες. Ο Σαμαράς ήταν τότε ένα αγόρι 11 ετών. Σε μιαν άλλη φωτογραφία κοιτάζει τον φακό με

“

Ενα άλμπουμ με φωτογραφίες από την Ελλάδα ήταν από τα πιο σημαντικά πράγματα που φέραμε εδώ μαζί μας, τουλάχιστον για μένα.

ένα βλέμμα διαφορετικό, προβληματισμένο, ενώ οι γύρω του χαμογελούν. Ενώσσε μια ικανοποίηση, λέει, όταν ανακάλυψε αυτό το βλέμμα στον νεαρό αυτό του. Κοιτάζω τον άνδρα που κάθεται δίπλα μου και προσπαθώ να τραβήξω vonτές γραμμές με το αγόρι στη φωτογραφία. Τα αραιά μακριά λευκά μαλλιά του και η γενειάδα του, η λεπτή, σχεδόν μοναστική, φιογούρα του, τα φαρδιά σκούρα ρούχα δημιουργούν μια εικόνα υποβλητική. Ο Σαμαράς επιβάλλεται στον χώρο και τα εξεταστικά του μάτια πίσω από τα μαύρα κοκάλινα γυαλιά δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για παρερμηνείες. Γνώριζα πως από τη στιγμή που θα γίνω δεκτός στο διαμέρισμά του, στον 62ο όροφο ενός ουρα-

«Όταν γεράσεις αλλά ακόμη καταλαβαίνεις τι γίνεται, μπορεί να έχεις ένα αίσθημα ολοκληρωτικής απόλαυσης μέσα στη μέρα» σε εμένα συμβαίνει όταν δουλεύω, που πάει κατά διαόλου όταν έρχεται η ώρα του ύπνου», λέει ο Λουκάς Σαμαράς.

νοξύστη στην καρδιά του Μανχάταν, θα προκαλούσα την τύχη μου αν έκανα ότι τη λάθος, αλλά την άστοχη ερώτηση που θα είχε μια προφανή απάντηση. Και φυσικά, δεν την απέφυγα.

Στις επτά δεκαετίες που μεσολάβησαν από τη φωτογραφία της Καστοριάς, ο Λουκάς Σαμαράς διέγραψε μια διεθνή πορεία στα εικαστικά, στη γλυπτική και στη φωτογραφία, με διακρίσεις και εκθέσεις στα πιο σημαντικά μουσεία. Αφορμή για τη συνάντησή μας, ένα κρύο, βροχερό απόγευμα του περασμένου Οκτωβρίου, ήταν η νέα του έκθεση στην γκαλερί Pace «Me, Myself and...», στην οποία παρουσιάζει μια σειρά αυτοβιογραφικών συνθέσεων με τον ίδιο σε διάφορες χρονικές

περιόδους της ζωής του, τους γονείς και τα ξαδέλφια του, σε ένα κολάζ με ψηφιακά επεξεργασμένες εικόνες του αγαπημένου του Σέντραλ Παρκ. «Είναι σαν να παρουσιάζω ένα βιβλίο», άρχισε να λέει καθισμένος μπροστά από τον υπολογιστή του ανοίγοντάς μου τα κεφάλαια της ζωής του.

«Ενα άλμπουμ με φωτογραφίες από την Ελλάδα ήταν από τα πιο σημαντικά πράγματα που φέραμε εδώ μαζί μας, τουλάχιστον για μένα. Στην έκθεση παίρνω μερικές από τις εικόνες που έχω φτιάξει και τις συνδυάζω με οικογενειακές φωτογραφίες, οπότε ο θεατής βλέπει την καλλιτεχνική δουλειά, αλλά και κάτι ακόμη πιο σπάνιο, τη βιολογική συνέχεια του καλλιτέχνη», λέει.

Μπροστά από τα μάτια μου περνούν εικόνες με τον Σαμαρά νεαρό, μια ανέμελη μέρα στη λίμνη της Καστοριάς, ξαδέλφια και θείες, η πρώτη του μέρα στο κολέγιο, ένα πορτρέτο που έστειλε στον Ελία Καζάν για την ταινία «Αμερική - Αμερική», τα αυτοπορτρέτα που δημιούργησε αργότερα, η φύση του Σέντραλ Παρκ, ψυχεδελικά, μαγικά, χρώματα, ο ίδιος γυμνός και ξέγνοιαστος στο μέγεθος εντόμου ή πουλιού, σαν να παίζει με το κοινό. Ο ίδιος παρεμβαίνει ψηφιακά σε όλες τις εικόνες, άλλοτε πολύ άλλοτε λίγο. «Αυτή είναι η μαγεία της νέας δουλειάς: είναι ζωγραφική όσο και φωτογραφία», σημειώνει.

Η ανασκόπηση του παρελθόντος είναι ένας τρόπος για να συμπιλωθεί μαζί του, τον ρωτώ. «Κά-

πως έτσι είναι, επειδή ακόμη κι αν αντιπαθείς μερικούς ανθρώπους, μπορεί πάλι να τους συμπαθείς έπειτα από 10 ή 20 χρόνια», λέει και διστακτικά τον ρωτώ εάν τον απασχολεί η θνητότητα και η φθορά του χρόνου. Αποφασιστικά απαντά ότι όταν γίνει 80, ο θάνατος είναι κάτι που σκέφτεσαι καθημερινά. «Όταν γεράσεις αλλά ακόμη καταλαβαίνεις τι γίνεται, μπορεί να έχεις ένα αίσθημα ολοκληρωτικής απόλαυσης μέσα στη μέρα: σε εμένα συμβαίνει όταν δουλεύω, που πάει κατά διαόλου όταν έρχεται η ώρα του ύπνου. Επίσης, μπορείς να δεις όλη τη ζωή σου. Ο πατέρας μου έλεγε συνεχώς την ίδια ιστορία σε όλη τη ζωή, ενώ εγώ έχω τουλάχιστον 20 κεφάλαια. Μου αρέσει ακόμη

που διάλεξα μονοπάτια που άλλοι απέρριψαν, αλλά σκέφτομαι ότι ήταν ο δικός μου κόσμος, η δική μου εποχή, δεν ήταν πάντα εύκολη αλλά μου αρέσει».

Είναι τα μικροπράγματα που τον κάνουν ευτυχισμένο στην καθημερινότητά του και η ησυχία. «Λιγότεροι άνθρωποι τριγύρω, λιγότεροι καβγάδες», λέει αλλά μονακτικότητα δεν σημαίνει μοναξιά. «Αυτή είναι η ομορφιά. Υπάρχω εγώ και όλοι γύρω μου είναι δικοί μου. Περπατάω στον δρόμο και οι άνθρωποι είναι δικοί μου. Είναι δικές μου δημιουργίες. Οι δρόμοι είναι δικοί μου, το φαγητό είναι δικό μου. Δεν χρειάζεται να μαλώνω με κάποιον για την υπόλοιπη ζωή μου. Και η ιδέα να έχω παιδιά, η σκέψη ότι μπορεί να είχαν τη ζωή που έκανα, όχι, δεν το θέλω αυτό και αν είναι χειρότερα θα βασανίζομαι. Γιατί μου επιτίθεται αυτό το παιδί; Και θα μαλώνω μαζί του για την υπόλοιπη ζωή μου».

«Μαλώνετε με τον πατέρα σας;» ρωτώ. «Ναι, ήταν ευτυχισμένος που έφυγα, ήμουν ευτυχισμένος που έφυγε. Αυτό είναι το πρόβλημα με τους πατεράδες. Εχεις έναν πατέρα, αλλά υπάρχει και η μητέρα. Εκείνη σε θέλει, εκείνος όχι. Κάθε μέρα είναι μια μάχη. Τώρα ασχολούμαι μόνο με τους ανθρώπους που τους αρέσει η δουλειά μου. Αυτό μόνο σκέφτομαι, τα υπόλοιπα δεν είναι σημαντικά».

«Δεν μετανιώνω...»

Στους σταθμούς της ζωής του περιλαμβάνει την αναχώρησή του από την Ελλάδα, την υποτροφία που τον βοήθησε να σπουδάσει, τις πρώτες του εκθέσεις στη Νέα Υόρκη, ένα μεγάλο αφιέρωμα στο Art in America που εκτόξευσε τη δουλειά του με τις Polaroid, το διάσημο Mirrored Room (1966) στην Pace. «Είχα αυτές τις μαγικές στιγμές στη ζωή μου και δεν παραπονιέμαι», λέει και τον ρωτώ εάν νιώθει ότι ήταν τυχερός. «Εχω ζήσει μια καταπληκτική ζωή. Αυτό δεν σημαίνει ότι ήμουν πάντα στην επικαιρότητα, γιατί απλά έτσι έχουν τα πράγματα. Αν κάποιος βγάλει 80 εκατ. δολάρια πουλώντας ένα έργο, τότε ξέρεις ότι αυτό δεν είναι πραγματικά λεφτά: είναι κάτι παράλογο. Δεν είχα αυτόν τον παραλογισμό, ευτυχώς. Δεν μετανιώνω για τον δρόμο που διάλεξα. Είχα τα πάντα που θα μπορούσα να έχω. Εκτός από παιδιά».

«Me, Myself and...», γκαλερί Pace, Μανχάταν, Νέα Υόρκη, έως 22 Φεβρουαρίου.

Αφησε τη σχολή υποκριτικής και έγινε «πατέρας των σέλφι»

Ο χώρος όπου καθίσαμε να μιλήσουμε είναι και το εργαστήριό του. Μοιάζει με φωτογραφικό στούντιο με φώτα, ανακλαστικές, οθόνες, βιβλία σε γωνιές και πάνω στο τραπέζι, και λίγα καθίσματα. Εκεί αυτο-φωτογραφίζεται συνεχίζοντας την καλλιτεχνική διερεύνηση του εαυτού, της ταυτότητας, του σώματος, όπως έκανε από την αρχή της πορείας του. Το 2014, ο Μάικλ Σκαφίδας (Michael Skafidas) σε μια συνέντευξη μαζί του τον ονόμασε «πατέρα των σέλφι», σε μια εποχή που μεσοουρανούσε η μανία της αυτο-φωτογράφισης, με τους επίδοξους φωτογράφους να ριψοκινδυνεύουν τη ζωή τους για ένα καρέ. «Φαίνεται ότι η σύγχρονη κουλτούρα πήρε κάτι που ήταν μέρος της δουλειάς μου. Για

μένα το χειρότερο πράγμα με αυτό είναι που όλοι βλέπουν την κάμερα και χαμογελούν. Τι είναι τόσο αστείο; Δεν το καταλαβαίνω, δεν είναι γέλιο αλλά ουρλιαχτό».

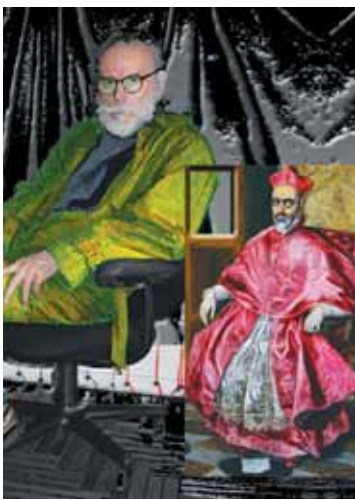
Ο Σαμαράς πειραματίστηκε πολύ με το γυμνό και τον γυμνό εαυτό του και συνεχίζει, αλλά όπως λέει ήταν (και ίσως είναι) δύσκολο να αποδεχθεί ο κόσμος τη γυμνότητα παρόλο που στην εποχή μας υπάρχει πολύ γυμνό. Για εκείνον ο πειραματισμός αυτός έχει τις ρίζες του στην παιδική του ηλικία. «Όταν ήμουν 10 ετών και πηγαίναμε στη λίμνη βγάζαμε τα ρούχα και πηδούσαμε στο νερό. Εγώ δεν το έκανα ποτέ. Δεν ήξερα πώς να βουτάω και η μητέρα μου δεν με άφηνε. Οπότε το έχασα, έχασα αυτή την ευχαρίστηση. Είναι σαν πείσμα. Θα το κάνω, είπα, κά-

“

Ακόμη κι αν αντιπαθείς ανθρώπους, μπορεί πάλι να τους συμπαθείς έπειτα από 10 ή 20 χρόνια.

ποια άλλη φορά και τώρα περιμένω την επίδρασή του. Δεν ξέρω πώς θα αντιδράσει το κοινό, αλλά για μένα είναι κάτι φυσικό».

Κάτι που δεν είναι τόσο γνωστό για τη ζωή του είναι τα μαθήματα υποκριτικής που έκανε στο φημισμένο στούντιο της Στέλα Αντλερ.

«Παρουσιάζω τον εαυτό μου με έναν διαφορετικό τρόπο, διαφορετικός πόνος αλλά καλός πόνος».

Ωστόσο, ο νεαρός Σαμαράς τότε, μαθητής και μέλος της ομάδας του ζωγράφου και πρωτοπόρου της περφόρμανς Άλαν Καπροφ, επέλεξε τα θρυλικά «Happenings» και δεν τελείωσε τη σχολή υποκριτικής. Η Αντλερ του έμαθε, λέει, πώς να υπάρχει στον χώρο, πώς να κινείται και σπκώνεται επιδεικνύοντας ένα περπάτημα α λα Τζον Γουέιν και γελάει. Ωστόσο, τα μαθήματα που πήρε δεν τα ξέχασε ποτέ. Αντιθέτως, τα προσάρμοσε στη δουλειά του. «Σκεφτόμουν την υποκριτική τόσο πολύ που άρχισα να φωτογραφίζω τον εαυτό μου σε διάφορες στάσεις και πόζες και στο τέλος δημιουργούσα κάτι που έλεγε ότι είμαι ένας καλός ηθοποιός όσο και οι υπόλοιποι. Τελικά έγινα ηθοποιός με τον δικό

μου τρόπο, έγινε μια γλώσσα που χρησιμοποίησα στη δουλειά μου».

Μου περιγράφει τις βόλτες που έκανε για πολλά χρόνια καθημερινά στο Σέντραλ Παρκ – μια διαγωνία διαδρομή παρατήρησης ανθρώπων και σημείων. Φωτογράφιζε με μια μικρή Leica που αργότερα αντικατέστησε με ένα iPhone. Το μέσο δεν παίζει ρόλο; «Οχι. Βέβαια, δεν μπορούν όλοι να δουλέψουν με κάθε μέσο. Αρκετοί στα 75 ή στα 80 τους σταματούν να δουλεύουν, αλλά αυτό θα ήταν για μένα προσβλητικό. Οπότε βρήκα αυτό για μένα», λέει δείχνοντας τις ψηφιακές εικόνες του, «και παρουσιάζω τον εαυτό μου με έναν διαφορετικό τρόπο, διαφορετικός πόνος αλλά καλός πόνος».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

19-26.01.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΟΜΙΛΙΑ

Creative Thinking
for a Digital World

Η καινοτόμα σειρά ομιλιών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Life Changing Ideas, παρουσιάζει βραβευμένους και καταξιωμένους ομιλητές στον τομέα του μανάτζμεντ. Ο Jamie Anderson, επίκουρος καθηγητής Στρατηγικής στη Σχολή Διοίκησης της Αμβέρσας του Βελγίου και του INSEAD, Γαλλίας, θα μιλήσει για τη «Δημιουργικότητα στην Ψηφιακή Εποχή». Την Τετάρτη 22 Ιανουαρίου 2020 στις 6:30 μ.μ. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Πλατεία Ηρώων, Λεμεσός. **Πληροφορίες / Εισιτήρια: www.ideas.unic.ac.cy**

ΘΕΑΤΡΟ

«Ο γυάλινος κόσμος» του Τενεσί Ουίλιαμς

Το Θέατρο Ανεμώνα υποδέχεται την καινούργια χρονιά με το κλασικό αριστούργημα του Τενεσί Ουίλιαμς, «Ο γυάλινος κόσμος», που είναι και το αυτοβιογραφικό έργο του μεγάλου συγγραφέα. Το έργο αφορά διαχρονικά τους θεατές, μιλάει στις καρδιές των ανθρώπων και σήμερα και χτες και αύριο αφού μέσα σ' αυτό σκιαγραφείται η διαχρονική ανάγκη μας να καταφεύγουμε σε ψευδαισθήσεις, στην απομόνωση ή στην τέχνη, στο θέατρο ή στο σινεμά, πλάθοντας «έναν γυάλινο εύθραυστο κόσμο» προκειμένου να αντέξουμε τη σκληρή πραγματικότητα που μας συνθλίβει. Μια προβληματική οικογένεια του Νότου, με έναν πατέρα μόνιμα απόντα - τελικά αλκοολικό- και μια μητέρα ημίτρελη και αποκομμένη από την πραγματικότητα, μια αδελφή, τη Ρόουζ, με πολλά ψυχολογικά προβλήματα για τα οποία κατάλληλη θεραπεία κρίθηκε η λοβοτομή που την κατέστησε άβουλο ενήλικα με παιδικό μυαλό μέχρι τον θάνατό της. Σε σκηνοθεσία του Αντρέα Τηλεμάχου. Παίζουν οι: Ιωάννα Σιαφκάλη, Άγγελος Αγαθάγγελος, Βάρσρα Αδάμου, Νικόλας Πέτρου. Μέχρι Σάββατο 29 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 7:00 μ.μ. Θέατρο Ανεμώνα, Καντάρας 17, Λευκωσία. **Πληροφορίες/κρατήσεις: 7000772.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ντέρκεν - Σρέντερ - Κλέκνερ

Το Ίδρυμα Τεχνών Φάρος υποσχετάι μια ακόμα εξαιρετικά πλούσια καλλιτεχνική χρονιά, αρχής γενομένης μιας συναυλίας για τρία για πιάνο από τους Δανάη Ντέρκεν (πιάνο), Βόλφγκανγκ Σρέντερ (βιολί) και Μπένεντικτ Κλέκνερ (βιολοντσέλο). Οι δύο καλλιτέχνες θα ενώσουν τις δυνάμεις τους με τον γνωστό στο κυπριακό φιλόμουσο κοινό Βιολονίστα Βόλφγκανγκ Σρέντερ σε έργα των Σούμαν, Ραβέλ και Σούμπερτ. Πρόγραμμα: Ρόμπερτ Σούμαν: Έξι Σπουδές σε Μορφή Κανόνα, Έργο 56 Μορίς Ραβέλ: Τρίο για Πιάνο Φραντς Σούμπερτ: Τρίο για Πιάνο Op.1 σε Σι-ύφεση μείζονα, D.898. Την Τρίτη 21 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. στο The Shoe Factory. Ερμού 304, Λευκωσία. **Πληροφορίες: 22663871.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Μανώλη...!»
του Γιώργου Νεοφύτου

Η Μήδεια Χάννα παρουσιάζει το εμβληματικό μονόπρακτο του Γιώργου Νεοφύτου «Μανώλη...!» σε μια νέα, διαφορετική προσέγγιση. Ένα έργο με μια μοναδικά για τα κυπριακά δεδομένα διαδρομή. Παρουσιάστηκε σε 15 συνολικά παραγωγές στο θέατρο, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, καθώς και σε δύο παραγωγές με τη μορφή όπερας δωματίου. Μεταφράστηκε σε 7 γλώσσες και παίχτηκε σε 7 χώρες πέραν της Κύπρου. Το έργο αναφέρεται σε μια γυναίκα που σκότωσαν τον γιο της μπροστά στα μάτια της «εκείνη την ημέρα που γέμισεν ο τόπος φρονιάδες».

Μιλά στο μοναδικό πλάσμα που της έχει απομείνει, τον γάτο της, τον Μανώλη. Συντελεστές: συγγραφέας: Γιώργος Νεοφύτου, σκηνοθεσία: Μήδεια Χάννα, σύμβουλος: Γιώργος Νεοφύτου, σκηνικά/κοστούμια: Στέφανος Αθηνάιντης, φωτισμοί: Βασίλης Πετεινάρης, σχεδιασμός αφίσας & προγράμματος: π. Θωμάς Κωστή, ερμηνεύει η Μήδεια Χάννα. Από την Τετάρτη 22 Ιανουαρίου 2020 μέχρι την Πέμπτη 6 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού, Αδαμάντιου Κοραή 1, Λευκωσία. **Πληροφορίες - κρατήσεις: 99361887**

ΕΚΘΕΣΗ

«Μέσα από την βαθύτατη
αδράνεια μια γέννα»

Η Γκαλερί Γκλόρια παρουσιάζει την έκθεση ζωγραφικής της Μάριον Πασχάλη. Με τη συλλογή «Μέσα από την βαθύτατη αδράνεια μια γέννα», η ζωγράφος προάγει έναν σύγχρονο μύθο δημιουργίας, όπου ο θάνατος μετουσιώνεται σε ζωοποιό δαίμονα και πηγή εκπόνησης του όμορφου και η Κλωθώ κάθε άλλο παρά το πεπρωμένο, κλώθει με τη ρόκα της ένα νήμα ζωής που ακολουθεί απροσδόκτες πορείες. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι την Τρίτη 11 Φεβρουαρίου. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία. **Πληροφορίες: 22762605, www.gloriagallery.com, www.instagram.com/gloria_gallery_nicosia**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Once upon a time» από τους «Two for the Road»

«Once upon a time» είναι το όνομα της νέας δουλειάς του σχήματος «Two for the Road», βασισμένη σε μια προσεγγισμένη λίστα από διάσημα κομμάτια βγαλμένα από παλιές ταινίες και μιούζικαλ, όπως το «Breakfast at Tiffany's» (1961), το «The Sound of Music» (1965) και άλλα. Ο στόχος του γκρουπ είναι να εμβαθύνει σε αυτό το ιστορικό ρεπερτόριο και να το ξαναζωντανέψει με αυθεντικές δισκοσκευές και ενόργανα οργάνωσεις γραμμένες για τρομπέτα, φωνή και κιθάρα. Μια μουσική βραδιά που θα μας ταξιδέψει πίσω στον χρόνο. Παίζουν οι Katherine Petrou (φωνητικά) και Γιώργος Μπίτσιος (κιθάρα/ενόργανα οργάνωσεις) που αποτελούν το σχήμα «Two for the Road», με special guest τον Ηλία Ιωάννου στην τρομπέτα. Τεχνόπολις 20, Πάφος. Τετάρτη, 22 Ιανουαρίου, ώρα 8 μ.μ. **Κρατήσεις απαραίτητες στο τηλέφωνο 70002420.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Βυζαντινό μου σήμαντρο, φράγκικο μοναστήρι

Είναι πραγματικά παρήγορο το πόσο άνθρωποι αντέδρασαν στην περίπτωση της Οικίας Χατζηγεωργίου. Ειλικρινά μιλάω, δεν το περίμενα. Θα μπορούσα να μεψιμοιρήσω και να αναζητώ τους λόγους και να πω τα δικά μου, σχετικά με τα γιατί τόσοι και τόσοι άνθρωποι βγήκαν μπροστά, σημασία, όμως, έχει ότι έγινε και αυτό είναι μια φωτεινή χαραμάδα. Θα ήθελα να αρχίσουμε σιγά-σιγά να ενδιαφερόμαστε ολοένα και περισσότερο οι πολίτες αυτής της χώρας για τα πολιτιστικά μας, να συγκρουόμαστε και λίγο παραπάνω. Το θέμα δεν είναι μόνο η μεταβολή ενός μουσείου σε κάτι άλλο, αλλά ο τρόπος με τον οποίο διαχειριζόμαστε τη συλλογική μνήμη της πόλης, του περιβάλλοντος χώρου μας. Είμαι πια της άποψης ότι και οι οικιστικοί ιστοί είναι ζωντανό οργανισμοί και καλώς ή κακώς θα μεταβληθούν, θα αλλάξουν, όπως και ο άνθρωπος, έτσι η λάμψη στα 25 και άλλη στα 55. Έτσι και οι πόλεις και τα μνημεία τους. Βέβαια, όπως και για τον άνθρωπο έτσι και για τις πόλεις και τα

ιστορικά κτήρια ή σημεία, τα στερνά τιμούν τα πρώτα. Μην νομίζετε δηλαδή ότι γύρω από το κονάκι του Κορνέσιου υπήρχαν τίποτα μέγαλα, κάτι πλινθόκτιστα σπιτάκια υπήρχαν που το καζάνι έβραζε κυλό και βρέχανε ποζαμάτι. Τι θέλω να πω, ότι βρήκαμε, ευτυχώς το κονάκι του δραγομάνου σε κατάσταση που ήταν διαχειρίσιμη πολιτιστικά, και ορθώς αποφασίστηκε να γίνει μουσείο εθνολογικό και να αναδειχθεί ο αρχιτεκτονικός πλούτος του. Αναστηλώθηκε, δόθηκε νέα πνοή σε ένα κτήριο, που είχε ζήσει αρκετά, αλλά όπως ο άνθρωπος θέλει τον γιατρό του, έτσι και τα ιστορικά κτήρια θέλουν τον καλό αρχιτέκτονα, τον κατάλληλο συντηρητή και τον νοσοκόμο ειδικό που θα το αναμορφώσουν για να ζήσει ακόμα κάποια χρόνια. Προσοχή, η αναμόρφωση δεν είναι τύπου «θα σε αλλάξω, και θα σε κάνω όπως θέλω εγώ», όπως δεν αλλάξεις με το έτσι θέλω έναν άνθρωπο, με τον ίδιο τρόπο θεωρώ δεν αλλάξεις και τον χαρακτήρα ενός μνημείου. Αυτά βέβαια είναι λίγο ψιλά γράμματα

για εμάς εδώ στην Κύπρο και ας είναι ευκαιρία ευρείας συζήτησης η πρόθεση μεταβολής του ιστορικού χαρακτήρα της Οικίας Χατζηγεωργιάκη Κορνέσιου και για άλλα μνημεία, για όσα προλαβαίνουμε τουλάχιστον. Αμέσως, αμέσως μου έρχεται στο μυαλό η πλατεία Ελευθερίας και δέτε την και αν έχει αήπι πέτε μου! Μπορεί από ψηλά να μοιάζει κούκλα, μα από κοντά είναι μια ακανής έκταση που μόνο με τον πύργο του Ζαν Νουβέλ φαίνεται ότι συνομιλεί. Με τα τείχη και τον χαρακτήρα εν γένει της περιοχής δεν θέλει να λείει κούκλιντα. Να σας πω και στη Λεμεσό; Θυμίζει τίποτα από παλιά Λεμεσό η περιοχή του Κάστρου; Τίποτα, έμεινε εκεί στη μέση ένας κούλας και γύρω του πετάσσονται τρακόσια παραπούλια. Εκεί η κατάσταση σώζεται... Να εξαιρέσω την πλατεία του Αγίου Λαζάρου στη Λάρνακα, που μοιάζει να θέλει να σωθεί και μη λέω και πολλά και τη ματιάσω, όσο για την Πάφο ακόμα το επεξεργάζομαι, διότι πολλά βλέπω και πολύ γκλάμουρ μου μυρίζει, αλλά θα την

επισκεφθώ σύντομα και θα καταλήξω. Κοντολογίς, οι πόλεις εξελίσσονται, οι ανάγκες αλλάζουν, αλλά δεν είναι ανάγκη να κάνουμε αβέρτα αισθητικές παρεμβάσεις μόνο και μόνο γιατί νιώσαμε την ανάγκη ή γιατί νομίστηκε ότι γεράσαμε. Όσο δεξιότεχνης κι αν είναι ο γιατρός θα πρέπει να ξέρει καλά το ιστορικό μας, γιατί μπορεί με μια λάθος φαρμακευτική αγωγή να μας σπαστεί για πάντα. Έτσι και τα ιστορικά τοπία μιας πόλης, ενός χωριού, χρειάζονται σεβασμό και πολύ σκέψη πριν αποφασίσουμε να τους αλλάξουμε τα φώτα. Δυστυχώς, διαχρονικά έχουν γίνει λάθη, θυμούνται οι παλαιότεροι το πανέμορφο κτήριο της πρώην Συνεργατικής στο κέντρο της Λευκωσίας και μετά ήρθε το 1990 και το κτήριο κόσμημα έγινε αυτό που βλέπουμε όλοι σήμερα και σε κάνει και απορείς, τι στην ευχή, ένας δεν βρέθηκε να πει, έλεος, αυτό είναι kits!

Δεν φοβάμαι την αισθητική του μετρίου, φοβάμαι τους μέτριους που δεν ξέρουν ότι την έχουν.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Ο Ντάνιελ, άγιος
και εγκληματίας

Τα αποβράσματα τα καταλαβαίνω αμέσως», λέει ένας αστυνομικός στον απειθαρχο Ντάνιελ που επιμένει να καπνίζει μέσα στο πούλμαν. Ελευθερος υπό όρους από το αναμορφωτήριο, ταξιδεύει σε μια κωμόπολη για να δουλέψει στο εργοστάσιο ξυλείας της περιοχής. Στο πρώτο, περίπου, δεκάλεπτο της πολωνικής ταινίας «Corpus Christi» του Γιαν Κομασά ο σκηνοθέτης έχει συνοψίσει το ουσιαστικό της ανθρώπινης συνθήκης. Ο εικοσάχρονος Ντάνιελ, (χαρισματικός πρωταγωνιστής ο Μπαρτόζ Μπελένια), βιώνει μια εσωτερική αλλαγή στη διάρκεια του εγκλεισμού του. Θέλει να γίνει ιερέας, βαδίζοντας στα ίχνη του κληρικού της φυλακής, ο οποίος αποτελεί γι' αυτόν έμπνευση και παρηγοριά. Πληροφορείται, όμως, ότι είναι αδύνατον να τον δεχθεί οποιαδήποτε ιερατική σχολή λόγω του ποινικού μπτρώου του.

Πηγαίνοντας προς το ξυλουργείο μία σειρά συμπτώσεων και ανατροπών τον φέρνει αντιμέτωπο με την επιθυμία του. Ο εφημέριος της κωμόπολης ασθενεί και «αναγκάζεται» να τον αντικαταστήσει. Τίποτα δεν είναι όπως φαίνεται. Η τοπική κοινωνία μοιάζει να ακολουθεί τη συνήθη επαρχιακή ρουτίνα, όμως πολύ γρήγορα αποκαλύπτεται ότι την ταλανίζει ένα τραγικό συμβάν: επτά νέοι άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε μετωπική σύγκρουση. Ο οδηγός που ευθύνεται υποτιθεται—για τον θάνατό τους είναι ένας μέθυσος, αποσυνάγωγος αυτός και η «πόρνη» (όπως την αποκαλούν) γυναίκα του, η οποία ζει απομονωμένη. Ο νεκρός-υπαίτιος δεν έχει ταφεί μαζί με τους υπόλοιπους, με απόφαση του εφημέριου. Το άσβεστο μίσος και ο ατιθάσευτος πόνος πνίγουν τις οικογένειες των νεκρών. Ο νέος ατόκλιντος ιερέας αναλαμβάνει δράση και με τα κηρύγματά του προσπαθεί σκληρά να ενώσει τα ρήγματα, να προκαλέσει την κάθαρση των ψυχών, να εκτονώσει τα αποστήματα. Και έχει τον τρόπο του. «Είμαι δολοφόνος» δηλώνει, απευθυνόμενος στους πιστούς ύστερα από μια λειτουργία. Ακολουθεί σύντομη παύση, κι αφού αφήσει να πληθυνθούν η ταραχή και η απορία, δίνει στην πραγματικότητα τη διάσταση της παραβολής. Αλλεπάλληλοι φόνοι συντελούνται καθημερινά με τη σκέψη, στο μυαλό κάθε ανθρώπου. Ουδείς αναμάρτητος, λοιπόν. Το σενάριο (Ματέους Πάσεβιτς) είναι βασισμένο σε πραγματικά γεγονότα. Και ο υπερβατικός, μερικές φορές, μετασχηματισμός τους είναι και πάλι πραγματικός. Ακόμη και στην παραφορά των κηρυγμάτων, στην αναπόφευκτη θεατρικότητα που κάνει τα λόγια ελκυστικά και ανοίγει διόδους στο υποσυνείδητο, οι ιστορίες δεν παρεκκλίνουν από τα συμβάντα.

Ο Ντάνιελ κάνει πράξη το μύθο του ιερέα των φυλακών: «Δεν είμαι εδώ για να προσευχηθώ μηχανικά», λέει ο πατήρ Τόμας. Και προχωράει ένα βήμα παραπέρα, δίνοντας περιεχόμενο στην προσευχή: «Συγχαρώ δεν σημαίνει ξεχνώ. Σημαίνει αγαπώ. Αγαπώ κάποιον παρά την ενοχή του. Οποια κι αν είναι η ενοχή». Ο Ντάνιελ πάσχει και συμπίσχει. Είναι εγκληματίας και άγιος, θύτης και θύμα, τιμωρός και ελεήμων, άνθρωπος και δαίμονας μαζί. Βίαιος, αμείλικτος και την ίδια στιγμή αδιάνγνωστος, σιωπηλός. «Η σιωπή είναι προσευχή», πιστεύει.

Η προμερία του «Corpus Christi» (συνεχίζεται η προβολή της στις αίθουσες, συμπεριλαμβάνεται, πλέον, και στην πεντάδα των υποψήφιων για Όσκαρ καλύτερης ξενόγλωσσας ταινίας) δόθηκε, πριν από 10 ημέρες, στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Κορυδαλλού «Γεώργιος Ζουγανέλης» που στεγάζεται στο σφρονιστικό κατάστημα. Περίπου 100 άνδρες κρατούμενοι, οι θεατές της. Στα 110 λεπτά που διαρκεί δεν ακουγόνταν ούτε ανάσα. Το προγραμματισμένο διάλειμμα δεν έγινε, κανένας δεν αποχώρησε, στο τέλος πολλοί θέλησαν να πάρουν τον λόγο. Πώς είναι, άραγε, όταν η οθόνη γίνεται, προς στιγμή, προέκταση της αίθουσας, αντανάκλαση πράξεων, αντιλήψεων, συγκρούσεων (σώμα με σώμα), διαθέσεων, σκέψεων; Όταν ο Ντάνιελ ενσωματώνει αλήθειες, αναμνήσεις, το μεγαλείο και τη συντριβή, τη δύναμη και την αδυναμία κάθε ανθρώπινου υπάρξεως;

Στα πρώτα πλάνα του αναμορφωτηρίου, στην αίθουσα διδασκαλίας και προσευχής, σε ένα ταμπλό είναι αναρτημένες οι λέξεις: πόνος, οργή, βία, αγάπη, οικογένεια, και, πιο απομακρυσμένη, η αποκόλυψη. Ο εγκλεισμός έχει τα δικά του κεφάλαια. Οι 100 κρατούμενοι/θεατές, το γνωρίζουν. Η διαδρομή του ήρωα έχει ανάσες αλλά και νομοτέλειες, ο βίος του είναι χαρακτηρισμένος και, γι' αυτό, εν μέρει προκαθορισμένος. Πόσο μπορεί κανείς να αλλάξει το «μπτρώο» του; Οι ζωές των ανθρώπων όσο απέχουν, άλλο τόσο και μοιάζουν μεταξύ τους. Οι διαδρομές διαφέρουν, τα ερωτήματα παραμένουν κοινά.

Ενιαίο μνημείο της συλλογικής μνήμης μας

Η φυσιογνωμία και ο ιστορικός χαρακτήρας της Οικίας Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου δεν πρέπει επ’ ουδενί να αλλοιωθούν

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ**

Η ομότιμη καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου Ευφροσύνη Ριζοπούλου Ηγουμενίδου, που ανέλαβε τη δεκαετία του '80 τη μελέτη διαμόρφωσης σε Μουσείο του Κονακίου του δραγομάνου Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου και επί χρόνια λειτουργός του Τμήματος Αρχαιοτήτων και η δρ Άννα Μαραγκού, αρχαιολόγος και ιστορικός καταθέτουν στην «Κ» τις απόψεις τους για το ζήτημα που ανέκυψε το τελευταίο διάστημα σχετικά με την Οικία Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, το οποίο λειτουργεί σήμερα ως Εθνολογικό Μουσείο. Σημειώνεται ότι το Κονάκι του δραγομάνου είναι κρυγμένο στο σύνολό του αρχαίο μνημείο ήδη από το 1935. Το κράτος σταδιακά απέκτησε μέρος του οικήματος, ενώ το υπόλοιπο κληροδοτήθηκε από την Ιουλία Πική και την αδελφή της Άννα Δημητριάδη στην Αρχιεπισκοπή με όρο να γίνει μουσείο. Από το 1988, οπότε και λειτούργησε ως Εθνολογικό Μουσείο η Αρχιεπισκοπή Κύπρου ενοικιάζει στο Τμήμα Αρχαιοτήτων των κληροδοτηθέν τμήμα.

ΕΥΦΡ. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΟΥ

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων αντιμετώπισε το μνημείο ως σύνολο και σεβάστηκε την ιστορία 200 ετών. Μιλάμε για ένα πολύπλοκο κτήριο με προβλήματα και δεν έμεινε συνεργείο του Τμήματος Αρχαιοτήτων που δεν φρόντισε

το κονάκι του Χατζηγεωργάκη. Από το 1981 μέχρι το 1987 έγιναν πολλές και σημαντικές εργασίες αποκατάστασης του μνημείου. Από τις σημαντικότερες εργασίες που έγιναν ήταν η αποκάλυψη της τοιχογραφίας στην επάνω σάλα, η οποία αποκαταστάθηκε σύμφωνα με γραπτές πηγές, όπως ήταν την εποχή του Χατζηγεωργάκη. Και το υπόλοιπο αντιμετωπίστηκε ως αρχαίο μνημείο κοσμικής βέβαια χρήσης κτήριο κάτω από την ονομασία Εθνολογικό Μουσείο, που ως ονομασία συνάδει περισσότερο και με τον πραγματικό χαρακτήρα του μνημείου. Η φιλοσοφία ήταν να δοθεί προτεραιότητα στο μνημείο, στην ιστορία του δραγομάνου, την ιστορία της αποκατάστασης, να μπουν εκθέματα της εποχής και η νεότερη ιστορία του αρχοντικού με τα έπιπλα και τα σκεύη, όπως το έζησαν οι ιδιοκτήτριες τα προηγούμενα χρόνια.

Συνδυάζοντας αυτά τα στοιχεία το Τμήμα Αρχαιοτήτων εγκαινίασε το Εθνολογικό Μουσείο. Από εκεί και πέρα φυσικά και υπάρχουν εκθέματα εκκλησιαστικά τα οποία ταιριάζουν με την εποχή του και θα μπορούσαν να παρουσιαστούν, αλλά δεν μπορεί να μετατραπεί σε εκκλησιαστικό μουσείο. Η ιστορία του δραγομάνου, η ιστορία της εποχής, το μνημείο ως κονάκι του Χατζηγεωργάκη, ο οποίος απασχολεί την ιστορία μέχρι σήμερα και παραμένει ως μνημείο και υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, αγαπητό από τον κόσμο όλο, νομίζω ότι δεν θα πρέπει να αλλοιωθεί. Ο χαρακτήρας του είναι δεδομένος και θα πρέπει να

Η Ευφροσύνη Ριζοπούλου Ηγουμενίδου (αριστερά) και η Άννα Μαραγκού (δεξιά) σημειώνουν στην «Κ» ότι το μνημείο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως όλο, «ανήκει σε όλους τους πολίτες, εξ ου και η μαζική αντίδραση.».

παραμείνει ως έχει.

Οπωσδήποτε χρειάζεται περισσότερη περιποίηση και αναβάθμιση, αυτό δεν το αρνείται κανείς και νομίζω ότι μπορεί θαυμάσια να υπάρξει συνεργασία με το Τμήμα

Αρχαιοτήτων, εφόσον είναι και αρχαίο μνημείο και να αντιμετωπιστεί συνολικά. Κατά τη γνώμη μου μάλιστα η έννοια μουσείο είναι δευτερεύουσα σε σχέση με το μνημείο. Αυτό είναι το κύριο

σημείο και ονομάστηκε εθνολογικό λόγω της κοσμικής του ιδιότητας και της ευρύτατης έννοιας του όρου εθνολογικό. Το ότι είναι κληροδότημα στην αρχιεπισκοπή δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του και να γίνει κάτι που δεν χρειάζεται αυτή τη στιγμή. Υπάρχουν χώροι όπου μπορούν να μπουν είδη εκκλησιαστικής τέχνης (ξυλόγλυπτα, ασπμικά) του 18ου αιώνα, να αντικατοπτρίζει δηλαδή την εποχή του. Το μνημείο ανήκει σε όλους, είναι καθρέπτης της ιστορίας της εποχής και δεν πρέπει να παραγραφεί ο πραγματικός ιστορικός του χαρακτήρας και να γίνει κάτι άλλο. Το θέμα δεν είναι η σύγκρουση μεταξύ Εκκλησίας και κοσμικής εξουσίας, αλλά το καλό του μνημείου και αυτό το καλό ενδιαφέρει όλο τον κόσμο και όχι μόνο το κυβερνητικό τμήμα ή την Αρχιεπισκοπή.

ANNA ΜΑΡΑΓΚΟΥ

Θυμάμαι τις αντιδράσεις του κόσμου όταν διαμαρτυρόμασταν για το θέμα του σχεδιασμού της νέας πλατείας Ελευθερίας από τη Ζάχα Χαντίντ, ο κόσμος είχε αντιδράσει κλιάρα, όπως και για την περίπτωση του νέου δημοτικού μεγάρου, αλλά και με την ανέγερση του καθεδρικού ναού. Αυτή τη φορά έχει πάρει μια διαφορετική προοπτική το θέμα και είναι κάτι που με εντυπωσίασε η αντίδραση των συμπατριωτών μου.

Νομίζω ότι πλέον ο αρχιεπίσκοπος έχει ένα αρνητικό πρόσημο, μετά από το ζήτημα της Γε-

ροσκήπου, τις επαύλεις, είναι δε σημαντικό ότι έθιξε και ζητήματα ενδοεκκλησιαστικά. Φαίνεται ότι περνάει από τα μάτια του κόσμου από μία κρίση και μου έκανε εντύπωση ότι και κόσμος λιγότερο προοδευτικός, αλλά και άλλοι πιο κοντά στην Εκκλησία ανταποκρίθηκαν πιο θετικά στο θέμα του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου. Μπορούμε να κάνουμε και για τον πολιτισμό ό,τι έγινε το καλοκαίρι του 2018 με τους εκπαιδευτικούς, όταν κατά χιλιάδες διαδήλωσαν; Να το δοκιμάσουμε με το Χατζηγεωργάκη; Χρειάζεται ένας προγραμματισμός, είναι αλήθεια ότι το όλον είναι πολύ προβληματικό και υπάρχει πολύς δρόμος για να αλλάξουν τα πράγματα. Αυτό είναι μια αφορμή, θα δούμε πώς θα εξελιχθεί. Πάντως, η μαζική κινητοποίηση έθεσε όλους προ των ευθυνών τους. Είναι δε πολύ σημαντικό να συναντηθούμε με τον αρχιεπίσκοπο, να τον ακούσουμε και να μας ακούσει, να γνωρίσουμε ποιοι είναι οι σύμβουλοί του και να βάλουμε τα πράγματα στο τραπέζι, και τι μπορούμε όλοι μαζί να κάνουμε. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αλλάξει ο χαρακτήρας που έχει το κονάκι του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να ακυρώσουμε ένα μουσείο, παρά μόνο να το καλυτερεύσουμε. Και αν μάλιστα δώσει και τα χρήματα για να γίνει το υφιστάμενο μουσείο ακόμα καλύτερο θα είμαστε ευγνώμονες στον αρχιεπίσκοπο. Από εμάς εξαρτώνται όλα. Εντάξει, εκτονωθήκαμε, να δούμε από εδώ και πέρα τι μπορούμε αληθινά να κάνουμε.

Breakfast

ME ΤΟΝ ANTONY 642
@anthony642kritikos
ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
@vasil.p

#mousikares

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 07:00-10:00

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Κάθε μέρα σκάβω το χωράφι της τέχνης μου

Ο Σταμάτης Κραουνάκης έρχεται με τη Σπείρα Σπείρα στην Κύπρο για δύο παραστάσεις και μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Σταμάτης Κραουνάκης με τη Σπείρα Σπείρα έρχεται στην Κύπρο για δύο μουσικές παραστάσεις με τίτλο «Φίλα με», στη Λευκωσία και στη Λεμεσό, για ολική επαναφορά της διασκέδασης... και όταν τον ρώτησα στη συνέντευξη μας να μου πει περισσότερα, δεν ήθελε, «θα τα πούμε μετά την παράσταση... θα έχουμε πολλά περισσότερα να συζητήσουμε, όταν θα την έχεις δει». Μιλώντας μαζί του, ένιωσα τον δεσμό του Σταμάτη Κραουνάκη με την τέχνη του. Συχνά επαναλάμβανε ότι χρειάζεται πολλή δουλειά, συνεχής ενημέρωση και μόνο με αυτά κάποιος μπορεί να προχωρήσει, τίποτε δεν έρχεται ουρανοκατέβατο. Ο Σταμάτης Κραουνάκης μου έδωσε την εικόνα του ανθρώπου που κοιτάζει από το παράθυρο, όχι για να αναπολήσει, αλλά για να

Έχουν εφησυχάσει όλοι στο δεδομένο. Αυτό, βέβαια, γίνεται μόνο στην Ελλάδα, δεν συμβαίνει αλλού στον κόσμο.

δεν πώς μπορεί να αξιοποιήσει τον ορίζοντα που βλέπει.

—Ποιοι είναι οι κανόνες που ακολουθείτε όλα αυτά τα χρόνια, τις σας τιθασειει καλλιτεχνικά;

—Υπακοή στην έμπνευση πρώτο και υπακοή στο συναίσθημα και κυρίως ένας δημιουργός να μπορεί να αδειάζει από επιθυμίες για να μπορεί να γεμίσει κάτι το οποίο είναι καθαρό.

—Αυτή η διαδικασία σας δυσκολεύει;

—Καθόλου, είναι ο τρόπος που ζω, τα έχω προ καθημερινής χρήσεως. Η δημιουργία είναι ο τρόπος που ένας καλλιτέχνης μιλάει με τον Θεό του, πρέπει να είμαστε ταπεινοί και πάντα σαν παιδιά απέναντι σε αυτό και νομίζω ότι κάτι έχω καταφέρει...

—Θεατρικότητα και μουσική, πόσο εύκολα μπορούν να συνδυαστούν;

—Για εμένα δεν ξεχωρίζουν αυτά τα δύο. Βεβαίως, πρωταγωνιστούν πάντα η μουσική και το τραγούδι, αλλά το να οργανώσεις ένα θέαμα, το οποίο να έχει αρχή, μέση και τέλος, να έχει ήρωες και φυσικά να υπάρχει σεβασμός στους χαρακτήρες που θα υποστηρίξουν τα συναισθήματα και τα τραγούδια, είναι μια άλλη τέχνη, που έχει να κάνει με δάνεια από το θέατρο. Επιμένω, όμως, πρωταγωνιστής είναι το τραγούδι και αυτό είναι απολύτως φυσικό, οπότε και εγώ το κάνω με φυσική ευκολία.

Δεν έχω προδώσει ποτέ το κοινό μου

—Μετά από τόσα χρόνια στα μουσικά πράγματα τι έχετε κρατήσει ως μάθημα;

—Τίποτα. Κάθε μέρα είναι και μια άλλη ευλογημένη μέρα, που κάτι έχει να σου μάθει, να συναντήσεις καινούργιους ανθρώπους. Ένα πράγμα, ίσως, έμαθα, να ξυπνάω το πρωί και να σκάβω το χωράφι της τέχνης μου, με δυο νότες, με διάβασμα, με το τι θα ακούσω.

—Πώς τα καταφέρατε να έχετε μία σταθερή πορεία στα μουσικά πράγματα;

—Διά της αληθείας. Ακούστε, το κοινό μπορεί να παρασυρθεί, αλλά δεν κοροϊδεύεται. Εγώ, όταν είμαι μπροστά στον κόσμο, ξεχνάω τον εαυτό μου και γίνομαι ένας από αυτούς. Τους κοιτάζω στα μάτια, τους καταλαβαίνω, με ενδιαφέρουν. Αυτό είναι αμείβο, οι θεατές το παίρνουν αυτό το πράγμα από τον καλλιτέχνη. Έχω μία πάρα πολύ καθαρή σχέση με τον κόσμο και την αλήθεια μου τη βλέπουν. Με εμπιστεύονται και νομίζω ότι συμβαίνει αυτό διότι δεν τους έχω προδώσει ποτέ. Βρίσκομαι στη φάση που ως δημιουργός το απολαμβάνω πάρα πολύ όλο αυτό.

—Ούτε και τους μουσικούς, φαντάζομαι τους δυσκολεύει...

—Όλοι οι συνεργάτες μου (τραγουδιστές, περφόρμερ, ορχήστρα) είναι άνθρωποι που με έχουν μάθει, έχουμε μάθει να συνεννοούμαστε. Είμαστε πάρα πολύ καιρό μαζί, αλλά και οι νεότεροι, που κατά καιρούς έρχονται στη δουλειά, κατά τη διάρκεια των παραστάσεων μπαίνουν στο παιχνίδι πάρα πολύ εύκολα, γιατί είναι πολύ καλλιτεχνικό αυτό που γίνεται. Ένας καλλιτέχνης μπορεί να ακούσει αμέσως, ένας εθισμένος στην πιάνο όμως όχι, θα του είναι δύσκολο.

—Πώς βλέπετε τα μουσικά πράγματα σήμερα; Έχω την αίσθηση ότι δεν έχουμε τη μουσική δημιουργία που υπήρχε τις περασμένες δεκαετίες;

—Έχετε απόλυτο δίκιο. Έχουν εφησυχάσει όλοι στο δεδομένο. Αυτό, βέβαια, γίνεται μόνο στην Ελλάδα, δεν συμβαίνει πουθενά αλλού στον κόσμο. Στην Ελλάδα κάτι έχει γίνει και έχουμε σαπίσει. Πρέπει να κινητοποιηθούμε λίγο. Η κρίση αντί να τους σπρώξει όλους στη δημιουργία, τους έβαλε σε κατάθλιψη...

—Δεν είναι παράδοξο;

—Μα βεβαίως και είναι. Πάντα σε περίοδο κρίσης οι καλλιτέχνες εκτινάσσονται, εδώ το έχουν βουλώσει... Δεν βλέπω θάρρος. Εγώ δεν έχω παραιτηθεί λεπτό και είμαι 65 χρονών. Ο Ξαρχάκος είναι 80 χρονών και είναι τόσο ενεργός,

«Είναι ωραία κανείς να ανάβει το σπρίτο της αγάπης και να ξέρετε ότι όταν το ανάβεις, πολλά χέρια θα σηκωθούν να ζεσταθούν από αυτή τη φωτιά», λέει ο Σταμάτης Κραουνάκης στην «Κ».

ενορχηστρώνει, διευθύνει, ο Θάνος Μικρούτσικος αποχώρησε εν δράσει... Σήμερα δεν βλέπω κάτι το οποίο θα με ξεσηκώσει.

—Πού οφείλεται αυτό, νομίζετε;

—Κατ' αρχάς δεν ενημερωνόμαστε για το τι γίνεται παραξέω. Δεν είναι αρκετά τολμηροί οι καλλιτέχνες. Εγώ είμαι όλη την ημέρα κουρδισμένος σε μια συνθήκη που αφορά τη δουλειά μου. Φυσικά, υπάρχουν και νέοι που την παλεύουν και κάνουν πράγματα, αλλά θα έπρεπε να το κάνουν όλοι.

—Εσείς πάντως το κάνετε...

—Μα ναι. Κάνω τη δουλειά μου πρωτίστως και δεν αναμασάω τα

νοκατέβατο. Χρειάζεται διάβασμα, δημιουργία, καινούργια τραγούδια, θέατρο.

—Σε αυτά όλα χωράει και η αποτυχία...

—Μα φυσικά. Στο φινάλε τι σημαίνει αποτυχία, ότι κάτι που μπορεί να κάνεις να μην έχει απήχηση. Σημασία, όμως, έχει ο λόγος που το κάνεις και αν εσύ είσαι εντάξει. Δεν είναι τα πάντα για να έχουν απήχηση, είναι και για να φτιάξεις κάτι...

—Για το κοινό; Εσείς κάνετε πράγματα για ένα συγκεκριμένο κοινό;

—Όχι, όχι. Το κοινό ξέρει γιατί θα σε προτιμήσει, αλλά ακόμα και αν δεν το ξέρει από την αρχή θα το νιώσει. Ακούστε, όταν κάνεις κάτι είναι σαν να βγάζεις ένα καινούργιο αυτοκίνητο, πρέπει να δεις σε ποιους ταιριάζει να το οδηγήσουν...

—Σας ενδιαφέρει να έχετε ενημερωμένο κοινό; Επειδή κάποιοι λένε ότι θέλουν το κοινό τους να καταλαβαίνει τι ακούει...

—Έλα, Παναγία μου. Όχι βέβαια. Αυτοί να παίζουν στο σπίτι τους και να πηγαίνει η γειτονιά να τους ακούει. Δηλαδή, όσοι παρακολουθούν τη Λυρική Σκηνή είναι διαβασμένοι στην κλασική μουσική;

Η καλύτερή μας στιγμή

—Τι έφερε τη δημιουργία της Σπείρα Σπείρα;

—Δεν έχει καμία σημασία πώς

προέκυψε, έχει σημασία τι είναι τώρα.

—Τώρα τι είναι, λοιπόν;

—Είναι τέσσερις εξαιρετικοί περφόρμερ τραγουδιστές, Χρήστος Γεροντίδης, Σάκης Καραθανάσης, Κώστας Μπουγιώτης, Γιώργος Στιβανάκης, ένα άπιστευτο κουαρτέτο, πολύ δυνατοί και στη θεατρική συμπεριφορά και στο τραγούδι, διαφορετικοί μεταξύ τους και είναι και πέντε μουσικοί, Βασίλης Ντρουμπογιάννης στο πιάνο, Βάιος Πράπας στο μπουζούκι, κιθάρες, τραγούδι, Γιώργος Ταμιωλάκης τσέλο, Δημήτρης Ανδρεάδης στα πλήκτρα και ο Αλέξανδρος Καμπουράκης στο ακορντεόν. Αυτοί οι εννέα άνθρωποι και με εμένα δέκα είμαστε σε απόλυτη συνεννόηση και αυτή τη στιγμή μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι είναι η καλύτερη στιγμή όλων μας.

—Γιατί το λέτε αυτό;

—Είμαστε αρκετό καιρό μαζί και έχουμε επικοινωνία, συνεννοούμαστε γρήγορα και όλοι τους είναι πάρα πολύ δυνατοί. Εννέα εργάτες σε ένα ρεπό, σε ένα διάλειμμα από τη δουλειά τους, όπως σκέφτηκα να παρουσιάσω τα παιδιά στην παράσταση, γι' αυτό φορούν και φόρμες εργασίας, πίνουν τα νήματα του καπνού και τα κάνουν συλλογικό αίσθημα.

—Εξηγήστε μου τη φράση «Ολική επαναφορά του μύθου της διασκέδασης»...

—Αυτό το αφήνω να το ερμηνεύσουν οι άνθρωποι που θα παρακολουθήσουν τις παραστάσεις. Εγώ έφτιαξα μια παράσταση, που πατάει στο λαϊκό τραγούδι και είναι η πρώτη φορά που παίζουμε σχεδόν όλα τα λαϊκά μου τραγούδια και φυσικά και άλλων. Δεν μπορώ να εξηγήσω και πάρα πολλά για το τι έχει γίνει. Αυτό το καταλαβαίνουν οι θεατές. Πάντως, η όλη δράση έζησε πολύ, έχουμε κλείσει τις 106 παραστάσεις πια. Είχε μια πολύ ωραία εξέλιξη κατά τη διάρκεια της. Αντέχει παντού, και το δοκιμάσαμε σε θέατρο, σε κλαμπ, σε εξωτερικούς χώρους, μπορεί να σταθεί οπουδήποτε. Και ξέρετε γιατί δουλεύει παντού αυτή η παράσταση; Διότι ενώνει τον κόσμο.

—Διασκεδάζουμε, όμως, όπως παλιά;

—Με αυτή τη δουλειά, πάντως, ο κόσμος διασκεδάζει πάρα πολύ. Γινόμαστε ένα. Στα σπίτια και στις συνάξεις, όταν γίνεται μετά ένα γλέντι, όλοι περνάνε τέλεια!

Πληροφορίες: Σταμάτης Κραουνάκης + Σπείρα Σπείρα, «Φίλα Με...», Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Κυριακή 26 Ιανουαρίου 2020, ώρα 8:00 μ.μ. και Θέατρο Ριάλτο, Λεμεσός, Σάββατο 25 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ.

Για εμένα η βασική πατρίδα είναι ο έρωτας

—Ετοιμάζετε κάτι καινούργιο αυτό το διάστημα;

—Απολαμβάνω την ωραία επιτυχία μας με τις παραστάσεις «Φίλα με», γράφω λαϊκά τραγούδια, έχω όρεξη για λαϊκό. Επίσης, απολαμβάνω την πολύ ωραία επιτυχία με την οπερέτα στις «Εκκλησιάζουσες», που θα έρθουν και στην Κύπρο, το καλοκαίρι. Αυτό το διάστημα επεξεργάζομαι και ένα ποίημα του Γεωργίου Τερτσέτη που βρήκα στη βιβλιοθήκη της Βουλής και στους εορτασμούς για το 1821 θα επαναλάβουμε τον «Λόγο του Κολοκοτρώνη στα Ελληνόπουλα», που είχαμε παρουσιάσει το 2015 στη Μικρή Επίδαυρο.

—Με παρόμοια κείμενα όπως αυτά του Τερτσέτη ή τον «Λόγο του Κολοκοτρώνη» νιώσατε ποτέ άβολα, λόγω της εθνοκεντρικής διάστασης που μπορεί να έχουν;

—Σε καμία περίπτωση. Ήταν όλα κείμενα όχι ελληνοκεντρικά, αλλά μιλούσαν για μια πατρίδα που στηρίζεται στην ανθρωπιά, όχι στην εξουσία

Αυτοί οι εννέα άνθρωποι και με εμένα δέκα είμαστε σε απόλυτη συνεννόηση και αυτή τη στιγμή μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι είναι η καλύτερη στιγμή όλων μας.

Είναι κρίμα η ζωή να φεύγει τζάμπα. Ο στίχος «Δυο ψυχές που δεν βρήκαν καταφύγιο», γιατί νομίζετε ότι μίλησε σε τόσους πολλούς... Λίγο να κοιτάμε και θα τα βρούμε τα όμορφα...

και τα περισσότερα κείμενα στα οποία κατέφυγα για τη δράση με τον «Λόγο του Κολοκοτρώνη» (Ντάριο Φο, Βάρναλης, Αριστοφάνης) ήταν κείμενα «επαναστατικά» στον χρόνο τους, την ώρα που γεννήθηκαν.

—Σας το ρωτώ γιατί σήμερα λέξεis, όπως η πατρίδα, εύκολα μπορούν να παρεξηγηθούν...

—Παρεξηγήσιμες και πολύ κακά χρησιμοποιημένες, θα συμφωνήσω μαζί σας, αλλά για εμένα η βασική πατρίδα είναι ο έρωτας. Το έχω γράψει άλλωστε

και στη παράσταση «Στέλλα» για τον ΘΟΚ, «Καλσπέρα, έρωτα, εδώ είναι η πατρίδα»...

—Τον έχουμε βάλει στην άκρη τον έρωτα...

—Θα σας πω μια φράση από την έξοχη Μάρω Βαμβουνάκη, που έχει πολύ ενδιαφέρον, «αυτός που αγαπάς, αυτή που αγαπάς, το ξέρει!»... Πείτε το, καλέ!

—Η μουσική, πάντως, είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να το πει κάποιος...

—Στην παράσταση τους βάζω και λένε σ' αγαπώ ο ένας στον άλλο. Είναι ωραία κανείς να ανάβει το σπρίτο της αγάπης και να ξέρετε ότι όταν το ανάβεις, πολλά χέρια θα σηκωθούν να ζεσταθούν από αυτή τη φωτιά. Εγώ δεν ντράπηκα ποτέ ούτε το σ' αγαπώ να πω, ούτε να την πατήσω, ούτε να καταστραφώ. Είναι κρίμα η ζωή να φεύγει τζάμπα. Ο στίχος «Δυο ψυχές που δεν βρήκαν καταφύγιο», γιατί νομίζετε ότι μίλησε σε τόσους πολλούς... Λίγο να κοιτάμε και θα τα βρούμε τα όμορφα...

Γυναίκα συγγραφέας με μητέρα και κόρες

Μυθιστόρημα απελπισμένο και αισιόδοξο

ELISABETH STROUT
Το όνομά μου είναι Λούσυ Μπάρτον
μτφρ. Μαργαρίτα Ζαχαριάδου
εκδ. Αγρρ, σελ. 182

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Σε λένε Λούσυ Μπάρτον. Είσαι μια νέα γυναίκα με δύο μικρά κοριτσάκια και νοσηλεύεσαι. Ο άνδρας σου δεν σε επισκέπτεται. Στέλνει ένα γράμμα όμως στη μητέρα σου. Και έρχεται εκείνη. Κάθεται μερικές μέρες και νύχτες στην άκρη του κρεβατιού σου.

Το πιο δύσκολο πράγμα είναι να γράφεις για τη σχέση με τη μητέρα σου. Ιδίως εάν είσαι συγγραφέας. Ιδίως εάν είσαι γυναίκα συγγραφέας. Ιδίως εάν έχεις γεννήσει κόρες. Η μητέρα με έναν βαθύ, επώδυνο, σχεδόν ύπουλο τρόπο έχει καθορίσει τον τρόπο που αντιλαμβάνεσαι τον εαυτό σου. Έχει βάλει τα θεμέλια, χωρίς να σε ρωτήσει καν, για τη σεξουαλικότητά σου.

Όλη σου τη ζωή πασχίζεις να ξεφύγεις από τη μοίρα της προσπαθώντας να σπάσεις το κέλυφος της σιωπής σου και να γράψεις. Επιτέ-

λους να γράψεις. Και όταν τα καταφέρνεις, έρχεσαι αντιμέτωπη πάλι με τη μητέρα σου.

Ο,τι μα ό,τι σκαρώνεις, έρχεται εκείνη εκεί στο προσκέφαλο, στην άκρη του κρεβατιού σου και σου λέει ιστορίες από τα παλιά, σου ωραιοποιεί τη ζωή σας, εξιδανικεύει τον πατέρα σου, επιπλήττει τα αδέρφια σου, στέκεται εκεί για σένα αλλά δεν είναι ουσιαστικά εκεί. Ποτέ δεν ήταν. Αλλιώς δεν θα είχες γίνει συγγραφέας.

Είναι στο δικό της παράλληλο σύμπαν και εσύ στέκεσαι ζητώντας από εκείνη λίγη προσοχή, επιδιώκεις να διασταυρώσεις τις μνήμες σου με τις δικές της, να δικαιολογήσεις τη θλίψη σου, την έλλειψη αυτοπεποίθησής σου, εκείνα που σε στιγμάτισαν και σε πόνεσαν, να βρεις μια γραμμική σύνδεση με αυτό που έγινε και με αυτό που θα γίνεις. Και όμως η μητέρα σου θέλει να σου μιλήσει για τους γείτονες. Είναι πιο εύκολο να μιλάμε για τον χαλασμένο γάμο της παλιάς της φίλης, παρά για τη δική σου μοναξιά, για τα δικά σου προβλήματα στον γάμο. Αλλιώς, εσύ τα κατάφερες.

Η Λούσυ Μπάρτον έστειλε ένα γράμμα στη μητέρα της λέγοντάς της «σε αγαπώ». Πήρε ως αντάλλαγμα πίσω μια καρτ ποστάλ με το κτίριο Κράισλερ τη νύχτα. Ο γραφικός χαρακτήρας της μητέρας της δεν της ήταν πια οικείος. Δεν της έγραψε ποτέ ότι την αγαπά και εκείνη. Ακόμα την έχει αυτή την κάρτα.

Αγγίζει τα τραύματα όσων πασχίζουν να βρουν τη φωνή τους στο γράψιμο μα κυρίως στη ζωή. Αλλιώς, για τις γυναίκες δημιουργούς δεν είναι τίποτα αυτονόητο.

Σίγουρα καλύτερα από εκείνη και τα αδέρφια σου.

Ξέφυγες, Λούσυ-πού-να-σε-πάρε-Μπάρτον. Μια περιπέτεια υγείας είναι και θα περάσει. Και as μην

ήρθε ποτέ ο σύζυγος, παρά στο τέλος να σε δει, και as χώρισες τελικά, και as σου κράτησαν θυμό οι κόρες σου μέχρι το τέλος.

Είναι καταραμένο είδος οι γυναίκες συγγραφείς. Οι γυναίκες συγγραφείς που έχουν κόρες. Που έχουν και μητέρα και παλεύουν σε όλη τους τη ζωή να τις αναγνωρίσει. Αλλά εκείνη η μητέρα θεωρεί ότι το έχει κάνει αυτό. Για τις μητέρες των γυναικών συγγραφέων η ζωή θα μπορούσε να είναι πιο απλή, απλώς οι κόρες τους επέλεξαν να την μπερδέψουν. Επέλεξαν αυτό το πράγμα που δεν το καταλαβαίνει πια και κανένας. Να θέλεις να γράφεις. Πού ακούστηκε αυτό. Να παρατάς τον άνδρα σου, να μη μαγειρεύεις καλά και να αφή-

νεις τις κόρες σου ακτένιστες για να γράψεις. Πού ακούστηκε αυτό.

Η Ελιζαμπέθ Στροντ είναι μια τέτοια κόρη. Μια συγγραφέας που περιγράφει την ιστορία μιας κόρης που θέλει να γράψει, με τη μητέρα της. Λίγες μέρες κάθισε μαζί της στο νοσοκομείο και αυτό ήταν αρκετό για να θυμηθεί η Λούσυ Μπάρτον με μια μνήμη από λυγμό, χωρίς όμως τον κόμπο στον λαιμό, τη ζωή της. Όσα πέρασαν και όσα θα έρθουν. Γιατί αφού είναι όλα καλώς καμωμένα γιατί διάολε μερικές γυναίκες σκάβουν και σκάβουν και σκάβουν συνέχεια το τραύμα; Γιατί ζητάνε μέσα τους και έξω τους να βρεθούν για λίγο μόνες με τις σκέψεις τους και αυτό καμιά φορά είναι έγκλημα,

Το εξώφυλλο του μυθιστορήματος της Ελιζαμπέθ Στροντ που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αγρρ.

ιδίως εάν είσαι γυναίκα, εάν έχεις παιδιά, ιδίως εάν έχεις κόρες. Ισως γιατί όλη η ζωή των γυναικών είναι μια βαθιά ομφαλοσκοπήση γύρω από τη μητέρα. Όσο και αν κατακτήσαμε την ανδρική συντροφιά, εκεί που επιστρέφουμε είναι από εκεί που ξεκινήσαμε. Ιδίως εάν αυτή η σχέση έχει μια τρύπα στην καρδιά.

Η Λούσυ-πού-να-σε-πάρε-Μπάρτον έστειλε ένα γράμμα στη μητέρα της λέγοντάς της «σε αγαπώ». Πήρε ως αντάλλαγμα πίσω μια καρτ ποστάλ με το κτίριο Κράισλερ τη νύχτα. Ο γραφικός χαρακτήρας της μητέρας της δεν της ήταν πια οικείος. Δεν της έγραψε ποτέ ότι την αγαπά και εκείνη. Ακόμα την έχει αυτή την κάρτα.

Ενα συγκινητικό, απελπισμένο και αισιόδοξο την ίδια στιγμή μυθιστόρημα που είναι γραμμένο με την πουσία της ωριμότητας και του πόνου. Είναι γραμμένο με συμπύκνωση. Ενα μυθιστόρημα που αγγίζει τα τραύματα όσων πασχίζουν να βρουν τη φωνή τους στο γράψιμο μα κυρίως στη ζωή. Αλλιώς, για τις γυναίκες δημιουργούς δεν είναι τίποτα αυτονόητο.

H FACES PRODUCTION ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Ουσσούτε να περάσουμε

Σκηνοθεσία: ΠΕΤΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ / **Κείμενα:** ΜΑΡΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΦΛΟΥΡΗΣ / **Σκηνικά:** ΣΚΗΝΟΤΕΧΝΙΚΗ / **Κοστούμια/Make up Artist:** ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΣΟΛΩΜΟΥ
Χορογραφίες: ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ SUCCESS / **Μουσική:** ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΡΙΕΥΣ
Στίχοι τραγουδιού έναρξης: ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ / **Στίχοι τραγουδιών:** ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
Ηχογράφηση/Mixing Mastering: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΑΝΤΗ/Kstudio
Φωτογράφιση: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΡΙΚΑ/LOB PRODUCTIONS / **Ήχος/Σχεδιασμός Φωτισμού:** ΑΚΗΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ
Παίζουν οι Ηθοποιοί:
ΝΤΟΡΙΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ΠΕΤΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΥΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΠΕΤΡΟΣ ΤΙΓΡΗΣ, ΣΤΑΛΩ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

ΠΡΕΜΙΕΡΑ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2020

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΩΡΑ	ΘΕΑΤΡΟ
15, 22 ΣΑΒΒΑΤΟ	7, 14, 21, 28 ΣΑΒΒΑΤΟ	4, 11 ΣΑΒΒΑΤΟ	8:30μ.μ	Ε.Ν.Α.Φ. ΑΓΙΑ ΦΥΛΑ, ΛΕΜΕΣΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ 96499027

ΧΟΡΗΓΟΣ **ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ** **ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ**

Ελένη Παναγιώτης

ΒΙΤΑΛΗ ΜΑΡΓΑΡΗΣ

Συμφωνία

ΤΕΤΑΡΤΗ 5 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 20:30

ΘΕΑΤΡΟ ΡΙΑΛΤΟ

Χορηγός: Χορηγοί Επικοινωνίας:

€ 20 / 15 **77 77 77 45**
rialto.com.cy

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Ένας ουτοπιστής που «έφυγε» νωρίς

Το 1972, τρία χρόνια πριν από τον θάνατο του Ισπανού δικτάτορα Φρανθίσκο Φράνκο, ένας από τους σημαντικότερους μεταπολεμικούς Γερμανούς συγγραφείς, ο ενενηντάχρονος σήμερα Χανς Μάγκνους Εντσεν-σμπέργκερ εκδίδει τη βιογραφία του Ισπανού αναρχοσυνδικαλιστή Μπουεναβεντούρα Ντουρουτί. Το βιβλίο, με τίτλο «Το σύντομο καλοκαίρι της αναρχίας - Η ζωή και ο θάνατος του Μπουεναβεντούρα Ντουρουτί», κυκλοφορεί στα ελληνικά (σε μετάφραση Σπύρου Μόσκοβου) από τις εκδόσεις Εστία.

Ο Ντουρουτί υπήρξε μια μυθική προσωπικότητα που σκοτώθηκε στον ισπανικό εμφύλιο, πολέμωτας ενάντια στις φασιστικές δυνάμεις του Φράνκο το 1936. Η δράση του, που παρέμενε στο περιθώριο της ιστορικής έρευνας, εξιστορείται εδώ μέσα από ένα κολάζ γραπτών και προφορικών ντοκουμέντων.

Αναμνήσεις συντρόφων, πολιτικές ομιλίες, συνεντεύξεις του ήρωα σε ξένους ανταποκριτές, προσωπικές σημειώσεις (όπως αυτές της Σιμόν Βέλ που έδρασε στο τάγμα του Ντουρουτί), προπαγανδιστικά φυλλάδια και άρθρα εφημερίδων, συνθέτουν μια πολυφωνική μυθοπλασία, βασισμένη σε πραγματικά γεγονότα. Για παράδειγμα, ιστορική αξία παρουσιάζουν τα συμπεράσματα από τη διατριβή που κατέθεσε στην Οξφόρδη το 1953, με θέμα το ισπανικό αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα, ο Τζον Στίβεν Μπραδχάμς, Έλληνοαμερικανός βουλευτής των Δημοκρατικών. Ή ακόμα, οι μαρτυρίες του καθολικού ιερέα Χεσούς Αρνάλ Πένα, που γλίτωσε από το μένος των επαναστατών για να βρεθεί κατόπιν στη θέση του προσωπικού γραμματέα και συμβούλου του Ντουρουτί.

Ο συγγραφέας παρεμβαίνει στη ροή του μυθιστορήματος προκειμένου να ενισχύσει την κυρίως αφήγηση με σημαντικές ιστορικές πληροφορίες. Διερευνά τις ρίζες του αναρχισμού στις αγροτικές επαρχίες της Ισπανίας, που καταγράφονται ήδη από τον 19ο αιώνα. Το τεράστιο αγροτικό προλεταριάτο πάλευε διαρκώς για την αυτονομία των καλλιεργειών του και την ανεξαρτησία του από την κεντρική εξουσία.

Στις 19 Ιουλίου 1936 συμβαίνει κάτι συνταρακτικό στη Βαρκελώνη: το αναρχικό συνδικάτο CNT

Ο αναρχοσυνδικαλιστής Μπουεναβεντούρα Ντουρουτί υπήρξε μια μυθική προσωπικότητα, που σκοτώθηκε στον ισπανικό εμφύλιο πολεμώντας ενάντια στις δυνάμεις του Φράνκο το 1936. Στην κοινή γνώμη επικρατεί η εντύπωση ότι τον σκότωσαν οι φασίστες. Μερικοί πιστεύουν ότι τον «έφαγαν» λιποτάκτες δικοί του. Άλλοι, οι κομμουνιστές,

Ο πόλεμος σπαράσσει την Ισπανία όταν ο Ντουρουτί, με ένα τάγμα αποτελούμενο από μόλις 3.000 αναρχικούς, ξεκινάει μια εκστρατεία για την κατάληψη της Σαραγόσας.

και ο σκληρός πυρήνας του, η FAI (Federacion Anarquista Iberica - Ιβηρική Αναρχική Ομοσπονδία) έπειτα από ένοπλες συγκρούσεις στα οδοφράγματα με τους φασίστες πραξικοπηματίες της ισπανικής φάλαγγας καταφέρνει να νικήσει και να καταλάβει σημαντικά πόστα της πόλης. Εκεί για πρώτη φορά οι αναρχοσυνδικαλιστές θα είχαν την ευκαιρία να πάρουν την εξουσία με τη συνεργασία του Κονπάνις, προέδρου της φιλοεργατικής και φιλοαναρχικής καταλανικής κυβέρνησης, της Τζενεραλτατ. Σκοπός τους ήταν η κollectιβοποίηση της χώρας, όπως και το να περάσει ο έλεγχος των βιομηχανιών στα χέρια των συνδικάτων, εξαφα-

νίζοντας τις παραδοσιακές πολιτικές οργανώσεις, δομές και κόμματα. Η εξουσία έτσι θα λειτουργούσε από τα κάτω προς τα άνω, βάσει ενός αναρχικού μοντέλου διοίκησης, εμπνευσμένου από τον Μπακούνιν. Λάθος χειρισμοί και εσωτερικές διενέξεις ανατρέπουν τα σχέδια, ώστε οι αναρχικοί τελικά να υποσκελιστούν από τα αστικά κόμματα που επέβαλαν ένα ιεραρχημένο στράτευμα ενάντια στον Φράνκο, και όχι ανταρτοπόλεμο.

Ο πόλεμος σπαράσσει τη χώρα όταν ο Ντουρουτί με ένα τάγμα αποτελούμενο από μόλις 3.000 αναρχικούς και με μόνιμη έλλειψη όπλων, ξεκινάει μια εκστρατεία για την κατάληψη της Σαραγόσας, πρωτεύουσας της Αραγώνας. Τότε, αναγκάζεται να ζητήσει τη βοήθεια εξοπλισμού και εκπαίδευσης των πολιτοφυλάκων του από τη σταλινική Ρωσία. Όμως, δεν μπορεί να υπάρξει συνεργασία, διότι ο «ελεύθερος κομμουνισμός» με τις χαλαρές δομές εξουσίας που προσβύουν ο Ντουρουτί και οι σύντροφοί του δεν συγκλίνει ιδεολογικά με τη δεσποτική γραφειοκρατία του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Η Σιμόν Βέλ, παρά την επιθυμία της, αναγκάζεται να εγκαταλείψει την Ισπανία: «Δεν ένιωθα

καμιά εσωτερική ανάγκη να συμμετάσχω σ' έναν πόλεμο που δεν έφερνε πια αντιμέτωπες, όπως νόμιζα στην αρχή, πεινασμένες μάζες αγροτών με τους γαιοκτήμονες και τους συνεργούς τους, τους παπάδες, αλλά τις ευρωπαϊκές δυνάμεις μεταξύ τους: τη Ρωσία, τη Γερμανία και την Ιταλία».

Η Μαδρίτη τον Νοέμβριο του 1936 θα πέσει στα χέρια του Φράνκο. Κατά την πολιορκία της, θα σκοτωθεί ο Ντουρουτί. Αυτόπτες μάρτυρες της συνοδείας του βλέπουν ότι το όπλο που έχει επάνω του εκπυρσοκροτεί τη στιγμή που βγαίνει από το αυτοκίνητό του. Η σφαίρα τον διαπερνά στο στήθος και του αφαιρεί αιφνίδια τη ζωή. Διαδίδονται τουλάχιστον επτά εκδοχές σχετικά με τον θάνατό του. Στην κοινή γνώμη επικρατεί η εντύπωση ότι τον σκότωσαν οι φασίστες. Μερικοί πιστεύουν ότι τον «έφαγαν» λιποτάκτες δικοί του. Άλλοι, οι κομμουνιστές.

Ο Ντουρουτί δεν θα προλάβει να ξεπέσει και να γίνει ένας ακόμα παρασκηνιακός παίκτης του διεθνούς πολιτικού παιχνιδιού. Ο αγώνας του θα ανοίξει μια μικρή, έστω πολύ σύντομη ρωγή στον χρόνο, όπου η ουτοπία της αναρχίας θα ταυτιστεί με τη ρομαντική επανάσταση.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Πάρτι με ποίηση, και όποιος αντέξει

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΑΨΑΛΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΟΠΟΥΛΗΣ D.J., tracks 1-61. Σύντομη ιστορία του λυρισμού - Παραγωγή και διάταξη κειμένων εκδ. Sestina, σελ. 79

Ο Διονύσης Καψάλης (γενν. 1952) και ο Γιώργος Κοροπούλης (γενν. 1960), ποιητές καταξιωμένοι, ιδιαίτερα γνωστοί για τη δεξιοτεχνία τους, υπηρετούν τις παραδοσιακές ποιητικές φόρμες με φυσικότητα και μεταδοτικό πάθος. Με αυτά ακριβώς τα στοιχεία σκηνοθετούν το υπό συζήτηση βιβλίο, που η πρώτη έκδοσή του ήταν η φιλόλη σαμπάνιας για τον παρθενοκό απόπλου των εκδόσεων Σεστίνια (2014). Στη δεύτερη έκδοση έχουν αφαιρεθεί τέσσερα ποιήματα και προστεθεί ακόμη είκοσι, ώστε ο συνολικός αριθμός των μεταφρασμένων από τους δύο συνοδοιπόρους ποιημάτων να φτάνει τα 61.

Ο προκλητικός τίτλος «D.J.» με υπότιτλους «Tracks 1-61» και, ακόμη πιο κάτω, «Σύντομη ιστορία του λυρισμού», επιβάλλει στον αναγνώστη μια συγκεκριμένη ατμόσφαιρα. Τα εκτεινόμενα από τον Ρωμαίο Οράτιο μέχρι τον Βρετανό Λάρκιν ποιήματα δεν προτείνονται, βέβαια, ως κάποιου είδους συστηματική ανθολόγηση.

Οργανώνουν, μάλλον, ένα ποιητικό πάρτι στο οποίο μας καλούν να συμμετάσχουμε. Στο πάρτι αυτό, οι δύο ποιητές «παίζουν» συγκεκριμένα «κομμάτια» σαν να πρόκειται για μια ψηφιακή μουσική λίστα αναπαραγωγής (playlist).

Στον πυρήνα αυτής της δελεαστικής πρόσκλησης δικαιούμαστε να ανιχνεύσουμε την κατά Μποντλιέρ πρόκληση: «Μεθύστε, με κρασί, με ποίηση ή με αρετή, όπως σας αρέσει. Αλλά μεθύστε». Αλλάστε, τα tracks 27-31 (στη μέση λοιπόν της συλλογής, που ακολουθεί χρονολογική σειρά, με βάση τη βιογραφία των ποιητών)

καταλαμβάνονται από πέντε μοντέρνα ποιήματα, το πρώτο μεταφρασμένο από τον Κοροπούλη, τα άλλα τέσσερα από τον Καψάλη. Το πλαίσιο της ανθολόγησης (της playlist!) εύκολα ανιχνεύεται με τη βοήθεια του πρώτου και του τελευταίου ποιήματος, και τα δύο μεταφρασμένα από τον Καψάλη (Οράτιος, Carmina,

LXV - Λάρκιν, High Windows – as σημειωθεί εδώ ότι όλοι οι τίτλοι παραμένουν αμετάφραστοι ενώ οι ρωσικοί, ανάμεσά τους, στα ποιήματα της Τσβετάγεβα και της Αχμάτοβα, που αποδίδει στα ελληνικά ο Κοροπούλης, υποσημειώνονται και στα ελληνικά).

Πάνω στον άξονα του χρόνου, που μας κατεβάζει στον τάφο αναφλέγεται, στην τομή του με τον άξονα της ζωής, ο έρωτας. Το ποιητικό εγώ στον Οράτιο εκφωνεί το διάσημο «δρέψε τη μέρα», απευθυνόμενο στη Λευκονόη· στον Λάρκιν, αναπολεί τον νεαρό εαυτό, στη θέα δυο εραστών,

που τους φαντάζομαι εφήβους: «Όταν καμιά φορά κοιτώ δυο νέα παιδιά, / που εκείνος μάλλον την πηδεί κι εκείνη βάζει / διάφραγμα ή παίρνει αντισυλληπτικά, / λέω, να ο παράδεισος...». Και παρακάτω: «Κι αναρωτιέμαι αν υπήρξε άνθρωπος / που εμένα βλέποντας, σαράντα χρόνια πριν, / σκέφτηκε, να ο βίος ο ανθόσπαρτος». Αλλά

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΖΑΧΑΡΙΑ ΣΤΟΥΦΗ

Ο Ζαχαρίας Στουφής γεννήθηκε το 1974 στη Ζάκυνθο. Σαν προέκταση του ποιητικού του έργου, στο οποίο ο θάνατος είναι το επίκεντρο, ασχολείται με τη θανατολογία της Ζακύνθου. Αναζητεί τον θάνατο στη λαογραφία, στη φιλολογία, στην ιστορία και στη σύγχρονη κοινωνία του νησιού του. Παράλληλα, στίνει θεατρικές παραστάσεις και performance που βασίζονται στο συγγραφικό του έργο. Κείμενά του έχουν δραματοποιηθεί και από άλλους καλλιτέχνες. Από το 1995 ζει και εργάζεται στην Αττική. Το εικοστό δεύτερο βιβλίο του, που είναι και το πιο πρόσφατο, είναι το «Όταν ήμουν παιδί έσφαζαν τα ζώα μπροστά μου», που κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 2020 από τις εκδόσεις ΑΩ.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; «Τα επιπόλαια της καθημερινότητας» του Ανδρέα Γαλανάκη, των εκδόσεων ΑΩ. Εκπληκτικό!

Ποιος ήρωας/ηρώιδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ο Ζαν Μπατίστ Γκρενουίγ από το «Αριώμα» του Πάτρικ Ζίσκιντ, γιατί θα ήθελα πολύ να φραγθώ...

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;

Από ζώντες κανένας δεν με έχει καλέσει σε δείπνο, ας με καλέσουν πρώτα και βλέπουμε. Από τεθνεώτες μόνο τον δάσκαλό μου, τον ποιητή Ορέστη Αλεξάκη, ο οποίος έφυγε από τη ζωή το 2015 και μου έχει λείψει πολύ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Ποιος και πώς κατασκεύασε τον μινωικό λαβύρινθο, τι πραγματικά εξυπηρετούσε η κατασκευή του, και άλλα χρήσιμα πράγματα, όπως σχετικά με τη λειτουργία του κενού στον χώρο. Από το βιβλίο του Ανδρέα Γαλανάκη που προανέφερα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Αν και άρχισα πολύ αργά να διαβάζω κλασική λογοτεχνία, αν θυμάμαι καλά ήταν το βιβλίο «Τα πάθη του νεαρού Βερθέρου» του Γκαίτε.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; «Το βιβλίο της ανησυχίας» του Φερνάντο Πεσσόα.

Πώς λειτουργούν οι τοπικοί θρύλοι, και ειδικά το υπερφυσικό, στις ιστορίες σας; Είναι πηγή έμπνευσης ή/και τονίζουν την αγωνία της ύπαρξης;

Και τα δύο μαζί, μα πάνω απ' όλα είναι ένας κοινός κώδικας -εργαλείο-, που μου επιτρέπει να μιλάω για τα πιο δύσκολα πράγματα, με λόγια απλά.

Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της «θανατολογίας της Ζακύνθου»;

Από τη φιλολογία γύρω από την αυτοκτονία που έχει δημιουργηθεί από τους Ζακυνθινούς συγγραφείς τα τελευταία 200 χρόνια, θα ξεχωρίζα τον σεβασμό στους αυτόχειρες.

Από τη λαϊκή τέχνη, έτσι όπως αποτυπώνεται και εξελίσσεται τα τελευταία 40 χρόνια στα σύγχρονα νεκροταφεία του νησιού, θα ξεχώριζα τη φροντίδα των νεκρών.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Ανθρωπιστικές επιστήμες

1 «The Enlightenment that Failed - Ideas, Revolution and Democratic Defeat, 1748-1830» του Jonathan Israel (Oxford Un. Press)

2 «Metternich - Strategist and Visionary» του Wolfram Siemann (Harvard Un. Press)

3 «Capitalism Alone - The Future of the System that Rules the World» του Branko Milanovic (Harvard Un. Press)

4 «Good Economics for Hard Times - Better Answers to Our Biggest Problems» του Abhijit Banerjee (Allen Lane)

5 «Liberalism at Large - The World According to the Economist» του Alexander Zevin (Verso)

Αυτή την εβδομάδα

Θετικές επιστήμες

1 «Curves for the Mathematically Curious - An Anthology of the Unpredictable, Historical, Beautiful, and Romantic» του Julian Havil (Princeton Un. Press)

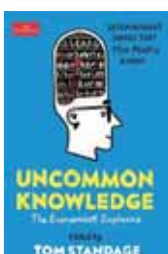
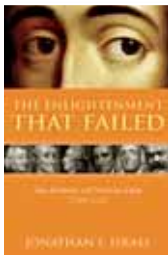
2 «Something Deeply Hidden - Quantum Worlds and the Emergence of Spacetime» του Sean Carroll (Oneworld Publications)

3 «Falling Felines and Fundamental Physics» του Gregory Gbur (Yale Un. Press)

4 «Uncommon Knowledge - Extraordinary Things that Few People Know» του Tom Standage (Profile Books)

5 «Lectures on Astrophysics» του Steven Weinberg (Cambridge Un. Press)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο «Bookpaths» (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΛΙΒΕΡΠΟΥΛ

Η φύση της Γουατεμάλας

Στην Tate του Λίβερπουλ, μια νέα εικαστική έκθεση μας εισάγει στον κόσμο της 70χρονης Βιβαν Σούτερ (Vivian Suter), η οποία ζει και δημιουργεί στη Γουατεμάλα. Εκθέτει δικές της ερμηνείες του τοπίου και της φύσης με μια τεχνική ήπιας και έμμεσης μεικτών μέσων, αφού όταν ζωγραφίζει έναν καμβά τον αφήνει έκθετο στη φύση, ώστε να συγκεντρώσει ίχνη σκόνης, γης και ηφαιστειακής ύλης, γεννώντας ένα καινούργιο έργο με νέες και απρόβλεπτες επιστροφές.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ

Ζωγραφική στην ύπαιθρο

Στη διάρκεια του 18ου και του 19ου αιώνα ήταν πολύ σύννηες για πολλούς ζωγράφους να ζωγραφίζουν έξω στη φύση. Θαυμάσιες τοπογραφίες γεννήθηκαν από καλλιτέχνες στην ύπαιθρο, εμπλουτίζοντας μια θεματική που τέρπει πάντα. Αυτό είναι το θέμα της νέας έκθεσης που θα εγκαινιαστεί στις 2 Φεβρουαρίου στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον, φέρνοντας στο προσκήνιο ενδιαφέροντες καλλιτέχνες – ορισμένοι λησμονημένοι. Στη φωτογραφία, έργο του Jules Coignet.

ΠΑΡΙΣΙ

Ο παραστατικός Μοντριάν

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η έκθεση στο Παρίσι, στο μουσείο Marmottan Monet, που παρουσιάζει την πρώτη περίοδο του Πιτ Μοντριάν (1872-1944). Ο Μοντριάν, ο οποίος μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έγινε κορυφαίος εκπρόσωπος της ρήξης με τον ακαδημαϊσμό, είχε ζωγραφίσει σε νεανική ηλικία σημαντικά έργα στο ύφος ενός ρευστού ρεαλισμού. Στην έκθεση παρουσιάζονται πάνω από 70 λάδια και σχέδια που βρίσκονταν στην κατοχή του πρώτου συλλέκτη έργων του.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Εν αναμονή του Τιτσιάνο

Μετά τη μεγάλη και δημοφιλή έκθεση με έργα Γκογκέν (που λήγει στις 26/1), η Εθνική Πινακοθήκη Προσωπογραφιών (National Portrait Gallery) του Λονδίνου έχει αναγγείλει για τον Μάρτιο έκθεση με έργα Τιτσιάνο. Η έκθεση εστιάζεται στα έργα με μυθολογικό θέμα, από τη σειρά που ο Τιτσιάνο φιλοτέχνησε ανταποκρινόμενος στην παραγγελία του πρίγκιπα Φιλίππου, μετέπειτα βασιλιά Φιλίππου Β΄ της Ισπανίας, το 1551. Ο Τιτσιάνο ήταν τότε ο διασημότερος ζωγράφος στην Ευρώπη.

ΟΞΕΦΟΡΑΗ

Ο νεαρός Ρέμπραντ

Το Μουσείο Ashmolean της Οξφόρδης θα παρουσιάσει μεγάλη έκθεση για τη νεανική περίοδο του Ρέμπραντ από τις 27 Φεβρουαρίου. Η έκθεση παρακολουθεί την καταπληκτική εξέλιξη του Ρέμπραντ από τα μέσα της δεκαετίας του 1620 στη γενέθλια πόλη Leiden έως τα μέσα της δεκαετίας του 1630 και την εδραίωσή του στο Αμστερνταμ. Θα εκτεθεί ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός έργων της νεανικής περιόδου του, με 34 έργα του Ρέμπραντ, 10 συγχρόνων του και 90 σχέδια.

Στα ίχνη της σύντομης ζωής του Τζίμι Χέντριξ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Δύσκολο θα φανταζόταν κανείς ότι ο Χέντελ μπορεί να συνδυαστεί με τον Τζίμι Χέντριξ. Δύο εποχές, δύο κόσμοι, δύο ιδιοσυγκρασίες εκ διαμέτρου αντίθετες. Μοιράστηκαν όμως τον ίδιο τόπο κατοικίας, στο Λονδίνο, δύο σπίτια της γεωργιανής περιόδου στην Μπρουκ Στριτ, που τα χώριζε ένας τοίχος. Στον αριθμό 23 έμεινε κατά διαστήματα ο Τζίμι Χέντριξ, στη διάρκεια της σύντομης αλλά τόσο έντονης και παραγωγικής ζωής του, μια περίοδος κορύφωσης και σε σύνδεση με

την Κάθι Ετσινγκαμ, με την οποία ήταν ζευγάρι. Ο Χέντελ έζησε στο διπλανό, σε μεσοτοικία, μεσοαστικό σπίτι στο Μέιφερ του Λονδίνου από το 1723 με μικρά διαλείμματα ως τον θάνατό του, το 1759. Πέθανε σε αυτό το σπίτι, όπου ήταν και ο πρώτος ενοικιαστής. Επειτα από 200 και κάτι χρόνια, στο διπλανό λονδρέζικο οίκημα (που ήταν τμήμα του ίδιου οικιστικού συγκροτήματος) ήρθε να μείνει ο Τζίμι Χέντριξ το 1968. Ενα μεγάλο αφιέρωμα των «Νιου Γιορκ Τάιμς» επανέφερε αυτήν την ιστορία στην επικαιρότητα.

Αλλωστε, τα σπίτια της Μπρουκ Στριτ είναι ενιαίο μουσείο και πολλοί επισκέπτες επωφελούνται της ευκαιρίας να δουν το εσωτερικό και να έρθουν σε επαφή με τους ξεχωριστούς κόσμους του Χέντελ και του Χέντριξ. Η φωτογραφία δείχνει το εσωτερικό του διαμερίσματος του Τζίμι Χέντριξ όπως ο ίδιος το είχε διαμορφώσει σύμφωνα με το γούστο του, αγοράζοντας κουρτίνες και μαξιλάρια από το πολυκατάστημα John Lewis της Οξφορντ Στριτ και διάφορα μικροαντικείμενα από τα παλαιολογικά του Πορτομπέλο. Εί-

χε πει στην Κάθι ότι αυτό ήταν το πρώτο πραγματικό δικό του σπίτι. Η Κάθι ήταν που το είχε βρει από αγγελία σε εφημερίδα τον Ιούνιο του 1968 όταν εκείνος ήταν στη Νέα Υόρκη. Μπήκαν στο διαμέρισμα τον επόμενο μήνα, πριν φύγει πάλι ο Χέντριξ για μεγάλη περιόδεία στις ΗΠΑ. Αλλά από τον Ιανουάριο του 1969 επέστρεψε στο Λονδίνο και οργάνωσε τον χώρο του ως κέντρο για συνεντεύξεις και φωτογραφήσεις. Ο χώρος ταυτίστηκε με τη δική του προσωπικότητα. Από εκεί εμφανίστηκε στο TV σόου της Λού-

λου και εκεί έμεινε όταν έδωσε τις δύο συναυλίες του στο Ρόγιαλ Αλμπερτ Χολ. Τον Μάρτιο του 1969 επέστρεψε στη Νέα Υόρκη και αν και η Κάθι συνέχισε να ζει στην Μπρουκ Στριτ, εκείνος δεν επέστρεψε. Το σύντομο διάστημα που έμεινε στο Λονδίνο ήταν αρκετό (και πυκνό) ώστε το διαμέρισμα εκείνο να συμπυκνώσει και να συμβολίσει τη στάση ζωής του, την αισθητική και τη φιλοσοφία του. Με τα χρόνια, το διαμέρισμα έγινε χώρος γραφείων, αλλά από το 2000 αποκτήθηκε από το Μουσείο Χέντελ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μια νύχτα στον κήπο, κάτω από τ' άστρα

«Στην αρχή, νόμισε πως ήταν παλιροϊκό κύμα». Αυτή είναι η πρώτη πρόταση του «Ανθρώπου που συρρικνώθηκε», του μυθιστορήματος που ο Ρίτσαρντ Μάθεσον εξέδωσε το 1956 στην Αμερική. Ένα από τα πιο σπουδαία βιβλία επιστημονικής φαντασίας του περασμένου αιώνα, το οποίο ο κύριος Γκρι ανακάλυψε στην εφηβεία του, αργά μια νύχτα, στην τηλεόραση. Τυχαία έπεσε πάνω στην κινηματογραφική μεταφορά του, που έγινε το 1957, ξαπλωμένος στον καναπέ-κρεβάτι της θείας του. Χρόνια μετά, διάβασε και το βιβλίο. Και θαύμασε ακόμα μία φορά τον Μάθεσον, τόσο για τη φαντασία του όσο και για τη γραφή του.

Με διακρίπτει τώρα για να μου θυμίσει ότι στις 11 Μαρτίου του 2018 είχαμε ξανά αφιερώσει τη στήλη στον Μάθεσον («Κυρία μου, πραγματικά πιστεύετε ότι γνωρίζατε

«Εκείνη τη στιγμή, ήξερα την απάντηση στον γρίφο του απείρου».

τον άνδρα σας»). Εκεί λέγαμε ότι ο Μάθεσον υπήρξε αγαπημένος συγγραφέας του Στίβεν Κινγκ· ότι δικά του έργα ήταν το «I am Legend», το «What Dreams May Come», που έγιναν επιτυχημένες ταινίες, και ότι σε δικά του σενάρια βασίστηκαν μερικά από τα κορυφαία επεισόδια της «Ζώνης του Λυκόφωτος».

Τι ήταν όμως το παλιροϊκό κύμα της πρώτης πρότασης του «Ανθρώπου που συρρικνώθηκε»; Δεν είναι κύμα αυτό που βλέπει να τον πλησιάζει, αλλά μια ραδιενεργή ομίχλη.

Όπως θα ανακαλύψει, καλύτερα να ήταν κύμα, διότι από τις επό-

Σκηνή από την κινηματογραφική μεταφορά (το 1957) του «Ανθρώπου που συρρικνώθηκε», που ο Ρίτσαρντ Μάθεσον εξέδωσε το 1956.

μενες κιόλας ημέρες, ο Σκοτ αρχίζει να μικραίνει. Είναι ο άνδρας που συρρικνώνεται – αυτός είναι ο σωστός τίτλος, «άνδρας» αντί του γενικού «άνθρωπος». Διότι στην ιστορία αυτή δοκιμάζεται ο ανδρισμός του – και αυτά ήταν τα φίτς, όταν ο ανδρισμός περίσσει: γίνεται ολοένα πιο μικρός απέναντι σε όλους – στη γυναίκα του, στη γάτα του, στην αράχνη που φωλιάζει στο υπόγειο.

Ο Σκοτ απομένει μόνος, αποκομμένος απ' όλους. Η μονομαχία του με τη –γιγαντιαία πλέον– αράχνη θα του θυμίσει τον ανδρισμό που (νόμιζε ότι) είχε κάποτε, όμως δεν μπορεί να κάνει πίσω. Η ύπαρξή του μοιάζει να εκμηδενίζεται. Ωσπου μια νύχτα χωράει μέσα από τα σιφόνια και βγαίνει στον κήπο, κάτω από την έναστρη νύχτα. Το γρασίδι απλώνεται γύρω του σαν ζούγκλα. Πλησιάζει το απειροελά-

χιστο. Η ύπαρξή όμως συνεχίζεται ακόμα και στο πιο αδιανόητο μικροσκοπικό της επίπεδο. «Το απίστευτα μικρό και το απίστευτα απέραντο εντέλει συναντιούνται, όπως στο κλείσιμο ενός γιγαντιαίου κύκλου. Κοίταξα ψηλά, les και με κάποιο τρόπο μπορούσα να αδράξω τον ουρανό, το σύμπαν, κόσμους αναριθμήτους. Ο αργυρός τάπητας του Θεού απλωνόταν μέσα στη νύχτα. Και εκείνη τη στιγμή, ήξερα την απάντηση στον γρίφο του απείρου».

Ο άνδρας-κβάντο ξεγλιστρά σε μια ελευθερία που ουδέποτε είχε διανοηθεί. Στην ελευθερία που ενέχει το να είσαι αθάνατος, μικρός, εξαφανισμένος, έτοιμος να εξερευνηθείς διαστάσεις ενός σύμπαντος που αγνοούσες. Ανάλαφρος σαν πούπουλο πλέον. Αυτό που ξεκίνησε σαν εφιάλτης, τώρα μοιάζει με όνειρο.

Ο Ανδρέας Εμπειρικός είναι ο φάρος μου

Ο σκηνοθέτης Δημήτρης Τάρλοου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Δόξα κοινή», στην οποία το θέατρο σμίγει με την ποίηση

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

«**Η φωνή** του Ανδρέα Εμπειρικού, ο χαρακτηριστικός τρόπος ομιλίας του, είναι εικόνες χαραγμένες στη μνήμη μου. Το γεγονός ότι είμαστε και οικογενειακώς πολύ φίλοι με τον γιο του Λεωνίδα με βοηθάει να τον θυμάμαι, γιατί έχει κρατήσει πολλά από τη λαλιά του πατέρα του, το ύφος και το ήθος». Από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του ελληνικού υπερρεαλισμού, ποιητής, πεζογράφος, ψυχαναλύτης και φωτογράφος, ο Εμπειρικός είναι για τον Δημήτρη Τάρλοου «ένας φάρος, πυρσός λαμπρός». Με το ποίημά του «Εis την Οδό των Φιλελλήνων», μπήκε, όπως λέει, στη δραματική σχολή του Εθνικού θεάτρου «κι όχι με τον Σαίξπηρ ή την Ηλέκτρα».

Ο καταξιωμένος σκηνοθέτης και ηθοποιός ξεδιπλώνει τις αναμνήσεις του με την ευκαιρία της νέας του παράστασης που παρουσιάζεται στις 27 Ιανουαρίου. Εδώ, «η ποίηση μετατρέπεται σε δράση, ο θάνατος σε ηδονή και το σκοτάδι διαλύεται κάτω από το υπέρλαμπρο ελληνικό φως». Ο Στρατής Πασχάλης έγραψε το κείμενο υπό τον τίτλο «Δόξα κοινή», σμίγοντας την ποίηση με το θέατρο. Από τη Σαπφώ, τον Σολωμό, τον Χορτάτσι και τον Καβάφη, έως τον Εμπειρικό, τον Ελύτη, τον Σεφέρη και τον Καββαδία, διαφορετικές μεταξύ τους ποιητικές διάλεκτοι, «καθημερινές εικόνες, πανάρχαιες τελετουργίες, το γλωσσικό και το πολιτιστικό παρελθόν μας συναιρούνται για να υμνήσουν τον έρωτα, την απόλυτη αξία του ελληνικού πνεύματος, που καθιστά τα πάντα κοινά. Όπως και τη Δόξα. Κοινή».

«Νιώθω ότι το οφείλω στον Ανδρέα Εμπειρικό. Ηθελα πάντα να κάνω ένα θέαμα που να βασίζεται στην ποίησή του» λέει στην «Κ» ο ιδρυτής του θεάτρου «Πορεία». «Κάθε ποίημα συνομιλεί με ένα άλλο και πολλές φορές συνομιλούν δύο ποιήματα μεταξύ τους στην ίδια υποενότιπη. Ο ένας ηθοποιός μπορεί να μιλάει με μεσαιωνική ποίηση και να απαντούν οι άλλοι

Ζούμε σε βαθιά συντηρητικούς καιρούς και μάλιστα ο μεγαλύτερος συντηρητισμός προέρχεται από εκεί που δεν το περιμένεις, τους νέους ανθρώπους.

με Εγγονόπουλο. Ενδιαμέσως υπάρχει από τη δημοτική ποίηση ο “Μενούσιος”. Ο Στρατής Πασχάλης τα έπλεξε αριστοτεχνικά».

Η γνωριμία

Ο Δ. Τάρλοου γνώρισε τον Εμπειρικό στις οικογενειακές συγκεντρώσεις. «Εκείνος ήταν μεγάλος σε ηλικία και κι εγώ στα μικράτα μου. Όταν πέθανε, ήμουν εννέα ετών. Τον θυμάμαι αμυδρώς, αλλά ήταν τόσο χαρακτηριστική η παρουσία του. Είχε έρθει σπίτι μας. Τη γυναίκα του, Βιβίκα Ζήση, τη θυμάμαι πολύ καλά, ήταν φίλη της γιαγιάς

«**Η παράσταση** είναι για τον έρωτα. Ηθελα όμως να μιλήσω και για την ελευθερία» λέει για το «Δόξα κοινή» ο ιδρυτής του θεάτρου «Πορεία» Δημήτρης Τάρλοου.

μου, Νίκης Καραγάτσι. Ο Ανδρέας φώναζε τη Βιβίκα, Μπινιμπκούλι. Είχε μια ιδιόλεκτο που άλλαζε ανάλογα με το πρόσωπο. Αλλιώς μιλούσε με τον γιο του Λεωνίδα, αλλιώς με τρεις τέσσερις - φίλους του, αλλιώς με την πρώτη σύζυγό του, την ποιήτρια Μάτση Χατζηλαζάρου. Αυτή η ιδιόλεκτος είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ποίησης, αλλά και της καθημερινότητας του Ανδρέα Εμπειρικού».

Η σχέση του Δημήτρη Τάρλοου με την ποίηση υπήρξε βιωματική. «Ο λόγος που ασχολήθηκα ένα διάστημα μαζί της ήταν μια πολύ στε-

νή παρέα που είχε η μητέρα μου με τον Νίκο Καρούζο, επί μια πενταετία: 1982-1986. Τότε ξεκίνησα να γράφω κάποια πρωτόλεια ποιήματα και ο Καρούζος με ενθάρρυνε πολύ και με δίδαξε με τον δικό του τρόπο. Ήταν ιδιότυπος άνθρωπος στα όρια της παραφροσύνης και του αλκοολισμού, αλλά για μένα αυτό ήταν η είσοδος σε έναν μαγικό κόσμο. Εβλεπα μπροστά μου, πώς ένας ποιητής οδηγείται στην απελπισία, στην παραφροσύνη, στη μέθη και μέσω αυτής, γράφει μια φράση. Πολλές φορές στο σπίτι μου έγραφε σε μια χαρτοπετσέτα ένα ποίημα ή πέντε

στίχους. Η περίοδος Καρούζου είναι από τις πιο ενδιαφέρουσες και αστείες της ζωής μου. Ήταν εξαιρετικά σημαντική και σε συνδυασμό με την ποίηση του Εμπειρικού που επίσης είχα γνωρίσει».

Σταμάτησε να γράφει παρότι το περιοδικό «Λέξη» είχε δημοσιεύσει ποιήματά του. Στο «Δόξα κοινή», ο Δ. Τάρλοου θέλει να δείξει ότι η ποίηση δεν είναι κάτι βαρετό ή ακατανόητο. Λέει ότι ο Έλληνας έχει απομακρυνθεί από τον ποιητικό λόγο «ίσως όχι άδικα, έτσι όπως διδάσκεται στα σχολεία», από το πα-

ραμύθι έως το δημοτικό τραγούδι, από τη βυζαντινή μελωδία έως τα λαϊκά και ρεμπέτικα τραγούδια τα οποία περιλαμβάνουν ποίηση και μάλιστα υψηλή. «Ο στόχος ήταν να μιλήσουμε για τη διαχρονικότητα της γλώσσας, κάνοντας ένα παζλ, στο οποίο, με κέντρο τον Εμπειρικό, δημιουργείται ένας ιστός που ξεκινάει από τη Σαπφώ και καταλήγει στον Καββαδία. Η παράσταση είναι για τον έρωτα. Ηθελα όμως να μιλήσω και για την ελευθερία. Ζούμε σε βαθιά συντηρητικούς καιρούς και μάλιστα ο μεγαλύτερος συντηρητισμός προέρχεται από εκεί που δεν το περιμένεις, τους

«**Νιώθω** ότι το οφείλω στον Ανδρέα Εμπειρικό. Ηθελα πάντα να κάνω ένα θέαμα που να βασίζεται στην ποίησή του», λέει ο Δ. Τάρλοου.

νέους ανθρώπους». Μέσα από το ποίημα «Εis την οδό των Φιλελλήνων», η παράσταση αναφέρεται σε όλες τις εκφάνσεις του έρωτα: πλατωνικό, παθιασμένο, προδομένο, ματαιωμένο, πορνικό, «όπου μέσα σ’ αυτόν κρύβεται η επανάσταση και το θαύμα». Θίγει όμως και το θέμα της ελληνικότητας και του μοντερνισμού. «Δανειζομαι αρκετά στοιχεία από την ελληνικότητα και τον μοντερνισμό των δεκαετιών του ’30 έως και του ’60, από τον Τσαρούχη μέχρι τον Κουν, από τη Ραλλού Μάνου μέχρι τους πίνακες του Εγγονόπουλου. Δανειζομαι εικόνες και ήχους για να κάνω μια νέα αναφορά στην ελληνικότητα, σε μια δημιουργία ένα νέο κύμα. Το πρόβλημα της γλώσσας ή της νοστορπίας, ότι δεν ανήκουμε ακριβώς στη δυτική Ευρώπη, μας απαγορεύει να μας καταλάβουν επαρκώς. Με εξαίρεσεις σαν αυτή του Καβάφη».

Σε μια εποχή κατά την οποία «έχει πληγεί το κύρος της ποίησης» όπως είπε πριν από δύο χρόνια ο Στρατής Πασχάλης, αναρωτιέσαι τι είδους κοινό θα πάει στο «Πορεία». «Οι Έλληνες δεν διαβάζουν ποίηση, γι’ αυτό οι συνεργάτες μου με κοιτούν ανήσυχα, που αποφάσισα να κάνω αυτή την παραγωγή. Δεν είναι θέατρο λόγου αλλά θέατρο εικόνων και δράσης όπου οι ποιητικές φράσεις χρησιμοποιούνται περισσότερο ως οχήματα. Εάν ένα μέρος του κοινού που γνώρισε το “Πορεία” ως ένα ποιοτικό σοβαρό θέατρο ρεπερτορίου, αποφασίσει να δει την παράσταση, είναι τιμή μου. Δεν είμαι ανόητος να πιστεύω ότι θα έρθουν 100.000 θεατές όπως στη «Μεγάλη Χίμαιρα». Τέτοιου είδους θεάματα απευθύνονται σε περιορισμένο κοινό αλλά αν πάει από στόμα σε στόμα, ναι, θα είναι εκπληξη».

Τι προσδοκά σε αυτή την αντιπονητική εποχή; «Είδα πρόσφατα την παράσταση του Διονύση Σαββόπουλου, αφιερωμένη στο Γούντοκ, και σε μια παράτα του ανέλυσε με ευαισθησία τον λόγο που προσδοκά σε μια νέα επανάσταση, η οποία θα προέλθει από τους νέους του αύριο. Θα βρουν τον τρόπο και την ανάγκη να ανακαλύψουν ξανά την προσωπική επικοινωνία με τα πράγματα. Θα ερωτευθούν ξανά τον άλλον και την ίδια τη ζωή, μέσα από τον νέο ρομαντισμό. Αυτόν προσδοκώ».

Δεν αρκούν οι θεατές για να στηρίξουν όλα τα θεάματα

Η φρενιή χρονιά φαίνεται να είναι πολύ πιο δύσκολη για το θέατρο. Με πολύ λιγότερες παραστάσεις που πηγαίνουν πραγματικά καλά, και πολλές που κατέβηκαν λόγω έλλειψης κοινού. «Αρχίζει μια αυτορρύθμιση στο θέατρο», πιστεύει ο Δ. Τάρλοου. «Όταν σε μια πόλη έχεις υπερπληθώρα θεαμάτων, δεν αρκούν οι θεατές για να τα στηρίξουν όλα. Νεανικές προσπάθειες θα συνεχίσουν να υπάρχουν, αλλά μοιραία θα λιγοστεύσουν οι παραστάσεις. Εφόσον, πλέον, το κράτος δεν επιδοτεί το θέατρο,

Τα θέατρα πρέπει να είναι τοπόσημα σε μια πόλη, δεν μπορεί να είναι κάθε αποθήκη και καμινός.

αλλά με πενιχρά μέσα συγκεκριμένες παραγωγές, θα αρχίσουμε να προσέχουμε τι ανεβάζουμε και για ποιο λόγο. Θα αρχίσουμε να συνεργαζόμαστε περισσότερο μεταξύ μας, ώστε να υπάρξει

Ο **Στρατής Πασχάλης** (δεξιά) έγραψε το κείμενο με αναφορές από τη Σαπφώ, τον Σολωμό και τον Καβάφη, έως τον Εμπειρικό, τον Ελύτη και τον Καββαδία.

αυτορρύθμιση. Τα θέατρα πρέπει να είναι τοπόσημα σε μια πόλη, δεν μπορεί να είναι κάθε αποθήκη και καμινός».

Η «φωλιά»

Και αν τα κατάφερε το «Πορεία», που διανύει τον εικοστό του χρόνο, είναι εξαιτίας της οργάνωσης, του έγκαιρου προγραμματισμού, της αυτοθυσίας των τεχνικών, διοικητικών και ηθοποιών. «Είναι μια φωλιά που ξεπηδούν καλλιτέχνες με τη δική μας καθοδήγηση καθώς και άλλων σκη-

νοθετών που συνεργάζονται μαζί μας. Εξίσου σημαντικό έργο είναι και η Σχολή Πυροδότησης Θεατρικής Γραφής, που εγκαινιάσαμε φέτος με τον Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη και τον Θανάση Τριαρίδη. Λόγω του Ιντερνετ, υπάρχει μια παγκοσμιοποιημένη δραματουργία – δεν ξέρεις αν μια ιστορία διαδραματίζεται στην Ελλάδα ή αλλού. Λείπει οποιαδήποτε νότα εντοπιότητας. Να γιατί οι σύγχρονοι θεατρικοί συγγραφείς έχουν να δώσουν πολλά στα νέα παιδιά που διδάσκονται θεατρική γραφή».

Η «Εξομολόγηση» είναι γροθιά στο στομάχι

Με ένα βραβείο από το ιστορικό Φεστιβάλ Δράμας η ταινία του σκηνοθέτη Ανδρέα Σιεπτιάνη αναμένεται να προβληματίσει

Της **ΛΟΥΪΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Σε μια εποχή που ζούμε και φοβόμαστε να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας, τα βιώματά μας και τις σκέψεις μας, ο σεναριογράφος και σκηνοθέτης Ανδρέας Σιεπτιάνης έδειξε, μας ταξίδεψε και μας έβαλε σε προβληματισμούς σε θέματα που αφορούν την Κύπρο του τότε αλλά και του σήμερα. Με τη μικρού μήκους ταινία «Εξομολόγηση» δίνει στο κοινό μια γροθιά από συναισθήματα και εικόνες από το παρελθόν που ίσως να μη θέλουμε να θυμόμαστε ή και ακόμη να γνωρίζουμε. Με ένα τόσο πολύ ειπωμένο θέμα όπως είναι η ΕΟΚΑ έδωσε μια διαφορετική και φρέσκια νότα σε μερικές καταστάσεις που έζησαν όχι μόνο οι ήρωες, αλλά και οι Βρετανοί, τους οποίους προβάλλει με ένα πιο ανθρώπινο τρόπο. Αυτό ακριβώς το στοιχείο εκτίμησα όταν πρωτοδιάβασα το σενάριο της ταινίας, όταν κλήθηκαν να συμμετάσχουν στην ταινία. Η ταινία η οποία είναι εμπνευσμένη από πραγματικά γεγονότα και από μαρτυρίες αγωνιστών της ΕΟΚΑ θα προβληθεί ξανά στην Κύπρο, τον Φεβρουάριο στο πλαίσιο του ταξιδιού του Φεστιβάλ Δράμας σε ευρωπαϊκές χώρες. Να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο του Φεστιβάλ, που είναι ένα από τα πλέον ιστορικά και αναγνωρισμένα φεστιβάλ της Ευρώπης η «Εξομολόγηση» απέσπασε το βραβείο #ThisisEU της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα.

Πρόκειται για μία ταινία ρίσκο για τον σκηνοθέτη, ο οποίος δηλώνει ικανοποιημένος για την επιτυχία της «Εξομολόγησης», αφού

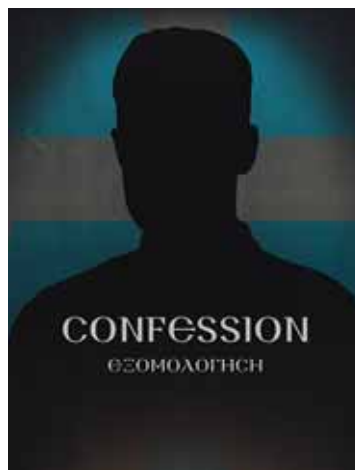
Το κοινό βλέπει τις δύο όψεις του πολέμου. Τα αποτελέσματα, τον πόνο και την εκρίζωση που αισθάνονται αμφότερες οι πλευρές.

προβάλλεται σε διεθνή φεστιβάλ εκτός Κύπρου και Ελλάδας. Σε λίγες βδομάδες η ταινία θα συμμετέχει και στο film market του Clermont-Ferrand International Short Film Festival στη Γαλλία. Το πιο σημαντικό, όπως δήλωσε στην «Κ» είναι ότι ο κόσμος μέσα από τα φεστιβάλ και την προβολή της ταινίας του θα δει μίαν άλλη οπτική, ένα κομμάτι της ιστορίας της Κύπρου, το οποίο κανείς δεν θέλει να αγγίξει πιο βαθιά. Το νόμισμα, άλλωστε, έχει πάντα δύο όψεις.

Σε αυτή του μικρού μήκους ταινία το κοινό βλέπει τις δύο όψεις του πολέμου. Τα αποτελέσματα, τον πόνο και την εκρίζωση που αισθάνονται αμφότερες οι πλευρές και αφορά τις εξομολογήσεις των δύο πρωταγωνιστών, του Κύπριου αγωνιστή της ΕΟΚΑ και του Άγγλου αξιωματικού. Και οι δύο βαθιά αληθινές και επώδυνες για τους ίδιους και για όσους τις παρακολουθούν. Από τη μια η εξομολόγηση του Άγγλου που ήρθε στο νησί για να σώσει τον λαό από τρομοκράτες, όπως τους χαρακτηρίζει, και ο πόνος που προκλήθηκε από τον θάνατο των συναδέλφων και φίλων του από αυτούς (τρομοκράτες-αγωνιστές). Από την άλλη

Η «Εξομολόγηση» δίνει στο κοινό μια γροθιά από συναισθήματα και εικόνες από το παρελθόν που ίσως να μην θέλουμε να θυμόμαστε ή και ακόμη να ξεχάσουμε.

Μια ταινία ρίσκο για τον σκηνοθέτη. Δηλώνει, ωστόσο, ικανοποιημένος για την επιτυχία της «Εξομολόγησης» αφού προβάλλεται σε διεθνή φεστιβάλ εκτός Κύπρου και Ελλάδας.

η από καρδιάς εξομολόγηση του αγωνιστή της ΕΟΚΑ, που μοιράζεται τον ίδιο πόνο, θυσιάζει τη ζωή του για την πατρίδα, ακόμη και όταν πέθανε η μητέρα του δεν μπόρεσε να πάει στον τάφο της, διότι φοβόταν μην τον συλλάβουν και αναγκάζεται να σκοτώσει ανθρώπους και να ζει πλέον βυθισμένος στις δικές του τύψεις και ενοχές. Χαρακτηριστική ατάκα του ότι δεν αισθάνεται πλέον σαν άνθρωπος, «ένα κρέας που μόνο ζει και αναπνέει», όπως λέει και στην ταινία.

Η «Εξομολόγηση» γυρίστηκε χωρίς κρατική επιχορήγηση με πολλή αγάπη και σεβασμό στην ιστορία αλλά και στην τέχνη του κινηματογράφου, όπου πρωταγωνιστές και συντελεστές αφιλοκερδώς έδωσαν τον καλύτερό τους

εαυτό. Είναι μια ταινία που συγκίνησε αλλά και προβληματίσε άτομα που έζησαν τον πόλεμο αλλά και άτομα νέα που μπορεί να μην έχουν έρθει σε επαφή με αυτό το κομμάτι της κυπριακής ιστορίας.

Στην ταινία βλέπουμε και τους δύο πρωταγωνιστές να εξομολογούνται ο ένας στον άλλον, εντελώς αληθινοί και «προστατευμένοι» από την ιδέα του ότι βρίσκονται σε ένα μοναστήρι. Είναι μια καθαρότητα γι' αυτούς, εξ ου και υπάρχει και η συμβολική σκηνή στην ταινία που ο Άγγλος αξιωματικός πλένει τα χέρια του Κύπριου αγωνιστή ή «τρομοκράτη», όπως τον αποκαλεί. Σίγουρα, είναι μια ταινία με ένα αμφιλεγόμενο θέμα. Είναι όμως μια ταινία που δεν περνά απαρατήρητη και που θα προβληματίσει το κοινό της.

Συντελεστές

Τα γυρίσματα της ταινίας, σε σενάριο και σκηνοθεσία του Ανδρέα Σιεπτιάνη έγιναν στην Κύπρο, σε αγγλική γλώσσα και κυπριακή διάλεκτο.

Πρωταγωνίστησαν οι Κρίστιαν Βλαντέσκου, Ανδρέας Αραούζος, Παναγιώτης Κυριάκου, Νίκος Τσουρής και Joe Cooper. Διεύθυνση Φωτογραφίας: Jeffrey Celis, μουσική: Αρσένιος Αghσιλάου, ήχος: Μάριος Μηνάς, σκηνικά/κοστούμια: Λάκης Γενεθλής, μακιγιάζ: Στέφανη Παναγή, κομμώσεις: Μενεξία Αντωνιάδου, βοηθός σκηνοθέτης: Λουίζα Λούη και color correction/grading: Πανίκος Πετριδής.

Παραγωγοί: Ανδρέας Σιεπτιάνης, Δημήτρης Σιεπτιάνης. Line producer: Ανδρέας Κυριάκου.

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

 www.kanali6.com.cy
 www.facebook.com/kanali6
 twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Πρόσκληση

Ο Κυπριακός Σύνδεσμος Αειφόρου Τουρισμού
με την ευκαιρία της 13ης Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης

σας προσκαλεί στην εκδήλωση με θέμα:
“Greening Cyprus for a Sustainable Future”
την Παρασκευή, 24 Ιανουαρίου 2020 στις 6:00 μ.μ.
στο ξενοδοχείο «Ρόδον» στον Αγρό

Κύριος ομιλητής είναι ο:
Δρ. Γεώργιος Ζίττης

με την παρουσίαση “Κλιματική Αλλαγή και Τουρισμός στη Μεσόγειο”

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του Υφυπουργού Τουρισμού κ. Σάββα Περδίου.
Π.Α μέχρι τις 20 Ιανουαρίου 2020 στο info@csti-cyprus.org ή στο τηλ. 99800189
Μετά την εκδήλωση θα ακολουθήσει δεξίωση με παραδοσιακά εδέσματα και Έκθεση Παραγωγών

CSTI is affiliated to the

Main Sponsors

Sponsors

Media Sponsors

Hospitality Sponsor

Supporters

Μια δικαίωση για τη «λευκή» Αμερική

Νέα ταινία με έντονο πολιτικό άρωμα από τον αειθαλή Κλιντ Ισγουντ

Η μπαλάντα του Ρίτσαρντ Τζούελ ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Κλιντ Ισγουντ
Ερμηνείες: Πολ Γουόλτερ Χάουζερ, Σαμ Ρόγκουελ, Κάθι Μπέιτς, Ολίβια Γουάιλντ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μετά το συμπαθητικό «Βαποράκι», ο αειθαλής Κλιντ Ισγουντ επανέρχεται, αυτή τη φορά μόνο πίσω από την κάμερα, με ένα φιλμ αρκετά έντονης πολιτικής χροιάς, η οποία πάντως παράγεται μέσω μιας από τις αγαπημένες του «ηρωικές» ιστορίες· συγκεκριμένα του Ρίτσαρντ Τζούελ, ενός Αμερικανού φύλακα σκειούρι-τι, ο οποίος το 1996 έσωσε πολλές ζωές εν μέσω ενός τρομοκρατικού χτυπήματος, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ατλάντα. Ο Ρίτσαρντ, άνδρας κάπως εκκεντρικός και εμμονικός με τον «νόμο και την τάξη», ο οποίος ζει με τη μητέρα του, δουλεύει ως σκειούρι-τι στις εκδηλώσεις των Αγώνων. Κατά τη διάρκεια μιας συναντίας θα ανακαλύψει ένα ύποπτο σακίδιο και η έγκαιρη παρέμβασή του θα βοηθήσει ώστε να αποφευχθεί εκατόμβη θυμάτων. Στη συνέχεια, ωστόσο, το FBI θα κατηγορήσει τον ίδιο τον Ρίτσαρντ για την επίθεση, με τον Τύπο της εποχής να αναλαμβάνει ρόλο εισαγγελέα. Ο 90χρονος Ισγουντ έχει βέβαια τα δικά του κολλήματα –κάποιος θα μπορούσε να τα χαρακτηρίσει και ιδεοληψίες–, όμως αυτό δεν τον εμποδίζει να δημιουργεί καλοφτιαγμένες ιστορίες γύρω από τους ήρω-

ες, όπως τους αντιλαμβάνεται εκείνος. Ο Ρίτσαρντ λατρεύει τα όπλα, με τα οποία εξασκείται συχνά στο σκοπευτήριο και ταυτόχρονα είναι αφοσιωμένος στην προστασία των γύρω του. Καλύτερη φίλη του, πάντως, φαίνεται να είναι η μητέρα του. Όταν το FBI θα αναζητήσει κάποιον που να ταιριάζει στην περιγραφή του μοναχικού τρομοκράτη, θα οδηγηθεί κατευθείαν πάνω του, ενώ τα ΜΜΕ δεν διστάζουν να τον «σταυρώσουν».

«Για τον Ρίτσαρντ...»

Σε δεύτερο επίπεδο, ο Ισγουντ και ο σεναριογράφος του, Μπίλι Ρέι, μοιάζει να θέλουν να μιλήσουν για τον μέσο λευκό, συντηρητικό Αμερικανό, ο οποίος τα τελευταία χρόνια έχει βρεθεί στο στόχαστρο σκληρής κριτικής ως ψηφοφόρος του προέδρου Τραμπ. Φυσικά και για την έννοια της δικαιοσύνης και του νόμου, που απασχολεί τον Αμερικανό σκηνοθέτη σε όλη την καριέρα του: «Ηθελα να κάνω την ταινία για να αποκαταστήσω τη μνήμη του Ρίτσαρντ. Γιατί είναι ένας απλός άνθρωπος –που θέλει να είναι αστυνομικός και να αφοσιωθεί στην ασφάλεια των ανθρώπων–, που κάνει κάτι ηρωικό και μετά πληρώνει ένα μεγάλο τίμημα. Τον ρίχνουν στους λύκους», λέει ο Ισγουντ. Ειδική μνεία αξίζει από την πλευρά του ο Πολ Γουόλτερ Χάουζερ, ο οποίος τα καταφέρνει πολύ καλά στον κεντρικό ρόλο του Ρίτσαρντ ενώ πλαισιώνεται και από άλλους καταξιωμένους ηθοποιούς όπως η Κάθι Μπέιτς, ο Τζον Χαμ και ο Σαμ Ρόγκουελ.

Ο Πολ Γουόλτερ Χάουζερ (κέντρο) υποδύεται τον Ρίτσαρντ Τζούελ, έναν Αμερικανό φύλακα σκειούρι-τι, ο οποίος το 1996 έσωσε πολλές ζωές εν μέσω τρομοκρατικού χτυπήματος, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ατλάντα.

HOME CINEMA

Ξορκίζοντας τον εφιάλτη του Αλτςχάιμερ

Ο Οσκαρ Μαρτίνεθ υποδύεται τον Εμίλιο, έναν συνταξιούχο, λαμπρό μαθηματικό, που βρίσκεται αντιμέτωπος με τη λήθη.

Ζήσε δυο φορές, αγάπα μια ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Μαρία Ριπάλ
Ερμηνείες: Οσκαρ Μαρτίνεθ, Ινίρα Κουέστα, Μαφάλντα Καρμπονέλ

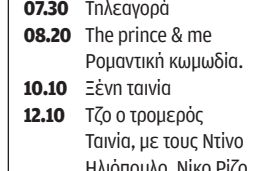
Το ισπανικό φιλμ ασχολείται με το «δύσκολο» θέμα του Αλτςχάιμερ, προσπαθώντας να δώσει μια ανάλαφρη διάσταση, βασίζομενο πολύ στις ικανότητες του πρωταγωνιστή του, Οσκαρ Μαρτίνεθ. Ο έμπειρος Ισπανός ηθοποιός («Ιστορίες για αγρίους», «Επιφανής πολιτής») υποδύεται τον Εμίλιο, έναν συνταξιούχο καθηγητή, λαμπρό μαθηματικό, ο οποίος μαθαίνει πως έχει Αλτςχάιμερ και η δύναμη του μυαλού του σύντομα θα τον εγκαταλείψει. Μποστά σε αυτή την προοπτική, μόνη του πραγματική

επιθυμία είναι να ξαναδεί τον μεγάλο ερηνικό του έρωτα, ωστόσο η κατάσταση θα γίνει πιο περίπλοκη όταν στο παιχνίδι θα μπει και η δυσλειτουργική οικογένεια της κόρης του.

Η ταινία υποθετεί τη μεκτική στυαγνή χιούμορ-συγκίνησης προκειμένου να μιλήσει για μία από τις πιο τρομακτικές ασθένειες των γηρατειών. Το παράδειγμα του Εμίλιο, ενός ανθρώπου που μια ζωή βασίστηκε στην ευφύια του νου και τώρα βρίσκεται μπροστά στο φάσμα της λήθης, λειτουργεί σαν μεγεθυτικός φακός ενός προβλήματος που αντιμετωπίζουν πάρα πολλοί άνθρωποι μαζί με τους συγγενείς τους. Από αυτή την άποψη είναι εξίσου σημαντικό που το φιλμ δεν επικεντρώνεται μόνο στον πρωταγωνιστή αλλά και στην οικογένεια:

την κόρη, με την οποία υπάρχουν ανεπίλυτα ζητήματα από το παρελθόν, και την εγγονή που γνωρίζει ελάχιστα και (αρχικά) του μοιάζει... εξωγήινη. Η τελευταία θα τον μυήσει και στην τεχνολογία, η οποία έως τότε του προκαλούσε κάτι ανάμεσα σε τρόμο και απέχθεια.

Καθώς οι μνήμες, κοντινές και μακρινές, σταδιακά χάνονται, ο Εμίλιο συνειδητοποιεί την αξία τους, αλλά πολύ περισσότερο τη σημασία όσων του απομένουν ακόμη και η πιτσιρίκα που υποδύεται την εγγονή του Εμίλιο– ενώ καταφέρνει να μείνει ευχάριστα μακριά από τους μελοδραματισμούς, που βαρβαίνουν συνήθως ανάλογα σενάρια.

PIK1 THΛ.: 22862000	PIK2 THΛ.: 22862000	OMEGA THΛ.: 22477777	ANT1 THΛ.: 22200200	ΣΙΓΜΑ THΛ.: 22580100	ALPHA THΛ.: 22212400	CAPITAL THΛ.: 25577577	MOVIES BEST
 21.30 La Grande Bellezza 07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση. 10.00 Καριόματα τζι αρύματα, V - (Ε) Κωμική σειρά . 11.00 ΕΙ4U, II - (Ε) 12.00 Με τη Βίβλιαν Κανάρν. Χάλκινα χρόνια, III - (Ε) Δραματική σειρά εποχής. Αμύνεσθαι περί πάτρης 13.30 ΕΙΔΗΞΕΙΣ 14.15 ArtCafe, III - (Ε) 15.15 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή. 15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Με τον Τάσο Τρύφωνος. «Μαρία Κορτζιά - Πιέρος Σωτηρίου» 17.00 Μαζί - (Birlikte) Δικονομική εκπομπή. 18.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ (στη νοηματική) 18.20 Πεταλούδα - (Ε) Δραματική σειρά. 18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. Κάποτε το '80 Κωμική σειρά, με τους Δέσποινα Χρυσάνθου, Αιμιλία Σέλλη, κ.ά. 20.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ 21.00 Αθλητική Κυριακή Η τέλεια ομορφιά (La Grande Bellezza) Κομεντί, με τους Τόνι Σεργίλιο, Κάρλο Βερντόνε κ.ά. 23.05 ΕΙΔΗΞΕΙΣ 23.45 The Graham Norton Show, XXIII - (Ε) 00.45 Επ. προγραμμάτων	 17.40 Baywatch 07.30 Παιδική ζώνη Ολίβια Ντετέκτιβ Νόντι Ο ταχυδρόμος Πατ Μάγια η μέλισσα Τα παπούτσια της Φράνι Η Μάρθα μιλά Ο Σούπερ Γουάι Ο Ροζ Πάνθηρας 11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) 11.30 Παιδική ζώνη 16.00 The Story of Us with Morgan Freeman - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκρασλ, κ.ά. 17.40 Baywatch 18.30 Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Υδατοσφαίρισης (Αγώνες Γυναικών) «Ελλάδα - Ρωσία» 19.45 ΕΙΔΗΞΕΙΣ (στην Αγγλική) 19.55 ΕΙΔΗΞΕΙΣ (στην Τουρκική) 20.10 Reaching for the stars - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. 20.40 Know It - (Ε) 21.00 The Graham Norton Show, XXIII 22.00 Vanity Fair - (Ε) Κοινωνική σειρά εποχής, με τους Ολίβια Κουκ, Τζόνι Φλιν, κ.ά. 00.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ - (Ε) 00.15 ΓΙΟΥΡΝΙΟΝΙΣ	 21.00 Το κόκκινο ποτάμι 05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη. 09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή. 13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη. 15.00 My Greece - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με την Δέσποινα Βανδή. 16.00 Αντίτα κοίτα Ψυχαγωγική εκπομπή. 18.00 OMEGA NEWS 18.10 Χαρομένο ταξιδιώτης Με τον Αλέξανδρο Ταραμούντα 19.00 Τροχός της τύχης Τηλεπαιχνίδι. 20.10 OMEGA NEWS 21.00 Το κόκκινο ποτάμι Δραματική σειρά εποχής Ένας για όλους (Special Edition) Τηλεπαιχνίδι, με τη Μαρία Μπακοδήμου. 23.00 Η οικογένεια βλάπτει-(Ε) Κωμική σειρά, με τους Χρύσα Ρώπα, Σάκη Μπουλά, κ.ά. 23.40 Σημεία και τέρατα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Χρήστο Σιμαρόδη, Μαρία Τζιμπανάκη, κ.ά. 00.40 AR3NA - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Ζέτα Δούκα, Λεωνίδα Καλαφγιάννη. 01.40 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά. 02.40 UNA Fatsa - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τους Γιώργο Ρούσο και Ελένη Σιδερά.	 21.20 Sicario 06.10 Πρωινή ενημέρωση 06.40 Τα κορίτσια του μπαμπά - (Ε) Πάρης και Ελένη - (Ε) 07.30 Daddy Cool - (Ε) 08.10 Daddy Cool - (Ε) 09.50 Την πάτσα - (Ε) 10.30 Εσύ... στον κόσμο σου, II - (Ε) Σειρά κομεντί, με τους Μιχάλη Σοφοκλέους, Αντωνία Χαραλάμπους. 12.00 Υγεία πάνω απ' όλα 12.50 Αν ήσουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά. 14.50 Food N' Friends Εκπομπή μαγειρικής. 15.20 Casa De Mikel - (Ε) 17.20 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10' 18.10 Συνέχεια της σειράς Μην ψαρεύεις, II Κωμική σειρά. 20.20 Τα νέα του ANT1 21.20 Ο εκτελεστής (Sicario). Αστυνομική ταινία δράσης, με τους Έμιλι Μπλαντ, Μπενίσιο Ντελ Τόρο, κ.ά. 23.30 Into The Blue II: The Reef - Ταινία δράσης, με τους Κρις Κάρμακ, Λόρα Βάντερμπουτ, κ.ά. 01.00 Τίτλοι ειδήσεων 01.10 Aquarius Βιογραφική δραματική σειρά. 02.00 Χωρίς όρια - (Ε) Ελληνική σειρά. 02.50 Ιατρική απόρριπτο - (Ε) Κοινωνική σειρά. 03.40 Τα νέα του ANT1 - (Ε) 04.30 Πόσο γλυκά με σκοτώνεις - (Ε) Ελληνική σειρά.	 21.20 Eurogames 06.20 Food n' Friends Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη. 07.00 Μαζί σου Με την Τατιάνα Στεφανίδου. 09.00 Guess my age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Γιώργο Λιάγκα. 10.30 Περί ορέξεως - (Ε) Βουρτάς γεπόνιοι - (Ε) Κυριακή Κωμική σειρά. 13.00 Στην υγειά μας ρε παιδιό! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 15.40 Για το καλό σου - (Ε) Εκπομπή υγείας, με την Αφροδίτη Γεωργίου. 16.40 My Style Rocks Gala - (Ε) Κωμική σειρά. 17.30 Reality μόδας. 18.00 Τα γεγονότα σε συντομία 18.10 My Style Rocks Gala - (Ε) (Συνέχεια) 20.20 Τορές στα γεγονότα 21.20 Eurogames Τηλεπαιχνίδι, με τον Θέμη Γεωργαντά. 23.30 Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε) Κωμική σειρά. 00.20 Γεγονότα σε τίτλους 00.30 Περί ορέξεως - (Ε) 01.40 Μαζί σου - (Ε). Επιστροφή - (Ε) 03.30 Τα νέα του ANT1 - (Ε) 04.20 Σε φρόντο κόκκινο - (Ε) Κοινωνική σειρά	 22.30 Κάρμα 06.00 Έρωτας με επιδότση OFA - (Ε) Κωμική σειρά. 07.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, με τον Κωνσταντίνο Κωνσταντίνου 08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά. 09.30 Εύκολο και απίπικα Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθίνα Λοϊζίδου. 10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεσα Ενημερωτική εκπομπή. 13.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά. 13.45 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά. 14.30 Λούης Night Show - (Ε) Με τον Λούη Πατσολιδή. 17.00 Σπίτι είναι... - (Ε) Κωμική σειρά. 17.50 ΕΙΔΗΞΕΙΣ (στη νοηματική) 18.00 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά 19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά. 20.20 ALPHA NEWS 21.15 Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Παύλο Χαϊκόλη, Βασιλική Ανδρίτσου, κ.ά. 22.30 Κάρμα, II - Κοινωνική δραματοποιημένη σειρά της Χριστιάνας Αρτεμίου. 23.30 Μεσάνυχτα - (Ε) Με την Ελεονώρα Μελέτη. 00.45 World party - (Ε) 01.45 Divided - (Ε)	 07.30 Τηλεαγορά 08.20 The prince & me Ρομαντική κωμωδία. 10.10 Ξένη ταινία 12.10 Τζο ο τρομερός Ταινία, με τους Ντίνο Ηλιόπουλο, Νίκο Ρίζο. 14.00 Τηλεαγορά 15.30 Ο Φίρνος ο αρχηγός Κωμωδία. 17.00 Τηλεαγορά 19.00 Ξένες ταινίες TV PLUS THΛ.: 22259000 06.50 Παιδική ζώνη 09.40 Cook Eat - (Ε) Τηλεαγορά 11.00 Τηλεαγορά 13.05 Μόνο για σένα - (Ε) 14.40 Travel Guide 15.05 Ταξίδι γεύσεων, II 16.00 Τηλεαγορά 18.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ 18.30 Αποκαλύψεις Live 20.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ 20.30 Για πάντα νέοι - (Ε) 21.25 Το ταξίδι της ζωής, III 22.25 The Decoy Bride Αισθηματ. κωμωδία, με τους Κέλι Μακντόναλντ, Ντέιβιντ Τέναντ, κ.ά. 00.30 Ξένες σειρές SMILE TV THΛ.: 25715126 12.00 Oggy & The Cockroaches 12.30 Sabrina 13.00 Angels Friends 13.30 Heidi 14.00 Glimmies 14.30 Zig And Sharko 15.00 Nonty 15.30 Maya The Bee 16.00 Heidi 16.30 Horseland 17.00 Rabbids, II 17.30 Puppy In My Pocket 18.00 Oggy & The Cockroaches 18.30 The Owl 19.00 Popples 19.30 Glitter Force 20.00 Digimon Fusion	 21.00 Berlin I Love You 07.00 Oz The Great And Powerful 09.20 The Lunchbox 11.15 Prodigal Girl 13.30 The Wrong Car 15.15 An Ordinary Man 17.00 I Can Only Imagine 19.00 Swing Away 21.00 Berlin I Love You 23.05 Midnighters 00.45 The Upside Of Anger 02.45 The Color Of Money GREEK CINEMA 23.40 Το λεβεντόπαιδο 05.50 Ούτε γάτα, ούτε ζημιά 07.20 Κάθε λιμνί και καπηλιός 08.50 Μανταλένα 10.25 Ο άγνωστος εκείνης της νύχτας 12.30 Φωνάζει ο κλέφτης 14.00 Ό,τι λάμπει είναι χρυσός 15.30 Τέσσερις νύμφες και ένας γαμπρός 17.10 Ο διάβολος και η ουρά του 18.30 Σ' αγαπώ 20.15 Ο φίλος μου, ο Λευτεράκης 22.00 Νύχτα γάμου 23.40 Το λεβεντόπαιδο 01.15 Ζητείται επειγόντως γαμπρός 02.55 Ο Κλέαρχος, η Μαρίνα και ο κοντάς

Το κλίμα, οι μέλισσες είναι εντός της πολιτικής

Ο ανατρεπτικός Γάλλος φιλόσοφος Μπρούνο Λατούρ μιλάει στην «Κ» για τον πλανήτη Γη και τον πόλεμο για τη σωτηρία του

Συνέντευξη στη **ΓΙΟΥΛΗ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Κοινωνιολόγος, ανθρωπολόγος και ιστορικός της επιστήμης και της τεχνολογίας, στοχαστής με ανατρεπτική ματιά, αυθάδεια στη σκέψη και μια μικρή δόση ιδιορρυθμίας. Ο πολυσχιδής Μπρούνο Λατούρ ανήκει στην πρωτοπορία της ευρωπαϊκής διανόησης και είναι ένας από τους πλέον αναγνωρισμένους σύγχρονους Γάλλους φιλοσόφους, καθηγητής στο Ινστιτούτο Πολιτικών Επιστημών στο Παρίσι και επίτιμος διδάκτωρ σε πανεπιστήμια της Λωζάννης, του Μόντρεαλ, του Εδιμβούργου κ.α. Παράλληλα, είναι επισκέπτης καθηγητής φιλοσοφίας στο London School of Economics και στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ. Στο έργο του ο Λατούρ έχει πραγματευτεί ζητήματα όπως η αλήθεια, η επιστήμη, η νεωτερικότητα, η πολιτική, η οικολογία. Στο τελευταίο του βιβλίο με τίτλο «Πού θα προσγειωθούμε; Δοκίμιο Πολιτικού Προσανατολισμού στο Νέο Κλιματικό Καθεστώς», υποστηρίζει ότι μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου η Ιστορία διακρίνεται από τρία χαρακτηριστικά: την απορρύθμιση, την αύξηση των ανισοτήτων και την άρνηση της κλιματικής αλλαγής, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους. Η πρόσφατη κυκλοφορία του βιβλίου στα ελληνικά (εκδ. Πόλις) ήταν μια ευκαιρία να μας πει περισσότερα.

— **Τι σας παρακίνησε να γράψετε το «Πού θα προσγειωθούμε»;**
— Ο πρώτος λόγος έχει να κάνει με την απελπισία την οποία αναμφίβολα αισθάνεται ο οποιοσδήποτε παρακολουθεί την πολιτική ζωή και διαβάζει τα επιστημονικά άρθρα για την κλιματική αλλαγή. Και κατ' επέκταση την αγωνία που προκαλεί η πλήρης αδυναμία των θεσμών (πολιτική, επιχειρήσεις κ.λπ.) μπροστά στο τεράστιο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής. Ο δεύτερος λόγος σχετίζεται προφανώς με τη στάση του Τραμπ στο συγκεκριμένο θέμα. Πρόκειται ουσιαστικά για κήρυξη του πολέμου από ένα κράτος ενάντια σε όλα τα υπόλοιπα. Σε όλα δηλαδή τα κράτη που συγκρότησαν και έχτισαν με πολύ κόπο και επιμονή έναν από τους λίγους θεσμούς για την αντιμετώπιση της εν λόγω κρίσης: τη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Από την άλλη πλευρά, οφείλουμε βεβαίως να αναγνωρίσουμε ότι η στάση του Τραμπ είχε παραδόξως

Στην εποχή μας, η σχέση των δυνάμεων και των δυνατοτήτων του επίγειου κόσμου έχει ανατραπεί. Τα ιδανικά του ελέγχου, της κυριαρχίας και της κατάκτησης της φύσης ανατρέπονται.

και θετικά αποτελέσματα: ξεκαθάρισε την κατάσταση, τις συνθήκες και τα δεδομένα. Το καθεστώς πολέμου έχει πλέον καταστεί πρόδηλο ορατό. Εξ ου και η επιδίωξη μου να περιγράψω εκ νέου την κατάσταση των πραγμάτων, ώστε να αναπροσανατολίσω τις παραδοσιακές πολιτικές θέσεις, κατευθύνοντάς τις σε έναν νέο δρόμο.

— **Πολλοί μεγάλοι φιλόσοφοι των αρχών της νεωτερικής εποχής (Μπέικον, Ντεκάρτ κ.ά.) υποστήριξαν ότι στόχος του ανθρώπου οφείλει να είναι η κατάκτηση της φύσης, το να γίνει αφέντης και κύριός της. Εσείς κάποιους αιώνες μετά, αντιτείνετε ότι πρέπει να αποδεχθούμε την εξάρτησή μας από αυτήν και να την προστάξουμε.**

— Αυτό που αναζητούν οι φιλόσοφοι και οι σοφοί του 17ου αιώνα είναι τρομακτικά διαφορετικό από τη δική μας κατάσταση. Εκείνοι ήταν ενθουσιασμένοι εξαιτίας της ανακάλυψης της «Νέας Γης». Γεγονός που επίσης σηματοδοτούσε τη δυνατότητα απεριόριστης εκμετάλλευσης. Αλλά αυτό που ήταν αποδεκτό με ενθουσιασμό τον 17ο ή και τον 18ο αιώνα δεν υφίσταται πλέον. Στην εποχή μας, η σχέση των δυνάμεων και των δυνατοτήτων του επίγειου κόσμου έχει ανατραπεί. Στην Ανθρωποκaino, η θέση των ανθρώπων, της βιομηχανίας και της γεωργίας συνδυαστικά είναι ανώτερη σε βάρος από αυτό που παράγει η βιόσφαιρα! Κατανοούμε, λοιπόν, πως τα ιδανικά του ελέγχου, της κυριαρχίας και της κατάκτησης της φύσης ανατρέπονται. Ο Μισέλ Σερέ, ήδη, στο «Φυσικό Συμβόλαιο» είχε αναφερθεί σε αυτήν την ανατροπή. Οπότε ναι, τώρα, είναι αναγκαίο να μάθουμε να εξαρτώμεθα από τη γη και το επίγειο.

— **Τι σηματοδοτεί για εσάς αυτό το νέο κλιματικό καθεστώς;**
— Είναι ένα πολιτικό καθεστώς προς ανακάλυψη, είναι τόσο δι-

«Η αγωνία που προκαλεί η πλήρης αδυναμία των θεσμών (πολιτική, επιχειρήσεις κ.λπ.) μπροστά στο τεράστιο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής και η στάση του Ντόναλντ Τραμπ στο συγκεκριμένο θέμα είναι δύο από τους λόγους για τους οποίους έγραψα το νέο μου βιβλίο», λέει ο Μπρούνο Λατούρ.

αφορετικό με το προηγούμενο καθεστώς άγνοιας και ανεμελιάς (d' ignorance et d' insouciance), όσο διαφορετικό ήταν το καθεστώς μετά την Επανάσταση του 1789 στη Γαλλία με το Παλιό Καθεστώς που προηγήθηκε. Είναι μια χρήσιμη μεταφορά που δίνει με αρκετή ακρίβεια το μέγεθος των αλλαγών που πρέπει να λάβουν χώρα στη δημόσια ζωή. Εάν το κλίμα με την ευρύτερη σημασία του όρου κάνει την είσοδό του στην πολιτική χρειάζομαστε νέους θεσμούς και ένα νέο δίκαιο, στοιχεία που έχω αναπτύξει περισσότερο σε προηγούμενα έργα μου.

— **Η ζώνη της ζωής, δηλαδή το πεδίο αναπαραγωγής της ζωής, βρίσκεται σε κίνδυνο. Ποια είναι η κριτική αυτή ζώνη;**

— Η κριτική ζώνη είναι αυτή η λεπτή μεμβράνη ύφους ορισμένων μόνον χιλιόμετρων, as πούμε από την αρχή της ατμόσφαιρας έως τα γαϊώματα, την οποία οι ζωντανοί οργανισμοί και το σύνολο των έμβιων όντων έχουν μεταμορφώσει σε απόλυτο βαθμό με στόχο να την καταστήσουν το σπίτι, ήτοι τον

τόπο κατοικίας τους (habitat). Ως εκ τούτου, είναι το ίδιο και το αυτό να μιλά κανείς για τη Ζωή με το να μιλά για τον τόπο κατοικίας μας (habitat). Μόνον εδώ έχουμε ζωή. Και δεν πρόκειται για τη φύση συνολικά, τον κόσμο, τον πλανήτη Γη. Οχι. Πρόκειται μονάχα για αυτό το απειροελάχιστο μέρος του πλανήτη μας εντός του οποίου εκτυλίσσεται η ιστορία των ζωντανών όντων και κατά συνέπεια και η ιστορία των ανθρώπων.

— **Γιατί οφείλουμε να αναπροσανατολιστούμε στην πολιτική;**

— Μπορούμε να πούμε ότι έως σήμερα η πολιτική ήταν οι άνθρωποι που ρυθμίζαν μεταξύ τους τα προβλήματα, τις κοινωνικές σχέσεις τους σε έναν κόσμο όμως που παρέμενε εξωτερικός και ο οποίος εξυπηρετούσε μία σταθερή βάση, ένα σκανικό και ένα υπόβαθρο εάν θέλετε, στις περιπέτειές τους. Είναι αυτό που ο Αριστοτέλης ανέφερε και περιέγραφε στα «Πολιτικά». Ωστόσο, σε όλα όσα ανέφερε εκεί, δεν συμπεριλάμβανε το κλίμα, τα ποτάμια, τις μέλισσες κ.λπ. Όλα αυτά ήταν και παρέμειναν για εκείνον εκτός πολιτι-

κής. Τώρα όμως όλα αυτά είναι εντός πολιτικής. Και ως εκ τούτου, είναι απαραίτητα ως ορισμοί και προσδιορισμοί του τι είναι προοδευτικό και τι αντιδραστικό. Ο αναγκαίος αναπροσανατολισμός σχετίζεται τελικά με το να κάνεις αυτό που έκαναν οι σοσιαλισμοί και οι μαρξισμοί στον 19ο αιώνα, να γνωρίσεις δηλαδή το πώς θα επαναπροσδιορίσεις την ανθρώπινη κοινότητα και τις ενέργειες, τα σχέδια και τις μέριμνες της δημόσιας δράσης, με έναν, ωστόσο, παντελώς νέο ορίζοντα, στον οποίο οφείλουν να συγκαταλεχθούν όλα όσα έως σήμερα εξήλιπαν.

— **Οι όροι που χρησιμοποιούμε, κλιματική αλλαγή, οικολογία λ.χ., είναι επαρκείς να μεταδώσουν την κρίσιμότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε;**

— Πρόκειται πράγματι για όρους αρκετά περιοριστικούς ή για όρους που παραπέμπουν στη φύση σαν εκείνη να ήταν ένα πρόβλημα παρακείμενο της πολιτικής. Δηλαδή σαν να είναι δίπλα στην πολιτική και όχι εντός της. Σήμερα όμως είναι εντός της. Γι' αυτό και εγώ προτιμώ τους παραδοσιακούς όρους: πολιτι-

Το εξώφυλλο του βιβλίου που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις.

σμός επιβίωση, δικαιοσύνη, ύπαρξη, έδαφος, γη, ώστε να περιγράψω με την απαραίτητη σαφήνεια τα όσα διακυβεύονται.

— **Θεωρείτε ότι η συγκρότηση ενός κοινού πολιτικού ορίζοντα είναι ακόμη εφικτή; Κι εάν ναι, τι θα μας επέτρεπε να βγούμε από το αδιέξοδο και να αναδημιουργήσουμε έναν κοινό τόπο;**

— Αυτό είναι το ίδιο το αντικείμενο του βιβλίου! Εάν κάτι τέτοιο το θεωρούσα αδύνατον, δεν θα το είχα γράψει. Αυτό δεν σημαίνει ότι το θεωρώ κάτι εύκολο. Προφανώς και όχι. Ιδιαίτερα σε μία χρονική στιγμή απώλειας της κατεύθυνσης του συνόλου των πολιτικών κομμάτων παντού στον κόσμο. Ακόμη περισσότερο σήμερα με τη νίκη του Τζόνσον, έπειτα από εκείνες του Τραμπ και του Μπολσονάρο. Αλλά, από την άλλη πλευρά, αυτό ακριβώς που συμβαίνει είναι και αυτό που μας επιτρέπει να ξαναβρούμε τον βηματισμό μας. Να εξηγηθώ. Οι λαϊκιστικές πολιτικές είναι τελείως παράταιρες και ανυπόστατες σε σχέση με όσα επιτάσσει το νέο κλιματικό καθεστώς. Εκτιμώ συνάμα ότι όλοι βλέπουμε αρκετά καθαρά πως μόλις περάσει η λαϊκιστική στιγμή, δηλαδή η φυγή από τον πραγματικό κόσμο, θα πρέπει όλα αυτά τα κράτη - έθνη να ξαναβρούν ένα έδαφος στο οποίο θα ζήσουν. Θα πρέπει δηλαδή τότε να θέσουμε εκ νέου την παλιά πολιτική και ανθρωπολογική ερώτηση: ποιος λαός θέλουμε να είμαστε και σε ποιο έδαφος;

— **Παραμένετε αισιόδοξος;**
— Οι χριστιανοί έκαναν λόγο για την ελπίδα σε αντιπαραβολή με την προσμονή. As πούμε λοιπόν ότι έχω λίγη προσμονή, αλλά την ελπίδα φωλασμένη για πάντα στην καρδιά μου.

ΚΡΙΤΙΚΗ / Του **ΑΝΘΗ ΡΟΔΙΤΗ**

Οι Πολιτιστικές μας Υπηρεσίες εκπολιτίζονται. .

Με επιστολή της η λογοτεχνίδα Ρούλα Ιωαννίδου-Σταύρου προς τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας διατυπώνει μερικές εισηγήσεις με σκοπό τη βελτίωση του θεσμού των λογοτεχνικών βραβείων και του επιπέδου αξιοπιστίας τους. Υποθέτει επίσης την απορία γιατί καταργήθηκε η κατηγορία «χρονικό/μαρτυρία».

Ερώτημα και διαμαρτυρία για το ίδιο θέμα διατυπώθηκαν και από εμένα στο παρελθόν χωρίς να πάρω ικανοποιητική απάντηση. Στην τωρινή απάντησή του ο κ. Παρασκευάς στην κα Σταύρου (9.1.2020) προσθέτει και νέες «θέσεις» των Π.Υ. οι οποίες εξακολουθούν, δυστυχώς, να μην είναι πειστικές. Ότι δηλαδή «η μαρτυρία δεν αποτελεί λογοτεχνικό είδος» και ότι «τα μέλη της εκάστοτε Κριτικής Επιτροπής Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας δεν είναι αρμόδια να κρίνουν ιστορικά έργα». Ο κ. Παρασκευάς αποσύρει και διαγράφει στιγμιαία από την κατηγορία «Χρονικό/Μαρτυρία» το «χρονικό», ώστε απομονωμένη η «μαρτυρία» να παραπέμπει μόνο σ' εκείνην των δικαστηρίων που δεν είναι λογοτεχνικό είδος. Με την «έξυπνη» αυτή χειρουργική επέμβαση, που κόβει αυθαίρετα

στο μισό το «Χρονικό/Μαρτυρία» και ανακατεύει το νόημα της δικαστικής μαρτυρίας μ' εκείνο της εμπειρίας ζωής, φαίνεται πως ο κ. Παρασκευάς νομίζει ότι... θεμελιώνει το «επικειρήμά» του. Πιστεύει, ίσως, ότι το ανακάτεμα των λέξεων, που έχει πλέον καθιερωθεί από την καθημερινά διαλαλημένη αγραμματοσύνη των ρεπόρτερ, των παρουσιαστών και των εκφωνητών ειδήσεων στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ, θα ήταν χρήσιμο να εφαρμοσθεί γενικότερα. Το άλλο «επικειρήμα» που προσθέτει είναι ότι... «τα μέλη της εκάστοτε Κριτικής Επιτροπής Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας δεν είναι αρμόδια να κρίνουν ιστορικά έργα». Οι «μαρτυρίες» μπήκαν τώρα και σε επόμενο στάδιο αυθαίρετου ορισμού: Δεν είναι λογοτεχνία—βέβαια—αφού απομονωμένες είναι μόνο δικαστηριακές μαρτυρίες, γίνονται όμως λογοτεχνία μόλις συνδυαστούν με τα χρονικά, αλλά εμείς δεν θέλουμε να τις συνδυάζουμε διότι... έτσι θέλουμε. Αλλά οι μαρτυρίες ταυτίζονται τώρα με την... Ιστορία και καλά κάνουν όσοι γράφουν χρονικά/μαρτυρίες ν' αποτεινούνται αλλού για να παίρνουν βραβεία Ιστορίας.

Είναι οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες που μιλούν ή το Happy Hour

Αντί, δηλαδή, να ενθαρρύνουν τον κόσμο ν' ασχοληθεί με το γράψιμο (κατ' ακολουθία και με το διάβασμα), δηλαδή με τον Λόγο, τον έστελναν πίσω να μείνει κολλημένος μπροστά στην αφασία της τηλεόρασης.

του PIK, το Louis Night Show του ALPHA ή οι κορούδες των πρωινών καφέδων, που είναι παρούσες σε όλα ανεξαιρέτως τα κανάλια; Ίσως οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες είναι έτοιμες να «διαγωνιστούν» (για φιλανθρωπικό σκοπό) και στον Αδύναμο Κρίκο. Εφόσον, όμως, ο λόγος είναι και για τις «εκάστοτε Κριτικές Επιτροπές Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας», δλώνω ξανά αυτό που έγραφα κατ' επανάληψη στον ίδιο τον Παύλο Παρασκευά όπως και στους εκάστοτε προϊστάμενους υπουργούς του, ότι είναι μια επιφανής πρόεδρος μιας τέτοια Κριτικής Επιτροπής—που για τις ικανότητες της διέτελεσε έξι συνεχή χρόνια «πρόεδρος»—που μου είπε ότι η κατηγορία «Χρονικό/Μαρτυ-

ρίες» καταργήθηκε, λέει, επειδή «τα 'Χρονικά/Μαρτυρίες' έφταναν στο Υπουργείο με το τσουβάλι και ποιος θα καθόταν να διαβάσει όλ' αυτά», τα γραψίματά του κάθε παλαβοκυπραί, «και να συμπεράνει ποιο είναι και ποιο δεν είναι 'χρονικό' και να το βραβεύσει» ή να το χέσει κανονικά, όπως του αξίζει; «Ήταν πολλά δουλειά, βρε παιδί μου, το καταλαβαίνεις αυτό».

Εσείς το καταλαβαίνετε αυτό; Διότι, αυτό που καταλαβαίνω εγώ είναι ότι όταν κι ο τελευταίος Κυπραίος σπικωνόταν από την αποβλάκωση του Happy Hour και του Louis Night Show και του «Με αγάπη Χριστιάνα» και δεν ξέρω ποιου άλλου τηλε-αστέρα κι έπιασε χαρτί και μολύβι για να γράψει τη ζωή και τις εμπειρίες του από το '40, το '50, το '55-59, το '60, το '64, το '74, στο χωριό του, στην κατεχόμενη σήμερα κοινότητα του, παντού σε όλη την Κύπρο, όταν έμπαινε σε μια διαιδικασία πάλης με το γράψιμο για να εκφραστεί, όταν δηλαδή έπαινε ν' ασχοληθεί με τη Λογο-Τεχνία, το αποτέλεσμα ήταν να έρχεται το κράτος, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες, και να του λεν: «Τι γράφεις αυτού, ρε μ.....α, δεν έχουμε χρόνο για τις αρλούμπες σου».

Αντί, δηλαδή, να ενθαρρύνουν τον κόσμο ν' ασχοληθεί με το γρά-

ψιμο (κατ' ακολουθία και με το διάβασμα), δηλαδή με τον Λόγο, τον έστελναν πίσω να μείνει κολλημένος μπροστά στην αφασία της τηλεόρασης.

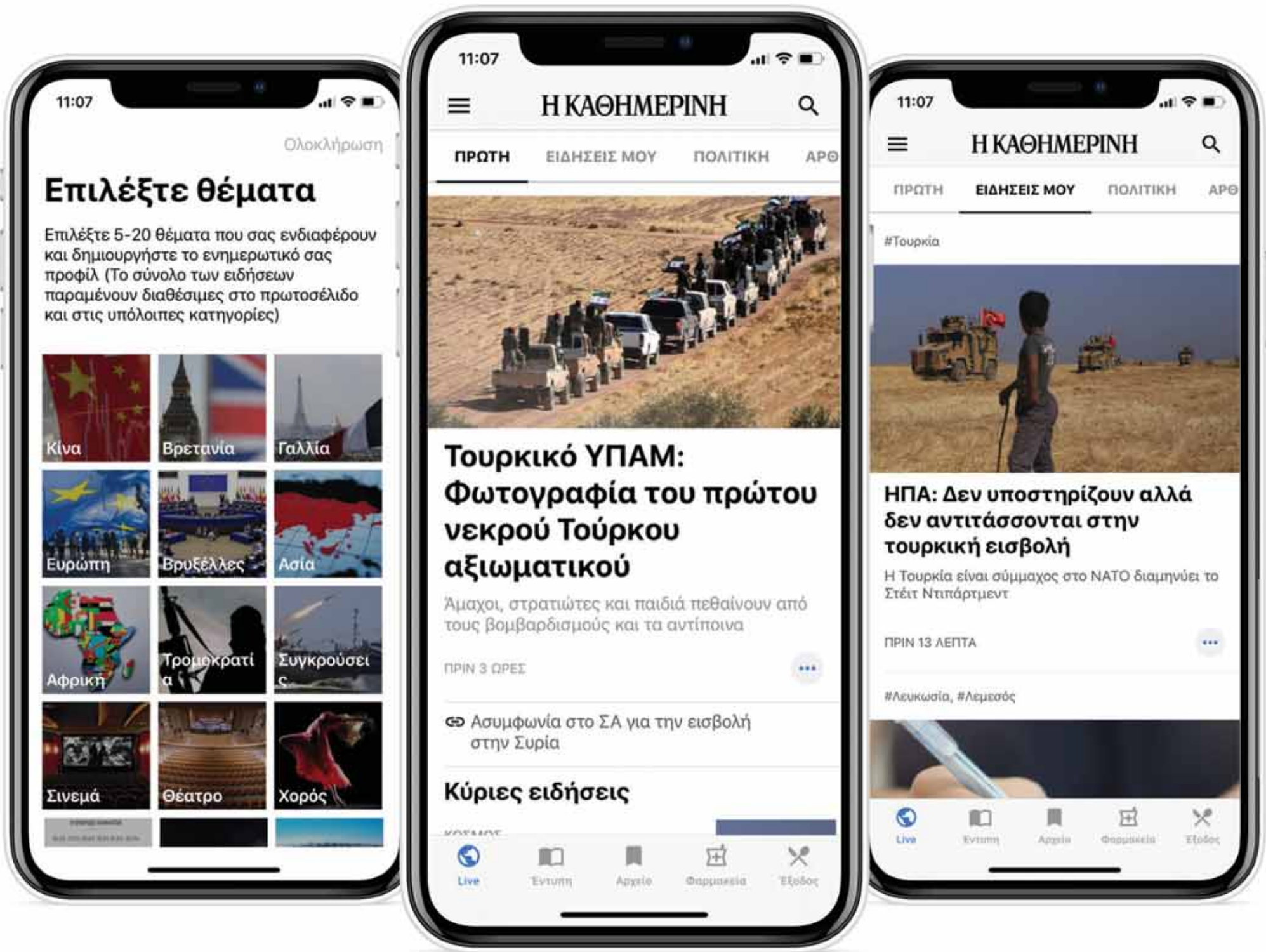
Στην Ελλάδα η κατηγορία «Χρονικό/Μαρτυρία» υπάρχει, υπάρχει πάντα και δεν είπε ποτέ κανένας να καταργηθεί επειδή... δεν είναι λογοτεχνικό είδος. Μόνο εμείς οι έξυπνοι Κυπραί, οι ξέροντες αυτό και καλά κάνουν η Ελλάς ν' ακολουθήσει το παράδειγμά μας και να καταργήσει το συντομότερο κι εκείνη την κατηγορία «Χρονικό/Μαρτυρία»! Να επικεντρωθούν οι πάντες στις τηλεοράσεις τους. Εκεί που το γέλιο τρέχει ακατάσχετο, άνευ λόγου και αιτίας, εκεί που το καλύτερο αστείο είναι το όσο πιο χυδαίο! Ήδη η Ελλάς έχει υιοθετήσει το πνεύμα του δικού μας... Αδύναμο Κρίκου και τον εισήγαγε στην επικράτεια της. Να λάμψουν κι εκεί τα δικά της απελέκντα ξύλα ως τηλεοπτικοί αστέρες. Ούτω πως η πιο καπάτσα από τις Κριτικές Επιτροπές Κρατικών Λογοτεχνικών Βραβεύσεων, εκείνη της κας Άμπατζοπούλου, μαζί με τους συνεργάτες της Ορφανίδη, Γαλάζη, Ευθυμιάδη και Ολυμπίου θα αναδειχθούν σε μεγάλους ήρωες της Κ.Δ., η οποία ανάμεσα στα απειράριθμα κατορθώματά της θα

έχει να δείχνει στις επερχόμενες γενιές των πολιτών-τπλεθεατών της και την έξωση των μνημάτων του Μόντν υπέρ εκείνων του φαλλοκράτη, ηθοκοδιδασκάλου Λιπέρτη, που κορυφώθηκαν με τον απαράμιλλο στίχο «βασιλίσσες τζαί δούλες θέλουν γαμήσιν ούλες», τον οποίον έφερε στο φως μια ανθολογία του Λιπέρτη, η οποία βραβεύτηκε από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνικής... μελέτης. Στις ενστάσεις που ακούστηκαν τότε, ούτε καν η Δικαιοσύνη δεν μπόρεσε να ξεχωρίσει την ανθολογία από τη λογοτεχνική μελέτη ένκα, ίσως, βλέπει πολλά τηλεόραση. Είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που για λόγους πρακτικούς αλλά και οικονομίας, οφείλουμε να λιγοστεύουμε γενικώς τις λέξεις μας, να απλοποιήσουμε τη ζωή και τη σκέψη μας, να γίνουμε όλοι θαυμαστές των ακατάσχετου άνευ λόγου και αιτίας τηλεοπτικού γέλιου και του χυδαίου, που είναι το μόνο «αστείο» που χωρά να ο νους μας. Η τηλεόραση νά 'ναι καλά, που ως τώρα δείχνει να τα καταφέρνει μια χαρά, αφού μέχρι και τις Πολιτιστικές μας Υπηρεσίες εκπολιτίζει εκ θεμελίων!

Ο κ. Άντης Ροδίτης είναι ποιητής και συγγραφέας.

Ο κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός

Φτιάξε το δικό σου timeline ειδήσεων
στη **NEA** εφαρμογή της Κ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

kathimerini.com.cy

